

**WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY
W BIAŁYMSTOKU**

**INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI SĄDU
w 2024 roku**

Białystok, styczeń 2025

www.bip.bialystok.wsa.gov.pl

Spis treści

Poz.	Tytuł rozdziału / podrozdziału	Strona
	Wykaz wybranych skrótów	6
I	Wprowadzenie	11
II	Wpływ, rodzaje i załatwienie spraw	13
III	Wybrane zagadnienia procesowe:	24
	1. Funkcjonowanie instytucji postępowania mediacyjnego i uproszczonego	24
	2. Zagadnienia związane z prawem pomocy	24
	3. Odrzucenie skargi	28
	4. Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania sądowego	32
	5. Odrzucenie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	33
	6. Wstrzymanie wykonania aktów zaskarżonych do sądu administracyjnego	33
	7. Przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowych	35
	8. Zawieszenie postępowania	36
	9. Umorzenie postępowania sądowoadministracyjnego	38
	10. Postanowienia sygnalizacyjne wydane w trybie art.155 § 1 p.p.s.a.	38
	11. Pozostałe zagadnienia procesowe	39
IV	Zagadnienia związane z praktyką orzecniczą:	41
	1. Sprawy z zakresu gier losowych i zakładów wzajemnych	41
	2. Sprawy z zakresu podatku od towarów i usług	41
	3. Sprawy z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych	48
	4. Sprawy z zakresu podatku dochodowego od osób prawnych	55
	5. Sprawy z zakresu podatku akcyzowego	58

6.	Sprawy dotyczące dopłat do produkcji rolnej, rolnicze renty strukturalne	61
7.	Sprawy z zakresu podatków i opłat lokalnych, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej oraz innych podatków i opłat	65
8.	Sprawy z zakresu prawa celnego	72
9.	Sprawy z zakresu stosowania ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020	75
10.	Sprawy z zakresu prawa budowlanego	78
11.	Sprawy z zakresu pomocy społecznej	84
12.	Sprawy z zakresu wywłaszczenia i zwrotu nieruchomości	88
13.	Sprawy z zakresu prawa o ruchu drogowym	92
14.	Sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego	108
15.	Sprawy z zakresu z zakresu geodezji i kartografii	113
16.	Sprawy z zakresu ochrony środowiska	117
17.	Sprawy z zakresu gospodarki mieniem	125
18.	Sprawy z zakresu gospodarki wodnej	127
19.	Sprawy z zakresu rolnictwa i leśnictwa	131
20.	Sprawy samorządowe	135
21.	Sprawy z zakresu ewidencji ludności	147
22.	Sprawy z zakresu stosunków pracy, stosunków służbowych oraz Inspekcji Pracy	153
23.	Sprawy z zakresu ochrony zdrowia	156
24.	Sprawy z zakresu dostępu do informacji publicznej i prawa prasowego	161
25.	Sprawy z zakresu egzekucji administracyjnej	165
26.	Skargi na bezczynność oraz przewlekłość postępowania	172
V	Stosowanie art. 64a, art. 145a i art. 179a p.p.s.a.	178
1.	Stosowanie art. 64a p.p.s.a.	178
2.	Stosowanie art. 145a p.p.s.a.	184

	3.	Stosowanie art. 179a p.p.s.a.	184
VI		Sprawy o wymierzenie organom grzywien na podstawie art. 55 § 1, art. 112, art. 145a § 2, art. 145a § 3, art. 149 § 2, art. 154 § 1 p.p.s.a. oraz w zakresie stosowania instytucji sygnalizacji na podstawie art. 155 § 1 p.p.s.a.	188
	1.	Sprawy o ukaranie organu grzywną w trybie art. 55 § 1 p.p.s.a. za nieterminowe przekazanie sądowi skargi wraz z aktami i odpowiedzią na skargę	188
	2.	Nalożenie przez sąd grzywien na podstawie art. 112 p.p.s.a. oraz art. 145a § 2 i § 3 p.p.s.a.	190
	3.	Nalożenie przez sąd grzywny na podstawie art. 149 § 2 p.p.s.a. w związku z rozpoznawaniem skarg na bezczynność i przewlekłe prowadzenie postępowania	190
	4.	Przyznanie od organu na rzecz skarżącego sumy pieniężnej na podstawie art. 149 § 2 in fine p.p.s.a. Grzywny orzeczone na podstawie art. 154 § 1 p.p.s.a. za niewykonanie wyroku uwzględniającego skargę na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania	193
	5.	Postanowienia sygnalizacyjne wydane w trybie art. 155 § 1 p.p.s.a.	195
	6.	Podsumowanie spraw o wymierzanie organom grzywien	195
	7.	Podsumowanie działalności orzeczniczej sądu z wyszczególnieniem problemów istotnych dla orzecznictwa	196
	VII		197
	VIII		225
IX		Działalność Wydziału Informacji Sądowej	233
		Pozaorzecznicza działalność Sądu	233
		Inicjatywy w zakresie ujednoczenia orzecznictwa i praktyki sądowej	233
		Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry orzeczniczej i urzędniczej. Szkolenia, konferencje, narady	234
	Pozostała działalność kadry orzeczniczej	240	
X		Działalność z zakresu administrowania i gospodarowania składnikami mienia	244
		Dane kontaktowe	245

WYKAZ WYBRANYCH SKRÓTÓW

BOR	Biuro Ochrony Rządu funkcjonowało na podstawie ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 985) - obecnie Służba Ochrony Państwa
CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych (www.orzeczenia.nsa.gov.pl)
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
EKPC	– Europejska konwencja praw człowieka (pełna nazwa: Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w skrócie „Konwencja Europejska” lub EKPC) – umowa międzynarodowa z zakresu ochrony praw człowieka zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy. Podpisana w 1950 r. przez Radę Europy. Jest to międzynarodowy traktat mający na celu ochronę praw człowieka i podstawowych wolności w Europie. Wszystkie 46 państw wchodzących w skład Rady Europy są stronami Konwencji, a 27 z nich to państwa członkowskie UE. Konwencja ustanowiła Europejski Trybunał Praw Człowieka, który ma chronić jednostki przed łamaniem praw człowieka. Każda osoba, której prawa zostały według Konwencji naruszone przez państwo stronę, może wnieść sprawę do Trybunału. Jest to innowacyjne rozwiązanie, ponieważ przyznaje ono prawa jednostkom na arenie międzynarodowej. Wyroki stwierdzające naruszenie praw są wiążące dla państw, których dotyczą. Wykonanie wyroków monitoruje Komitet Ministrów Rady Europy.

ETS, TSUE	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości; na mocy Traktatu z Lizbony z 2007 r. Trybunał zmienił nazwę na Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (www.curia.europa.eu)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
KAS	– Krajowa Administracja Skarbowa – ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. – o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 615 z późn. zm.)
SENT	– ustawa z dnia 9 marca 2017 r. – o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 104)
k.c.	– ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1610 z późn. zm.)
k.k.s.	– ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 654 z późn. zm.)
k.p.a.	– ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 775 z późn. zm.)
mpzp	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
o.p.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2383 z późn. zm.)
p.a.	– ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1184 z późn. zm.)
p.b.	– ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2029)
p.c.	– ustawa z dnia 19 marca 2024 r. – Prawo celne (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1598)

- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1634 z późn. zm.)
- p.t. – ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 34)
- p.u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 217 z późn. zm.)
- p.z.p. – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1605 z późn. zm.)
- r.o.c.a. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 z późn. zm.)
- r.k.z.u. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2023 r., poz. 2631)
- SOP Służba Ochrony Państwa funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 66)
- u.d.i.p. – ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 902)
- u.g.h. – ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 227)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 344 z późn. zm.)
- u.o.g.p. – ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 295 z późn. zm.)

u.o.o.ś.	– ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.)
u.o.s.p.	- ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 233)
u.o.z.	– ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1580 z późn. zm.)
u.p.	- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 145)
u.p.a.	– ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1542 z późn. zm.)
u.p.c.c.	– ustawa z dnia 9 września 2000 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1723)
u.p.d.o.f.	– ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2647 z późn. zm.)
u.p.d.o.p.	– ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2805 z późn. zm.)
u.p.e.a.	– ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2505 z późn. zm.)
u.p.o.	– ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 900 z późn. zm.)
u.p.o.l.	– ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 70 z późn. zm.).
u.p.s.	– ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.)

- u.p.t.u. – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1570 z późn. zm.)
- u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 977 z późn. zm.)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.)
- u.s.p. – ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.)
- u.ś.r. – ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 390 z późn. zm.)
- u.t.d. – ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2201)
- u.z.r.p. – ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 818 z późn. zm.)
-

I WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane w związku z treścią § 19 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 sierpnia 2015 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1177 z późn. zmianami). Przepis ten nakłada na prezesa wojewódzkiego sądu administracyjnego obowiązek przedstawienia informacji o rocznej działalności sądu, podlegającej rozpatrzeniu przez zgromadzenie ogólne, stosownie do art. 24 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r., poz. 1297).

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku w 2024 roku kontynuował działalność orzeczniczą i pozaorzeczniczą w dotychczasowej strukturze organizacyjnej dwóch wydziałów orzeczniczych: Wydziału I – Finansowego, Wydziału II – Ogólnoadministracyjnego oraz Wydziału Informacji Sądowej, a także oddziałów: Finansowo-Budżetowego i Administracyjno-Gospodarczego oraz Spraw Ogólnych i Osobowych (do 30 września), który z dniem 1 października uległ podziałowi na 2 odrębne jednostki, tj.: Oddział Administracyjno-Gospodarczy i Oddział Spraw Ogólnych i Osobowych.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku kadra orzecznicza liczyła 12 sędziów i 2 asesorów sądowych. Zatrudnionych pozostawało: 2 referendarzy sądowych, 7 asystentów sędziów oraz 31 urzędników sądowych i pracowników obsługi.

W okresie letnim 2024 roku bieżące załatwianie spraw w sądzie uległo spowolnieniu z powodu wykorzystywanych przez sędziów urlopów wypoczynkowych.

Funkcję Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku pełnił Sędzia WSA Andrzej Melezini, jednocześnie sprawując funkcję Przewodniczącego Wydziału I.

Wiceprezesem pozostawała sędzia WSA Małgorzata Anna Dziemianowicz, która pełniła jednocześnie funkcje Przewodniczącej Wydziału Informacji Sądowej oraz Rzecznika Prasowego Sądu.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono działalność orzeczniczą oraz pozaorzeczniczą Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku.

W pierwszej części przedstawiono wpływ spraw i ich załatwienie zilustrowane tabelami oraz omówiono istotne problemy procesowe z zakresu postępowania sądowego. Przedstawiono praktykę orzeczniczą Sądu w poszczególnych rodzajach spraw i jej podsumowanie.

W części końcowej zaprezentowano działalność Wydziału Informacji Sądowej oraz pozaorzeczniczą działalność Sądu.

Przedmiotowo zakres zagadnień, jakimi zajmował się Sąd w roku sprawozdawczym, zbliżony był do tematyki z lat poprzednich. W większości spraw kontynuowana była dotychczasowa linia orzecznicza zgodna z orzecznictwem NSA i pozostałych wojewódzkich sądów administracyjnych.

W 2024 roku w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Białymstoku wydano 3 wyroki uwzględniające skargę kasacyjną w trybie autokontroli i ponownie orzekających merytorycznie w sprawie.

W okresie, będącym przedmiotem niniejszego opracowania, nie odnotowano zdań odrębnych.

Priorytetem w pracy były, jak w poprzednich okresach, dbałość o wysoki poziom orzecznictwa i jego jednolitość, sprawność postępowania, kultura prowadzenia rozpraw przy zachowaniu praw procesowych stron oraz zasad postępowania sądownoadministracyjnego, kompetentna i uprzejma obsługa osób zainteresowanych uzyskaniem informacji o sprawach należących do właściwości sądu.

II WPŁYW, RODZAJE I ZAŁATWIENIE SPRAW

Wpływ spraw w obu wydziałach orzeczniczych w zakresie repertoriów SA, SAB i SO zamknął się w 2024 roku liczbą 1359, co wyniosło o 184 sprawy mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym. Z poprzedniego roku pozostało 259 spraw niezadowolonych. Łącznie w roku sprawozdawczym załatwiono 1383 sprawy (w 2023 roku – 1600), w tym na rozprawie 719, na posiedzeniu niejawnym 643 oraz 21 sprawy poprzez „zamknięcie”. Ponadto, w repertorium SPP, przed wszczęciem postępowania rozpoznawczego, zarejestrowano wpływ i załatwienie 1 wniosku o przyznanie prawa pomocy. Na 2025 rok pozostało 235 spraw niezadowolonych.

Ruch spraw w poszczególnych Wydziałach ilustrują poniższe tabele:

Tabela 1 – Wpływ i załatwienie w latach 2023 – 2024 według rodzaju spraw (SA i SAB)

Lp.	Symbol sprawy	Rodzaj spraw	Wpływ w roku		Załatwienie w roku	
			2023	2024	2023	2024
1.	601	Budownictwo, nadzór architektoniczno-budowlany i specjalistyczny, ochrona przeciwpożarowa	166	144	178	142
2.	602	Ceny, opłaty, stawki taryfowe, nieobjęte symbolem 611	0	1	0	1
3.	603	Utrzymanie i ochrona dróg publicznych i innych dróg ogólnodostępnych, ruch na tych drogach, koleje, lotnictwo cywilne, przewozy, żegluga morska i śródlądowa	185	120	197	117
4.	604	Działalność gospodarcza, w tym z udziałem podmiotów zagranicznych	5	0	5	0
5.	605	Ewidencja ludności, dowody tożsamości, akty stanu cywilnego, imiona i nazwisko, obywatelstwo, paszporty	11	13	11	11
6.	606	Sprawy z zakresu geologii i górnictwa	0	0	0	0

7.	607	Gospodarka mieniem państwowym i komunalnym, w tym gospodarka nieruchomościami nierolnymi	21	15	20	12
8.	608	Energetyka i atomistyka	0	0	0	0
9.	609	Gospodarka wodna, w tym ochrona wód, budownictwo wodne, melioracje, zaopatrzenie w wodę	27	35	25	40
10.	610	Sprawy komunalizacji mienia	0	0	0	0
11.	611	Podatki i inne świadczenia pieniężne, do których mają zastosowanie przepisy Ordynacji podatkowej, oraz egzekucja tych świadczeń pieniężnych	376	267	343	301
12.	612	Sprawy geodezji i kartografii	30	37	31	41
13.	613	Ochrona środowiska i ochrona przyrody	73	37	64	42
14.	614	Oświata, szkolnictwo wyższe, nauka, działalność badawczorozwojowa i archiwa	29	27	27	26
15.	615	Sprawy zagospodarowania przestrzennego	86	74	83	79
16.	616	Rolnictwo i leśnictwo, w tym gospodarowanie nieruchomościami rolnymi i leśnymi, ochrona gruntów rolnych i leśnych, gospodarka łowiecka, rybołówstwo oraz weterynaria, ochrona zwierząt	29	22	33	21
17.	617	Uprawnienia do wykonywania określonych czynności i zajęć	1	0	0	0
18.	618	Wywłaszczanie i zwrot nieruchomości	30	20	27	26
19.	619	Stosunki pracy i stosunki służbowe, sprawy z zakresu inspekcji pracy	7	30	84	28
20.	620	Ochrona zdrowia, w tym sprawy dotyczące chorób zawodowych, zakładów opieki zdrowotnej, uzdrowisk, zawodu lekarza, pielęgniarstwa, położnictwa, aptekarstwa i nadzoru sanitarnego	23	35	17	37
21.	621	Sprawy mieszkaniowe, w tym dodatki mieszkaniowe	3	3	3	4
22.	623	Dozór techniczny, miary, wagi, badania i certyfikacje, normalizacja, sprawy jakości	1	1	1	1
23.	624	Powszechny obowiązek obrony kraju	1	0	0	1
24.	626	Ustrój samorządu terytorialnego, w tym referendum gminne	7	10	7	10
25.	627	Cudzoziemcy, repatrianci, nabycie nieruchomości przez cudzoziemców	5	5	4	5
26.	629	Sprawy mienia przejętego z naruszeniem prawa	1	1	1	1
27.	630	Obrót towarami z zagranicą, należności celne i ochrona przed nadmiernym przywozem towaru na polski obszar celny	14	24	16	20

28.	631	Wytwarzanie i obrót bronią i materiałami wybuchowymi	2	2	2	2
29.	632	Pomoc społeczna	182	158	179	162
30.	633	Zatrudnienie i sprawy bezrobocia	3	23	5	21
31.	634	Sprawy kombatanów, świadczenia z tytułu pracy przymusowej	1	5	2	4
32.	635	Kultura fizyczna, sport i turystyka	1	0	1	0
33.	636	Kultura i sztuka, w tym sprawy działalności kultury i twórczości, biblioteki, ochrona zabytków i muzea, sprawy związane z ochroną praw autorskich i pokrewnych	0	3	0	2
34.	645	Sprawy nieobjęte symbolami podstawowymi 601 – 644 oraz od 646 – 652	40	19	43	15
35.	647	Sprawy związane z ochroną danych osobowych	1	2	1	2
36.	648	Sprawy z zakresu informacji publicznej i prawa prasowego	71	67	73	69
37.	652	Sprawy ubezpieczeń zdrowotnych	7	13	7	9
38.	653	Środki publiczne nieobjęte innymi symbolami	50	81	44	81
39.	655	Subwencje unijne, fundusze strukturalne i regulacja rynków branżowych	51	57	61	42
w tym:						
40.	638	Sprawy egzekucji administracyjnej; egzekucja obowiązków o charakterze niepieniężnym	30	48	22	51
41.	639	Skargi na uchwały organów jednostek samorządowych	28	51	32	50
42.	640	Skargi organów nadzoru na uchwały organów jednostek samorządowych	4	1	2	3
43.	641	Rozstrzygnięcia nadzorcze	8	6	9	6
44.	642	Skargi na akty prawa miejscowego wojewodów i organów administracji niespolonej oraz na niewykonywanie przez nich czynności nakazanych prawem wnoszone w trybie art. 44 ust. 1 i art. 45 ust. 1 ustawy o administracji rządowej w województwie	1	0	1	0
45.	644	Środki zapewniające wykonanie orzeczeń Sądu	5	1	5	1
46.	656	Interpretacje podatkowe, opinie zabezpieczające i wiążące informacje stawkowe	49	31	53	31
47.	657	Inne interpretacje	0	2	0	2
48.	658	Skargi na niewykonanie w określonym terminie czynności wynikających z przepisów odrębnych	97	118	108	117
49.	659	Skargi na przewlekłe prowadzenie postępowania przez organy administracji publicznej	3	14	4	12

Tabela 2 – Wpływ i załatwienie spraw oraz stan zaległości w 2024 roku w Wydziale I

Miesiąc	Pozostało z poprzedniego okresu	Wpłynęło	ZAŁATWIONO				Pozostało na okres następnny
			Łącznie	w tym:			
				na rozprawie	na posiedzeniu	Zamknięto	
Styczeń	91	46	30	12	18	0	107
Luty	107	66	34	22	12	0	139
Marzec	139	26	38	29	9	0	127
Kwiecień	127	32	60	50	10	0	99
Maj	99	35	34	16	18	0	100
Czerwiec	100	25	42	34	8	0	83
Lipiec	83	37	20	15	5	0	100
Sierpień	100	34	18	16	2	0	116
Wrzesień	116	42	39	19	20	0	119
Październik	119	31	42	29	13	0	108
Listopad	108	39	47	33	14	0	100
Grudzień	100	18	42	29	13	0	76
RAZEM 2024 rok	91	431	446	304	142	0	76

Tabela 3 – Wpływ i załatwienie spraw oraz stan zaległości w 2024 roku w Wydziale II

Miesiąc	Pozostało z poprzedniego okresu	Wpłynęło	ZAŁATWIONO				Pozostało na okres następny
			Łącznie	w tym:			
				na rozprawie	na posiedzeniu niejawnym	Zamknięto	
Styczeń	168	59	88	52	35	1	139
Luty	139	74	81	42	39	0	132
Marzec	132	82	68	32	34	2	146
Kwiecień	146	85	88	41	45	2	143
Maj	143	68	74	29	45	0	137
Czerwiec	137	86	66	31	33	2	157
Lipiec	157	95	49	17	30	2	203
Sierpień	203	75	60	19	39	2	218
Wrzesień	218	77	80	37	41	2	215
Październik	215	87	110	40	68	2	192
Listopad	192	78	94	38	51	5	176
Grudzień	176	62	79	37	41	1	159
RAZEM 2024 rok	168	928	937	415	501	21	159

Dane zawarte w tabelach 1, 2 obejmują:

- skargi na akty i czynności organu (repertorium SA),
- skargi na bezczynność organu (repertorium SAB),
- inne niż wymienione w pkt. 1, 2 sprawy rozpatrywane na podstawie przepisów – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, (repertorium SO).

Tabela 4 - Sprawozdanie statystyczne z ruchu i załatwienia spraw za 2024 rok w WSA w Białymstoku

Wydz.	Typ repertorium	Pozostało z 2023 roku	Wpły ⁿ ęło w 2024 roku	ZAŁATWIONO												Zamknięto	Pozostało na 2025 rok
				Łącznie (6+17)	Ogółem na rozprawie i na pos. niej. (7+12)	Na rozprawie					Na posiedzeniu niejawnym						
						Ogółem	Uwzględniono skarże/	Oddalono skarże/ sprzeciw	Odrzucono skarże/ sprzeciw	W inny sposób	Ogółem	Uwzględniono wniosek	Oddalono wniosek	Odrzucono wniosek	W inny sposób		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I	SA	91	422	439	439	303	53	250	0	0	136	6	53	73	4	0	74
	SAB	0	8	6	6	1	1	0	0	0	5	0	3	2	0	0	2
	SO	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
		91	431	446	446	304	54	250	0	0	142	6	56	75	5	0	76
II	SA	161	797	807	786	413	108	297	4	4	373	34	197	119	23	21	151
	SAB	7	124	123	123	2	1	1	0	0	121	28	38	52	3	0	8
	SO	0	7	7	7	0	0	0	0	0	7	5	0	0	2	0	0
		168	928	937	916	415	109	298	4	4	501	62	235	171	33	21	159
WSA	SA	252	1219	1246	1225	716	161	547	4	4	509	40	250	192	27	21	225
	SAB	7	132	129	129	3	2	1	0	0	126	28	41	54	3	0	10
	SO	0	8	8	8	0	0	0	0	0	8	5	0	0	3	0	0
		259	1359	1383	1362	719	163	548	4	4	643	73	291	246	33	21	235

Tabela 5 – Załatwienie wyrokami skarg na akty i inne czynności w latach 2023-2024

Lp.	Rodzaj załatwionej skargi	2023			2024		
		Wpływ	Załatwiono wyrokiem		Wpływ	Załatwiono wyrokiem	
			Ogółem	Uwzględniono		Ogółem	Uwzględniono
1.	Skargi na akty i czynności ministrów, centralnych organów administracji rządowej i innych naczelných organów	126	95	41	85	62	19
2.	Skargi na akty i czynności samorządowych kolegiów odwoławczych	503	404	107	389	324	56
3.	Skargi na akty i czynności terenowych organów administracji rządowej	269	307	127	244	197	41
4.	Skargi na akty i czynności organów administracji skarbowej	368	290	42	315	293	26
5.	Skargi na akty i czynności innych organów – dotyczy także podmiotów niebędących organami administracyjnymi	132	103	38	128	75	28

Tabela 6 – Wpływ skarg kasacyjnych do WSA w Białymstoku w 2024 roku

Lp.	Rodzaj sprawy	Wpłynęło		Odrzucono skargę kasacyjną	Umorzono postępowanie kasacyjne w trybie art. 178a p.p.s.a.	Uchylono zaskarżony wyrok lub postanowienie i rozpoznano sprawę w trybie art. 179a p.p.s.a.	Przekazano do NSA
		Razem	w tym orzeczeń wydanych w trybie art. 179a p.p.s.a.				
1	SA	432	9	16		3	399
2	SAB	12		2			7
3	SO						
Razem		444	9	18		3	406

Tabela 7 – Sprawy niezadowolone pozostające od daty pierwszego wpływu skargi do sądu (w tym sprawy, w których nastąpiło wznowienie postępowania sądowego)

Lp	Rodzaj sprawy	Liczba spraw niezadowolonych:				
		powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 12 miesięcy do 2 lat	powyżej 2 do 3 lat	powyżej 3 lat
1	SA	35	15	12	1	
2	SAB	1	1			

Tabela 8 – Terminowość załatwiania spraw w WSA w Białymstoku w 2024 roku

L p.	Rodzaj sprawy	Od daty wpływu sprawy w danym lub poprzednim okresie sprawozdawczym do jej załatwienia upłynął okres:							
		Ogółem	do 2 miesięcy	powyżej 2 do 3 miesięcy	powyżej 3 do 4 miesięcy	powyżej 4 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 12 do 24 miesięcy	powyżej 24 miesięcy
1.	SA	1 246	67 3	311	150	55	52	2	3
2.	SA B	129	10 4	16	7		2		

Tabela 9 – Załatwienie na rozprawach skarg w latach 2004-2024

Rok	Załatwiono na rozprawie			
	Ogółem	w tym:		
		uwzględniono	oddalono	w inny sposób
2004	1301	350	896	55
2005	961	208	690	63
2006	1045	283	696	66
2007	1176	422	705	49
2008	994	304	637	53
2009	1151	354	740	34
2010	1210	370	786	54
2011	1164	298	816	50
2012	1170	262	844	64
2013	1329	363	896	70
2014	1539	488	978	73
2015	1516	286	1167	63
2016	2034	251	1734	49
2017	2057	805	1206	46
2018	1318	403	888	27
2019	1274	301	934	39
2020	897	202	547	148
2021	583	187	392	4
2022	875	282	583	10
2023	848	276	568	4
2024	719	163	548	8

Tabela obejmuje załatwienie w dwóch wydziałach orzeczniczych sądu (sprawy z repertorium SA i SAB)

Tabela 10 – Wskaźniki sprawności postępowania w WSA w Białymstoku w poszczególnych miesiącach 2024 roku (repertoria SA, SAB i SO)

Miesiąc	Wydział I					Wydział II					WSA				
	Wpływ	Załatwienie	Pozostało na okres następny	Wskaźnik sprawności postępowania w danym miesiącu	Wskaźnik sprawności postępowania narastający w ciągu roku*	Wpływ	Załatwienie	Pozostało na okres następny	Wskaźnik sprawności postępowania w danym miesiącu	Wskaźnik sprawności postępowania narastający w ciągu roku*	Wpływ	Załatwienie	Pozostało na okres następny	Wskaźnik sprawności postępowania w danym miesiącu	Wskaźnik sprawności postępowania narastający w ciągu roku*
I	46	30	107	3,5667	3,57	59	88	139	1,5795	1,58	105	118	246	2,0847	2,08
II	66	34	139	4,0882	4,34	74	81	132	1,6296	1,56	140	115	271	2,3565	2,33
III	26	38	127	3,3421	3,74	82	68	146	2,1471	1,85	108	106	273	2,5755	2,42
IV	32	60	99	1,6500	2,44	85	88	143	1,6250	1,76	117	148	242	1,6351	1,99
V	35	34	100	2,9412	2,55	68	74	137	1,8514	1,72	103	108	237	2,1944	1,99
VI	25	42	83	1,9762	2,09	86	66	157	2,3788	2,03	111	108	240	2,2222	2,05
VII	37	20	100	5,0000	2,71	95	49	203	4,1429	2,76	132	69	303	4,3913	2,75
VIII	34	18	116	6,4444	3,36	75	60	218	3,6333	3,04	109	78	334	4,2821	3,14
IX	42	39	119	3,0513	3,40	77	80	215	2,6875	2,96	119	119	334	2,8067	3,10
X	31	42	108	2,5714	3,03	87	110	192	1,7455	2,51	118	152	300	1,9737	2,68
XI	39	47	100	2,1277	2,72	78	94	176	1,8723	2,26	117	141	276	1,9574	2,41
XII	18	42	76	1,8095	2,04	62	79	159	2,0127	2,04	80	121	235	1,9421	2,04
I-XII	431	446	76	3,2140	2,04	928	937	159	2,2754	2,04	1359	1383	235	2,5351	2,04

III

WYBRANE ZAGADNIENIA PROCESOWE

1. Funkcjonowanie instytucji postępowania mediacyjnego i uproszczonego

W 2024 roku instytucja postępowania mediacyjnego nie znalazła zastosowania w działalności Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku. Do tutejszego sądu wpłynęły jedynie 3 wnioski o przeprowadzenie mediacji, sprawy te zostały załatwione w normalnym trybie.

Odnosnie do postępowania uproszczonego należy stwierdzić, iż w 2024 r. zmalała ilość spraw rozpoznanych w tym trybie. W drodze postępowania uproszczonego zostały załatwione 334 sprawy (dla porównania w 2023 r. – 411 spraw). Do tut. sądu wpłynęły łącznie 182 wnioski o rozpoznanie spraw w trybie uproszczonym (dla porównania w 2023 r. – 253 wnioski). Rozpoznając sprawy w trybie uproszczonym sąd w 265 przypadkach oddalił skargi; w 64 sprawach uwzględnił skargi; w 5 sprawach odrzucił.

Powyższe dane liczbowe wskazują na wciąż utrzymującą się popularność postępowania uproszczonego, które jest powszechnie uznawane przez strony postępowania za sposób na szybsze (niż w normalnym trybie) załatwienie sprawy przed sądem administracyjnym.

2. Zagadnienia związane z prawem pomocy

W 2024 roku wpłynęło 314 wniosków o przyznanie prawa pomocy, co oznacza, że wielkość wpływu utrzymała się na podobnym poziomie jak w zeszłym roku sprawozdawczym (294 wnioski). W przeważającej części wnioski pochodziły od osób fizycznych, choć wnioski też składały spółki osobowe i kapitałowe oraz stowarzyszenia i fundacje.

W 106 przypadkach przyznano stronom prawo pomocy w zakresie całkowitym, w 45 sprawach przyznano prawo pomocy w zakresie częściowym, w 93 sprawach odmówiono przyznania prawa pomocy, 70 wniosków pozostawiono bez rozpoznania. Niezałatwionych na koniec okresu sprawozdawczego pozostało

28 wniosków. Strony wniosły 156 sprzeciwów od postanowień referendarza i w 4 sprawach sprzeciw doprowadził do zmiany zaskarżonego postanowienia.

Ponadto, w 2024 r. umarzano postępowania w zakresie wniosku o przyznanie prawa pomocy na podstawie art. 249a ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r., poz. 935 ze zm.) – dalej również jako p.p.s.a. W zakresie całego wniosku o przyznanie prawa pomocy umorzono postępowanie w 13 sprawach, zaś w 28 sprawach umorzono postępowanie w zakresie części wniosku, głównie kiedy strona była zwolniona z kosztów sądowych z mocy ustawy.

Do ciekawszych rozstrzygnięć z zakresu prawa pomocy należy zaliczyć postanowienie WSA w Białymstoku z dnia 16 lipca 2024 r., sygn. akt II SPP/Bk 89/24 wydane w wyniku rozpatrzenia sprzeciwu, utrzymujące w mocy postanowienie referendarza sądowego z dnia 20 czerwca 2024 r. umarzające na podstawie art. 249a p.p.s.a. postępowanie o przyznanie prawa pomocy w zakresie całkowitym obejmującym zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata.

Sąd podzielił argumentację zawartą w postanowieniu referendarza, że strona może wprawdzie żądać przyznania jej prawa pomocy przed wszczęciem postępowania sądownoadministracyjnego (art. 243 § 1 p.p.s.a.), jednakże konieczne jest, aby jego wszczęcie było w ogóle możliwe. Sytuacja taka zachodzi wtedy, gdy w postępowaniu przed organami strona skorzysta ze wszystkich przysługujących jej środków odwoławczych. Prawo pomocy, jako jeden ze standardów realizacji prawa do sądu, dotyczy wyłącznie postępowania przed sądem administracyjnym i nie ma związku z postępowaniem prowadzonym przed organami administracji publicznej. Nie jest zatem możliwe przyznanie przez sąd administracyjny prawa pomocy w zakresie zwolnienia od kosztów i ustanowienia adwokata do napisania odwołania (nazywanego przez wnioskodawcę „zaskarżeniem”) od decyzji Kuratora Oświaty do Ministra Edukacji będącego organem odwoławczym w postępowaniu administracyjnym, jak tego żąda wnioskodawca. Dopiero gdy organ drugiej instancji (w przedmiotowej sprawie

Minister Edukacji) wyda w sprawie rozstrzygnięcie, rozpoczyna bieg terminu do wniesienia skargi do sądu administracyjnego i dopiero w tym czasie strona może ubiegać się o przyznanie jej prawa pomocy w związku z zamiarem zaskarżenia wydanego w drugiej instancji rozstrzygnięcia do sądu administracyjnego. Przy czym wydany akt musi w ogóle podlegać zaskarżeniu do sądu administracyjnego, to znaczy musi spełniać kryteria z art. 3 § 2 p.p.s.a. Dlatego też, w przedmiotowej sprawie wniosek skarżącego o przyznanie prawa pomocy w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych oraz ustanowienia adwokata do sporządzenia odwołania od decyzji Kuratora Oświaty nie mógł zostać uwzględniony.

W 2024 r. w 89 przypadkach ustanowiono stronom pełnomocnika z urzędu, głównie adwokata lub radcę prawnego. Podobnie jak w poprzednich latach wynagrodzenie za zastępstwo prawne wykonane na zasadzie prawa pomocy było przyznawane przede wszystkim przez referendarzy w odrębnych postanowieniach (na podstawie art. 258 § 2 pkt 8 p.p.s.a.). W 99 sprawach przyznano wynagrodzenie pełnomocnikom, natomiast w 18 przypadkach odmówiono przyznania takiego wynagrodzenia.

Postanowieniem z dnia 10 października 2024 r., sygn. akt II SA/Bk 924/23 wydanym w wyniku rozpatrzenia sprzeciwu, WSA w Białymstoku, utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego z dnia 21 sierpnia 2024 r. odmawiające przyznania radcy prawnemu wynagrodzenia za zastępstwo prawne wykonane na zasadzie prawa pomocy w zakresie udziału w postępowaniu zażaleniowym.

W omawianej sprawie pełnomocnik z urzędu został wyznaczony na etapie postępowania międzyinstancyjnego, czyli po wydaniu przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku wyroku oddalającego skargę, zapoznał się z aktami sprawy, a następnie złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego wyroku. Powyższy wniosek nie został uwzględniony przez tut. Sąd, który postanowieniem z 27 maja 2024 r. odmówił sporządzenia uzasadnienia wyroku z powodu złożenia wniosku po terminie. Na to orzeczenie pełnomocnik wniósł zażalenie, w którym zawarł także wniosek o przyznanie

kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części. Ostatecznie Naczelnny Sąd Administracyjny postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2024 r., sygn. akt I OZ 429/24 oddalił ww. zażalenie uznając, że: „wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku był działaniem, jakie powinien podjąć pełnomocnik, po jego wyznaczeniu”. Wobec tego, samo zapoznanie się z aktami sprawy, a następnie złożenie po terminie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku oraz zażalenia na postanowienie o odmowie sporządzenia uzasadnienia tego wyroku, bez jednoczesnego wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia powyższego wniosku, należy uznać za niewystarczające do przyjęcia, że pomoc prawna w niniejszej sprawie rzeczywiście została udzielona. Pełnomocnik z urzędu nie przyczynił się bowiem do pozytywnego dla skarżącego zakończenia postępowania przed Sądem, a zarazem stwierdzony nakład pracy nie uprawnia go do skutecznego ubiegania się o wynagrodzenie, gdyż nie wypełnia wymaganych przez prawo przesłanek faktycznie udzielonej pomocy prawnej. W tych okolicznościach przyznanie wynagrodzenia radcy prawnemu stanowiłoby nieuzasadniony wydatek z budżetu państwa. W związku z powyższym brak było podstaw do przyznania pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia w zakresie udziału w postępowaniu przed sądem administracyjnym w drugiej instancji.

Z kolei postanowieniem z dnia z dnia 03 października 2024 r., sygn. akt I SA/Bk 136/24 wydanym w wyniku rozpatrzenia sprzeciwu, WSA w Białymstoku, utrzymał w mocy postanowienie referendarza sądowego z dnia 13 września 2024 r. odmawiające przyznania adwokatowi wynagrodzenia za zastępstwo prawne wykonane na zasadzie prawa pomocy.

Zaskarżone rozstrzygnięcie, w przedmiocie przyznawania kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wydane zostało w oparciu o art. 250 § 1 p.p.s.a.,

W realiach omawianej sprawy, pełnomocnik zapoznał się z aktami sprawy, wykonał fotokopie a następnie złożył wniosek o zwolnienie z pełnienia obowiązków pełnomocnika z urzędu. Sąd

podzielił stanowisko wyrażone w zaskarżonym postanowieniu, zgodnie z którym czynności tych nie sposób zaliczyć do działań stanowiących faktyczne udzielenie skarżącemu pomocy prawnej, bowiem nie przybliżyły go do celu w postaci zmiany wydanego w sprawie wyroku. Tym samym pełnomocnik z urzędu nie przyczynił się do pozytywnego dla skarżącego zakończenia postępowania przed sądem, a zarazem stwierdzony nakład pracy nie uprawnia go do skutecznego ubiegania się o wynagrodzenie, gdyż nie wypełnia wymaganych przez prawo przesłanek faktycznie udzielonej pomocy prawnej.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2024 r. poz. 763) określa bowiem precyzyjnie za jakie czynności, wiążące się z rzeczywistym udzieleniem pomocy prawnej stronie skarżącej, należy się wynagrodzenie pełnomocnikowi. Nie przewiduje natomiast przyznania wynagrodzenia za samo przeglądanie akt sprawy, czy też wykonanie fotokopii, bez podjęcia dalszych czynności procesowych.

Podsumowując, podobnie jak w latach ubiegłych należało stwierdzić, że instytucja „prawa pomocy” jest dobrze znana stronom postępowania sądownoadministracyjnego i szeroko przez nie wykorzystywana. Ugruntowana linia orzecznicza jest kontynuowana. Podstawową przesłanką przyznania lub odmowy przyznania prawa pomocy pozostaje sytuacja materialna wnioskodawcy. Regulacje prawne w tym zakresie spełniają stawiane przed nimi zadania, gwarantując coraz większy udział w postępowaniu podmiotów, których nie stać na poniesienie kosztów procesu oraz zapewniają ochronę ich praw w postępowaniu sądownoadministracyjnym poprzez ustanawianie pełnomocnika z urzędu, przy czym, w przypadku przyznawania wynagrodzenia pełnomocnikom z urzędu, brane jest po uwagę staranne i faktyczne wykonanie usługi reprezentacji strony skarżącej.

3. Odrzucenie skargi

W 2024 roku wydano 356 postanowień odrzucających skargi (ponad dwukrotnie więcej niż w poprzednim roku

sprawozdawczym), w tym 253 w Wydziale I i 103 w Wydziale II. Najczęstszymi przyczynami odrzucenia skarg było: nieuiszczenie wpisu i nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie braków formalnych skarg. Podobnie, jak w latach poprzednich, zdarzyły się skargi podlegające kwalifikacji jako skargi powszechnie (obywatelskie), tj. wniesione w ramach postępowania prowadzonego przez organ na podstawie przepisów Działu VIII k.p.a. Skargi te zostały odrzucone na podstawie art. 58 § 1 pkt 6 p.p.s.a. Na tej podstawie sąd odrzucił też 46 innych skarg.

Spośród odrzuconych w 2024 r. skarg na szczególną uwagę zasługują sprawy o sygn. akt II SA/Bk 168/24 i II SA/Bk 169/24, w których to sąd odrzucił skargi na czynność Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku w przedmiocie udostępnienia informacji zawartych w aktach spraw podatkowych formułując tezę, że „Czynność udostępnienia informacji z akt spraw podatkowych przez organ podatkowy, komornikowi sądowemu w trybie art. 299 § 3 pkt 8 o.p. nie podlega kognicji sądu administracyjnego.” Sąd rozważał, czy zaskarżone czynności mieszczą się w kategorii „innych aktów i czynności” w rozumieniu art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a. W doktrynie przyjmuje się, że stosowanie tego przepisu może mieć miejsce, gdy spełnione są następujące przesłanki: 1) akty i czynności mają charakter władczy, chociaż nie są decyzjami lub postanowieniami; 2) są podejmowane w sprawach indywidualnych; 3) mają charakter publicznoprawny; 4) dotyczą uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisu prawa (vide: J. Drachał, J. Jagielski, R. Stankiewicz, (w:) Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, pod red. R. Hausera i M. Wierzbowskiego, 3. wydanie, Warszawa 2015, s. 61-72). Zdaniem sądu zaskarżone czynności nie spełniały tych warunków. Udostępnienie informacji przez organ podatkowy z akt spraw podatkowych w trybie art. 299 § 3 pkt 8 o.p. komornikowi sądowemu nie jest czynnością podejmowaną w sprawie indywidualnej konkretnego podmiotu i nie dotyczy jego uprawnień i obowiązków o charakterze publicznym. Zaskarżona czynność nie ma charakteru władczego, rozstrzygającego o sytuacji prawnej skarżącego. Pomiędzy tą czynnością a sferą praw i obowiązków skarżącego nie ma bezpośredniego związku. Jest to czynność

o charakterze informacyjno-wewnętrzny dokonywana pomiędzy organami. Z uzasadnienia skargi wynika, że główny jej zarzut dotyczy nieprawidłowego wykorzystania danych przez komornika. Jeżeli, zdaniem skarżącego, dane przekazane przez organ podatkowy zostały wykorzystane w sposób wadliwy przez komornika, to przysługuje mu skarga na działanie komornika w trybie art. 767 § 1 k.p.c. Zgodnie z tą regulacją na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika. W konsekwencji sąd uznał, że sprawy nie należały do właściwości sądu administracyjnego i orzekł o ich odrzuceniu w oparciu o treść art. 58 § 1 pkt 1 p.p.s.a.

Na podstawie art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a. odrzucano skargi z powodu nieuzupełnienia braku formalnego skargi poprzez podanie numeru PESEL, niezależnie od tego, czy znajdował się on w aktach administracyjnych sprawy, czy też nie. Wyjaśniono, że w dniu 3 lipca 2023 r. Naczelny Sąd Administracyjny podjął w sprawie o sygn. akt II GPS 3/22 uchwałę, w której wskazał, że niezachowanie określonego w art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a. wymogu podania w skardze, będącej pierwszym pismem w sprawie, numeru PESEL, jest brakiem formalnym, który powinien być uzupełniony w trybie art. 49 § 1 w zw. z art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a., bez względu na to, czy ten numer znajduje się w aktach administracyjnych, którymi dysponuje sąd. Powyższa uchwała wiązała sąd na podstawie art. 269 § 1 p.p.s.a. i znalazła zastosowanie przy odrzucaniu 21 skarg. W omawianej uchwale NSA wyjaśnił, że ustawodawca nie przewidział żadnych wyjątków od obowiązku strony określonego w art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a. W szczególności nie zastrzegł, że podanie numeru PESEL w pierwszym piśmie jest wymagane tylko wtedy, gdy tego numeru nie można ustalić na podstawie akt administracyjnych. W związku z tym nie jest możliwe do zaakceptowania stanowisko, że obowiązek wskazania numeru PESEL aktualizuje się dopiero wtedy, gdy w aktach administracyjnych, którymi dysponuje sąd, numer ten nie został utrwalony. NSA uznał, że normatywnie określony wymóg formalny pierwszego pisma w sprawie -

wskazanie numeru PESEL, nie jest ani trudny do spełnienia, ani skomplikowany. Strona może z łatwością dochować tego warunku. Posługiwanie się numerem PESEL jest powszechnie stosowane w wielu dziedzinach życia (np. przy korzystaniu ze świadczeń opieki zdrowotnej, czy wykonywaniu zobowiązań podatkowych). Nie ma zatem żadnych powodów, by w przypadku pisma wnoszonego do sądu przyjmować, że spełnienie wymogu wskazania numeru PESEL jest dla strony nadmiernym obciążeniem. Na stronie wnoszącej pismo spoczywa obowiązek wypełnienia wszystkich warunków formalnych, określonych w art. 46-47 p.p.s.a. Przepis art. 49 § 1 p.p.s.a. jednoznacznie stanowi, że na wezwanie przewodniczącego strona uzupełnia braki formalne pisma, które uniemożliwiają nadanie mu prawidłowego biegu. Wniesienie pisma zawierającego wszystkie wymagane elementy, a także uzupełnienie jego braków niewątpliwie należy zaliczyć do czynności strony. Przyjęty w ustawie - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi podział czynności z uwagi na kryterium podmiotowe (czynności sądu, strony i innych uczestników postępowania), wyklucza podejmowanie czynności nienależących do danego podmiotu, co jest związane z określoną w ustawie pozycją każdego z tych podmiotów. W związku z tym nie można oczekiwać, że sąd będzie podejmował czynności należące do strony postępowania. Poszukiwanie przez sąd numeru PESEL strony w aktach administracyjnych nie ma normatywnej podstawy i nie jest obowiązkiem sądu. Jego podanie należy do strony inicjującej postępowanie sądownoadministracyjne. Jeżeli strona nie skorzysta z możliwości uzupełnienia braku formalnego skargi, to z jej zaniechania nie można wyprowadzać wniosku o naruszeniu prawa strony do sądu. Równość w prawie odnosi się zaś, co do zasady, do procesu stanowienia norm prawa i nakłada na prawodawcę obowiązek nadawania prawu takich treści, które czynią zadość nakazowi jednakowego traktowania podmiotów (sytuacji) podobnych. Konstytucyjna zasada równości wobec prawa nie zwalnia wnoszących skargę od respektowania tych reguł procesowych ujętych w przepisach powszechnie obowiązujących, które odnoszą się do wszystkich skarżących. Koncepcja o możliwości, a nawet obowiązku ustalenia przez sąd numeru PESEL strony i uzupełnienie w ten sposób braku

formalnego skargi nie ma podstaw normatywnych. Z art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a. wprost wynika, że wskazanie numeru PESEL jest obowiązkiem strony wnoszącej pierwsze pismo w sprawie.

4. Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania sądowego

W roku sprawozdawczym 2024 wydano 4 postanowienia o odrzuceniu skarg o wznowienie postępowania sądowego. W sprawie II SAB/Bk 66/24 sąd odrzucił skargę, bowiem w wyniku przeprowadzonego badania dopuszczalności skargi, stwierdził, że skarżący nie oparł jej skutecznie na powoływanej podstawie wznowienia, tj. art. 273 § 2 p.p.s.a. Rozważając kwestie objęte hipotezą ww. przepisu sąd przypomniał, że wznowienie postępowania z przyczyn restytucyjnych zmierza do umożliwienia ponownego postępowania ze względu na to, że prawomocne orzeczenie sądu jest niezasadne z punktu widzenia materiału faktycznego i dowodowego, który istniał już w poprzednim postępowaniu. Wymienione w art. 273 § 2 p.p.s.a. przesłanki należy rozumieć w ten sposób, że dowody, na które powołuje się strona, istniały przed zakończeniem sprawy, której dotyczy wnioszek. Po drugie zostały wykryte po prawomocnym zakończeniu postępowania. Po trzecie mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a więc niezbędne jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy okolicznościami faktycznymi lub środkami dowodowymi, a treścią prawomocnego orzeczenia sądu. Po czwarte, strona nie mogła z tych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych skorzystać w poprzednim postępowaniu, ponieważ nie były one znane stronie (por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 września 2017 r., sygn. akt II FSK 697/17 – wszystkie przytaczane orzeczenia dostępne są w bazie orzeczeń CBOSA, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>). Sąd uznał nadto, że skarga o wznowienie postępowania sądowego została złożona po upływie trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 277 p.p.s.a.

5. Odrzucenie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia

W roku sprawozdawczym 2024 nie odrzucono żadnej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

6. Wstrzymanie wykonania aktów zaskarżonych do sądu administracyjnego

W 2024 r. wpłynęło 199 wniosków o wstrzymanie wykonania zaskarżonych aktów (decyzji, postanowień, uchwał i zarządzeń), a rozpoznanych zostało 180 wniosków, w tym 17 przeszło z poprzedniego roku. W Wydziale II zostało zarejestrowanych 155 wniosków, natomiast w Wydziale I – 44. Jednocześnie Sąd w większości przypadków odmówił wstrzymania wykonania zaskarżonego aktu (146 razy) i tylko 32 razy udzielił ochrony tymczasowej, a także w 2 sytuacjach odrzucił wnioski, uznając je za niedopuszczalne. W porównaniu do poprzedniego roku spadła liczba postanowień wydanych w powyższym zakresie (z 202 w 2023 r. do 180 w br.) oraz liczba wstrzymań wykonania (z 52 w 2023 r. do 32 w br.).

Ze spraw, w których odrzucono wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonej uchwały należy wymienić sprawę o sygn. akt I SA/Bk 34/24 (postanowienie z 14 lutego 2024 r.) dotyczącą uchwały Komisji ds. wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w której Sąd przyjął, że skoro w ustawie o rozwoju lokalnym brak jest szczegółowych regulacji dotyczących możliwości wstrzymania wykonania zaskarżonych do sądu rozstrzygnięć wydawanych na podstawie tej ustawy, a dodatkowo ustawa ta wprost wyłączyła możliwość wstrzymania wykonania tego rodzaju rozstrzygnięć na zasadach ogólnych określonych w art. 61 § 3-6 p.p.s.a., to zgłoszony przez stronę wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonej uchwały jest niedopuszczalny.

Z kolei w sprawie o sygn. akt II SA/Bk 548/24, w której przedmiotem zaskarżenia była uchwała dotycząca zwolnienia Dyrektora Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich, Sąd odmówił wstrzymania wykonania ww. uchwały. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia wyjaśnił, że skarżący uzasadniając przedmiotowy wniosek powołał się jedynie na hipotetyczną możliwość wydania wadliwych aktów prawnych przez osobę powołaną w jego miejsce, w przypadku gdyby skarga okazała się zasadna. Skarżący nie wykazał przy tym, aby wykonanie zaskarżonej uchwały groziło niebezpieczeństwem wyrządzenia mu znacznej szkody lub spowodowaniem trudnych do odwrócenia

skutków. Nie przedstawił również żadnych skonkretyzowanych argumentów uprawdopodobniających wystąpienie którejkolwiek z przesłanek ochrony tymczasowej. Powołana przez niego hipotetyczna możliwość wydania przez osobę powołaną w jego miejsce wadliwych aktów prawnych nie pozwala na stwierdzenie, że przesłanki wstrzymania wykonania zaskarżonej uchwały mogą się ziścić w stosunku do strony skarżącej w jakiegokolwiek skonkretyzowanej formie. W konsekwencji Sąd nie stwierdził, aby skarżący wykazał zaistnienie przesłanek z art. 61 § 3 p.p.s.a. w związku z wykonaniem zaskarżonej uchwały. Jednocześnie Sąd podkreślił, że zaskarżona uchwała określiła datę zwolnienia skarżącego ze stanowiska Dyrektora Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich (...). Uchwała zaś weszła w życie z dniem jej podjęcia (...). Zarówno więc na chwilę wniesienia skargi, jak i na chwilę rozpoznawania wniosku o udzielenie ochrony tymczasowej, zaskarżona uchwała wywołała wynikające z niej skutki, zarówno w sferze prawa publicznego, jak i prawa pracy. W takiej sytuacji uwzględnienie wniosku skarżącego stanowiłoby w istocie nieprzewidzianą prawem i przez to niedopuszczalną, restytucję prawnego stanu rzeczy istniejącego przed wykonaniem uchwały.

Końcowo wypada także przytoczyć sprawę o sygn. akt II SA/Bk 577/24 (postanowienie z 8 października 2024 r.), w której przedmiotem analizy było zarządzenie pokontrolne Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, określające sposób korzystania z wód i ochrony zasobów wodnych, wykonywania urządzeń wodnych oraz utrzymywania wód i urządzeń wodnych. W powyższej sprawie, wstrzymując wykonanie zaskarżonego zarządzenia pokontrolnego Sąd wskazał, że argumentacja skarżących zasługuje na uwzględnienie. Likwidacja grodzienia, której konsekwencją będzie migracja ryb z zarybianego przez nich stawu spowoduje trudne do odwrócenia skutki i trwałą zmianę rzeczywistości. Zgodzić należy się ze skarżącymi, że takie działanie zakłóci prowadzoną gospodarkę rybacką. Jakkolwiek możliwe będzie ponowne zarybienie stawu to będzie się to wiązało z dodatkowymi nakładami pieniężnymi oraz dużym nakładem sił i środków. Następnie Sąd stwierdził, że uzasadnienie wniosku

o wstrzymanie wykonania nie jest obszerne, jednakże sytuacja migracji ryb ze stawu jest skutkiem bezpośrednio związanym z wykonaniem zaskarżonego zarządzenia, którego naprawa byłaby utrudniona w razie ewentualnego uwzględnienia skargi. W ocenie Sądu, przesłanki wstrzymania wykonania zaskarżonego zarządzenia pokontrolnego (art. 61 § 3 p.p.s.a.) zostały zatem w niniejszej sprawie spełnione.

7. Przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowych

W roku sprawozdawczym uwzględniono 8 wniosków o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowych (wszystkie w Wydziale II).

Za okoliczności uzasadniające brak winy w spóźnionym dokonaniu czynności procesowej, sąd uznawał m.in.: niezdolność do pracy (II SA/Bk 181/24), chorobę pełnomocnika (II SA/Bk 688/24, II SA/Bk 689/24), utrudniony kontakt pełnomocnika ze skarżącym (II SA/Bk 427/24), pozostawanie w usprawiedliwionym przekonaniu, że wpis w sprawie został uiszczony (II SA/Bk 27/24), wyjazd służbowy (II SA/Bk 848/24), chorobę, która uniemożliwiła osobiste działanie stronie (II SA/Bk 616/23) czy błędne pouczenie (II SA/Bk 561/24).

Podobnie jak w latach poprzednich, składy orzekające konsekwentnie odmawiały przywrócenia terminu w sytuacjach spóźnienia w dokonaniu czynności procesowych spowodowanego brakiem należytej staranności strony lub jej pełnomocnika oraz gdy powody spóźnienia nie miały charakteru nagłego, niespodziewanego, czy też nie były trudne do przewyciężenia. Łącznie wydano 18 postanowień w przedmiocie odmowy przywrócenia terminu (7 w Wydziale I oraz 11 w Wydziale II).

Ponadto wydano 6 postanowień odrzucających wnioski o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej (do złożenia podpisanego urzędowego formularza wniosku o przyznanie prawa pomocy PPPr, do wniesienia skargi, do wniesienia skargi kasacyjnej), na zasadzie art. 88 p.p.s.a., z uwagi na niedopuszczalność wniosku o przywrócenie terminu (I SPP/Bk 60/24, I SPP/Bk 61/24, I SPP/Bk 62/24), złożenie wniosku o przywrócenie terminu z uchybieniem terminu (I SA/Bk 323/24) czy przedwczesne złożenie wniosku (II SA/Bk 196/24).

W omawianej kategorii spraw wydano łącznie 32 postanowienia, z których 12 zapadło w Wydziale I oraz 20 w Wydziale II.

8. Zawieszenie postępowania

W 2024 r. zawieszono porównywalną liczbę postępowań sądowych względem roku ubiegłego. Wydano bowiem 14 postanowień zawieszających postępowanie sądowe, z czego 5 zapadło w Wydziale I, a 9 w Wydziale II.

Spośród spraw zawieszonych w Wydziale I cztery postępowania zawieszono na podstawie art. 125 § 1 pkt 1 p.p.s.a. - w tym dwa z uwagi na zawisłą przed NSA sprawę ze skargi kasacyjnej podmiotu skarżącego, która może mieć wpływ na rozstrzygnięcie tych spraw, zaś dwie pozostałe z uwagi na skierowane przez NSA do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej następujące pytania prejudycjalne: "1) Czy w świetle art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 47) zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przyznanie przez kraj członkowski adresowanej do wszystkich przedsiębiorców ulgi podatkowej, takiej jak w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 ze zm.), polegającej na zwolnieniu od podatku od nieruchomości gruntów, budynków i budowli wchodzących w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu przepisów o transporcie kolejowym, która jest udostępniana przewoźnikom kolejowym? 2) Czy w przypadku odpowiedzi pozytywnej na pytanie 1 przedsiębiorca, który skorzystał ze zwolnienia od podatku na podstawie ww. przepisu krajowego, wprowadzonego bez zachowania wymaganej procedury, określonej w art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 47) w związku z art. 2 Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst jednolity) (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz. U. UE L 248/9 z 24.09.2015 r., jest zobowiązany do zapłaty zaległego podatku wraz z odsetkami?" (postanowienie NSA z 19 dnia kwietnia 2023 r., III FSK 3/22). Sąd uznał, że skoro w dwóch

rozpatrywanych sprawach spór pomiędzy stroną skarżącą a organem dotyczy kwestii zwolnienia podatkowego, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) u.p.o.l., w kontekście braku zastosowania procedury z art. 108 TFUE przy wprowadzaniu przez ustawodawcę zmian w ww. przepisie krajowej ustawy podatkowej, to przedstawione przez NSA w sprawie o sygn. III FSK 3/22 pytania prejudycjalne odnoszą się wprost do problematyki prawnej rozpatrywanych spraw (sygn. akt I SA/Bk 190/24 i II SA/Bk 223/24).

Jedno postępowanie w Wydziale I zawieszono na podstawie art. 124 § 1 pkt 6 w zw. z art. 56 p.p.s.a.

W Wydziale II natomiast 4 sprawy zawieszono na podstawie art. 125 § 1 pkt 1 p.p.s.a. z uwagi na wystąpienie w nich zagadnień wstępnych tj. powiązanie tych spraw z wynikami innych postępowań sądownoadministracyjnych toczących się przed WSA (jedna sprawa) i przed NSA (dwie sprawy). Ponadto jedną sprawę zawieszono na ww. podstawie z uwagi na toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym postępowanie (sygn. akt SK 17/23) dotyczące zgodności z Konstytucją RP przepisu stanowiącego podstawę prawną zaskarżonej decyzji wydanej w przedmiocie cofnięcia diagnoście uprawnień do wykonywania badań technicznych pojazdów, a mianowicie: 1) art. 84 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, ze zm.) w zakresie, w jakim nakłada na starostę obowiązek cofnięcia diagnoście uprawnienia do wykonywania badań technicznych bez uwzględnienia okoliczności podmiotowych i przedmiotowych (niezgodność z art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP), 2) art. 84 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym (niezgodność z art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP), 3) art. 84 ust. 3 pkt 1 i 2 w związku z art. 84 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym w zakresie, w jakim dopuszcza do jednoczesnego zastosowania wobec tej samej osoby fizycznej, w związku z tym samym zdarzeniem faktycznym, środka karnego w postaci zakazu wykonywania zawodu diagnosty oraz cofnięcie uprawnień diagnosty w postępowaniu administracyjnym (niezgodność z art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP).

Ponadto dwa postępowania zawieszono w Wydziale II z uwagi na śmierć strony skarżącej na podstawie art. 124 § 1 pkt 1 p.p.s.a., a następnie podjęto z udziałem jej następców prawnych na podstawie art. 128 § 1 pkt 1 p.p.s.a. Sprawy te następnie rozpoznano merytorycznie. Ponadto inną jeszcze sprawę zawieszono na tej samej podstawie z uwagi na utratę przez stronę skarżącą zdolności procesowej na skutek jej całkowitego ubezwłasnowolnienia (II SA/Bk 594/24).

Dwie sprawy zawieszono na podstawie art. 124 § 1 pkt 6 w zw. z art. 56 p.p.s.a.

9. Umorzenie postępowania sądownoadministracyjnego

W roku sprawozdawczym 2024 wydano 17 postanowień umarzających postępowanie sądownoadministracyjne (w tym 16 w Wydziale II oraz 1 w Wydziale I). Przyczyną umorzenia postępowania w Wydziale I była śmierć skarżącego (I SA/BK 147/24), zaś w Wydziale II: cofnięcie skargi, bezprzedmiotowość postępowania z uwagi na uwzględnienie skargi przez organ w trybie autokontroli oraz śmierć strony – na podstawie art. 161 § 1 pkt 2 p.p.s.a. (w jednej sprawie).

10. Postanowienia sygnalizacyjne wydane w trybie art. 155 § 1 p.p.s.a.

W 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku nie wydał żadnego postanowienia sygnalizacyjnego w trybie art. 155 § 1 p.p.s.a., a zatem także nie miał podstaw do orzekania o grzywnie na podstawie art. 155 § 3 p.p.s.a. W porównaniu do poprzedniego roku należy zauważyć, że ilości tego rodzaju postanowień spadła do zera z 1 sprawy w 2023 roku.

11. Pozostałe zagadnienia procesowe

W roku sprawozdawczym 2024 ddalono 20 wniosków o wyłączenie sędziego (w tym 9 w Wydziale I a 11 w Wydziale II), zaś w 1 sprawie wyłączono sędziego od orzekania (II SA/Bk 827/23).

Odrzucono 15 wniosków o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego (13 w Wydziale I oraz 2 w Wydziale II).

Odrzucono 3 wnioski o wyłączenie sądu (2 w Wydziale I, zaś 1 w Wydziale II).

W 2024 r. oddalono 20 wniosków o wyłączenie sędziego (w tym 9 w Wydziale I a 11 w Wydziale II), zaś w 1 sprawie wyłączono sędziego od orzekania (II SA/Bk 827/23).

Odrzucono 15 wniosków o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego (13 w Wydziale I oraz 2 w Wydziale II).

Odrzucono 3 wnioski o wyłączenie sądu (2 w Wydziale I, zaś 1 w Wydziale II).

W 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku odrzucił 19 skarg kasacyjnych, z czego 4 postanowienia zostały wydane w Wydziale I, a 15 w Wydziale II.

Najczęstszą przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było sporządzenie jej i wniesienie osobiście przez stronę skarżącą, z pominięciem wymaganego prawem przymusu adwokacko-radcowskiego (sprawy o sygn.: I SA/Bk 395/23, II SA/Bk 397/23, II SA/Bk 204/24, I SA/Bk 355/23, I SA/Bk 353/23, II SA/Bk 198/24, II SA/Bk 293/24, II SAB/Bk 52/24, II SAB/Bk 53/24).

Liczną grupę stanowiły również sprawy, w których skargę kasacyjną odrzucono ze względu na nieuzupełnienie braków formalnych (sprawy o sygn.: II SA/Bk 681/23, II SA/Bk 320/23, II SA/Bk 904/23, II SA/Bk 120/24) lub nieuiszczenie wpisu sądowego (sygn. II SA/Bk 674/23).

W kilku przypadkach sąd odrzucił skargę kasacyjną ze względu na złożenie jej z uchybieniem trzydziestodniowego terminu do jej wniesienia (sprawy o sygn.: II SA/Bk 785/23, II SA/Bk 784/23, II SA/Bk 443/24). Zdarzyły się także sprawy, w których skargi kasacyjne składane były bez uprzedniego złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenia jego odpisu, tj. przedwcześnie (sprawy o sygn.: II SA/Bk 924/23, I SA/Bk 284/24).

Wydano 13 postanowień o odrzuceniu zażaleń (2 w Wydziale I oraz 11 w Wydziale II). Podobnie jak w latach ubiegłych przyczyną odrzucenia zażalenia było: uchybienie terminu do wniesienia zażalenia, nieuzupełnienie braków formalnych w wyznaczonym terminie, brak uiszczenia wpisu w wyznaczonym terminie.

Podsumowując, najliczniejszą grupę postanowień stanowiły niezmiennie postanowienia odrzucające skargę. Przy tym, podobnie jak w latach poprzednich, w Wydziale II częściej niż w Wydziale I, występowało zagadnienie dopuszczalności drogi sądowej lub właściwości sądu administracyjnego, które w Wydziale I występują sporadycznie. Zwraca przy tym uwagę okoliczność, że w Wydziale II zapadło ponad dwukrotnie więcej postanowień odrzucających skargi niż w Wydziale I. Również częściej w Wydziale II zapadały postanowienia umarzające postępowania sądownoadministracyjne.

IV ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z PRAKTYKĄ ORZECZNICZĄ

1. Sprawy z zakresu gier losowych i zakładów wzajemnych

W 2024 r. nie rozpoznano żadnej sprawy z zakresu gier losowych i zakładów wzajemnych. W 2023 r. rozpoznano jedynie 3 sprawy.

2. Sprawy z zakresu podatku od towarów i usług

W bieżącym okresie sprawozdawczym wpływ spraw z zakresu podatku od towarów i usług ukształtował się na niższym poziomie niż w roku ubiegłym – w 2024 r. wpłynęło 99 nowych spraw (repertorium SA), zaś rok temu było ich 164. Sąd zakończył w bieżącym roku 135 spraw z tej kategorii, łącznie ze sprawami, które wpłynęły w roku poprzednim. W znacznej większości spraw skargi oddalono. W 22 sprawach postępowanie zakończyło się odrzuceniem skargi. W 12 sprawach skargę uwzględniono.

Podobnie jak w latach ubiegłych, liczną grupę spraw stanowiły te dotyczące prawa podatnika do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony, w których zakwestionowano powyższe prawo z uwagi na ujawnienie faktur niedokumentujących rzeczywistych zdarzeń gospodarczych, w tym wystawionych w ramach tzw. transakcji karuzelowych (np. sprawy o sygn.: I SA/Bk 463/23, I SA/Bk 54/22, I SA/Bk 428/23, I SA/Bk 12/24 i wskazane poniżej).

Analizując regulacje art. 86 ust. 1 i art. 88 ust. 3a pkt 4 lit. a ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (u.p.t.u.), sąd za utrwalony uznawał pogląd, że uprawnienie do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego nie istnieje, gdy wystawiona faktura w rzeczywistości nie odpowiada faktycznemu zdarzeniu gospodarczemu. W szczególności zaś, gdy zdarzenie gospodarcze w ogóle nie zaistniało, zaistniało w innej niż wskazano dacie lub w rozmiarach innych niż wynika to z faktury, bądź zaistniało między innymi, niż to stwierdza faktura, podmiotami gospodarczymi, podatnik traci prawo do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony

wynikający z takiego dokumentu (zob. np. sprawy o sygn.: I SA/Bk 251-253/23, I SA/Bk 110-112/24).

Podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, sąd niejednokrotnie powoływał się na orzecznictwo ETS (TSUE), tj. wyroki z 21 lutego 2006 r. w sprawie o sygn. C-255/02, z 12 stycznia 2006 r. w sprawach połączonych o sygn. C-354/03, C-355/03 i C-484/03. WSA zauważał bowiem, że prawo do odliczenia podatku naliczonego, jakkolwiek o fundamentalnym znaczeniu dla systemu VAT opartego na neutralności tego podatku, może doznać wyjątku w tych wszystkich przypadkach, gdy miało miejsce działanie w nieuczciwych celach lub w celu nadużycia prawa. Dla stwierdzenia nadużycia wymagane jest, po pierwsze, aby transakcje, pomimo iż spełniają formalnie przesłanki przewidziane w odpowiednich przepisach Szóstej Dyrektywy (Dyrektywy 2006/112/WE) i ustawodawstwa krajowego transponującego tę Dyrektywę, skutkowały uzyskaniem korzyści podatkowej, której przyznanie byłoby sprzeczne z celem tych przepisów; po drugie, z ogółu obiektywnych okoliczności powinno również wynikać, że zasadniczym celem tych transakcji jest uzyskanie korzyści podatkowej. Sąd kontynuował, że nie można zatem poszerzać zakresu uregulowania wspólnotowego tak, aby objąć nim nadużycia podmiotów gospodarczych, tj. transakcje, które nie są przeprowadzane w ramach zwykłych transakcji handlowych, lecz wyłącznie w celu nadużycia korzyści przewidzianych w prawie wspólnotowym. Walka z oszustwem, unikaniem opodatkowania i ewentualnymi nadużyciami jest celem uznanym i wspieranym przez Szóstą Dyrektywę (aktualnie Dyrektywę 2006/112/WE). Przesłanki te nie zostają spełnione w przypadku transakcji stanowiących nadużycie (zob. np. sprawę o sygn.: I SA/Bk 367/23).

Sąd kilkakrotnie, w kontekście art. 112b ust. 1 u.p.t.u., odwoływał się do wyroku TSUE z 15 kwietnia 2021 r., C-935/19, dotyczącego Grupy Warzywnej. Składy orzekające zwracały uwagę, że art. 112b ust. 2 u.p.t.u. ma charakter sankcyjny. Oznacza to, że przesłanki przewidziane w ww. normie prawnej muszą być wykazane w sposób niebudzący żadnych wątpliwości, a ich wystąpienie powinno znajdować odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym. Zatem art. 112b u.p.t.u.

nie powinien być stosowany automatycznie. Ocena konieczności jego zastosowania musi być zgodna z akcentowaną przez TSUE zasadą proporcjonalności, musi następować przez pryzmat charakteru oraz wagi stwierdzonych naruszeń. Z wyżej powołanego wyroku TSUE wynika, że ustalenie sankcji VAT nie jest obligatoryjne w każdym przypadku, o którym mowa w art. 112b ust. 1 i ust. 2 u.p.t.u. i że przed ich ustaleniem organy podatkowe powinny wyjaśnić przyczyny, które spowodowały uszczuplenie należności podatkowych, co wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, a następnie wyrażenia oceny zarówno na podstawie przepisów krajowych, jak i unijnych. Nie budzi wątpliwości, że sankcje te powinny być środkiem adekwatnym do jego celu, który założył ustawodawca unijny, czyli powinny spełniać funkcję prewencyjną, zapobiegać potencjalnym oszustwom podatkowym (unikania opodatkowania), a nie być środkiem karania podatnika dodatkową dolegliwością finansową za jakikolwiek jego błąd.

Opierając się na powyższej argumentacji, sąd w sprawie o sygn. I SA/Bk 145/24 doszedł do przekonania, że organ potraktował instrumentalnie zarówno skarżącą, jak i brzmienie przepisu art. 112b u.p.t.u., przyjmując błędną tezę, że jeśli doszło do jakichkolwiek naruszeń w rozliczeniu tego podatku, należy bezkrytycznie zastosować sankcje wynikające z tego przepisu, nie miarkując w żaden sposób ich wysokości. Zdaniem składu orzekającego w kontekście powołanego wyroku Trybunału, mechanizm sankcyjny wynikający z art. 112b u.p.t.u. tak nie działa. Każdorazowo należy bowiem oceniać indywidualną sytuację podatnika i badać kontekst jego świadomości i uczestnictwa w oszustwie podatkowym. Zdaniem sądu, choć nie budzi wątpliwości fakt, że korekta deklaracji złożona po interwencji organu podatkowego zastąpiła decyzję wymiarową, to nie zwalnia to organu podatkowego od pełnej oceny sprawy w aspekcie celowości regulacji w przedmiocie zastosowania wobec podatnika dodatkowej dolegliwości finansowej i uwzględnienie niespornych powodów zaistniałych nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli podatkowej. Odmienne stanowisko, które prezentuje organ, a sprowadzające się do konieczności wydawania obligatoryjnych decyzji w zakresie ustalenia sankcji w każdej

sytuacji, bez względu na przyczyny zaniżenia czy zawyżenia w rozliczeniu podatku VAT, jest wadliwe, albowiem narusza zasadę proporcjonalności i neutralności VAT.

Spośród zapadłych w 2024 r. orzeczeń na uwagę zasługuje (tezowany) wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 444/23. Przedmiotem sądowej kontroli było w tym wypadku postanowienie Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, utrzymujące w mocy własne postanowienie tego organu w przedmiocie odmowy wydania interpretacji indywidualnej przepisów prawa podatkowego. Na kanwie przepisów prawa materialnego dotyczących podatku VAT, istota sporu sprowadzała się do oceny stanowiska DKIS, potwierzonego przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, że istnieje uzasadnione przypuszczenie nadużycia prawa, o którym mowa w art. 5 ust. 5 u.p.t.u., co do określonych elementów stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego.

W omawianej sprawie organ interpretacyjny stwierdził, że z przedstawionego przez skarżące miasto stanu faktycznego / zdarzenia przyszłego nie wynika żadne ekonomiczne oraz gospodarcze uzasadnienie dla ustalenia wartości czynszu z tytułu dzierżawy nieruchomości, na której funkcjonuje lotnisko, na poziomie określonym we wniosku. Dochody uzyskiwane z tytułu dzierżawy nieruchomości na rzecz podmiotów zewnętrznych będą, zdaniem DKIS, niewspółmierne do poniesionych przez miasto nakładów na realizację tych elementów inwestycji. Zatem w przedmiotowej sprawie można przypuszczać, że celem planowanej transakcji jest uzyskanie (zachowanie) prawa do pełnego odliczenia podatku naliczonego związanego z realizacją ww. inwestycji, przy jednoczesnym wykazaniu podatku należnego od przedmiotowych usług/dostaw w nieznaczej wysokości. Organ uznał, że z całokształtu okoliczności przedstawionych we wniosku nie wynika, aby dzierżawa nieruchomości, na której funkcjonuje lotnisko, za tak niską cenę, miało jakiegokolwiek uzasadnienie ekonomiczne.

Pogląd DKIS zasadniczo podzielił tutaj sąd. Skład orzekający wskazał, że obiektywnie niska wartość czynszu w stosunku do wydzierżawionej infrastruktury lotniskowej i czynionych na nią nakładów nie jest usprawiedliwiona

okolicznościami związanymi z charakterem gminy jako podatnika VAT czy innego rodzaju korzyściami uzyskiwanymi przez podatnika. Działalność gminy w tym wymiarze niewątpliwie należy postrzegać jako działalność podatnika VAT. Podawane przez miasto okoliczności uzasadniają przyjęcie takiego statusu, jednocześnie nie usprawiedliwiają określenia wysokości czynszu dzierżawnego w kwocie w istocie oderwanej od ponoszonych nakładów czy innych czynników. Działania miasta mogą sprawić, że jego dochody wzrosną, jednak takiego wpływu sąd nie dostrzegł w samej współpracy z zarządcą infrastruktury lotniska (w szczególności w formie umowy dzierżawy), lecz w największym stopniu z nakładami na infrastrukturę.

WSA w Białymstoku odwoływał się także do brzmienia art. 5 ust. 5 u.p.t.u. w sprawie o sygn. I SA/Bk 264/24 (wyrok tezowany). Sąd mierzył się w sprawie ze specyficznym problemem: kontroli sądu podlegało postanowienie DKIS w przedmiocie odmowy wydania interpretacji indywidualnej przepisów prawa podatkowego, przy czym rozstrzygnięcie to zostało wydane w efekcie związania zapadłymi uprzednio w sprawie wyrokami tut. WSA (sygn. I SA/Bk 580/18) oraz NSA (sygn. I FSK 253/19).

Co w sprawie istotne, to fakt, że wspomniane sądy administracyjne prawomocnie stwierdziły, że w sprawie nie można było mówić o nadużyciu prawa. Tymczasem jednak, mimo związania tymi orzeczeniami, DKIS wystąpił do Szefa KAS z wnioskiem o wydanie w niniejszej sprawie opinii klauzulowej.

Uchylając postanowienia obu instancji, sąd doszedł do przekonania, że związanie oceną prawną, o którym mowa w art. 153 p.p.s.a., wyklucza możliwość zwrócenia się przez organ interpretacyjny, ponownie rozpoznający sprawę, o wydanie opinii klauzulowej na podstawie art. 14b § 5c w zw. z § 5b pkt 3 o.p., w sytuacji gdy sąd administracyjny prawomocnie przesądził, że w sprawie nie istnieje uzasadnione przypuszczenie, iż poszczególne elementy stanu faktycznego lub opisu zdarzenia przyszłego mogą stanowić nadużycie prawa, o którym mowa w art. 5 ust. 5 u.p.t.u. Jak bowiem wynikało z orzeczenia sądu pierwszej instancji, a co zaakceptował NSA, nie można mówić o nadużyciu prawa w sytuacji, gdy uprawnienie podatnika do

odliczenia podatku wynika wprost z przepisów prawa; „nadużycie prawa” zawsze musi być związane z osiągnięciem korzyści podatkowej.

Z kolei w sprawie o sygn. I SA/Bk 10/24 (orzeczenie tezowane), istota sporu sprowadzała się do uznania, czy skarżąca spółka z o.o., będąca samorządową spółką komunalną, realizująca zadania własne związku jednostek samorządu terytorialnego na podstawie zawartych między nimi umów (m.in. na budowę oraz bieżące utrzymanie dróg i mostów oraz bieżące utrzymanie budynków stanowiących własność powiatu, roboty ogólnobudowlane w budynkach będących własnością jednostek, pełnienie funkcji inwestora zastępczego na drogowych inwestycjach), jest podatnikiem podatku VAT w odniesieniu do zapłaty wynagrodzenia otrzymanego przez spółkę z tytułu realizacji tych umów, finansowanych z programów pomocowych, o które występuje jednostka samorządu terytorialnego. W opinii skarżącej powinna ona korzystać z wyłączenia przewidzianego w art. 15 ust. 6 u.p.t.u., zgodnie z którym nie uznaje się za podatnika organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa, dla realizacji których zostały one powołane, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych.

Skład orzekający w niniejszej sprawie uznał jednak takie stanowisko za nieprawidłowe. Odwołując się do wyroku TSUE w sprawie C-174/14 oraz C-182/17, sąd stwierdził, że skarżąca jest spółką prawa handlowego, nie wchodzi w skład administracji samorządowej, ale prowadzi niezależną działalność gospodarczą w oparciu o zawartą umowę wykonawczą. Podlega regulacjom prawa cywilnego i jako osoba prawna jest względnie samodzielna w zakresie swojego funkcjonowania i zarządzania. Wykonując zadania własne powiatu i gminy, nie dysponuje jakąkolwiek formą władztwa publicznego przysługującego powiatowi, które zostałyby jej przekazane, co tym samym powoduje – w świetle przytoczonych orzeczeń Trybunału – że nie jest objęta wyłączeniem z art. 15 ust. 6 u.p.t.u.

WSA stwierdził zatem, że sam fakt posiadania przez związek powiatowo-gminny 100% udziałów w spółce komunalnej

oraz wykonywanie przez spółkę wyłącznie zadań publicznych związku, nie powoduje jeszcze wyłączenia podmiotowego wynikającego z art. 15 ust. 6 u.p.t.u. Brak przymiotu organu władzy publicznej, a co za tym idzie faktycznego władztwa publicznego w sprawach ogólnych oraz indywidualnych, jest podstawową przeszkodą do zastosowania art. 15 ust. 6 u.p.t.u., gdyż wyłącznie jednostka (spółka) działająca jako organ władzy publicznej, posiadająca wszelkie kompetencje decyzyjne organu władzy publicznej, nie będzie uznawana za podatnika w myśl przepisów ustawy o podatku od towarów i usług.

Na uwagę zasługuje również wyrok wydany w sprawie o sygn. I SA/Bk 197/24. Spór w sprawie dotyczył ustalenia, jaką stawką podatku VAT 8% czy 5%, powinna być opodatkowana w stanie prawnym od października 2019 r. do czerwca 2020 r. sprzedaż gotowych do spożycia ciepłych posiłków na wynos (gotowych dań i posiłków w systemach drive in, walk through i food court), dokonywana w ramach działalności gospodarczej prowadzonej w oparciu o licencję udzieloną przez sieć restauracji fast food w prowadzonym przez skarżącego lokalu.

Organy stanęły na stanowisku, że mając na uwadze stan faktyczny i prawny obowiązujący w ww. okresie mamy do czynienia z dostawą środków spożywczych z elementami usługowymi o charakterze podporządkowanym, zaklasyfikowaną do symbolu PKWiU 56, podlegającą 8% stawką podatku od towarów i usług. Spółka utrzymywała z kolei, że sprzedaż ta winna podlegać opodatkowaniu z zastosowaniem 5% stawki VAT.

Skład orzekający oparł się w sprawie na treści uchwały składu siedmiu sędziów NSA z 24 czerwca 2024 r., sygn. I FPS 1/24, zgodnie z którą w stanie faktycznym i prawnym od 24 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2020 r. czynność dostawy posiłków i dań realizowana przez podatnika w systemach takich jak np. drive in, walk through, in-store oraz food court (w tej części, w której sprzedaż była realizowana „na wynos”) winna być opodatkowana obniżoną stawką 5% na podstawie art. 41 ust. 2a u.p.t.u. w zw. z poz. 28 załącznika nr 10 do tej ustawy. W związku z tym, że przedmiot sporu w niniejszej sprawie był zbieżny z problemem, jakim zajmował się NSA podejmując uchwałę i dotyczył stanu prawnego, w jakim poruszał się NSA, tutejszy sąd

– związany tą uchwałą – zobligowany był uwzględnić jej treść, co skutkowało uchYLENIEM wydanych w sprawie decyzji obu instancji.

3. Sprawy z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych

W bieżącym okresie sprawozdawczym wpływ spraw z zakresu podatku dochodowego od osób fizycznych miał tendencję spadkową w porównaniu z rokiem ubiegłym. Sąd rozpoznał łącznie 28 spraw z tej kategorii. W 5 sprawach skargi zostały uwzględnione, w 23 oddalone.

W sprawie o sygn. I SA/Bk 40/24 sąd, uchylając zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą jej wydanie decyzję organu I instancji stwierdził, że doszło do instrumentalnego wykorzystania instytucji prawa karnego skarbowego dla kontynuowania postępowania podatkowego. Czynność wszczęcia tego postępowania została bowiem wykorzystana w innym celu niż orzeczenie o odpowiedzialności za wykroczenie bądź przestępstwo skarbowe zgodnie z art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 1 k.k.s. Uczyniono to wyłącznie po to, by umożliwić organom podjęcie próby merytorycznego zakończenia postępowania podatkowego. W demokratycznym państwie prawnym tego rodzaju praktyka jest nie do zaakceptowania. WSA podkreślił, że zarówno w orzecznictwie ukształtowanym w okresie poprzedzającym podjęcie uchwały, jak i w samej uchwale NSA z 24 maja 2021 r., I FPS 1/21 wskazywano, że w sytuacji, w której może zachodzić podejrzenie o instrumentalne wykorzystanie instytucji zawieszenia terminu przedawnienia, uzasadnienie zastosowania przez organ podatkowy art. 70 § 6 pkt 1 o.p., wymaga przedstawienia - w wydanej decyzji - stosownych dowodów i chronologii czynności karno-procesowych wskazujących, że w danym przypadku wszczęcie postępowania karnego skarbowego nie miało jedynie "instrumentalnego" charakteru, a było uzasadnione w aspekcie podejrzenia popełnienia czynu zabronionego przez podatnika, którego postępowanie podatkowe (kontrola podatkowa) dotyczy, w tym także uprawdopodobnienia, że wszczęcie postępowania in rem dawało podstawy do jego przekształcenia w postępowanie *ad personam* w stosunku do podatnika, z uwzględnieniem przesłanki

uprawdopodobnienia jego winy w popełnieniu czynu zabronionego. Tym samym, w ocenie sądu, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej, rozpoznając odwołanie, powinien z urzędu wziąć pod uwagę okoliczność wygaśnięcia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2013 r. na skutek jego przedawnienia. Orzekanie w sprawie tych zobowiązań należało uznać za nieuprawnione. Przedawnienie zobowiązania podatkowego oznacza wygaśnięcie zobowiązania podatkowego z mocy prawa. Upływ terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego w trakcie postępowania podatkowego musi być uwzględniony z urzędu przez organ podatkowy, przed którym postępowanie się toczy, niezależnie od tego, czy dotyczy postępowania przed organem pierwszej instancji, czy postępowania odwoławczego. Organ stwierdzając ujemną przesłankę kontynuowania postępowania, jest zobligowany do jego zakończenia poprzez umorzenie postępowania na podstawie art. 208 § 1 o.p.

Z kolei w sprawie o sygn. akt I SA/Bk 280/24 sąd uchylając interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej uznał za nietrafną argumentację organu, że przyjęcie kwatery tymczasowej oferowanej przez pracodawcę leży w interesie pracownika, bo unika on kosztów, które musiałby ponieść samodzielnie, by wykonywać obowiązki w miejscu wynikającym z rozkazu o przeniesieniu. Argumentacja ta pomija fakt, że w takiej sytuacji funkcjonariusz *de facto* nie tylko zostałby faktycznie obciążony we własnym zakresie obowiązkiem zorganizowania odpowiednich i optymalnych warunków zapewniających pełne wykorzystanie czasu pracy, ale też "koszt" tej organizacji miałby stanowić jego indywidualne przysporzenie majątkowe. Tymczasem, w ocenie sądu, brzmienie przepisów ustawy o Policji nie daje uzasadnionych podstaw do sformułowania takiego wniosku. Wręcz przeciwnie, celem tych przepisów jest, aby funkcjonariusze przenoszeni (prawdopodobnie czasowo) do pełnienia służby w miejscu z dala od ich dotychczasowego miejsca zamieszkania, mieli zapewnione w sytuacji "delegowania" takie warunki, które zapewnią im odpowiedni standard bytowania bez wpływu na wysokość ich wynagrodzenia. Zdaniem sądu, skorzystanie przez

funkcjonariusza Policji ze świadczenia w postaci udostępnienia kwatery tymczasowej jest świadczeniem spełnionym przede wszystkim w interesie pracodawcy. WSA stwierdził, że skoro omawiane świadczenie, w warunkach opisanych we wniosku o wydanie interpretacji, nie stanowi przychodu określanego jako wartość innych nieodpłatnych świadczeń w rozumieniu art. 12 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 u.p.d.o.f., to nie zachodzi również potrzeba pobierania przez płatnika zaliczek od takich świadczeń.

W sprawie o sygn. I SA/Bk 115/24 sąd, oddalając skargę na decyzję Dyrektora IAS w przedmiocie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2018 r., sformułował następującą tezę: „1. O ile w stosunkach cywilnoprawnych zysk może w danym roku nie być wypłacony wspólnikom spółki niebędącej podatnikiem to na gruncie u.p.d.o.f. przyjmuje się, że wszelkie należne takiej spółce kwoty są przychodem jej wspólników w danym roku. Wśród tych przychodów rozpoznać należy również i te kwoty, które spółce niebędącej podatnikiem przysługują od spółek niebędących podatnikami, w których ta spółka jest wspólnikiem. Chodzi przy tym o wszelkie kwoty, a więc także te, które spółce niebędącej podatnikiem przysługują jako wspólnikowi kolejnej spółki niebędącej podatnikiem. 2. Spółka niemająca statusu podatnika PIT lub CIT nie może rozpoznać zysku przysługującego jej jako wspólnikowi jako swój przychód, tym samym należy tę kwotę kwalifikować jako część struktury należnych jej kwot (wierzytelności), w sensie podatkowym jest to więc część przychodów wspólników, którzy posiadają status podmiotu (podatnika) w u.p.d.o.f. lub u.p.d.o.p. Zatem w podatkowoprawnym stanie faktycznym jest to od razu (w danym roku podatkowym) przychód takiego wspólnika w proporcji ustalonej zgodnie z art. 8 ust. 1 u.p.d.o.f.”

Z kolei w sprawie o sygn. akt I SA/Bk 164/24 zakończonej wyrokiem oddalającym, sąd rozpatrywał skargę na postanowienie Dyrektora KIS w przedmiocie odmowy wydania interpretacji indywidualnej w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych. Spór w sprawie koncentrował się na zasadności stanowiska zajętego przez organy w przedmiocie oceny zaprezentowanego we wniosku zdarzenia, tj. uznania, że

w opisanym zdarzeniu przyszłym dojdzie do wypłaty tzw. ukrytej dywidendy i w taki sposób uzyskana korzyść podatkowa jest sprzeczna z celem przepisu art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p. Konsekwencją tego było wydanie przez Dyrektora KIS postanowienia o odmowie wydania interpretacji indywidualnej. Sąd zgodził się z organem, że spółka wypłacałaby wynagrodzenie z tytułu wykonywania świadczeń niepieniężnych, na podstawie art. 176 k.s.h. na rzecz wspólnika będącego uprawnionym do otrzymania dywidendy z tej spółki.

WSA stwierdził, że przedstawiony we wniosku zakres i charakter świadczeń wskazuje, że z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, iż planowane świadczenia wspólników spółki na jej rzecz nie będą stanowiły świadczeń niepieniężnych na gruncie art. 176 k.s.h. Rodzaj obowiązków sugeruje, że istnieje duże prawdopodobieństwo, iż nie będą one miały charakteru okresowego, lecz ciągły. Jednocześnie przyjęcie, że istnieje takie prawdopodobieństwo, nie przesądza o kwalifikacji wykonywanych przez wspólników działań, a jedynie stoi na przeszkodzie zapewnieniu ochrony płynącej z interpretacji indywidualnej. Sąd podkreślił również, że nie może budzić wątpliwości, iż jak wykazano w postanowieniu, w konsekwencji tych działań zostanie osiągnięta korzyść podatkowa, gdyż otrzymane wynagrodzenie nie zostanie opodatkowane jak dywidenda, tj. 19% zryczałtowanym podatkiem (zysk spółki wypłacony w formie dywidendy jest opodatkowany na poziomie wspólnika zryczałtowanym 19% podatkiem dochodowym, zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 u.p.d.o.f.), lecz według skali podatkowej (12% w pierwszym progu podatkowym z możliwością zastosowania zwolnienia z podatku).

Warta odnotowania jest też sprawa o sygn. akt I SA/Bk 120/24, w której sąd zgodził się ze stanowiskiem organu, że uzyskany przez skarżącego przychód ze sprzedaży nieruchomości nie mógł korzystać ze zwolnienia od podatku w art. 21 ust. 1 pkt 28 u.p.d.o.f., bowiem zaistniała przesłanka negatywna w postaci utraty przez grunt charakteru rolnego w związku ze sprzedażą. Sąd stwierdził, że w związku z tym, iż w art. 21 ust. 1 pkt 28 u.p.d.o.f. nie odwołano się do klasyfikacji gruntów, ich formalne dalsze klasyfikowanie do

gruntów rolnych i leśnych, czy też opłacanie podatku rolnego, nie ma istotnego znaczenia dla tej oceny. WSA podkreślił, że dla oceny utraty charakteru rolnego gruntu znaczenie mają okoliczności faktyczne (związane z faktycznym sposobem użytkowania gruntu) łączące się ze zmianą ich dotychczasowego przeznaczenia, a nie formalnoprawnej – związane z charakterem gruntu wskazanym w ewidencji gruntów i budynków. Sąd zaznaczył, że z materiału dowodowego wynikało bezspornie, iż kontrahent skarżącego, nabywając sporną działkę nie czynił tego z zamiarem prowadzenia na niej działalności rolnej, a podstawowym celem było kontynuowanie działalności gospodarczej dotychczas prowadzonej na działce dzierżawionej od skarżącego. Od chwili zakupu, ani też wcześniej, podczas dzierżawy, zakupiony grunt nie był w żaden sposób wykorzystywany do prowadzenia działalności rolnej. Grunt nie służył też powiększeniu istniejących gospodarstw rolnych. W konsekwencji sąd stwierdził, że organy trafnie przyjęły, iż w związku z dokonaną sprzedażą grunty utraciły swój rolny charakter, co wykluczało zwolnienie, o jakim mowa w art. 21 ust. 1 pkt 28 u.p.d.o.f. Przedmiotowe działki nie weszły w skład istniejących gospodarstw rolnych ani samodzielnie nie stanowiły gospodarstw rolnych zdefiniowanych w ustawie o podatku rolnym.

Z kolei w sprawie o sygn. akt I SA/Bk 62/24 sąd oddalił skargę na interpretację indywidualną Dyrektora KIS w przedmiocie zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych. Przedmiotem sporu stał się wpływ planowanego powiększenia mienia Fundacji w opisany we wniosku sposób (w drodze darowizn pochodzących od osób trzecich) na sytuację podatkową skarżącego jako beneficjenta fundacji i zarazem fundatora, odnoszącą się do zakresu zawartego w art. 21 ust. 1 pkt 157 lit. "b" w zw. z art. 21 ust. 49 u.p.d.o.f. zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych przychodów uzyskiwanych przez skarżącego z tytułu świadczeń określonych w statucie Fundacji. Między stronami kontrowersje budził sposób określenia proporcji wartości mienia wniesionego do fundacji rodzinnej przez fundatora dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych, proporcja ta ma bowiem przełożenie na wysokość opodatkowania podatkiem dochodowym od osób

fizycznych świadczeń dokonywanych przez fundację na rzecz jej beneficjenta.

Sąd podniósł, że przepis art. 29 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej stanowi, że proporcję określa się w części, w jakiej pozostaje suma wartości składników mienia wniesionego do fundacji rodzinnej przypadająca na tego fundatora lub fundację rodzinną do wartości sumy mienia wniesionego przez wszystkich fundatorów i fundację rodzinną. Przy czym, spójnik "lub" rozdzielający sformułowania odnoszące się do fundatora, fundacji rodzinnej jest rezultatem postanowień zawartych w art. 27 ust. 4, z których jasno wynika, że proporcje, o których mowa, oblicza się i umieszcza w spisie mienia dla każdego z fundatorów oraz odrębnie dla fundacji rodzinnej. W przypadku skarżącego proporcję fundatora, zgodnie z jednoznacznym brzmieniem art. 29 ust. 1 ustawy, oblicza się zatem poprzez podzielenie wartości "mienia wniesionego przez fundatora" (w liczniku ułamka) przez sumę "mienia wniesionego przez fundatora" oraz "mienia wniesionego przez fundację rodzinną" (w mianowniku ułamka).

W ocenie WSA zaprezentowany we wniosku i w skardze osobny, odmienny sposób obliczenia proporcji, w sytuacji gdy fundatorem jest tylko jedna osoba (będąca jednocześnie beneficjentem), a majątek do fundacji wnoszą inne osoby spoza grona opisanego w art. 28 ust. 2 pkt 1 - nie wynika z obowiązujących przepisów prawa. Sąd podzielił zatem stanowisko organu, że każde wniesienie mienia do fundacji przez osobę trzecią (o której mowa w art. 28 ust. 2 pkt 2 ustawy o fundacjach rodzinnych) będzie powodowało konieczność aktualizacji proporcji, a jej wartość w odniesieniu do skarżącego nie wyniesie 100%. Sąd podzielił stanowisko organu, że w związku z otrzymaniem lub postawieniem do dyspozycji świadczeń od fundacji skarżący będzie korzystał ze zwolnienia od podatku dochodowego określonego w art. 21 ust. 1 pkt 157 lit. "b" u.p.d.o.f., jednakże zwolnienie to znajdzie zastosowanie jedynie do części przychodów odpowiadającej proporcji, o której mowa w art. 27 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej, według stanu na dzień uzyskania przychodu.

Na uwagę zasługuje również sprawa o sygn. akt I SA/Bk 488/23, w której sąd oddalił skargę na decyzję Naczelnika

Podlaskiego Urzędu Celno-Skarbowego w przedmiocie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2017 r. z działalności gospodarczej. Spór koncentrował się wokół wysokości rozpoznanych kosztów uzyskania przychodu, którego źródłem była sprzedaż nieruchomości przez spółkę komandytową, której wspólnikiem był skarżący. Zdaniem skarżącego kosztem tym jest wartość nieruchomości w jakiej została wniesiona aportem do spółki, wynikająca z wpisu do ewidencji środków trwałych spółki komandytowej. Natomiast, w ocenie organu, kosztem uzyskania przychodu skarżącego, jako komandytariusza spółki komandytowej, z tytułu odpłatnego zbycia przez ww. spółkę stanowiącego środek trwały gruntu - będzie koszt jego nabycia, czyli tzw. "koszt historyczny", a więc wydatek faktycznie poniesiony przez skarżącego na nabycie nieruchomości.

WSA wyjaśnił, że kosztem uzyskania przychodu z tytułu takiej sprzedaży nie może być wartość początkowa gruntu, w jakiej nieruchomość została wprowadzona do ewidencji środków trwałych spółki komandytowej. Wskazał, że zmiany w zakresie ustalania kosztów uzyskania przychodów z tytułu zbycia przez spółkę niebędącą osobą prawną rzeczy będących wcześniej przedmiotem wkładu do takiej spółki dotyczą aportów mających miejsce po 31 grudnia 2010 r., o czym przekonuje przywołany w decyzji art. 9 ustawy z 25 listopada 2010 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2010 r., Nr 226, poz. 1478). Zgodnie z tym przepisem, do przychodów z odpłatnego zbycia przedmiotu wkładu wniesionego do spółki niebędącej osobą prawną do dnia 31 grudnia 2010 r. stosuje się zasady ustalania kosztów uzyskania przychodu obowiązujące na dzień 31 grudnia 2010 r.

Wobec powyższego sąd zgodził się z konkluzją Naczelnika PUCS, że w tym przypadku nie znajdzie zastosowania obowiązujący od 1 stycznia 2011 r. art. 22 ust. 8a u.p.d.o.f., a dla rozpoznania kosztów uzyskania przychodów skarżącego kluczowe znaczenie mają jedynie art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1 pkt

1 lit. a tej ustawy. WSA stwierdził, że w sytuacji, gdy przedmiotowy grunt został przez skarżącego wniesiony w formie aportu do spółki komandytowej w 2008 r. i uwzględniony jako środek trwały spółki, to do ustalenia kosztów uzyskania przychodów z jego zbycia w 2017 r. zastosowanie znajdują przepisy art. 22 ust. 1 oraz art. 23 ust. 1 pkt 1 lit. u.p.d.o.f.– co oznacza, że kosztem uzyskania przychodu dla skarżącego będzie wydatek faktycznie poniesiony przez niego na nabycie nieruchomości.

Warta odnotowania jest też sprawa o sygn. akt I SA/Bk 489/23 ze skargi na decyzję Naczelnika PUCS w przedmiocie określenia wysokości straty w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2017 r. z tytułu dochodów z najmu nieruchomości. Zdaniem sądu, organ prawidłowo zakwestionował wysokość zadeklarowanych przez skarżącego kosztów uzyskania przychodów z tytułu najmu lokalu mieszkalnego. Wskazał, że część tego lokalu (wedle szacunków samego skarżącego 20%) na przestrzeni 9 miesięcy 2017 r. została nieodpłatnie użyczona synowi skarżącego. W ocenie WSA, w realiach tej sprawy – w zakresie nieodpłatnego użyczenia części lokalu – wydatki skarżącego na jego najem nie były ponoszone ani w celu osiągnięcia przychodu, ani w celu zachowania źródła przychodów. Obiektywnie rzecz ujmując, w tej części skarżący ani nie planował osiągnięcia przychodu, ani, co zrozumiałe, przychodu nie osiągnął. Wręcz intencjonalnie wyłączył w badanym okresie możliwość uzyskania przychodu z całego lokalu. Poniesienie wydatku nie może być zaś ukierunkowane na osiągnięcie innych celów niż osiągnięcie przychodu.

4. Sprawy z zakresu podatku dochodowego od osób prawnych

W 2024 roku rozpoznano 15 spraw dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych tj. o symbolu 6113. 5 z nich dotyczyło indywidualnych interpretacji przepisów prawa podatkowego (dokładnie tyle, ile w roku ubiegłym). W porównaniu z rokiem 2023, ilość spraw nieznacznie spadła (w 2023 r. – 16).

Spośród omawianych spraw na odnotowanie zasługuje wyrok wydany w sprawie o sygn. akt I SA/Bk 465/23, którym sąd oddalił skargę stawiając następującą tezę: „Wynikające z art. 18eb ust. 7 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j.

Dz. U. z 2022 r., poz. 2587, dalej: u.p.d.o.p.) koszty poniesione w celu zwiększenia przychodów obejmują, w zakresie wydatków pracowniczych, wyłącznie wydatki poniesione na zakup biletów lotniczych pracownikom oraz wydatki na zakwaterowanie i wyżywienie pracowników (art. 18eb ust. 7 pkt 1) lit. b i c). Pozostały zakres tego przepisu nie odnosi się do wydatków pracowniczych.” Teza ta została postawiona na kanwie sprawy, w której istotą sporu była odpowiedź na pytanie, czy przedstawione w opisie stanu faktycznego wydatki na wzrost przychodów stanowią koszty uzyskania przychodów poniesione w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży produktów, o których mowa w art. 18eb ust. 7 u.p.d.o.p., a tym samym wnioskodawca jest uprawniony do zastosowania odliczenia, o którym mowa w art. 18eb ust. 1 u.p.d.o.p.? Sąd wyjaśnił, że przedmiotowa ulga skierowana jest do podatników, u których w następstwie poniesienia określonych wydatków (m.in. związanych z uczestnictwem w targach, na których prezentowane są produkty, działaniami promocyjnymi, a także przygotowaniem koniecznej dokumentacji do przeprowadzenia przetargów), doszło do osiągnięcia (zwiększenia) przychodów ze sprzedaży produktów wytworzonych przez podatnika i zbywanych na rzecz podmiotów niepowiązanych. Odnosząc się do - będących przedmiotem sporu - wydatków, sąd podkreślił, że skoro jedynymi rodzajami kosztów pracowniczych, jakie ustawodawca przewidział do odliczenia w ramach ulgi na ekspansję są wymienione w art. 18eb ust. 7 pkt 1 lit. b) oraz c) wydatki na zakup biletów lotniczych dla pracowników oraz koszty zakwaterowania i wyżywienia pracowników, to ponoszone przez skarżącą koszty ofertowe w postaci wydatków na wynagrodzenia dedykowanych pracowników Działu Handlowego, Działu Konstrukcyjnego oraz Działu Technologicznego za czas pracy poświęcony na przygotowanie kalkulacji cenowej produktów w celu przygotowania dokumentacji niezbędnej do przystąpienia do przetargu nie uprawniają do dokonania odliczenia. W doktrynie i orzecznictwie zgodnie podkreśla się, że wszelkie ulgi i zwolnienia, jako czyniące wyłom w zasadzie powszechności opodatkowania i równości podmiotów, powinny być stosowane ściśle według zasad określonych prawem. Zatem przy interpretacji

przepisów dotyczących zwolnień podatkowych, zarówno tych podmiotowych, jak i przedmiotowych, powinno stosować się wykładnię literalną. Sąd uznał więc, że nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżącej jakoby, mimo braku literalnego odwołania przez ustawodawcę do ponoszonych kosztów pracowniczych, koszty przygotowania dokumentacji, o których mowa w tym przepisie powinny obejmować koszty pracownicze w części w jakiej zostały poniesione na przygotowanie dokumentacji niezbędnej do przystąpienia do przetargu, a także w celu składania ofert innym podmiotom. Sąd zauważył, że argumenty o tym, że w obrocie gospodarczym, poza przypadkiem zlecenia takich czynności podmiotowi zewnętrznemu, to najczęściej ponoszenie kosztów pracy własnych pracowników umożliwia przygotowanie dokumentacji przetargowej lub ofertowej, nie stanowią podstawy do uznania, że właśnie te koszty pracownicze należałoby uwzględnić. Skoro bowiem jedynymi rodzajami kosztów pracowniczych, jakie mogą zostać odliczone w związku z zastosowaniem ulgi na ekspansję, są wymienione przez ustawodawcę w art. 18eb ust. 7 pkt 1 lit. b) oraz c) wydatki odpowiednio na zakup biletów lotniczych dla pracowników oraz koszty zakwaterowania i wyżywienia pracowników, nie jest zasadnym, aby stosować w tym zakresie wykładnię rozszerzającą, która wykraczałaby poza literalne brzmienie tego przepisu. W związku z powyższym sąd podzielił stanowisko organu. Na marginesie sąd stwierdził, że inna sytuacja miałaby miejsce w przypadku, gdyby strona skarżąca zleciła wykonanie tych dokumentacji firmie zewnętrznej. Wówczas w grę wchodziłby zapis art. 18eb ust. 7 pkt 5).

Uwzględnieniem skargi oraz uchyceniem decyzji wydanych przez organy obu instancji zakończyła się natomiast sprawa o sygn. akt I SA/Bk 13/24 dotycząca określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób prawnych za wskazany okres. Spór w sprawie sprowadzał się do odpowiedzi na pytanie, czy zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów skarżącego podlegają poniesione przez niego wydatki związane z korektą cen transferowych za lata 2016/2017 i 2017/2018. W realiach rozpatrywanego przypadku sąd uznał za nieuzasadnione stanowisko organu, że wydatki związane

z korektami cen transferowych za 2016/2017 r. i 2017/2018 r. nie stanowiły kosztów uzyskania przychodów Oddziału. Korekty te spełniały bowiem wszystkie przesłanki z art. 15 ust. 1 ustawy o CIT, w tym w szczególności poniesione zostały w celu osiągnięcia przychodów i zachowania ich źródła. Brak poniesienia przez Oddział kosztów związanych z korektami cen transferowych uniemożliwiłoby mu kontynuowanie działalności w ramach Grupy H. W związku z tym sąd uznał za uzasadniony zarzut naruszenia przez organ art. 15 ust. 1 ustawy o CIT. Ponadto, za wewnętrznie sprzeczne, sąd uznał stanowisko, zgodnie z którym wydatek jest biznesowo racjonalny, a jednocześnie nie ma związku z osiągnięciem przychodu, zachowaniem lub zabezpieczeniem jego źródła. Celem prowadzenia działalności gospodarczej jest osiągnięcie z niej zysków. Jeśli więc wydatek poniesiony został z racjonalnych przyczyn biznesowych, to nie mógł on zostać poniesiony bez związku z osiągnięciem przychodów lub zachowaniem, czy zabezpieczeniem ich źródła i nie sposób wyobrazić sobie innego celu jego poniesienia. Takiego celu, niezwiązanego z osiągnięciem przychodów, nie podał też organ. W żaden sposób nie uzasadnił również dlaczego, w jego ocenie, wywód skarżącego dotyczący niemożności wyprodukowania i sprzedaży towarów - w przypadku nienabywania towarów od podmiotów powiązanych - nie jest zasadny w kontekście argumentacji o zachowaniu źródła przychodu. Tak sformułowane stanowisko stanowi naruszenie zasady przekonywania strony w postępowaniu podatkowym oraz świadczy o wadliwości uzasadnienia wydanego rozstrzygnięcia. Sąd wobec tego uznał, że organ naruszył art. 210 § 1 pkt 6 w związku z art. 210 ust. 4 i art. 124 o.p. i wyrażonej w tym przepisie zasady prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie do organu. Organ zakładając „z góry” brak możliwości dokonywania korekty cen transakcyjnych przed 1 stycznia 2019 roku oraz konieczność powiązania korekty cen transakcyjnych z konkretnymi wydatkami, nie odniósł się w sposób prawidłowy i zupełny do samej wysokości kwot i rozliczeń dokonanej przez skarżącego korekty.

5. Sprawy z zakresu podatku akcyzowego

W 2024 r. wpływ spraw o symbolu 6111 był nieznacznie wyższy niż w roku 2023 i wyniósł 11 spraw (repertorium SA).

W 8 z tych spraw sąd skargi oddalił, zaś w 3 skargę uwzględnił i uchylił zaskarżone rozstrzygnięcia.

Na uwagę zasługuje wyrok (tezowany) w sprawie o sygn. I SA/Bk 172/24. Kwestia sporna w sprawie dotyczyła oceny, czy w stanie faktycznym stronie skarżącej przysługiwało prawo do zwrotu akcyzy zgodnie z art. 82 ust. 1 u.p.a., tj. czy dokonała ona dostawy wewnątrzwspólnotowej. Na gruncie tego przepisu kluczowa była zatem definicja pojęcia dostawy wewnątrzwspólnotowej, zawarta w art. 2 ust. 8 tej ustawy.

Strona dokonała sprzedaży wyrobów akcyzowych na rzecz kontrahenta litewskiego (WDT w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług), ale nie dokonała ich przemieszczenia we własnym imieniu, ani we własnym imieniu nie zleciła ich przemieszczenia innemu podmiotowi. Zgodnie z warunkami dostawy to obiorca na własny rachunek i we własnym imieniu zorganizował odbiór wyrobów i ich transport na Litwę. Z tego też względu, w opinii organu odwoławczego, stronie nie przysługiwało prawo zwrotu podatku akcyzowego zapłaconego przy zakupie sprzedanych wyrobów.

Skład orzekający stanął na stanowisku odmiennym od organów, stwierdzając, że zaprezentowana przez nie wykładnia art. 82 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 8 u.p.a. nie znajduje usprawiedliwienia w wykładni językowej i systemowej, a przez to skutkuje stosowaniem przesłanek pozaustawowych co do strony podmiotowej omawianego zwolnienia. W opinii sądu, dla wystąpienia dostawy wewnątrzwspólnotowej po myśli art. 2 ust. 1 pkt 8 u.p.a., wymagane jest rzeczywiste (faktyczne, fizyczne) przemieszczenie wyrobu z terytorium kraju na terytorium drugiego państwa członkowskiego (co bezspornie w niniejszej sprawie wystąpiło). Sporny przepis, jak też jakikolwiek inny przepis ustawy o podatku akcyzowym, nie reguluje żadnych innych warunków dotyczących wewnątrzwspólnotowej dostawy, w tym dotyczących aspektów podmiotowych – np. by przemieszczenia miał dokonać osobiście dostawca. Z uwagi na to, sąd stwierdził, że art. 82 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 8 u.p.a. nie wyłącza z kręgu podmiotów uprawnionych do żądania zwrotu akcyzy przy dostawie wewnątrzwspólnotowej wyrobów akcyzowych ich dostawcy, w sytuacji, gdy za ich fizyczne przemieszczenie

z terytorium kraju na terytorium państwa członkowskiego odpowiada odbiorca lub podmiot działający na jego rzecz.

Wypada zwrócić uwagę także na wyrok zapadły w sprawie o sygn. I SA/Bk 198/24. Istota sporu sprowadzała się do oceny zasadności nałożenia na skarżącego podatku akcyzowego w związku z ustaleniem, że posiada on olej napędowy, który nie spełnia określonych przepisami prawa wymagań jakościowych dla paliw ciekłych, w tym przede wszystkim w zakresie temperatury zapłonu. Organy uznały, że od posiadanego przez skarżącego i przeznaczonego do sprzedaży oleju napędowego nie została zapłacona akcyza w należytnej wysokości, bowiem paliwo ciekłe o parametrach stwierdzonych w wyniku badań próbek pobranych przez funkcjonariuszy służby celno-skarbowej nie mogło być przedmiotem legalnego obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W toku przeprowadzonego postępowania, którego ustalenia zaakceptował sąd, wyjaśniono, że dostarczane przez kontrahentów strony paliwo spełniało parametry wymienione w certyfikatach jakości. Przy tym jednak, olej napędowy, który stanowił przedmiot kontroli, nie był olejem, który skarżący nabywał od wymienionych dostawców. Tym samym, jeśli nawet od oleju nabytego od kontrahentów została zapłacona akcyza, to nie oznacza, że podatek akcyzowy został zapłacony konkretnie od oleju, który stanowił przedmiot kontroli. Sąd uznał za prawidłowy wniosek organu, że przedmiotem badań były w istocie różne paliwa, czyli że paliwo posiadane przez stronę skarżącą w momencie kontroli nie było tym samym paliwem, którego pochodzenie dokumentowały faktury wystawione przez dostawców.

Istotny okazał się także wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 311/24. Sąd mierzył się w niniejszej sprawie z oceną, czy skarżący w ramach prowadzonej działalności gospodarczej posiadał wyroby akcyzowe w postaci płynów do e-papierosów, nieoznaczonych znakami akcyzy, od których nie zapłacono akcyzy w należytnej wysokości. Podatnik twierdził bowiem, że oferuje on produkty do aromatyzowania tytoniu, czy kominków.

Sąd zaakceptował jednak ustalenia organów, zwracając uwagę, że kryterium przesądzającym o zaliczeniu określonej

substancji do roztworów stanowiących płyny do elektronicznych papierosów było jej przeznaczenie. Dostrzeżono przy tym, że zakresem owej regulacji objęte zostały nie tylko gotowe wyroby przeznaczone do wykorzystania w papierosach elektronicznych, ale także półprodukty, w tym aromaty przeznaczone do dodania do bazy w celu wytworzenia płynu do papierosów elektronicznych o pożądanym smaku lub zapachu.

Z takimi substancjami organy miały do czynienia również w sprawie niniejszej. Właściwości chemiczne (skład i proporcje) substancji były charakterystyczne dla płynów przeznaczonych do e-papierosów. Towar oferowany był w sklepie specjalizującym się w sprzedaży papierosów elektronicznych, a sposób dystrybucji (włącznie z identyfikacją graficzną, kształtem butelek, etc.) został przyjęty analogicznie do wyrobów przeznaczonych do e-papierosów. Płyny aromatyzujące i aromaty tytoniu oznaczone były jednym kodem kasy fiskalnej. Sąd dodatkowo zwrócił uwagę, że m.in. fakt, iż w sklepie umieszczono oznaczenia mające sugerować przeznaczenie towaru („płyn aromatyzujący”, „aromaty do tytoniu”, etc.), podobnie jak oznaczenia na buteleczkach (np. „aromat do tytoniu”, „gliceryna aromatyzowana przeznaczona do kominków zapachowych”, „płyn do aromatyzowania kart”, „mieszanka glikolu i gliceryny”, „zastosowanie uniwersalne”), należy uznać jedynie za fasadę, mającą za zadanie legitymizację i uprawdopodobnienie stworzonych pozorów.

6. Sprawy dotyczące dopłat do produkcji rolnej, rolnicze renty strukturalne

W sprawach z zakresu dopłat do produkcji rolnej (symbol 6550) sąd w 2024 r. rozpoznał łącznie 28 spraw, co stanowi znaczący spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym sąd rozpoznał ich aż 43. Oddaleniem zakończyło się 14 skarg, w 6 sprawach skargi zostały uwzględnione, zaś 8 skarg zostało odrzuconych. W roku sprawozdawczym do sądu nie wpłynęły skargi, ani nie rozpoznano spraw w zakresie spraw o symbolu 6551, związanych z rentą strukturalną.

Spośród spraw o symbolu 6550 na uwagę zasługuje sprawa o sygn. akt I SA/Bk 225/24 w przedmiocie odmowy przyznania pomocy finansowej producentowi rolnemu, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych

spowodowane wystąpieniem w 2023 r. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. W sprawie tej sąd, uchylając zaskarżoną decyzję, sformułował następującą tezę: „1. O ile więc z zasady wystarczające jest oparcie się przez organy w decyzji na dokumencie wygenerowanym w aplikacji suszowej, to organy – w zgodzie z art. 10a ust. 1a pkt 2 ustawy o ARiMR – mają obowiązek rozpatrzyć cały materiał dowodowy w sposób wyczerpujący. Błędne jest pojmowanie protokołu czy też kalkulacji wygenerowanej w aplikacji suszowej jako dokumentu, którego nie można w żaden sposób zakwestionować czy oceniać, a tak postąpiły organy w niniejszej sprawie. Nie jest trafnym stwierdzenie, że organy ARiMR nie są uprawnione do kwestionowania mocy dowodowej tych dokumentów. Takie wskazanie świadczy jednoznacznie o uchylaniu się od jakiegokolwiek oceny kalkulacji oszacowania szkód, wygenerowanej w aplikacji suszowej, ale również rozpatrzenia innych dowodów w sprawie. 2. Fakt, że procedura dot. pomocy suszowej nie przewiduje oparcia rozstrzygnięcia na innych dowodach niż obliczenia aplikacji suszowej, nie może oznaczać, aby nieprawidłowo funkcjonująca aplikacja stanowiła przeszkodę w uzyskaniu pomocy suszowej, jeśli przesłanki otrzymania pomocy byłyby spełnione. Konieczna jest więc weryfikacja prawidłowości działania aplikacji i w zależności od wyniku tej weryfikacji powinny być podejmowane dalsze działania, włącznie z ustaleniem istnienia przesłanek do udzielenia pomocy suszowej na podstawie innych dostępnych organom dokumentów i danych. Jeśli protokół albo kalkulacja oszacowania szkód są w sprawie kwestionowane, organ powinien uzasadnić swoje przekonanie, że działanie aplikacji jest prawidłowe, aby mieć podstawy do oparcia swojego stanowiska na tym dokumencie urzędowym”.

W sprawach o sygn. I SA/Bk 63/24, I SA/Bk 64/24 i SA/Bk 174/24 sąd, uchylając zaskarżoną decyzję, uwzględnił ocenę prawną wyrażoną w wyroku NSA, w którym zaprezentowano wykładnię pojęcia posiadania gruntów rolnych z przywołaniem dorobku orzeczniczego. WSA zgodził się ze stanowiskiem sądu kasacyjnego, że posiadanie gruntów rolnych należy rozumieć jako faktyczne użytkowanie gruntów rolnych. Podkreślił, że można mieć tytuł prawny do gruntu rolnego, ale nie mieć uprawnienia do

płatności oraz można posiadać grunty rolne bez tytułu prawnego i z tego tytułu mieć prawo do uzyskania płatności. Sąd stwierdził, że skoro organy ARiMR uznały, że skarżący użytkował rolniczo określone grunty, to nie mogą jednocześnie uważać, że nie została spełniona przesłanka posiadania gruntów rolnych na gruncie przepisów normujących zasady przyznawania pomocy finansowej rolnikom, skoro jego istotą jest właśnie rolnicze użytkowanie gruntów, ponadto - równie błędnie - wywodzą one brak posiadania z braku tytułu prawnego. W ocenie WSA zrozumiałe jest, że nie można utożsamiać pojęcia posiadania nieruchomości z dysponowaniem tytułem prawnym do tej nieruchomości. Sąd wskazał, że na podstawie przedstawionej przez TSUE wykładni art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 1307/2013 nie można wyciągać wniosku, jakoby dotychczas przyjmowana wykładnia pojęcia posiadania w prawie krajowym (przy tym w zgodzie z prawem unijnym) jako faktycznego użytkowania gruntów straciła na aktualności. Podkreślił, że nadal aktualne jest stwierdzenie, iż przesłanka posiadania gruntów rolnych oznacza ich faktyczne rolnicze użytkowanie. Ta konkretna przesłanka jest spełniona niezależnie od faktu dysponowania tytułem prawnym do danej nieruchomości. W samej sentencji wskazanego orzeczenia WSA zaznaczył, że pojęcie posiadania gruntów rolnych dla celów ubiegania się o pomoc ma swoisty zakres. Wskazał, że uprawniony do płatności jest ten, kto użytkuje grunty, tzn. decyduje m.in. jakich i przy pomocy jakiego rodzaju maszyn i urządzeń rolniczych dokonywać zabiegów agrotechnicznych, podejmuje także decyzje o terminie zbioru plonów.

Z kolei w sprawie o sygn. akt I SA/Bk 160/24 sąd, oddalając skargę na decyzję w przedmiocie ustalenia kwoty nienależnie pobranych płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego za 2018 r., potwierdził stanowisko organów, że skarżącemu płatności bezpośrednie nie przysługują, gdyż zostały przez niego stworzone sztuczne warunki do otrzymania korzyści niezgodnych z celami pomocy finansowej przyznawanej w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. Ustalił, że organy przeprowadziły postępowanie zmierzające do odzyskania, wypłaconej zaliczkowo na poczet tych płatności, płatności redystrybucyjnej, tj. w przedmiocie ustalenia kwoty nienależnie

pobranach płatności. Sąd stwierdził, że organ nie był zobowiązany do ponownej weryfikacji kwestii ustalonej w decyzji w przedmiocie przyznania płatności. Wystarczającym było ustalenie kwoty płatności wypłaconej nienależnie. W ocenie WSA kwestie te nie mogą też pozostawać ponownie przedmiotem kontroli sądowej. Sąd, orzekając w sprawie niniejszej, nie jest uprawniony do badania prawidłowości ustaleń poczynionych w postępowaniu, w wyniku którego odmówiono skarżącemu przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego na 2018 r., w tym okoliczności, w jakich doszło do stworzenia sztucznych warunków.

Na uwagę zasługuje również sprawa o sygn. akt I SA/Bk 108/24, w której sąd, oddalając skargę na decyzję Dyrektora Podlaskiego Oddziału Regionalnego ARMiR w przedmiocie przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej (PROW 2014-2020) na 2022 r. stwierdził, że ustalone przez Kierownika Biura Powiatowego ARiMR w decyzji powierzchni wiążą w całym okresie podjętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Deklarowanie przez skarżącego większych powierzchni nie zobowiązuje organu do badania, czy w kolejnych latach zostały spełnione warunki do uznania deklarowanych powierzchni za trwałe użytki zielone. W tych okolicznościach sąd uznał za prawidłowe działanie organu, który rozpoznając wniosek skarżącego nie uwzględnił powierzchni deklarowanych, lecz przyjął powierzchnie stwierdzone, a następnie obliczył różnice powierzchniowe i różnice procentowe.

Warta odnotowania jest także sprawa o sygn. akt I SA/Bk 59/24, w której sąd stwierdził, że skoro skarżący nie zrealizował zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w odniesieniu do określonych gruntów w całym 5-letnim okresie, z uwagi na niespełnienie warunków do przyznania płatności, to - z zasady - otrzymana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna powinna zostać zwrócona, o ile nie zaistniały przesłanki do odstąpienia od ustalenia nienależnie pobranych płatności. WSA podkreślił, że aktualny pozostaje pogląd wyrażany w orzecznictwie sądów administracyjnych, że wywiązanie się przez rolnika z obowiązków przyjętych w ramach programu rolnośrodowiskowego ocenić trzeba w całym okresie 5-letniego zobowiązania, a stwierdzenie

uchybień w realizacji tego programu oznacza niedotrzymanie zobowiązania i powoduje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych płatności za cały okres ich pobierania. Obowiązek zwrotu płatności rolnośrodowiskowych ma charakter wsteczny, co uzasadnione jest celem i kompleksowym charakterem programu rolnośrodowiskowego. Program ten ma charakter wieloletni i beneficjent pomocy zobowiązany jest do jego realizacji w każdym kolejnym roku na uzgodnionych warunkach. Wywiązanie się z obowiązku spełniania warunków przyznania płatności rolnośrodowiskowej w jednym roku nie jest podstawą do uznania, że producent rolny wywiązał się z zobowiązania i może zatrzymać płatność dotyczącą tego roku.

7. Sprawy z zakresu podatków i opłat lokalnych, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, w tym opłaty skarbowej

W 2024 r. wpływ spraw dotyczących podatków i opłat lokalnych oraz podatku od czynności cywilnoprawnych ukształtował się na poziomie 62 spraw, z czego większość stanowiły sprawy dotyczące podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego oraz łącznego zobowiązania pieniężnego – 55 spraw, natomiast 7 z podatku od czynności cywilnoprawnych, w tym opłaty skarbowej. Oznacza to, że wpływ w porównaniu z rokiem ubiegłym przejawia tendencję spadkową, bowiem w 2023 r. kształtował się on odpowiednio na poziomie 93 spraw, w tym 86 dotyczyło podatku od nieruchomości.

W 2024 r. zostało załatwionych łącznie 59 spraw dotyczących tej tematyki (z poprzedniego roku przeszło 12 spraw), z tego w 27 sprawach skargi zostały oddalone, natomiast w 15 sprawach uwzględniono skargi i uchylono zaskarżony akt, poza tym w 17 odrzucono skargi, w żadnej nie umorzono postępowania.

Wśród powyższych spraw należy zwrócić uwagę na sprawę o sygn. akt I SA/Bk 154/24, w której Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku wyrokiem z 26 czerwca 2024 r. uchylił zaskarżoną interpretację indywidualną dotyczącą podatku od nieruchomości. Oceniając spór zaistniały między stronami, dotyczący możliwości opodatkowania mobilnych kontenerów, Sąd posłużył się argumentacją zaprezentowaną w orzecznictwie

sądowoadministracyjnym, w tym zawartą w wyroku NSA z 18 października 2019 r., sygn. akt II FSK 982/19.

Na wstępie, powołując się na uchwałę składu siedmiu sędziów NSA z 3 lutego 2014 r., sygn. akt II FPS 11/13 wskazał, że tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 pkt 5 u.p.b. może być budowlą w rozumieniu art. 1a ust 1 pkt 2 u.p.o.l., jeżeli jest budowlą wprost wymienioną w art. 3 pkt 3 u.p.b. lub w innych przepisach tej ustawy oraz załączniku do niej, stanowiącą całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami w rozumieniu art. 3 pkt 1 lit. b u.p.b. Spełniający wskazane kryteria tymczasowy obiekt budowlany, o ile jest związany z prowadzeniem działalności gospodarczej, podlega opodatkowaniu na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3 u.p.o.l. Następnie, odwołując się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 września 2011 r., sygn. akt P 33/09 podkreślił, że jakkolwiek nie budzi w zasadzie zastrzeżeń sformułowanie przez ustawodawcę na potrzeby regulacji Prawa budowlanego definicji „budowli” i „urządzenia budowlanego” jako definicji otwartych, których zastosowanie w praktyce wymaga nierzadko posłużenia się analogią z ustawy, to nie sposób nie zauważyć, że te same definicje w odniesieniu do u.p.o.l. nie mogą funkcjonować w identyczny sposób. Precyzyjnie ujmując, z punktu widzenia standardów konstytucyjnych, Trybunał Konstytucyjny bowiem uznał, że nie sposób zaakceptować sytuacji, gdy jako przedmiot opodatkowania podatkiem od nieruchomości byłyby traktowane budowle w rozumieniu art. 3 pkt 3 u.p.b. nienależące do kategorii obiektów, które *expressis verbis* wymieniono w tym przepisie (albo w załączniku do tej ustawy), lecz będące obiektami jedynie do nich podobnymi. Jakkolwiek mogłoby się wydawać, że sformułowana teza nie daje się pogodzić z orzecnictwem sądowym, dopuszczającym opodatkowanie obiektów o cechach zbliżonych do obiektów wprost wskazanych w analizowanej definicji, to podkreślić trzeba, iż owa rozbieżność występuje wyłącznie na poziomie teoretycznym. W praktyce bowiem sądy administracyjne za przedmiot opodatkowania podatkiem od nieruchomości uznają budowle wyraźnie określone w art. 3 pkt 3 u.p.b., natomiast w odniesieniu do innych obiektów, które potencjalnie mogłyby zostać zakwalifikowane jako budowle ze względu na ich istotne

podobieństwo do obiektów należących do pierwszej ze wskazanych kategorii, najczęściej nie dopatrują się istnienia takiego podobieństwa. Jednocześnie, przytaczając także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 grudnia 2017 r., sygn. akt SK 48/15, Sąd podniósł, że art. 1a ust. 1 pkt 2 u.p.o.l. w zakresie, w jakim umożliwia uznanie za budowlę obiektu budowlanego, który spełnia kryteria bycia budynkiem, przewidziane w art. 1a ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy, jest niezgodny z zasadą szczególnej określoności regulacji daninowych, wywodzoną z art. 84 w zw. z art. 217 i w zw. z art. 64 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że definicja pojęcia budowli, zawarta zarówno w Prawie budowlanym, jak i w u.p.o.l., przewiduje jednoznacznie, że budowlą jest obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury. Oznacza to, że najpierw trzeba ustalić, czy dany obiekt należy zakwalifikować jako budynek albo obiekt małej architektury, a dopiero później można rozważać jego kwalifikację do budowli. Wprowadzenie dodatkowego zastrzeżenia do definicji pojęcia budynku i - konsekwentnie - do definicji pojęcia obiektu małej architektury, zgodnie z którym nie mogą być one budowlą, byłoby nie tylko zbędne, ale wręcz niedopuszczalne. Dalej Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w odniesieniu do tymczasowych obiektów budowlanych decydujące znaczenie posiadają dwie cechy, tj. czasowość użytkowania albo brak trwałego połączenia z gruntem. Przy czym zastrzegł, że w pierwszym wypadku możliwość zakwalifikowania obiektu budowlanego jako budynku nie budzi wątpliwości. Taka wątpliwość dotyczy jednak obiektów budowlanych przykładowo wymienionych jako nietrwale związane z gruntem, w tym obiektów kontenerowych. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę jednak, że w tym zakresie mamy do czynienia z konkurencją regulacji prawnych. Obiekty kontenerowe są bowiem w świetle art. 3 pkt 5 u.p.b. obiektami budowlanymi, a zatem - wykluczając możliwość uznania ich za obiekty małej architektury - muszą zostać uznane albo za budynki, albo za budowle. Omawiany przepis prawny traktuje je wprawdzie jako obiekty niepołączone trwale z gruntem, jednak nie należy tego interpretować jako ustanowienia fikcji prawnej, zgodnie z którą,

w wypadku każdego obiektu kontenerowego, nie występuje trwałe związanie z gruntem. Decydujące znaczenie ma bowiem okoliczność, czy dany obiekt kontenerowy jest faktycznie połączony z gruntem w sposób trwały, czy też nie. W pierwszej sytuacji pierwszeństwo ma kwalifikacja obiektu jako budynku, a jedynie w drugiej sytuacji należy uznać, że możemy mieć do czynienia z budowlą. Tym samym, zdaniem Sądu, przywołany powyżej fragment wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o sygn. akt SK 48/15, czyni również w pełni zasadnym stanowisko braku możliwości opodatkowania kontenerów mobilnych. Podsumowując, Sąd uznał argumenty skargi za zasadne, a zarazem wykładnię dokonaną przez organ interpretacyjny za błędną. Jednocześnie Sąd powtórzył, że tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 pkt 5 u.p.b. mógłby podlegać opodatkowaniu jako budowla w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt 2 u.p.o.l., gdyby był budowlą wprost wymienioną w art. 3 pkt 3 u.p.b. lub w innych przepisach tej ustawy oraz załączniku do niej. Taka regulacja prawna nie została przewidziana. Istotniejszym pozostaje, że tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 pkt 5 u.p.b., nie jest wymieniony wprost jako budowla w art. 3 pkt 3 u.p.b. lub w innych przepisach tej ustawy oraz załączniku do niej, co w konsekwencji wyklucza uznanie kontenerów mobilnych za budowle w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt 2 u.p.o.l. i uznanie ich za przedmiot opodatkowania.

Z kolei wśród spraw z zakresu ustalenia łącznego zobowiązania pieniężnego należy wskazać sygn. akt I SA/Bk 136/24, w której tutejszy Sąd oddalił skargę.

Rozpoznając powyższą sprawę Sąd wyjaśnił, że podstawę wymiaru podatków w myśl postanowień art. 21 ust. 1 p.g.k., stanowią dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków. Jednakże związanie to odnosi się wyłącznie do powierzchni gruntów i budynków, ich rodzaju oraz oznaczenia. Wobec tego, dokonując oceny prawidłowości przeprowadzonego postępowania podatkowego, Sąd stwierdził, że zarówno Burmistrz jak i SKO prawidłowo ustaliły wysokość łącznego zobowiązania pieniężnego. Ustalenia oparto bowiem o dane zawarte w ewidencji gruntów i inne dowody zawarte w aktach sprawy, przy czym SKO wyjaśniło w zaskarżonej decyzji podstawy prawne i faktyczne

rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu organ odwoławczy prawidłowo podał, że podatnik jest samoistnym posiadaczem części wcześniej darowanej bratu. W tym stanie faktycznym i prawnym Sąd uznał, że pomimo, iż podatnik zadeklarował do opodatkowania całą działkę, to kolejna księga wieczysta oraz rzeczywisty istniejący stan przesądza o tym, by fragment (...) go nie obciążał (...). W tej sytuacji, organ odwoławczy zasadnie podniósł, że nie można w sprawie pominąć tych dowodów. Kolegium dodało także, że wprawdzie, stosownie do art. 21 p.g.k., organ przy wymiarze był związany zapisem w ewidencji, to jednak wiązanie to odnosiło się wyłącznie do powierzchni gruntów i budynków, oraz rodzaju ich oznaczenia. Następnie Sąd wskazał, że w przypadku sprzeczności danych zawartych w ewidencji gruntów i budynków z danymi ujawnionymi w księdze wieczystej nieruchomości, pierwszeństwo mają wpisy wieczystoksięgowe (...) wobec czego uznał, że rzeczywisty stan posiadania działek został prawidłowo ustalony. Ponadto Sąd podkreślił, że w sytuacji wątpliwości co do zgodności z rzeczywistością zapisów ksiąg wieczystych i ewidencji gruntów, organy podatkowe nie mają uprawnienia ustalania rzeczywistego stanu prawnego, czy rzeczywistego stanu władania poszczególnymi nieruchomościami. Stan prawny nieruchomości określają wpisy w księdze wieczystej, a ewentualne wątpliwości i spory z tym związane badane i rozstrzygane być powinny w toku postępowania wieczystoksięgowego. Również dlatego podatkowo istotne i wiążące organy podatkowe dane, zawarte w ewidencji gruntów i budynków, winny być korygowane i ewentualnie zmieniane w odpowiednim postępowaniu administracyjnym, a nie postępowaniu podatkowym. Z powyższych względów powinnością organów podatkowych jest wprawdzie ustalenie stanu prawnego oraz istotnych podatkowo cech nieruchomości, stanowiących przedmiot opodatkowania, ale tylko przez zgromadzenie informacji wynikających – odpowiednio – z wpisów do ksiąg wieczystych oraz z wpisów do ewidencji gruntów i budynków (wyrok NSA z 11 grudnia 2015 r., sygn. akt II FSK 1203/15). Owszem, w świetle art. 194 § 3 o.p. dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu przeciw dokumentowi będącemu wypisem z rejestru gruntów, ale tylko gdy odnosi się do wadliwości

jego treści. Podsumowując, Sąd stwierdził, że dane z ewidencji gruntów nie mogą przesądzać o własności nieruchomości i podmiotowości podatkowej, a w przypadku sprzeczności, pierwszeństwo mają przepisy wieczystoksięgowe. Postępowania podatkowe dotyczące wymiaru R.B. za działkę za lata 2007-2010 zostały umorzone, gdyż potwierdził on, że dom został mu jedynie użyczony. W tej sytuacji Sąd podzielił stanowisko organu II instancji.

Warto także przytoczyć sprawę z zakresu podatku od czynności cywilnoprawnych z tytułu otrzymanej pożyczki środków pieniężnych o sygn. akt I SA/Bk 17/24, w której zapadł wyrok oddalający skargę.

We wskazanej sprawie rozstrzygając spór dotyczący ustalenia, czy skarżący zawarł z A.Z. umowę pożyczki podlegającą opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych (PCC), Sąd zwrócił uwagę, że istotne znaczenie należało przypisać dwóm elementom ustalonego stanu faktycznego: po pierwsze, w dniu 5 stycznia 2020 r. skarżący otrzymał od szwagra w gotówce 100.000 zł i po drugie, w zamian skarżący wręczył szwagrowi wystawiony przez siebie weksel własny na sumę 100.000 zł, w którym zobowiązał się do zapłaty takiej kwoty na rzecz A.Z. po okazaniu weksla. Następnie Sąd podkreślił, że jego zdaniem nie budzi wątpliwości, że sama emisja weksla nie stanowi czynności podlegającej opodatkowaniu PCC, a zarazem w tym zakresie skarżący i organ prezentują zbieżne stanowisko. Ponadto Sąd wskazał, że abstrakcyjność zobowiązania wekslowego (oderwanego od istnienia i ważności zobowiązania będącego przyczyną wystawienia weksla), nie oznacza, że nie istnieje podstawa gospodarcza wystawienia weksla, jego causa, którą może okazać się czynność wymieniona w art. 1 ust. 1 u.p.c.c., podlegająca już opodatkowaniu PCC. Jednocześnie Sąd powołał się na wyrok NSA z 10 sierpnia 2011 r. sygn. akt II FSK 380/10, w którym Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że jeżeli wystawienie weksla własnego (art. 101 Prawa wekslowego) łączy się z czynnością cywilnoprawną wynikającą z podstawy gospodarczej wystawienia tego weksla, to chociaż samo wystawienie weksla nie podlega opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych, podatkowi temu może jednak

podlegać pierwotna czynność cywilnoprawna, o ile jest jedną z czynności wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych. Tym samym, zdaniem Sądu, w analizowanym przypadku organ trafnie ocenił, że za wystawieniem weksla stoi zobowiązanie skarżącego do zwrotu sumy pożyczki, a weksel stanowi zabezpieczenie spłaty pożyczki, która to czynność podlega opodatkowaniu PCC. Przeciwnie twierdzenia skarżącego nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonych dowodach i ich oceny dokonanej w zaskarżonym rozstrzygnięciu. Następnie Sąd przeanalizował stan faktyczny sprawy poszukując elementów wskazujących na fakt zawarcia umowy pożyczki pomiędzy skarżącym a szwagrem i przyjął, że wystąpiły obydwa przedmiotowo istotne elementy umowy pożyczki wynikające z art. 720 § 1 Kodeksu cywilnego: zobowiązanie dającego (pożyczkodawcy) do przeniesienia na własność biorącego określonej ilości pieniędzy oraz zobowiązanie biorącego (pożyczkobiorcy) do zwrotu tej samej ilości pieniędzy. Pierwszy z tych elementów ziścił się w momencie przekazania skarżącemu przez A.Z. kwoty 100.000 zł w gotówce, natomiast drugi element – zobowiązanie się przez skarżącego do zwrotu tej sumy – wynika z faktu wystawienia weksla, w którym skarżący jako wystawca weksla własnego sam zobowiązuje się do zapłaty ww. sumy, a zatem występuje w charakterze dłużnika głównego. W ocenie Sądu organ prawidłowo przy tym zauważył, że dla zawarcia umowy pożyczki i jej ważności nie jest wymagana szczególna forma oświadczeń woli stron. Umowa pożyczki może być zawarta w dowolnej formie, w tym ustnej. Poza tym odwołując się do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 28 września 2018 r. sygn. akt II FSK 2684/16 podniósł, że wystawienie weksla jako swoistego pokwitowania otrzymanej sumy pieniężnej wobec braku pisemnej umowy pożyczki, potwierdza zawarcie umowy pożyczki, inkorporuje bowiem bezwarunkowe zobowiązanie do zwrotu sumy pieniężnej, otrzymanej w wykonaniu tej umowy. Sąd ten uznał za nierzeczowe twierdzenie, że wystawienie weksla było czynnością samą w sobie, bez przyczyny prawnej, skoro przyczyna ta wprost wynika z uzgodnionej przez strony sekwencji zdarzeń prawnych, w postaci przekazania sumy pieniężnej z obowiązkiem jej zwrotu i jednoczesnego zwrotnego wręczenia

pożyczkodawcy weksla zupełnego, wystawionego przez pożyczkobiorcę. NSA wyraził zatem pogląd, że jest to typowa sytuacja wykorzystania weksla jako instrumentu zabezpieczenia spłaty udzielonej pożyczki. Podsumowując Sąd wyjaśnił, że w realiach rozpatrywanego przypadku opodatkowaniu nie podlegało zatem samo wystawienie, czy też wyemitowanie weksla przez skarżącego, tylko pierwotna czynność cywilnoprawna, leżąca u podstaw wystawienia tego weksla – czyli stwierdzona przez organy umowa pożyczki między skarżącym a A.Z. Ostatecznie Sąd uznał, że w świetle prawidłowych ustaleń zawartych w zaskarżonej decyzji, zastosowanie powyższych przepisów przez organ nie budziło wątpliwości, a zatem określenie skarżącemu zobowiązania podatkowego w PCC nastąpiło w oparciu o prawidłową podstawę prawną i w prawidłowej wysokości.

8. Sprawy z zakresu prawa celnego

W 2024 r. wpływ spraw o symbolu 6300 ukształtował się na poziomie nieznacznie wyższym od roku ubiegłego i wyniósł on 24 sprawy (repertorium SA). W 2024 r. sąd zakończył 20 spraw z tej kategorii i w każdej z nich skargę oddalił.

W bieżącym okresie sprawozdawczym wszystkie sprawy zakończone wyrokami, inicjowane były skargami tej samej spółki.

Grupa spraw (sygn. I SA/Bk 234-240/24) dotyczyła zmiany stawki ostatecznego cła antydumpingowego, kwoty cła oraz kwoty podatku od towarów i usług.

Jak wskazywały składy orzekające, stan faktyczny sprawy ustalony przez organy nie budził wątpliwości, i podlegał pełnej akceptacji sądu. Kluczowe dla tych spraw i wydanych rozstrzygnięć było natomiast to, że skarżąca spółka (importer), działając przez agencję celną, dokonała zgłoszenia towarów do procedury dopuszczenia do obrotu, dokonując wpisu do rejestru towarów objętych procedurą uproszczoną. W zgłoszeniu celnym dla towaru przywiezionego z Rosji, importer zadeklarował stawkę ostatecznego cła antydumpingowego stosowaną dla produktu wytworzonego przez przedsiębiorstwo ujęte w przepisach Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2017/1795 z dnia 5 października 2024 r. nakładającego ostateczne cło antydumpingowe na przywóz niektórych wyrobów płaskich

walcowanych na gorąco z żeliwa, stali niestopowej i pozostałej stali stopowej, pochodzących z Brazylii, Iranu, Rosji i Ukrainy oraz kończące dochodzenie dotyczące przywozu niektórych wyrobów płaskich walcowanych na gorąco z żeliwa, stali niestopowej i pozostałej stali stopowej, pochodzących z Serbii. Z protokołu kontroli celno-skarbowej wynikało tymczasem, że sprzedawcą i eksporterem spornych wyrobów jest rosyjski podmiot, zaś załadunek towaru nastąpił w Rosji. Załączone do zgłoszeń certyfikaty jakości wystawione zostały przez spółkę akcyjną, która w ww. rozporządzeniu nie została wymieniona, a przedstawione organowi dokumenty nie wskazują łańcucha dostaw.

Przytoczone wyżej okoliczności stanowiły podstawę do uznania, że kontrolowane zgłoszenia celne nie dotyczyły towarów, które powinny zostać objęte zadeklarowaną stawką ostatecznego cła antydumpingowego wynikającą z ww. rozporządzenia. Dla wyrobów tych bowiem znajduje zastosowanie stawka ostatecznego cła antydumpingowego obowiązująca dla wszystkich pozostałych przedsiębiorstw rosyjskich.

Strona skarżąca opisanych wyżej okoliczności nie kwestionowała, ograniczając swoje zarzuty do kwestii oceny przyczynienia się i odpowiedzialności spółki za nieprawidłowości związane z określeniem niższej stawki cła antydumpingowego, a w konsekwencji niższej kwoty należności celnych i podatkowych.

Na gruncie powyższego sąd stwierdzał, że dłużnikami solidarnie zobowiązanymi do pokrycia długu celnego z tytułu importu towaru objętego zgłoszeniem celnym jest skarżąca spółka oraz agencja celna - przedstawiciel pośredni. Są oni również podatnikami solidarnie odpowiedzialnymi za uiszczenie różnicy w podatku od towarów i usług z tytułu ww. importu. Organy celne były zatem uprawnione do wydania rozstrzygnięć nakładających na skarżącą cła antydumpingowe według stawki obowiązującej podmioty rosyjskie niewymienione w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2017/1795. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, kto jest producentem przedmiotowego towaru i która ze stawek ostatecznego cła antydumpingowego powinna zostać zastosowana. Przedmiotem ustaleń nie była jednak kwestia

przyczynienia się przez spółkę do powstania nieprawidłowości w określeniu stawki cła czy warunków współpracy z agencją celną, co miałyby znaleźć przełożenie na odpowiedzialność importera.

Z kolei w grupie spraw o sygn. I SA/Bk 291-294/24, sąd mierzył się z kwestią prawidłowego ustalenia kraju niepreferencyjnego pochodzenia zaimportowanych z Rosji rur stalowych, a co za tym idzie określenia kwoty cła dodatkowego oraz kwoty należnego z tytułu importu podatku od towarów i usług.

W realiach ww. spraw przedstawiciel importera zgłosił do procedury dopuszczenia do obrotu rury ze stali i zadeklarował dla towaru kod CN 7306 30 77 80 oraz jako kraj pochodzenia wskazał Kazachstan. W rzeczywistości jednak dowody zgromadzone w sprawie świadczyły o tym, że krajem pochodzenia była Rosja. Sąd stwierdził więc, że zadeklarowany w zgłoszeniu celnym kraj pochodzenia towaru nie został wystarczająco udowodniony. Strona nie przedstawiła wiarygodnych dokumentów, które pozwoliłyby organowi na sprawdzenie, czy proces wytwarzania produktu spełnia unijne niepreferencyjne reguły pochodzenia, a co za tym idzie, czy towar może być uznany za pochodzący z deklarowanego kraju pochodzenia. Takimi dowodami, które pozwoliłyby na ustalenie niepreferencyjnego pochodzenia towaru byłyby dokumenty zawierające informacje dotyczące szczegółowego opisu produkcji, wskazujące na pochodzenie użytych do produkcji materiałów i zakres dokonanego w tym kraju przetworzenia. Przedstawiony w niniejszej sprawie certyfikat jakości nie zawierał wszystkich, niezbędnych do zweryfikowania niepreferencyjnego pochodzenia, danych. Ponadto nie sposób powiązać go z przedmiotowym towarem określonym w fakturze. W niniejszej sprawie brak było też udokumentowania łańcucha dostaw towaru, który pozwoliłby na potwierdzenie tożsamości importowanego towaru z tym, który opisany został w przedłożonym certyfikacie jakości.

Podstawą wydanego przez organ rozstrzygnięcia odnośnie kraju pochodzenia towaru był art. 243 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447. Zgodnie z jego treścią, jeżeli zgłoszone pochodzenie niepreferencyjne okaże się nieprawidłowe, pochodzenie, które należy wziąć pod uwagę dla celów obliczenia kwoty należności przywozowych

i innych należności związanych z towarami, jest ustalane na podstawie dowodów przedstawionych przez zgłaszającego lub, jeżeli jest to niewystarczające lub niezadowalające, na podstawie wszelkich dostępnych informacji. W ocenie sądu zgromadzony materiał dowodowy w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia za kraj pochodzenia przedmiotowego towaru Kazachstanu, bowiem importer nie przedłożył wystarczających lub zadowalających dowodów na kazachskie pochodzenie towaru. Z uwagi na powyższe, za kraj pochodzenia przedmiotowego towaru przyjęto kraj jego ostatniej wysyłki i handlu.

9. Sprawy z zakresu stosowania ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020

W 2024 r. rozpoznano merytorycznie 5 spraw zarejestrowanych w repertorium SA pod symbolem 6559. We wszystkich sprawach skargi oddalono.

W omawianej kategorii spraw znalazły się, m.in. skargi w przedmiocie wyboru lokalnej strategii rozwoju, w przedmiocie określenia kwoty zobowiązania przypadającą do zwrotu wraz z odsetkami, czy w przedmiocie dofinansowania projektu „System wsparcia uczenia się przez całe życie na terenie subregionu białostockiego”.

W sprawie o sygn. akt. I SA/Bk 38/24 sąd oddalił skargę na uchwałę Komisji ds. wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w przedmiocie wyboru lokalnej strategii rozwoju. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że przepisy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (dalej: RLKS) nie regulują postępowania w sytuacji, gdy dochodzi do konieczności rozwiązania niektórych umów ramowych, które zostały zawarte pomiędzy zarządem województwa a Lokalną Grupą Działania (dalej: LGD), w konsekwencji czego część gmin kwalifikujących się do objęcia lokalnych strategii rozwoju pozostaje bez możliwości skorzystania ze wsparcia oferowanego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a w przypadku województwa podlaskiego i małopolskiego także ze środków polityki spójności. Ministerstwo zwróciło uwagę na potrzebę pilnej nowelizacji przepisów ustawy RLKS, tak by

możliwe było przyłączanie obszarów do wybranych lokalnych strategii rozwoju i wybór kolejnych lokalnych strategii rozwoju, także w odniesieniu do gmin, których obszar wprawdzie jest objęty lokalnych strategii rozwoju wybraną w konkursie na wybór lokalnych strategii rozwoju, ale umowy zawarte w następstwie tego wyboru pomiędzy ZW a LGD zostały rozwiązane. Określone powinny być również zasady przeprowadzenia kolejnego konkursu na wybór lokalnej strategii rozwoju. Rozważana jest również możliwość wprowadzenia nowego mechanizmu, tzw. naboru uzupełniającego. Sąd stwierdził, że zaistniała sytuacja, związana z rozwiązaniem umów z poszczególnymi LGD, pozostaje bez wpływu na niniejsze postępowanie, a spór – choć nosi w tym wypadku pewne znamiona historycznego – winien zostać rozpoznany merytorycznie.

Sąd wskazał, że użyte w art. 11 ust. 1 ustawy RLKS słowo „wybór” należy rozumieć szeroko, jako czynność dokonywania wyboru, której efektem może być wybranie bądź niewybranie określonej strategii. W przepisach nie ma podstawy do uznania, że rozstrzygnięcie konkursu w sprawie oceny lokalnych strategii rozwoju powinno nastąpić w formie wydania jednej zbiorczej uchwały o wyborze lokalnych strategii rozwoju. Zakres uchwały o wyborze, wynikający z art. 11 ust. 3 ustawy RLKS, wskazuje na to, że powinna być to uchwała o charakterze indywidualnym, skoro ma zawierać informację o zdobytych punktach w podziale na kryteria, uzasadnienie oceny oraz pouczenie o możliwości zaskarżenia. Niemniej jednak lista ocenionych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, złożonych przez LGD w konkursie na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w województwie podlaskim, zawierająca liczbę punktów otrzymanych przez poszczególne lokalnych strategii rozwoju, została przyjęta uchwałą Komisji i następnie została opublikowana na stronie internetowej Wrota Podlasia.

W kolejnej sprawie (I SA/Bk 266/24) Zarząd Województwa Podlaskiego jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 określił kwotę zobowiązania przypadającą do zwrotu. W ocenie sądu, w okolicznościach stanu faktycznego niniejszej sprawy, uzasadnione było stwierdzenie, że środki przeznaczone

na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich zostały wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 u.f.p., wobec czego organ zasadnie najpierw wezwał stronę do zwrotu wypłaconych środków, a następnie, z uwagi na brak dobrowolnego zwrotu środków, wydał stosowną decyzję. Brak realizacji Projektu w terminie wynikającym z umowy nie budzi żadnych wątpliwości. Organ nie miał obowiązku wydłużenia okresu na wykonanie Projektu, szczególnie, że został złożony już w czasie, gdy było oczywiste, że termin wynikający z umowy nie zostanie dotrzymany. W ocenie sądu, przepisy prawa nie dają podstawy do wiążącego wymagania od organu wydłużenia okresu na realizację umowy o dofinansowanie. To w gestii organu leżało, czy przychyli się do wniosku strony.

W sprawie o sygn. akt I SA/Bk 204/24 sąd rozpoznawał skargę na negatywne rozpatrzenie protestu przez Zarząd Województwa Podlaskiego w przedmiocie dofinansowania projektu „System wsparcia uczenia się przez całe życie na terenie subregionu białostockiego”. Sąd zauważył, że z przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wynika, że Instytucja Zarządzająca jest bezwzględnie zobowiązana do stosowania kryteriów wyboru projektów ustalonych dla poszczególnych działań i typów projektów. Kryteria te są obowiązkowe dla wszystkich wnioskodawców i podlegają weryfikacji podczas oceny wniosku. Potencjalny beneficjent przystępując do konkursu wyraża akceptację jego zasad, które są publikowane i dostępne dla wszystkich w jednakowy sposób i w dalszych swych działaniach w postępowaniu konkursowym, chcąc uzyskać pomoc, zasady te stosuje. Kryteria wyboru mają z założenia charakter ocenny i na tyle ogólny, by umożliwiały porównanie wszystkich zgłoszonych projektów. Kryteria są jednakowe dla wszystkich potencjalnych beneficjentów projektów zgłoszonych w ramach danego konkursu. Wynik takiej oceny powinien zawierać, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności, które zadecydowały o przyznanej ilości punktów w ramach tej oceny. Natomiast kontrola sądownoadministracyjna sprowadza się w tym przypadku do

zbadań, czy dokonana ocena projektu nie narusza powyższych reguł. To oznacza, że sąd nie jest uprawniony do merytorycznej weryfikacji oceny projektu dokonanej przez ekspertów z danej dziedziny. Sąd bada natomiast, czy organ prawidłowo uznał, że treść wniosku, w części zakwestionowanej, nie odpowiada wskazanym kryteriom oceny, a także, czy kryteria te odpowiadają wyznaczonym w ustawie standardom. W sprawie tej sąd uznał, że oceniający prawidłowo uznali, że wnioskodawca nie przedstawił stosownej dokumentacji (porozumienia, uchwały) o nawiązaniu współpracy z miastem Białystok w związku z realizacją projektu dotyczącego zadania publicznego w zakresie edukacji publicznej. Ocena stopnia spełnienia danego kryterium dokonywana jest w oparciu o całość informacji zawartych we wniosku. Dlatego wnioskodawca obowiązany był tak przygotować wniosek, aby wynikało z niego, że spełnia określone w regulaminie konkursu kryteria i pozwala osiągnąć dane cele. Uwypuklić przy tym należy, że przystąpienie do konkursu jest równoznaczne z akceptacją regulaminu konkursu, który określa zasady jego prowadzenia. Wnioskodawca powinien dostosować swój projekt do wszystkich jego wymagań, a poza regulaminem zapoznać się także z innymi dokumentami określającymi lub precyzującymi wymagania wyboru wniosków, w tym tzw. wytycznych instytucji zarządzającej, aby móc je wdrożyć już na etapie planowania projektu. Jakiegokolwiek niedociągnięcia, niedopowiedzenia, luki w argumentacji albo opisie poszczególnych pozycji wniosku, obciążają wyłącznie autora projektu.

Podsumowując tą część rozważań stwierdzić należy, że w 2024 r. Sąd rozpatrzył merytorycznie mniej spraw w omawianej kategorii, aniżeli w roku poprzednim (w 2023 r. rozpoznano 16 spraw zarejestrowanych pod symbolem 6559).

10. Sprawy z zakresu prawa budowlanego

W 2024 roku do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku wpłynęło 138 skarg z zakresu budownictwa. Z poprzedniego okresu pozostały do rozpoznania 34 sprawy. W analizowanym roku sprawozdawczym załatwiono 130 spraw z tego zakresu, co w porównaniu z ubiegłym rokiem daje wynik na zauważalnie niższym poziomie (różnica wynosi 37 spraw).

Największy odsetek z tej kategorii stanowiły sprawy o symbolu 6010 dotyczące pozwoleń na budowę, użytkowania obiektu lub jego części, wykonywania robót budowlanych innych niż budowa obiektu, przeniesienia pozwolenia na budowę i zatwierdzenia projektu budowlanego (46 spraw), a także rozbiórki budowli lub innego obiektu budowlanego, dokonania oceny stanu technicznego obiektu, doprowadzenia obiektu do stanu pierwotnego, opróżnienia obiektu lub jego części, oraz wykonania określonych robót budowlanych (43 spraw). W dalszej zaś kolejności znalazły się sprawy o symbolu 6012 dotyczące wstrzymania robót budowlanych, wznowienia tych robót i zaniechania dalszych robót (14 spraw) oraz sprawy o symbolu 6019, tzn. „inne, o symbolu podstawowym 601” (14 spraw). Spraw dotyczących przywrócenia poprzedniego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, a więc o symbolu 6013 załatwiono 9. Odnotować należy również 4 sprawy z zakresu ochrony przeciwpożarowej (symbol 6016).

W sprawach z zakresu prawa budowlanego w większości przeanalizowanych rozstrzygnięć podzielono poglądy orzecznicze wypracowane w latach poprzednich.

Na szczególną uwagę w kategorii oznaczonej symbolem 6010 zasługują sprawy o sygnaturach:

- II SA/Bk 833/23 – w sprawie tej sąd uchylił wydane w postępowaniu wznowieniowym decyzje organu I i II instancji, ale z innych przyczyn niż wskazane w skardze. Po długotrwałym postępowaniu administracyjnym Wojewoda utrzymał w mocy decyzję Prezydenta w przedmiocie stwierdzenia, że ostateczna decyzja Prezydenta została wydana z naruszeniem prawa, ze względu na fakt, że strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu. Jednocześnie uznał, że nie można jej uchylić, gdyż w wyniku wznowienia postępowania zapadłaby wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie przywołanej decyzji ostatecznej. Na etapie postępowania przed WSA do sprawy dopuszczono stowarzyszenie zajmujące się przeciwdziałaniem elektrosmażeniom. W wyroku sąd stwierdził, że podstawą uchylenia decyzji jest art. 145 § 1 pkt 1 lit. b) p.p.s.a. w zw. z art. 145 § 1 pkt 8 k.p.a. Istotnym jest, że sprawa ta powiązana była ze sprawą o sygn. II OSK 1120/21, w której NSA wyrokiem

z 30 stycznia 2024 r. oddalił skargę kasacyjną od wyroku WSA w sprawie o sygn. akt II SA/Bk 256/20 z 14 stycznia 2021 r. dotyczącą decyzji lokalizacyjnej na inwestycję celu publicznego. Sąd podkreślił, że ww. wyrok WSA jest prawomocny, a więc prawomocnie doszło do wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji lokalizacyjnej, która była podstawą do wydania decyzji Prezydenta z 31 marca 2020 r., której dotyczy postępowanie. W ocenie sądu nie było możliwe pozostawienie w obiegu prawnym decyzji w przedmiocie pozwolenia na budowę, w sytuacji gdy prawomocnie została wyeliminowana z obrotu prawnego decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego dotycząca tej samej inwestycji, co wprost stanowiło podstawę do wznowienia w trybie art. 145 § 1 pkt 8 k.p.a. W zakresie wytycznych wskazano, że organy winny rozważyć wpływ ponownego postępowania w przedmiocie wydania nowej decyzji lokalizacyjnej na oceniane postępowanie, a w szczególności, czy ponowna decyzja lokalizacyjna zostanie wydana na podstawie pierwotnego wniosku inwestora.

- II SA/Bk 906/23 – uchylając decyzje organów obydwu instancji sąd zmierzył się z ciekawym zagadnieniem, a mianowicie, czy przedstawiony przez Inwestora w projekcie budowlanym obiekt budowlany należało zakwalifikować jako jeden budynek mieszkalny jednorodzinny wolnostojący z wydzielonymi w nim dwoma lokalami mieszkalnymi – jak twierdzi Inwestor i podzielające ten pogląd organy, czy jako dwa budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie bliźniaczej, jak intepretuje – skarżący. Przesądzenie powyższej okoliczności w zakresie rodzaju projektowanej inwestycji było kluczowe, albowiem determinowało jej zgodność (lub nie) z obowiązującym na tym terenie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W wyroku sąd uznał, że racje w ww. sporze ma strona skarżąca. Kluczowe znaczenie miał fakt, że każdy z dwóch budynków posiada własne wejście i wjazd z drogi publicznej, niezależne przyłącza energetyczne, wodociągowe oraz kanalizacyjne, identyczny układ funkcjonalny w obrębie obu kondygnacji nadziemnych, identyczne powierzchnie zabudowy, powierzchnie całkowite, powierzchnie mieszkalne i kubatury. Powyższe okoliczności, w ocenie Sądu, jednoznacznie wskazują, że oba te

budynki mogą funkcjonować samodzielnie i niezależnie od siebie. Na powyższą ocenę prawną nie miała przesądzającego wpływu okoliczność, że budynki połączone są garażami (rzut parteru) oraz dachem nad częścią garażową (rzut dachu).

- Jedynym podwodem, ale determinującym uchylenie decyzji w sprawie II SA/Bk 117/24 był brak oceny organów w zakresie zgodności projektowanej inwestycji z § 15 pkt 1 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z którym na przedmiotowym terenie ustala się przeznaczenie podstawowe w formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w formie wolnostojącej lub bliźniaczej i zabudowę usługową. Co istotne, kwestię tę sąd uwzględnił działając z urzędu, gdyż zarzut w tym zakresie nie został sformułowany w skargach. Skład orzekający podzielił pogląd prezentowany w orzecznictwie, że prawidłowa wykładnia art. 3 ust. 2a Prawa budowlanego, w tym użyte w odniesieniu do budynku mieszkalnego jednorodzinnego sformułowanie "stanowiący konstrukcyjnie samodzielną całość", powinna być dokonana przy uwzględnieniu definicji budynku określonej w art. 3 pkt 2 P.b. Zgodnie z tą definicją każdy budynek - to obiekt budowlany, trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach. Budynek mieszkalny jednorodzinny musi spełniać wszystkie cechy budynku (pkt 2) a nadto wymogi wskazane w pkt 2a, w tym stanowić "konstrukcyjnie samodzielną całość". Sąd wytknął jednocześnie organowi, że plan miejscowy jest niespójny i nieprecyzyjny, a jego wykładnia nie może być dokonywana w sposób rozszerzający na niekorzyść właściciela nieruchomości (inwestora).

- II SA/Bk 471/24. W sprawie tej skład orzekający negatywnie ocenił działanie organów, które błędnie wyłożyły pojęcie zabudowy usługowej w obszarze planistycznym, co skutkowało oceną, że ich stanowisko o zgodności planowanej inwestycji z zapisami miejscowego planu jest co najmniej przedwczesne. Zdaniem sądu, wprowadzenie pewnych określeń typu usługi prowadzonej na terenie objętym planem wyklucza uznanie, że wolą uchwalających plan miejscowy było umożliwienie zagospodarowania terenu wszelkimi rodzajami usług, czyli jakimikolwiek usługami, tak jak stwierdza to organ

I instancji, a za nim również organ II instancji, podnosząc, że handel artykułami i dystrybucja oraz przechowywanie tych produktów w magazynie, to działalność usługowa, a zatem dopuszczalna na tym terenie. Sąd podkreślił w tym kontekście, że zabudowa usługowa ma funkcję jedynie uzupełniającą, towarzyszącą terenom mieszkaniowym (§ 5 ust. 4 planu), co należy rozumieć jako swego rodzaju formę służalczą, przynależną w stosunku do zabudowy mieszkaniowej.

W sprawach dotyczących zezwolenia na dokończenie budowy (symbol 6012) zdecydowana większość spraw zakończyła się oddaleniem skargi. Tak było m.in. w sprawach II SA/Bk 714-716/23, II SA/Bk 25-26/24, II SA/Bk 48/24, II SA/Bk 111/24, czy też II SA/Bk 329-330/24. Nie odnotowano żadnych wyroków uchylających, natomiast skarga została odrzucona w sprawach II SA/Bk 204/24 oraz II SA/Bk 763/24. Warto wyszczególnić sprawę o sygn. II SA/Bk 716/23 w przedmiocie wstrzymania robót budowlanych związanych z budową hali magazynowej. Co ciekawe, na etapie postępowania administracyjnego, problemem okazało się odnalezienie podmiotu posiadającego uprawnienia do dysponowania nieruchomością na cele budowlane. Nie ustalono także inwestora przedmiotowej hali. W takiej sytuacji sąd powołał się na zasadę, że w sytuacji, gdy inwestor nie posiada uprawnień do dysponowania nieruchomością na cele budowlane albo jeżeli dane inwestora nie mogą zostać ustalone, to zgodnie z ustawową kolejnością określania podmiotów zobowiązanych do usuwania skutków samowoli budowlanych, właściwe organy powinny obciążyć właściciela nieruchomości obowiązkiem wykonania nakazu rozbiórki.

Orzeczenie, na które warto zwrócić uwagę w katalogu o symbolu 6013 to sprawa o sygn. II SA/Bk 946/23, dotycząca obowiązku przywrócenia poprzedniego sposobu użytkowania mieszkania (znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym) do stanu zgodnego z projektem budowlanym zatwierdzonym decyzją o pozwoleniu na budowę, jako jedno mieszkanie zarówno w zakresie funkcji, jak i rozkładu pomieszczeń. Do postępowania sądownoadministracyjnego przystąpił Prokurator Prokuratury Regionalnej w Białymstoku. Sąd

pierwotnie skargę oddalił, natomiast w wyniku wniesienia skargi kasacyjnej skorzystał z instytucji autokontroli i wyrokiem z 27 czerwca 2024 r. uchylił swój własny wyrok oraz zaskarżoną decyzję. Sąd podkreślił, że dane zawarte w księgach wieczystych są jawne formalnie i materialnie. Organ ani sąd nie mogą zasłaniać się ich nieznaną jakością. Konsekwencją powyższych regulacji jest to, że dysponując numerem księgi wieczystej każdy ma możliwość wglądu on-line do takiej księgi i zapoznania się z aktualnym stanem prawnym nieruchomości oraz nie powinien zasłaniać się nieznaną jakością zawartych tam wpisów. Tymczasem kwestia ustalenia właściwego adresata decyzji wydawanej na podstawie art. 71a ust. 4 P.b. miała zasadnicze znaczenie w sprawie o przywrócenie poprzedniego sposobu użytkowania obiektu lub jego części.

Stosunkowo liczne wyroki uchylające decyzje organów zapadły w kategorii oznaczonej symbolem 6014 (sygn. II SA/Bk 509/23, II SA/Bk 702/23, II SA/Bk 776/23, II SA/Bk 200/24, II SA/Bk 282/24, II SA/Bk 424/24, II SA/Bk 555, 556 oraz 586/24). Zwrócić należy uwagę na wyrok o sygn. II SA/Bk 702/23. W sprawie tej organy nakazały wspólnocie mieszkaniowej wykonanie licznych i kosztownych robót budowlanych w związku ze zgłaszanym złym stanem technicznym (art. 66 ust. 1 pkt 1 i 3 P.b.). Sąd uchylając decyzje PINB oraz PWINB podkreślił jednak, że zostały one wydane z naruszeniem przepisów postępowania, tj. art. 7, 77 § 1, 80, i 107 § 3 k.p.a. Skład orzekający wyjaśnił, że ekspertyzy techniczne z 2011 i 2014 r. z uwagi na znaczny upływ czasu oraz wykonanie większości robót budowlanych nimi zaleconych, a także nowe technologie wykonywania robót, jak też dostępnych materiałów budowlanych zdezaktualizowały się w znacznej części, zaś ekspertyza z 2019 r. jest niespójna co do pewnych elementów, co czyni ją w tym zakresie nierzetelną. Za wadliwe sąd uznał przyjęcie przez organy w sposób bezkrytyczny wniosków zawartych w ekspertyzach technicznych.

Jako istotne w zakresie spraw o symbolu 6019 należy uznać także orzeczenie w sprawie o sygn. II SA/Bk 202/24 dotyczące opłaty legalizacyjnej. Zdaniem sądu, stanowisko organu odwoławczego o nieprawidłowym działaniu organu I instancji uznać należy za uzasadnione. W prowadzonym

postępowaniu legalizacyjnym musi zostać spełniona przesłanka kompletności dokumentów legalizacyjnych. Ustalenie opłaty legalizacyjnej za popełnioną samowolę budowlaną pomimo nieprzedłożenia przez inwestora kompletu dokumentów w ramach postępowania legalizacyjnego stanowi naruszenie prawa.

Warte uwagi jest także postanowienie o odrzuceniu skargi w sprawie o sygn. II SA/Bk 417/24. Sąd uznał, że nie jest dopuszczalna skarga na pismo organu informujące, że brak jest podstaw do zastosowania w stosunku do inwestycji art. 12 ustawy „covidowej”, a tym samym do rozpoczęcia wskazanych robót budowlanych. Takie pismo nie kwalifikuje się jako którykolwiek z aktów wymienionych w art. 3 § 2 p.p.s.a. zaskarżalnych do sądu administracyjnego, ani – w szczególności – nie jest ono aktem z art. 3 § 2 pkt 4 p.p.s.a. Ma walor wyłącznie informacyjny – informowało inwestora, że jego działania, które zostały opisane przez inwestora w informacji z 26 maja 2020 r., mogą naruszać przepisy prawa.

11. Sprawy z zakresu pomocy społecznej

W 2024 roku WSA w Białymstoku rozpoznał łącznie 162 sprawy z zakresu pomocy społecznej, a zatem nieco mniej niż w roku ubiegłym, gdy rozpoznano 179 spraw. Skargę oddalono w 103 sprawach, a w 2 przypadkach oddalono sprzeciw, w 19 skargę uwzględniono, w 22 sprawach odrzucono skargę, zaś w 2 przypadkach postępowanie sądowe zostało umorzone. W 10 sprawach skargę przekazano według właściwości. Odrzucono również 4 skargi o wznowienie postępowania sądowoadministracyjnego.

Udział spraw dotyczących tej tematyki w ramach poszczególnych symboli przedstawia się w następujący sposób: w przedmiocie zasiłków celowych i okresowych (symbol 6320) rozpoznano 36 spraw, zasiłków stałych (symbol 6321) dotyczyły 2 sprawy, rozpoznano także 13 spraw w przedmiocie „usługi opiekuńcze, w tym skierowanie do domu pomocy społecznej” (symbol 6322), jak również 1 sprawę w przedmiocie „rodzina zastępcza, pomoc na usamodzielnienie dla wychowanka rodziny zastępczej” (symbol 6324), natomiast najliczniejszą grupę spośród spraw z zakresu pomocy społecznej poddanych

rozpoznaniu stanowiły sprawy o symbolu 6329, tj. „inne o symbolu podstawowym 632” – bowiem spraw takich rozpoznano 110.

W tej ostatniej grupie spraw na szczególną uwagę zasługuje sprawa o sygn. akt II SA/Bk 931/23 dotycząca decyzji w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku pielęgnacyjnego, w której sąd orzekł o uchyleniu decyzji organów obydwu instancji.

Sąd zauważył, że skarżąca została pouczone o konieczności poinformowania organu o wydaniu nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Pouczenie takie znalazło się w decyzji zmieniającej z dnia 8 października 2021 r. Nadto z osnowy tej decyzji wynikało, że świadczenie przysługuje jej do upływu 60 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Pouczenie to w tym zakresie odpowiada treści art. 15h ust. 1 ustawy o COVID-19.

Zdaniem sądu umknęło jednak uwadze organów, że tak nałożony na stronę obowiązek informacyjny nie zawierał pouczenia o utracie prawa do pobierania świadczenia w sytuacji, gdy obowiązek informacyjny nie zostanie niezwłocznie wykonany. Analizując treść zawartego w ww. decyzji pouczenia, w szczególności powoływanych w nim przepisów u.ś.r. bez odniesienia do konkretnej sytuacji skarżącej, sąd zauważył, że organ I instancji wskazywał jedynie na potrzebę informowania tylko o takich zmianach, które mają wpływ na prawo do świadczenia. W przekonaniu sądu, tak – łącznie ujmowany – obowiązek informacyjny nałożony na skarżącą nie zawierał pouczenia o utracie prawa do pobierania świadczenia w razie niewywiązania się z tego obowiązku. Samo tylko takie pouczenie nie jest bowiem tożsame z pouczeniem o utracie prawa do pobierania świadczenia w razie niewywiązania się z obowiązku poinformowania organu o otrzymaniu nowego orzeczenia o niepełnosprawności.

Sąd zaakcentował szczególną sytuację skarżącej. Zauważył, że pobierała ona świadczenie ze względu na swoją niepełnosprawność. Szczególne rozwiązania przewidziane w art. 15h ustawy COVID-19 ułatwiły osobom niepełnosprawnym oraz organom administracji funkcjonowanie w czasie pandemii.

Jednakże w ocenie sądu nie można abstrahować od celu regulacji ustawy o pomocy społecznej. Skarżąca była i nadal jest osobą niepełnosprawną. W jej sytuacji faktycznej i prawnej nie zmieniło się nic. Trudno zatem pogodzić stanowisko organów, że brak przedłożenia nowego orzeczenia o niepełnosprawności (która ciągle u skarżącej występuje) może skutkować tak negatywnymi następstwami (finansowymi) po jej stronie. Rozwiązanie takie sąd uznał za sprzeczne z zasadą sprawiedliwości społecznej wyrażonej w Konstytucji RP. W ocenie sądu przyjętej przez organy administracji formalistycznej oceny okoliczności sprawy nie sposób pogodzić z konstytucyjną zasadą proporcjonalności i celami dla których wprowadzono zasady ustalania i zwrotu świadczeń nienależnie pobranych. Nie sposób bowiem przyjąć, że wolą ustawodawcy było pozbawienie niepełnosprawnego świadczenia pielęgnacyjnego i obciążanie go obowiązkiem zwrotu wypłaconych kwot wraz z odsetkami tylko z tej przyczyny, że po uzyskaniu ogólnikowych pouczeń, w okresie licznych obiektywnie występujących, a opisanych po części powyżej utrudnień związanych ze stanem epidemii – mimo że nie dopełnił on czynności o charakterze formalnym, podczas gdy obiektywnie posiadał on uprawnienie do uzyskania stosownego wsparcia ze strony państwa z uwagi na utrzymującą się jego niepełnosprawność.

Za warte odnotowania należy także uznać sprawy o sygn. akt II SA/Bk 170/24 oraz II SA/Bk 343/24, dotyczące prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku śmierci podopiecznego, obie zakończone uchYLENIEM decyzji organów obydwu instancji.

W pierwszej ze wskazanych spraw sąd stwierdził, że okoliczność, iż w ciągu miesiąca ojciec skarżącej zmarł w żaden sposób nie przesądza o tym, że wypłacone jej uprzednio świadczenie stało się nienależnie pobrane. Jego cel został bowiem zrealizowany już w momencie wypłaty, kiedy niepełnosprawny żył. Trudno też wyobrazić sobie, aby wykorzystanie tego świadczenia miało następować proporcjonalnie do upływu kolejnych dni miesiąca, ani tym bardziej, aby osoba uprawniona z dniem następującym po śmierci

podopiecznego, miałyby podjąć zatrudnienie, z którego zrezygnowała lub nie podjęła w celu sprawowania opieki.

Ponadto według sądu skarżąca nie została należycie poinformowana o przyczynach powodujących utratę prawa do pobieranego świadczenia pielęgnacyjnego. Brak prawidłowego pouczenia oznacza, że osoba pobierająca świadczenia nie ma obowiązku ich zwrotu, choćby nawet z innych źródeł mogła dowiedzieć się o tych okolicznościach.

Druga z przywołanych spraw również dotyczyła śmierci podopiecznego przy świadczeniu pielęgnacyjnym. Sąd stwierdził, że organy pominęły regulację art. 63 ust. 12 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 z późn. zm.), dalej: u.ś.w., która ma zastosowanie w sprawie niniejszej. Sąd przywołał treść tego przepisu, w myśl którego w przypadku śmierci osoby wymagającej opieki, osoba pobierająca na podstawie ust. 1-4 świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, o których mowa w ustawie zmienianej w art. 43, albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie zmienianej w art. 51, zachowuje, do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki, prawo odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego albo do zasiłku dla opiekuna, chyba że zgon osoby wymagającej opieki nastąpił przed dniem 1 stycznia 2024 r. Sąd wywiódł z powyższego, że uprawnionym do świadczenia pielęgnacyjnego jest podmiot pobierający świadczenie pielęgnacyjne na podstawie art. 63 ust. 1-4 u.ś.w. (w ust. 1 mowa jest o osobach, których prawo do świadczenia pielęgnacyjnego powstało do 31 grudnia 2023 r. i do których stosuje się przepisy dotychczasowe), nadto w sytuacji w której podopieczny zmarł przed 1 stycznia 2024 r. Wówczas zachowane zostaje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego „do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki”.

Zdaniem sądu, w tak opisanej sytuacji znajduje się skarżąca. Na mocy art. 63 ust. 1 i 2 u.ś.w. zastosowanie do sytuacji skarżącej znajdowały przepisy dotychczasowe czyli obowiązujące do 31 grudnia 2023 r., bowiem na dzień 31 grudnia 2023 r. istniało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na

zasadach dotychczasowych. Była zatem osobą pobierającą świadczenie pielęgnacyjne na podstawie art. 63 ust. 1-4 u.ś.w. (art. 63 ust. 12 u.ś.w.). Sąd zauważył, że zgon jej matki nastąpił 1 marca 2024 r. a więc spełniony został drugi warunek z art. 63 ust. 12 u.ś.w. W tych okolicznościach wobec niekwestionowania przez organ spełnienia innych przesłanek do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego – powinno ono zostać skarżącej przyznane do ostatniego dnia kwietnia 2024 r., tj. ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon podopiecznej.

W pozostałych sprawach z zakresu pomocy społecznej rozpoznanych w 2024 r. nie zostały poruszone zagadnienia prawne wymagające szerszego omówienia. Nie dopatrzono się rozbieżności w orzecznictwie czy też zmian linii orzeczniczej.

12. Sprawy dotyczące wywłaszczenia i zwrotu nieruchomości

W 2024 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku wpłynęło 20 spraw o symbolu 618. W omawianym roku sprawozdawczym załatwiono 18 spraw tj. w 8 oddalono skargi; w 2 przypadkach uwzględniono skargi; 1 skargę odrzucono, 4 załatwiono w inny sposób. Na następny rok pozostała nierozpoznana jedna sprawa.

Do ciekawszych rozstrzygnięć w omawianym zakresie należy wyrok w sprawie ze skargi na postanowienie Wojewody w przedmiocie stwierdzenia niedopuszczalności odwołania, oddalający skargę (sygn. akt II SA/Bk 583/24).

Przedmiotem kontroli sądowej w sprawie jest ustalenie organu odwoławczego o braku interesu prawnego skarżącej w sprawie administracyjnej o stwierdzenie nabycia przez Gminę działki na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących regulacji stanu prawnego niektórych dróg ogólnodostępnych (Dz. U. poz. 1722 z późn. zm.), dalej: ustawa. O tym, czy konkretna osoba w określonym postępowaniu posiada interes prawny decydują okoliczności obiektywne a nie subiektywne, tj. decydują przepisy prawa, a nie subiektywne przekonanie podmiotu wnoszącego o przyznanie statusu strony. Kluczowe w ustaleniu interesu prawnego jest więc to, aby powiązać określony przepis prawa z sytuacją prawną określonego podmiotu, a nie wyłącznie z jego sytuacją faktyczną.

Kontrolowane w sprawie postanowienie zostało wydane w procedurze prowadzonej na podstawie wyżej wskazanej ustawy. Nie zdefiniowano w niej wprost pojęcia strony oraz pojęcia interesu prawnego w postępowaniu o nieodpłatne nabycie przez gminę własności niektórych nieruchomości gruntowych użytkowanych jako drogi ogólnodostępne. Należy zatem te pojęcia zrekonstruować z całokształtu regulacji ustawy, a w zakresie w niej nieuregulowanym stosować przepisy k.p.a. (do postępowania) oraz odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Wynika to wprost z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy.

Bezspornie stroną postępowania o nieodpłatne nabycie przez gminę własności niektórych nieruchomości gruntowych użytkowanych jako drogi ogólnodostępne będzie wnioskodawca czyli gmina (miasto), we władaniu której pozostają drogi użytkowane jako ogólnodostępne (decyzja jest bowiem wydawana na wniosek wójta, burmistrza, prezydenta miasta, którzy deklarują ww. użytkowanie przez gminę/miasto i których jako wnioskodawców powiadamia się o wszczęciu postępowania – art. 4 ust. 2 i art. 5 ust. 1 pkt 1).

W ocenie sądu przymiot pozostałych stron zależy od tego z jaką nieruchomością drogową ogólnodostępną mamy do czynienia: o uregulowanym stanie prawnym (tzn., której właściciel lub użytkownik wieczysty jest znany), czy o nieuregulowanym stanie prawnym (zdefiniowanym na potrzeby ustawy w art. 2 pkt 2). W pierwszym przypadku nie ma wątpliwości, że stronami są również właściciele bądź użytkownicy wieczysti nieruchomości objętych wnioskiem, co wynika wprost z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, w którym ustawodawca nakazuje ich powiadomić o wszczęciu postępowania. Co istotne, nie nakazuje powiadamiać o wszczęciu podmiotów, którym przysługuje do nieruchomości ograniczone prawo rzeczowe (choć prawo to na skutek uzyskania przez decyzję stwierdzającą nabycie własności nieruchomości wygasa i należy się za nie odszkodowanie - art. 6 ust. 5 i art. 9 ust. 1). Wydaje się to zrozumiałe, bowiem decyzja stwierdzająca nabycie ma skutek wyłączeniowy dla właściciela nieruchomości (z mocy prawa nieruchomości objęte decyzją stają się własnością

gminy z dniem, w którym decyzja o nabyciu nieruchomości stała się ostateczna - art. 6 ust. 3).

W koncepcji strony postępowania w sprawach wyłączeniowych podkreśla się, że stroną powinien być ten, kto posiada najsilniejsze prawo do nieruchomości, gdyż prawo słabsze jest tylko jego emanacją („skoro byt ograniczonego prawa rzeczowego jest uzależniony od bytu silniejszego prawa rzeczowego, to interes prawny będący podstawą legitymacji w postępowaniu administracyjnym i sądowno-administracyjnym dotyczącym nieruchomości wynika bezpośrednio z norm regulujących "silniejsze" prawa rzeczowe, a jedynie pośrednio z norm regulujących ograniczone prawa rzeczowe”). W konsekwencji obligatoryjny udział właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości w postępowaniu o stwierdzenie nabycia takiej nieruchomości na podstawie ustawy zdaje się być oczywisty. Nie sposób odmówić przymiotu strony postępowania podmiotowi, któremu odebrane zostaje na skutek ww. decyzji najsilniejsze prawo rzeczowe do nieruchomości, tj. własność oraz prawo, które jest najbardziej zbliżone do prawa własności, tj. użytkowanie wieczyste.

Z nieco inną sytuacją mamy do czynienia w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, którą jest – zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy – nieruchomość, dla której, ze względu na brak księgi wieczystej, zbioru dokumentów albo innych dokumentów, nie można ustalić osób, którym przysługują do niej prawa rzeczowe, lub nieruchomość, której dotychczasowy właściciel lub użytkownik wieczysty nie żyje, a spadkobiercy nie wykazali prawa do spadku. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy, w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, starosta wysyła zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, jedynie wnioskodawcy, zaś pozostałe strony postępowania zawiadamia, w drodze obwieszczenia, w siedzibie swojego urzędu, a także w urzędzie gminy właściwej ze względu na położenie nieruchomości, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych tych urzędów.

Ustawa nie definiuje pojęcia „pozostałe strony postępowania” (tj. strony poza wnioskodawcą). Zatem kto jest „pozostałą stroną” i na czym opiera się jej prawo do

uczestniczenia w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy należy ustalić w każdej konkretnej sprawie indywidualnie według zasad wynikających z całokształtu regulacji tej ustawy oraz z istoty decyzji na jej podstawie wydawanej.

Zdaniem sądu „pozostałymi stronami postępowania”, w rozumieniu art. 5 ust. 3 ustawy, będą tylko takie podmioty, które swojego prawa rzeczowego (prawa własności bądź użytkowania wieczystego) nie mogą wykazać dokumentem bezpośrednim, tj. np. treścią księgi wieczystej, dokumentem ze zbioru dokumentów, aktem własności ziemi, aktem darowizny, postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku, aktem poświadczenia dziedziczenia, bądź innymi podobnymi i o tych samych skutkach prawnych. Chodzi natomiast o osoby, które – choć powyższych dokumentów nie posiadają – to jednak w sposób niebudzący poważnych wątpliwości i z wysokim prawdopodobieństwem wykażą związek praworzeczowy (prawo własności, prawo użytkowania wieczystego) z nieruchomością.

Konkluzja ta znajduje potwierdzenie w treści ustawy oraz w konstrukcji interesu prawnego w postępowaniu administracyjnym (art. 28 k.p.a.). Ustawodawca łączy bowiem interes prawny w postępowaniu prowadzonym na podstawie tej ustawy z prawem rzeczowym takim jak własność i użytkowanie wieczyste oraz czyni to tak w przypadku nieruchomości o uregulowanym (art. 5 ust. 1 pkt 2, art. 7 ust. 1), jak i nieuregulowanym stanie prawnym (art. 2 pkt 2). Mając zaś na uwadze wyłączeniowy charakter decyzji stwierdzającej nieodpłatne nabycie ogólnodostępnej drogi przez gminę oraz to, że interes prawny musi mieć charakter indywidualny, konkretny ale i bezpośredni (a więc oparty na najsilniejszym możliwym związku strony z nieruchomością), należy stwierdzić, iż takie warunki spełnia wyłącznie wykazanie, że sytuacja prawna podmiotu wnoszącego o uznanie za stronę (w przypadku nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym) jest oparta na prawie rzeczowym, tyle że niemogącym być wykazany wprost w sposób wymagany przepisami prawa.

Tak scharakteryzowanego interesu prawnego skarżąca w sprawie niniejszej, w której mamy do czynienia z nieruchomością o nieuregulowanym stanie prawnym, nie posiada.

Przedewszystkim skarżąca nie posiada żadnego tytułu prawnorzeczowego do działki ani na żaden taki tytuł (choćby istniejący w przeszłości) się nie powołuje. Opiera żądanie przyznania legitymacji strony na faktycznym sprawowaniu władztwa nad nieruchomością, jednak władztwo faktyczne (posiadanie, posiadanie samoistne) nie jest tytułem prawnym a stanem faktycznym. Samoistne posiadanie może w określonych sytuacjach prowadzić do przyznania statusu strony postępowania administracyjnego (np. określony w art. 20 ust. 2 pkt 1 lit. „b” oraz art. 24 ust. 2a pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne) oraz może prowadzić do uzyskania tytułu prawnorzeczowego (własności) na zasadach zasiedzenia (art. 172 Kodeksu cywilnego), jednak żaden z tych przypadków nie jest przypadkiem skarżącej.

Brak interesu prawnego po stronie skarżącej nie budzi wątpliwości i wynika z samego odwołania, w którym wskazuje ona wyłącznie na stan faktyczny (władanie nieruchomością jak posiadacz samoistny), natomiast nie wskazuje na tytuł prawny do nieruchomości.

Powyższe skutkowało oddaleniem skargi na podstawie art. 151 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Rozpoznając skargi w omawianej kategorii spraw Sąd kontynuował utrwaloną linię orzeczniczą w zakresie zagadnień prawnych związanych ze stosowaniem norm u.g.n.

13. Sprawy z zakresu prawa o ruchu drogowym i transportu drogowego

Z zakresu dróg publicznych i transportu w 2024 r. załatwiono 110 spraw. Odrzucono na posiedzeniu niejawnym 16 skarg i 1 sprzeciw, zaś 2 sprawy umorzono. Spośród 91 rozpatrzonych merytorycznie spraw, 72 załatwiono na rozprawie, a 19 na posiedzeniu niejawnym.

Bieżący rok sprawozdawczy charakteryzował się różnorodnością rozpoznawanych spraw, zaś najwięcej z nich, podobnie jak w latach poprzednich, dotyczyło transportu drogowego i przewozów (symbol 6037). W tej grupie załatwiono łącznie 72 sprawy, z czego merytorycznie rozpoznano 59 spraw

(w tym 48 na rozprawie, a 11 na posiedzeniu niejawnym). Uwzględniono jedynie 4 skargi.

Podobnie jak w poprzednich latach sprawozdawczych, także i w tym roku można dokonać kwalifikacji tych spraw i pogrupować je w poszczególne kategorie.

Najbardziej liczną z nich stanowią sprawy dotyczące nałożenia kary pieniężnej na podstawie ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi (ustawa o SENT). Wszystkie skargi wywiedzione w tym przedmiocie oddalono. Nie stwierdzono w nich również przesłanki uzasadniającej odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej, co wymagało nadania właściwej treści pojęciu "interesu publicznego" użytego w art. 22 ust. 3 ustawy SENT, a mianowicie uwzględnienia szczególnego znaczenia zasady proporcjonalności. Sąd podkreślał w tym względzie, że nie budzi w doktrynie i orzecznictwie wątpliwości, że zasada proporcjonalności wywodzona z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, mimo że adresowana do ustawodawcy, powinna być traktowana również jako zasada stosowania prawa. Bezsprzecznie zasada ta musi być odnoszona również – a nawet w szczególności – do wymierzania sankcji administracyjnych jako jednej z najbardziej dotkliwych form ingerencji organu administracji publicznej w sferę uprawnień i obowiązków podmiotu administrowanego w procesie stosowania prawa.

Drugą najliczniejszą grupę spraw stanowiły te, które dotyczyły nałożenia kary pieniężnej za naruszenia obowiązków lub warunków przewozu drogowego, o których mowa w art. 92a ust. 1 i 2 ustawy o transporcie drogowym - zawartych w załączniku nr 3 do ww. ustawy. W tej kategorii spraw mieszczą się wszystkie cztery uwzględnione skargi (w ramach symbolu 6037), przy czym dwie z nich dotyczyły zagadnień proceduralnych. Spośród dwóch pozostałych jedną skargę uwzględniono z powodu zbytniego formalizmu naznaczonego naruszeniem reguły zaufania do organów państwa, a przejawiającego się w ukaraniu strony skarżącej za nie dokonanie zmiany oznaczenia przedsiębiorcy, któremu została udzielona licencja przewoźnika podczas, gdy przedsiębiorca ów nie zmienił w okresie ważności licencji swoich

danych osobowych, a jedynie nazwę przedsiębiorstwa – w tym względzie sąd dopatrzył się naruszenia art. 14 ust. 1 w zw. z art. 7a ust. 2 ustawy o transporcie drogowym w zw. z art. 6, art. 7, art. 8 § 1 i art. 11 k.p.a. (sygn. akt II SA/Bk 930/23).

Druga uwzględniona skarga dotyczyła decyzji nakładającej na nadawcę i jednocześnie załadowcę towaru, karę pieniężną za wykonywanie międzynarodowego przewozu drogowego (poza UE) bez posiadania w pojeździe wymaganego ważnego zezwolenia (EKMT/CEMT lub zezwolenia blankietowego na kraje trzecie), tj. naruszenie określone w lp 1.14 załącznika nr 3 do ustawy o transporcie drogowym (zlecenie przewozu drogowego podmiotowi nieposiadającemu uprawnienia do wykonywania przewozu drogowego, w szczególności uprawnień wymaganych odpowiednio do rodzaju wykonywanego przewozu). W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji podkreślono, że niesprawdzenie przez stronę skarżącą posiadania przez przewoźnika uprawnień wymaganych do wykonania danego przewozu drogowego i zlecenie takiemu przewoźnikowi wykonanie przewozu drogowego może spowodować naruszenie przepisów określających warunki wykonywania przewozów drogowych i tym samym świadczy o naruszeniu obowiązku z art. 55a ust. 1 pkt 3 i ust. 3 prawa przewozowego oraz spełnieniu przesłanki z art. 92a ust. 11 pkt 2 ustawy o transporcie drogowym, stanowiącej podstawę odpowiedzialności strony skarżącej. W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że art. 92a ust. 1 i 3 oraz ust. 7 pkt 1 i 11 pkt 2 ustawy o transporcie drogowym stosuje się do nadawcy jedynie, jeżeli zleca on usługę transportową, zaś strona skarżąca nie zlecała takiej usługi, lecz odbiorca towaru z kraju spoza UE. Sąd uwzględniając skargę zwrócił uwagę, że w sprawie nie została zbadana i opisana rola strony skarżącej oraz powiązana z treścią art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym w brzmieniu nadanym od 1 marca 2022 r. (mającym zastosowanie do sprawy). Sąd zwrócił przy tym uwagę, że nakładanie kar pieniężnych za naruszenia związane z przewozem drogowym na podmioty wykonujące czynności związane z przewozem drogowym (a więc występujące w zakresie przewozu drogowego w innej roli niż podmiot wykonujący przewóz drogowy) wymaga zaistnienia dodatkowych warunków.

Aby bowiem przypisać takiemu podmiotowi odpowiedzialność za stwierdzone naruszenie należy stwierdzić, że: (1) podmiot ten wiedział lub w świetle wszystkich istotnych okoliczności powinien był wiedzieć, że (2) zlecone przez niego usługi transportowe (3) wiążą się z powstaniem naruszenia. Powołując się na orzecznictwo TSUE sąd wskazał, że ww. sformułowanie odnoszące się do wiedzy danego podmiotu można wiązać z osadzonym w kulturze prawnej pojęciem "należytej staranności" czy też "dobrej wiary", często funkcjonującym w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Przesłanki powyższe w cytowanym brzmieniu (art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym) zostały w praktyce przeniesione z treści art. 14a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1072/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wspólnych zasad dostępu do rynku międzynarodowych przewozów drogowych (Dz.U. UE L nr 300/72 z 14 listopada 2009 r., dalej jako: "rozporządzenie nr 1072/2009"), który to przepis został wprowadzony z dniem 21 lutego 2022 r. na mocy art. 2 pkt 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1055 z dnia 15 lipca 2020 r. zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1071/2009, (WE) nr 1072/2009 i (UE) nr 1024/2012 w celu dostosowania ich do zmian w transporcie drogowym (Dz.U. UE L nr 249/17 z 31 lipca 2020 r., dalej: "rozporządzenie nr 2020/1055"). Sąd zauważył, że z treści motywu 24 preambuły rozporządzenia nr 2020/1055 jasno wynika cel prawodawcy unijnego, tj. przyjęcie odpowiedzialności za naruszenia, przede wszystkim, przedsiębiorców transportowych, zaś jedynie warunkowo przedsiębiorców zamawiających usługi przewozowe – w celu uniknięcia nadużyć po ich stronie. W tym kontekście zmiana art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym miała na celu dostosowanie przepisów krajowych do zgodności z nowym prawem unijnym. Sąd podkreślił, że w art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym pojawia się zwrot "zlecone przez nich usługi transportowe", a tym samym dla przypisania odpowiedzialności nie można uznać za wystarczający fakt, że dany podmiot wykonywał czynności związane z przewozem drogowym, jeśli to nie ten podmiot zlecił usługi transportowe. W związku z tym skupianie się jedynie na tym, czy ten podmiot

jest nadawcą, czy innym podmiotem wykonującym czynności związane z przewozem drogowym, nie jest wystarczające bez uwzględnienia m. in. czy zlecał on usługę transportową. W ocenie sądu przyjmowanie założenia, że podmioty wykonujące czynności związane z przewozem drogowym (np. nadawca) zawsze zlecają usługę transportową nie może być akceptowane, gdyż oznaczałoby to, że część ww. przepisu: "zlecone przez nich usługi transportowe" jest zbędna, natomiast wykładnia językowa, w której pomija się fragment przepisu jest niedopuszczalna. Jest to błąd wykładni określany jako *pars pro toto* – polegający na ustaleniu normy prawnej w oparciu o fragment przepisu, a nie jego całość. W aktualnym brzmieniu art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym przewiduje zatem warunkową odpowiedzialność podmiotów wykonujących czynności związane z przewozem drogowym, podczas gdy w poprzednim stanie prawnym ta warunkowa odpowiedzialność nie była zależna wprost od tego czy dany podmiot zlecił usługi transportowe. Sąd uznał, że w decyzjach organów obydwu instancji powyższa zmiana przepisu została w praktyce pominięta, bowiem brakuje jakiegokolwiek wyjaśnienia czy strona skarżąca zleciła usługi transportowe i czy wiedziała lub w świetle wszystkich istotnych okoliczności powinna była wiedzieć, że te usługi wiążą się z powstaniem naruszenia (sygn. akt II SA/Bk 413/24).

Inną skargę tej samej strony skarżącej w analogicznej sprawie oddalono, bowiem wyjaśniono przekonująco, że strona skarżąca zleciła usługi transportowe (w rozumieniu art. 92a ust. 11 ustawy o transporcie drogowym) i wiedziała lub w świetle wszystkich istotnych okoliczności powinna była wiedzieć, że te usługi wiążą się z powstaniem naruszenia (zlecenie przewozu drogowego podmiotowi nieposiadającemu uprawnienia do wykonywania takiego przewozu – brak wymaganego zezwolenia). W sprawie tej zarzucono bezzasadnie naruszenie przepisów Konwencji CMR oraz umowy międzynarodowej zawartej między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Północnej Macedonii o międzynarodowych przewozach drogowych, a także art. 4 ust. 1 umowy z 18 grudnia 1969 r. zawartej pomiędzy Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a Rządem Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii –

w uzasadnieniu wyroku wskazano za organem odwoławczym, że umowa ta, obowiązująca w krajach byłej Jugosławii, nie zwalnia przewoźników z obowiązku posiadania zezwolenia w przypadku wykonywania międzynarodowych przewozów drogowych do krajów trzecich. Zgodnie z art. 4 ust. 1 umowy - z zastrzeżeniem postanowień artykułu 6 przewozy ładunków między obu państwami oraz tranzytem przez ich terytoria są wykonywane na podstawie uprzednio uzyskanych zezwoleń. Przedsiębiorca był zatem zobowiązany posiadać ważne zezwolenie na wykonywanie międzynarodowego transportu drogowego rzeczy, natomiast kierowca wykonujący przewóz drogowy nie okazał do kontroli żadnego dokumentu uprawniającego do przewozu towarów na teren Kosowa (sygn. akt II SA/Bk 544/24).

Co ciekawe w tej grupie spraw nie odnotowano w 2024 r. skarg na decyzje nakładające kary pieniężne w związku z niedopełnieniem obowiązków wykonywania usług przewozu osób, zamawianych za pomocą aplikacji mobilnej (BOLT, Uber), licznych w latach poprzednich.

W 2024 r. rozpoznano 4 sprawy ze skarg na decyzje nakładające kary pieniężne, na podstawie art. 143d pkt 2 i art. 143e ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 615 ze zm., dalej: "ustawa o KAS") w związku ze zgłoszeniem celnym towarów podlegających zakazowi sprzedaży, dostawy, przekazania lub wywozu bezpośrednio lub pośrednio, towarów luksusowych wymienionych w załączniku XVIII, na rzecz jakichkolwiek osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów w Rosji lub do wykorzystania w Rosji - unormowanym w art. 3h ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U.UE.L.2014.229.1; dalej: „rozporządzenie 833/2014”). Zgłoszenia w sprawach tych dotyczyły następujących towarów luksusowych wymienionych w załączniku XVIII do rozporządzenia nr 833/2014: odzieży (płaszczy) o wartości jednostkowej 34300 rubli rosyjskich (w przeliczeniu w oparciu o kursy średnie równowartej 397,30 EUR); elektrycznego motocykla BMW CE 04, rok produkcji 2021 o wartości 13.950 USD; używanego

samochodu osobowego Audi A8, rok produkcji 2018 o wartości 56.134,45 EUR (odpowiednio sygn. akt: II SA/Bk 243/24, II SA/Bk 393/24 i II SA/Bk 394/24); a ponadto towaru podlegającego zakazowi określone w art. 3g ust. 1 lit. a-c rozporządzenia 833/2014, wymienionego w załączniku XVII – tj. profili masztowych I - profil 108 x 60 mm - części do wózka widłowego, gorącowałcowanych i prostowanych, wykonanych ze stali niestopowej (sygn. akt II SA/Bk 321/24).

W sprawie o sygn. akt II SA/Bk 243/24 zarzucono zaskarżonej decyzji m.in. naruszenie art. 30 i nast. Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 45 poz. 286, dalej jako: "Konwencja wiedeńska"), w zw. z art. 3h ust. 1 oraz ust. 2 i ust. 2a rozporządzenia nr 833/2014 w zw. z załącznikiem XVIII do wskazanego rozporządzenia, przez przyjęcie, że samo zgłoszenie do wywozu na podstawie zgłoszenia celnego stanowi sprzedaż lub dostawę lub skuteczny wywóz towarów na rzecz kupującego w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej i skuteczne wydanie towarów ujętych we wskazanym zgłoszeniu celnym. Sąd nie podzielił argumentacji strony skarżącej uznając, że przyjęcie rozumienia art. 3h ust. 1 rozporządzenia 833/2014 proponowanego przez stronę skarżącą, powodowałoby trudność w egzekwowaniu tego przepisu, bowiem kontrola organów celnych poza obszarem celnym UE byłaby trudna, o ile nie niemożliwa. Powołując się na argumenty celowościowe sąd uznał, że mamy do czynienia z przepisem zakazującym, obwarowanym sankcją w formie kary pieniężnej, nie ma więc podstaw do wykładni rozszerzającej, wykraczającej poza literalne brzmienie przepisu. W ocenie sądu naruszenie zakazu miało miejsce już na etapie dokonywania zgłoszenia celnego towarów objętych zakazem, bowiem faktyczna czynność wywozu znajduje swój początek jeszcze na obszarze celnym UE, zaś eksporter, dokonując zgłoszenia celnego w ramach procedury wywozu, jest już w trakcie tego wywozu (wywożenia). Sąd uznał, że wniosek ten wspiera wykładnia systemowa. Wywóz towarów poza obszar celny UE z zasady jest objęty procedurą wywozu (art. 269 UKC), z wyjątkami określonymi w ust. 2 powołanego przepisu, które w

niniejszej sprawie nie zachodziły. Skoro dokonanie zgodnego z prawem wywozu wymaga dopełnienia formalności z nią związanych, takich jak złożenie zgłoszenia celnego (art. 263 UKC), to dokonując tego zgłoszenia, eksporter jest zarazem w trakcie dokonywania wywozu. Wywóz stanowi więc zespół czynności faktycznych i prawnych, wśród których wymienić należy dokonanie zgłoszenia celnego, najczęściej jako jego obligatoryjny element. Sama treść art. 3h ust. 1 rozporządzenia nr 833/2014 wskazuje na zamiar prawodawcy unijnego, aby objąć zakazem możliwie jak najszerszy katalog zachowań, a więc nie tylko wywóz, ale też sprzedaż, dostawę, przekazywanie, nie tylko bezpośrednio, ale też pośrednio, nadto niezależnie od tego czy towary te pochodzą z UE czy też nie, jak i niezależnie od tego, kto w Rosji jest ich odbiorcą. Sąd podkreślił również, że to nie strona dobrowolnie odstąpiła od wywozu, lecz polski organ celny udaremnił wywiezienie towarów objętych zakazem. Sąd podzielił przekonanie organów, że usankcjonowane naruszenie nie było znikome, zachowanie strony skarżącej godziło w cel systemu sankcji Unii Europejskiej skierowanych przeciwko Rosji w związku z agresją na Ukrainę i zostało popełnione świadomie oraz z wolą ukrycia przed organem celnym faktu zawarcia w zgłoszeniu celnym towarów objętych zakazem wywozu (zadeklarowano bowiem, że wartość jednostkowa przedmiotowych towarów nie przekracza 300 euro).

Dodatkowo w sprawie sygn. akt II SA/Bk 322/24 oddalono skargę na decyzję wymierzającą karę pieniężną w związku z dokonaniem zgłoszenia celnego do procedury dopuszczenia do obrotu towarów przywiezionych z Rosji: profili ze stali niestopowej, ciągnionych na zimno i przeznaczonych do produkcji pojazdów silnikowych, tulei blokujących wykonanych z innych stali stopowych formowanych na zimno oraz profili masztowych I - profil 108 x 60mm - części do wózka widłowego, gorącowałcowanych i prostowanych, wykonane ze stali niestopowej. Towar ten podlega zakazowi importu określonego w art. 3g ust. 1 lit. a-c rozporządzenia 833/2014.

W 2024 r. załatwiono 10 spraw oznaczonych symbolem 6031 (Uprawnienia do kierowania pojazdami), w tym 1 skargę odrzucono na posiedzeniu niejawnym. Spośród pozostałych 9

rozpoznanych merytorycznie, 7 rozpoznano na rozprawie, zaś 2 na posiedzeniu niejawnym. Uwzględniono tylko jedną skargę (sygn. akt II SA/Bk 420/21). W sprawie tej, postępowanie sądowe pozostawało zawieszane przez 2,5 roku, z uwagi na toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym postępowanie w sprawie skargi konstytucyjnej o zbadanie zgodności art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 r. poz. 622, ze zm.) w zakresie, w którym zakazuje wydania osobie ubiegającej się o zwrot zatrzymanego prawa jazdy, wobec której orzeczono środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych objętych kategorią B, w okresie obowiązywania tego zakazu, prawa jazdy kategorii C oraz C+E, z art. 2, art. 10 ust. 1, art. 45 ust. 1 oraz art. 175 ust. 1 Konstytucji RP (skarga zarejestrowana pod sygnaturą akt SK 4/20). Postępowanie sądowe podjęto dnia 23 stycznia 2024 r. w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt SK 23/21, w którym orzeczono, że art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami, w zakresie, w jakim pozbawia osoby posiadające uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi określonych kategorii prawa jazdy, prawa do odzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie tego rodzaju uprawnień odnośnie pojazdów mechanicznych, co do których nie orzeczono wobec nich środka karnego w postaci zakazu ich prowadzenia, jest niezgodny z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W uzasadnieniu zapadłego wyroku kasatoryjnego, sąd powołał się na uzasadnienie wyroku wydanego przez Trybunał Konstytucyjny, wskazujące, że ustanawiając art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o kierujących pojazdami, ustawodawca rozszerzył orzekany przez sąd powszechny zakaz prowadzenia pojazdów, których dotyczy prawo jazdy kategorii B, C1, C, D1, D na prawo jazdy innych kategorii określonych w tej regulacji. W konsekwencji dochodzi do zaostrzenia wymierzonej przez sąd powszechny sankcji karnej, jaką jest środek karny zakazu prowadzenia pojazdów. Zaskarżone przepisy prowadzą zatem do sytuacji, w której niezależnie od treści orzeczenia sądu powszechnego wymierzającego sprawcy przestępstwa albo wykroczenia, środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów określonego rodzaju, sprawca ten z mocy

zaskarżonych przepisów pozbawiony jest możliwości legalnego kierowania również innymi pojazdami. Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił również, że ze względu na zakresowy charakter wyroku, jego skutkiem nie jest utrata mocy obowiązującej art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami, ale wyeliminowanie treści normatywnej, która została wskazana w sentencji jako niekonstytucyjna. W konsekwencji organ administracji nie może pozbawić osoby posiadającej uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi określonych kategorii prawa jazdy, prawa do odzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie tego rodzaju uprawnień odnośnie do pojazdów mechanicznych, co do których nie orzeczono wobec nich środka karnego w postaci zakazu ich prowadzenia. Podkreślając, że skutkiem ww. wyroku jest uznanie, w jaki sposób badanych przepisów interpretować nie wolno, albo jak je interpretować należy przy stosowaniu prawa, sąd uznał, że zaskarżona do sądu decyzja w przedmiocie odmowy przedłużenia zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym oraz utrzymana nią w mocy decyzja organu pierwszej instancji zostały wydane, z mającym wpływ na wynik sprawy, naruszeniem przepisów prawa materialnego, tj. art. 106 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o kierujących pojazdami, co skutkowało uchyleniem obu decyzji. W kontrolowanej sprawie, na mocy wyroku sądu powszechnego orzeczono bowiem wobec strony skarżącej środek karny w postaci zakazu prowadzenia w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych z wyłączeniem kategorii C, C+E na okres trzech lat, zaś decyzją właściwego starosty cofnięto uprawnienia do kierowania pojazdami kat. A, B na okres trzech lat, co oznacza, że skarżący nie został pozbawiony uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi kategorii C i C+E i może ubiegać się o zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym (bojowym samochodem pożarniczym).

Pozostałe skargi rozpoznane w ramach symbolu 6031 dotyczyły: cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami (np. II SA/Bk 815/23), skierowania na badania lekarskie przeprowadzone w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami (np. II SA/Bk 864/23), zatrzymania prawa jazdy (np. II SA/Bk

55/24) i skierowania na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji do kierowania pojazdami (II SA/Bk 560/24). W sprawach tych wielokrotnie podkreślano związany charakter decyzji dotyczących cofnięcia uprawnień do kierowania pojazdami i zatrzymania prawa jazdy. Nie stwierdzono żadnych kwestii problematycznych w kontekście stosowania prawa wspólnotowego lub Konstytucji RP.

W kategorii spraw o symbolu 6032 (Inne z zakresu prawa o ruchu drogowym) załatwiono 12 spraw, a więc trzy razy więcej aniżeli w roku poprzednim, z czego odrzucono jeden sprzeciw na posiedzeniu niejawnym, zaś wszystkie 11 spraw rozpoznanych merytorycznie rozpatrzono na rozprawie. Uwzględniono tylko jedną skargę – w sprawie sygn. akt II SA/Bk 360/24, w której uchylono obie decyzje wydane w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej z tytułu naruszenia obowiązku zawiadomienia starosty o nabyciu pojazdu w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia zakupu, tj. uchybienia art. 78 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1047 z późn. zm., dalej: P.r.d.) oraz umorzono postępowanie administracyjne, ze względu na nieuwzględnienie przez organy obu instancji wszystkich norm intertemporalnych zawartych w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia niektórych skutków kradzieży tożsamości (Dz. U. z 2023 r., poz. 1394). Sąd ustalił w sprawie, że – w myśl przepisów przejściowych – skarżący winien był wywiązać się z obowiązku zawiadomienia starosty o nabyciu pojazdu w taki sposób, jak wskazują przepisy P.r.d. w brzmieniu przed 1 stycznia 2024 r. (30 dni). Jednak jeśli tego nie dokonał, to zgodnie z przepisami obowiązującymi od 1 stycznia 2024 r. nie podlega karze za niedopełnienie tego obowiązku, gdyż postępowania o nałożenie kary wobec niego nie wszczęto przed 1 stycznia 2024 r. lecz dopiero w lutym 2024 r.

W uzasadnieniu ww. wyroku sąd zwrócił uwagę na niedopatrzanie ustawodawcy, wynikające z brzmienia powołanych tam przepisów przejściowych, które prowadzi do powstania luki prawnej, tzn. braku możliwości ukarania nabywców pojazdów sprzed 1 stycznia 2024 r., wobec których nie zdołano (niezależnie od przyczyn) wszcząć postępowania o nałożenie kary pieniężnej

na podstawie art. 140mb pkt 2 P.r.d. przed 31 grudnia 2023 r. Sąd podkreślił, że na problem ten zwracają uwagę komentatorzy, w których ocenie: „Na podstawie obecnie obowiązującego stanu prawnego brak jest bowiem podstaw do wszczęcia postępowania w sprawie wymierzenia kary z tytułu niezawiadomienia w terminie o nabyciu pojazdu, gdyż ustawodawca takiego obowiązku nie formułuje (istnieje wyłącznie obowiązek złożenia wniosku o rejestrację pojazdu)”. Podkreśla się jednak, że wykładnia przepisów intertemporalnych "uwalniająca" od ukarania nabywców sprzed 1 stycznia 2024 r., który obowiązkowi zawiadomienia nie dopełnili – nie może być zaakceptowana z punktu widzenia art. 2 Konstytucji RP. Tym niemniej zauważa się także, że mamy do czynienia z luką prawną, która w istocie dotyczy przepisów sankcyjnych podlegających wykładni ścisłej, a rozwiązanie tego problemu powinno się odbyć w drodze interwencji ustawodawcy przez zmianę treści art. 16 ustawy zmieniającej. Sąd podkreślił w tym względzie, że od 1 stycznia 2023 r. niezgłoszenie nabycia pojazdu zostało uznane przez ustawodawcę za nieistotne z punktu widzenia realizacji celów informacyjnych, w tym zapewnienia aktualności i integralności danych zawartych w rejestrach, dlatego uprawnione jest wnioskowanie, że poprzez przepis przejściowy odstąpiono od ukarania. Przyjęcie zatem za uzasadnione stanowiska organów obydwu instancji prowadziłyby do utrzymania w mocy rozstrzygnięcia, które nie tylko zapadło wskutek nieprawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego, ale które pomijają to, że mamy do czynienia z przepisami sankcyjnymi, przy wykładni których obowiązuje prymat wykładni ścisłej. Skoro więc ustawodawca wyraźnie rozróżnia w dwóch sąsiadujących ze sobą przepisach "sprawy związane z zawiadamianiem o zbyciu lub nabyciu pojazdu" oraz "postępowania o nałożenie kar pieniężnych za niewykonanie obowiązków ww. zawiadomienia", to należy dokonać ścisłej wykładni ww. przepisów, tj. rozróżnić sprawę związaną z zawiadomieniem o nabyciu lub zbyciu oraz postępowanie o karę pieniężną za niedokonanie tego obowiązku.

Wszystkie pozostałe oddalone skargi wywiedzione w ramach symbolu 6032 również dotyczyły decyzji wydanych w przedmiocie kary pieniężnej z tytułu naruszenia obowiązku

zawiadomienia starosty o nabyciu pojazdu i pochodziły od tych samych podmiotów skarżących. W sprawach tych nie sporządzono uzasadnień wyroków.

W 2024 r. załatwiono 5 spraw z kategorii o symbolu 6033 (Zajęcie pasa drogowego, zezwolenia, opłaty, kary z tym związane), w tym jedną skargę odrzucono na posiedzeniu niejawnym, dwie sprawy rozpoznano na rozprawie, a dwie na posiedzeniu niejawnym (w tym jeden sprzeciw). Uwzględniono dwie skargi: na decyzję wydaną w przedmiocie zezwolenia na lokalizację w pasie drogowym przyłącza kanalizacji (II SA/Bk 778/23) oraz na decyzję w przedmiocie zezwolenia na zajęcie pasa drogowego i ustalenia opłaty za umieszczenie elektroenergetycznego przyłącza kablowego w pasie drogowym (II SA/Bk 136/24).

W pierwszej z ww. spraw sąd powołał się na wyrok NSA z dnia 4 lipca 2023 r. sygn. akt II GSK 2546/21 stanowiącym, że: "Regulacja art. 39 ust. 3a u.p.d. nie wskazuje bezpośrednio na przepisy, do jakich należy się odwołać przy ustalaniu sposobu i warunków umieszczenia w pasie drogowym infrastruktury telekomunikacyjnej, w szczególności podziemnej infrastruktury kanalizacji sanitarnej. Odczytując treść powyższej normy prawnej należy zwrócić uwagę na jej umieszczenie w systematyce całego aktu prawnego. Przepis art. 39 ust. 3a został umieszczony w Rozdziale 4 ustawy o drogach publicznych dotyczącym tematyki związanej z pasem drogowym, zaś art. 39, a w szczególności ust. 1-3aa u.d.p., są poświęcone zagadnieniu ochrony pasa drogowego. Dlatego normę art. 39 ust. 3a u.d.p. należy odkodowywać łącznie z pozostałymi uregulowaniami dotyczącymi zagadnień ochrony pasa drogowego. W tej sytuacji należy przyjąć, że art. 39 ust. 3a u.d.p. stanowi samodzielną podstawę prawną do działania organu w przedmiocie wydania decyzji lokalizacyjnej i umożliwia organowi określenie warunków usytuowania infrastruktury w pasie drogowym. Należy przy tym wskazać, że treść art. 39 ust. 3a u.d.p. w swojej treści nie obliguje organu do wskazania podstaw prawnych, z których wynika ustalenie w decyzji konkretnych warunków, na jakich ma być prowadzona inwestycja. Co więcej, gdyby wolą ustawodawcy było zobligowanie organu, na podstawie tego przepisu, do

wskazywania podstaw prawnych, które stanowiły o takim, a nie innym rozstrzygnięciu w zakresie m.in. warunków realizacji inwestycji, to wprost by to wyraził w treści tego przepisu. Obowiązujące brzmienie art. 39 ust. 3a u.d.p. takiego obowiązku na organ nie nakłada." Sąd orzekający podzielił powyższy pogląd.

W drugiej z ww. spraw przedmiotem sporu była wykładnia art. 40 ust. 10 u.d.p. i jego zastosowanie w stanie faktycznym sprawy. Sąd podzielił w tym względzie stanowisko strony skarżącej i przyjął, że skoro zajęta przez rzut poziomy urządzenia powierzchnia pasa drogowego wynosi 0,63 m², to zgodnie z art. 40 ust. 10 u.d.p. skarżąca zobowiązana jest do uiszczenia opłaty ustalonej w odniesieniu do stawki za 1 m² zajętego pasa drogowego. Stąd też niezasadnie naliczono opłatę oddzielnie za 1 m² w jezdni i oddzielnie za 1 m² poza jezdnią, zamiast uczynić to procentowo: w odniesieniu do powierzchni urządzenia w jezdni i w odniesieniu do powierzchni urządzenia poza jezdnią. Naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy, bowiem faktycznie obliczono opłatę w odniesieniu do 2 m² zajętej powierzchni zamiast w stosunku do 1 m². Tym samym sąd podzielił stanowisko orzecznicze, zgodnie z którym, dokonując wykładni art. 40 ust. 10 u.d.p., w przypadku zajęcia pasa drogowego przez urządzenie o powierzchni mniejszej niż 1 m², opłata z tego tytułu ustalana jest za 1 m², a zróżnicowanie stawki opłat ze względu na zlokalizowanie tego urządzenia, tak w obrębie jezdni, jak i poza nią, stosowane powinno być proporcjonalnie do wielkości zajęcia poszczególnych elementów pasa.

W ramach symbolu 6034 (Zjazdy z dróg publicznych) załatwiono 4 sprawy, w tym jedną skargę odrzucono na posiedzeniu niejawnym, a trzy oddalono – w tym dwie w trybie uproszczonym na posiedzeniu niejawnym, a jedną na rozprawie. W sprawach tych nie zaistniała problematyka związana ze stosowaniem przepisów Konstytucji RP lub prawa wspólnotowego.

W ramach symbolu 6036 (Inne sprawy dotyczące dróg publicznych) załatwiono 3 sprawy, w tym jedną skargę odrzucono na posiedzeniu niejawnym, a dwie oddalono – jedną na rozprawie i jedną w trybie uproszczonym na posiedzeniu niejawnym. Jedna z oddalonych skarg dotyczyła uchwały rady powiatu w sprawie

pozbawienia kategorii drogi powiatowej. W uzasadnieniu wyroku sąd przytoczył wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2015 r. (sygn. akt KP 2/13), który nie zakwestionował zgodności z Konstytucją RP regulacji dotyczącej kaskadowej dekategoryzacji dróg, który znajduje zastosowanie w przypadku zastępowania określonego odcinka drogi nowo wybudowanym odcinkiem drogi – wówczas odcinek drogi określonej kategorii, zastąpiony nowo wybudowanym odcinkiem drogi, staje się drogą kategorii niższej, co oznacza, że jeśli odcinek drogi krajowej zastępowany jest nowo wybudowanym odcinkiem drogi, to odcinek stary staje się z mocy ustawy z chwilą oddania do użytku nowego odcinka drogi krajowej - odcinkiem drogi wojewódzkiej (art. 10 ust. 5 ustawy o drogach publicznych). To samo dotyczy dróg wojewódzkich (art. 10 ust. 5e ww. ustawy) oraz powiatowych (art. 10 ust. 5f ww. ustawy). Sąd wskazał, że wskazanie w sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, że art. 1 pkt 2 ustawy z 13 września 2013 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych w części obejmującej art. 10 ust. 5a-5d i ust. 5e zdanie drugie ustawy o drogach publicznych w zw. z art. 6 ust. 1, art. 6a ust. 1 i art. 7 ust. 1 tej ustawy jest zgodny z art. 16 ust. 2 oraz art. 164 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, oznacza że przesądzono o tym, że zgodna z regulacjami rangi konstytucyjnej jest tylko taka wykładnia art. 10 ust. 5a-5d i ust. 5e, która dokonywana jest w zw. z art. 6 ust. 1, art. 6a ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy o drogach publicznych, a więc uwzględnia treść tych przepisów. A zatem organy stosujące art. 10 ust. 5a, 5c i 5e tej ustawy nie mają swobody w pozbawianiu danych odcinków dróg dotychczasowych kategorii, lecz w zakresie swojego władztwa ograniczone są zarówno wymogiem, by odcinek pozbawiany kategorii był proporcjonalny do odcinka drogi nowo wybudowanej względnie uprzednio kaskadowo przekazanej, jak również zawartymi w art. 6 ust. 1, art. 6a ust. 1 i art. 7 ust. 1 ww. ustawy definicjami legalnymi wskazującymi na przesłanki zaliczania dróg publicznych do określonej kategorii. W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że z treści kwestionowanych przepisów nie wynika intencja ustawodawcy, by jednostki samorządu terytorialnego mogły podejmować uchwały względem dróg zastąpionych odcinkami nowo wybudowanymi bez materialnego

upoważnienia ustawowego w postaci definicji dróg publicznych. Dlatego podjęcie przez organ stanowiący uchwały na podstawie art. 10 ust. 5a, 5c i 5e zdanie drugie ustawy o drogach publicznych, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą oraz na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej, będzie każdorazowo możliwe jedynie po wykazaniu, że dany odcinek drogi nie spełnia dłuższej definicji drogi wojewódzkiej, powiatowej lub gminnej. Oznacza to, że ramach kaskadowego przekazywania właściwe rady mają obowiązek - co do zasady - stosować definicje dróg publicznych w sposób negatywny, tj. muszą wykazać, że dana droga nie spełnia już definicji danej kategorii drogi.

Sąd rozpoznał merytorycznie 1 sprawę o symbolu 6038 (Inne uprawnienia do wykonywania czynności i zajęć w sprawach objętych symbolem 603). Oddalono w tym przedmiocie skargę na postanowienie wydane w kwestii procesowej. W sprawie tej nie zaistniała problematyka związana ze stosowaniem przepisów Konstytucji RP lub prawa wspólnotowego. Drugą wniesioną w tym przedmiocie skargę odrzucono na posiedzeniu niejawnym.

W 2024 r. rozpoznano merytorycznie 2 sprawy o symbolu 6039 (Inne o symbolu podstawowym 603) - obie ze skargi tego samego skarżącego na akty organu jednostki samorządu terytorialnego podjęte w sprawie z zakresu administracji publicznej, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 6 p.p.s.a. W obu tych sprawach stwierdzono nieważność zaskarżonych aktów ze względu na brak umotywowania ich podjęcia, a także brak możliwości odkodowania ich motywów z przedstawionych sądowi dokumentów, co w ocenie sądu skutkowało istotnym naruszeniem art. 2 i art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Sąd wyjaśnił w tym względzie w motywach uzasadnień ww. wyroków, że o ile niesformułowanie przez ustawodawcę materialno-prawnych przesłanek zwolnienia kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej (ani w art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie województwa, ani w żadnym innym przepisie) świadczy o działaniu organu w ramach uznania administracyjnego, o tyle – skoro jej wykonywanie stanowi realizację kompetencji władczej – nie może być dowolne i arbitralne, lecz oparte na zasadach obowiązujących

w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), zgodnie z wymogami legalności i praworządności (art. 7 Konstytucji RP).

W kategoriach o symbolach: 6030 (Dopuszczenie pojazdu do ruchu) i 6035 (Opłaty i kary za przejazd pojazdem nienormatywnym) w 2024 r. nie rozpoznano żadnych spraw.

14. Sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego

W roku 2024 rozpoznano łącznie 74 sprawy o symbolu 615 (73 sprawy w roku 2023). Statystyka jest zatem niemalże identyczna. Na rozprawie załatwiono 39 spraw, w których 25 skarg oddalono, w 11 sprawach decyzje uchylono. Jedna skarga została odrzucona. Na posiedzeniu niejawnym rozpoznano ogółem 35 spraw - w 3 skargi uwzględniono, w 22 skargi oddalono, w 8 odrzucono, a 1 sprawę załatwiono w inny sposób.

W tej kategorii spraw w roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku ubiegłym, najliczniejszą grupę stanowiły skargi na decyzje o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (symbol 6153). W roku sprawozdawczym rozpoznano 44 sprawy z tego zakresu – 19 spraw na rozprawie i 25 spraw na posiedzeniu niejawnym. Spośród spraw rozpoznanych na rozprawie – w 5 sprawach skargę uwzględniono a w 14 sprawach skargę oddalono. Z kolei na posiedzeniu niejawnym uwzględniono 2 skargi, 17 skarg oddalono, 5 skarg odrzucono, 1 sprawę załatwiono w inny sposób. Tak jak w roku ubiegłym, niezadowolonych pozostało 6 spraw, które przeszły na następny okres sprawozdawczy.

W większości spraw istota problemów dotyczyła interpretacji tzw. „dobrego sąsiedztwa”, o którym stanowi art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – przykładowo sprawy o sygn. II SA/Bk 311/24, II SA/Bk 429/24, II SA/Bk 188/24 czy też II SA/Bk 77/24.

Warto wskazać, że w sprawie II SA/Bk 595/24 sąd ocenił kwestię ustalenia warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Istotne znaczenie miała stosunkowo nowa

regulacja z art. 61 ust. 3 u.p.z.p. (obowiązująca od dnia 29 sierpnia 2019 r.). Sąd podkreślił, że w polskim systemie prawnym od dnia 29 sierpnia 2019 r., lokalizacja farmy fotowoltaicznej, będącej instalacją OZE, dokonywana na podstawie przepisów u.p.z.p. niezależnie od jej mocy, korzysta ze zwolnienia określonego w art. 61 ust. 3 tej ustawy. Na uwagę zasługuje wypowiedź sądu, że w przypadku tego rodzaju inwestycji, w zdecydowanej większości przypadków, trudno byłoby zdefiniować, na czym polegać ma dobre sąsiedztwo. Są to bowiem w większości inwestycje polegające na montażu (instalacji) urządzeń lub ich zespołów, dla których trudno szukać wzorca w zabudowie sąsiedniej. Wymagają one też odpowiednich warunków przyrodniczych, które w tym przypadku stanowić muszą zasadniczy czynnik doboru lokalizacji, nie zaś dobre sąsiedztwo w rozumieniu art. 61 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p.

Zwrócić uwagę należy również na inną sprawę związaną z ustaleniem warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 2 MW wraz z magazynem energii o mocy 10 MW i pojemności do 25 MWh oraz infrastrukturą techniczną (II SA/Bk 103/24), w której sąd nie podzielił stanowiska organów odnośnie do tego, że w sprawie niniejszej wyjaśniono kwestię uregulowaną w art. 61 ust. 1 pkt 4 u.p.z.p. Sąd, za dotychczasowym orzecnictwem, zaznaczył, że dopuszczalne jest wydanie decyzji o warunkach zabudowy dla terenu stanowiącego część działki ewidencyjnej, która nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jeżeli teren ten można jednoznacznie wyodrębnić i przedstawić na załączniku graficznym do decyzji. Kwestia ta okazała się istotna, gdyż część działki ma przeznaczenie LsV, a zatem są to grunty leśne. Zatem, zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, wyłączenie gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne - może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Sąd zaznaczył, że w sprawie takiej decyzji nie uzyskano, a organy w ogóle kwestii tej nie rozważyły, co stanowi naruszenie art. 61 ust. 1 pkt 4 u.p.z.p.

W sprawie II SA/Bk 178/24 (dotyczącej również ustalenia warunków zabudowy) sąd, uchylając decyzje z przyczyn

procesowych, uznał, że organ niewystarczająco wyjaśnił kwestię dopuszczalności powstania inwestycji (w postaci budowy budynku mieszkalnego oraz budynku gospodarczego do przechowywania sprzętu w zabudowie zagrodowej) w odległości do 100 m od istniejącego na działce skarżących zbiornika wodnego. Sąd zwrócił uwagę, że organy podjęły próbę ustalenia charakteru tego zbiornika (wystąpiono m.in. do organu Wód Polskich w ramach postępowania wyjaśniającego uzupełniającego - art. 136 k.p.a.), ale nie usunęło to wszystkich wątpliwości. Dlatego też skład orzekający uznał, że materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy nie daje podstaw do jednoznacznej kwalifikacji zbiornika, co wymaga dodatkowego postępowania wyjaśniającego.

Poza ww. sprawami decyzje organu I jak i II instancji uchylono w sprawach o sygn. II SA/Bk 166/24, II SA/Bk 188/24, II SA/Bk 629/24. Decyzja organu II instancji została zaś uchylona w sprawach o sygn. II SA/Bk 490/24, II SA/Bk 449/24. Żadnego sprzeciwu nie odrzucono, natomiast 8 sprzeciwów oddalono (II SA/Bk 937/23, II SA/Bk 77/24, II SA/Bk 187/24, II SA/Bk 264/24, II SA/Bk 384/24, II SA/Bk 477/24, II SA/Bk 575/24 oraz II SA/Bk 715/24). Z powyższych spraw uzasadnienie sporządzono w sprawach II SA/Bk 937/23, II SA/Bk 77/24 (vide wyrok NSA oddalający skargę kasacyjną - II OSK 1460/24), II SA/Bk 264/24, II SA/Bk 384/24 oraz II SA/Bk 477/24.

Wyrokiem zakończona została jedna sprawa dotycząca rozstrzygnięcia nadzorczego wojewody w zakresie planu miejscowego. W sprawie tej (sygn. II SA/Bk 669/24) sąd oddalił skargę w przedmiocie planu miejscowego dla północnego rejonu ul. Ogrodowej w Suwałkach (Dz.Urz.Woj.Podl. z 2024 r. poz. 3713 z dnia 6 sierpnia 2024 r.). Sąd przedstawił interesującą tezę, że przedmiotem kontroli sądu jest konkretne rozstrzygnięcie nadzorcze i nawet ewentualna sprzeczność z wcześniejszymi rozstrzygnięciami nadzorczymi wojewody nie może stanowić w sprawie skutecznego zarzutu, jeśli kontrolowane rozstrzygnięcie nadzorcze jest zgodne z prawem. Podkreślił także, że brak rozstrzygnięcia nadzorczego w stosunku do uchwały pierwotnej nie może hamować działań nadzorczych wobec uchwały zmieniającej. Uchwała zmieniająca jest odrębnym bytem prawnym, podlegającym – tak jak i inne uchwały, nadzorowi

województwa. Odnośnie zaś do meritum sprawy, skład orzekający stanął na stanowisku, że z przepisów wynika wprost, iż brak zawarcia wskaźników linii zabudowy w części tekstowej jest równoznaczny z niespełnieniem wymogu przewidzianego dla projektu planu miejscowego, tym samym naruszenie prawa jest niewątpliwe. Wymóg ten nie może być spełniony przez niejako "odesłanie" do części graficznej.

W żadnej z rozpoznawanych przez WSA spraw miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie został wyeliminowany w całości z obrotu prawnego, natomiast kilkakrotnie sąd stwierdzał jego nieważność w części. Taka sytuacja zaistniała w sprawach o sygn. II SA/Bk 287/24 (m. Mońki), II SA/Bk 635/24 (m. Choroszcz), II SA/Bk 781/23 (gm. Turośń Kościelna), II SA/Bk 898/23 (m. Suwałki) oraz II SA/Bk 943/23 (m. Białystok). Skargi natomiast odrzucono w sprawach o sygn. II SA/Bk 45-46/24 (brak wezwania do usunięcia prawa przez organ), II SA/Bk 266/24 (brak wpisu) oraz II SA/Bk 571/24 (brak interesu prawnego). W pozostałych 8 sprawach z zakresu mppz skargi oddalono (II SA/Bk 771/23, II SA/Bk 42/24, II SA/Bk 134/24, II SA/Bk 306/24, II SA/Bk 407/24, II SA/Bk 419/24, II SA/Bk 626/24 oraz II SA/Bk 669/24).

W zakresie spraw o symbolu 6150 wyszczególnić warto sprawę o sygn. II SA/Bk 943/23, w której WSA uwzględnił skargę Wojewody Podlaskiego na uchwałę Rady Miasta Białystok z dnia 23 października 2023 r. nr LXXV/1037/23 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bacieczki w Białymstoku (rejon ul. Produkcyjnej i ul. Bacieczki) – etap III. Sąd stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały w części, tj. w zakresie obejmującym § 10 ust. 2 i ust. 3 oraz § 32, a także w zakresie załącznika nr 1 do uchwały w części dotyczącej terenu planistycznego o symbolu 1U. Sąd podzielił zarzut skargi, że przedmiotowy plan jest sprzeczny ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr XII/165/19 Rady Miasta Białystok z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku.

W sprawach dotyczących lokalizacji inwestycji celu publicznego (symbol 6152) zapadły 2 orzeczenia, w obydwu

sprawach skargę oddalono (sygn. II SA/Bk 916/23 oraz II SA/Bk 163/24).

W 2024 r. zapadły trzy orzeczenia oddalające skargę w kategorii spraw dot. uzgodnień w sprawach z zakresu zagospodarowania przestrzennego (II SA/Bk 909/23, II SA/Bk 113/24 oraz II SA/Bk 275/24).

Na odrębne wyszczególnienie zasługują dwie sprawy o symbolu 6157 (opłaty związane ze wzrostem wartości nieruchomości), tj. sprawa o sygn. II SA/Bk 919/23 oraz II SA/Bk 172/24. Pierwszy z ww. wyroków zawiera następujące trzy tezy: 1. Opłata planistyczna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym i do spraw dotyczących tej należności, nieuregulowanych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należy stosować przepisy K.p.a. i odpowiednio przepisy działu III O.p.–art. 60 w zw. z art. 67 ustawy o finansach publicznych; 2. Przepis art. 37 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jako *lex specialis* w stosunku do przepisów art. 156 ust. 3 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, wyłącza ich stosowanie na mocy art. 156 ust. 5 u.g.n.; 3. Zanieczyszczenie gruntu to stan techniczno-użytkowy nieruchomości (art. 4 pkt 17 ustawy o gospodarce nieruchomościami), który powinien być uwzględniony w procesie jej wyceny tak jak inne cechy, takie jak: położenie nieruchomości, powierzchnia i kształt nieruchomości, czy też dostęp do uzbrojenia.

Natomiast w drugiej z ww. spraw (II SA/Bk 172/24) spór dotyczył kwestii tego, jak rozumieć pojęcie "zbycie nieruchomości", o którym jest mowa w art. 36 ust. 4 u.p.z.p. Sąd, stając po stronie inwestora uznał, że opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4 u.p.z.p. można pobierać jedynie w sytuacji ekwiwalentnego (odpłatnego) zbycia nieruchomości, a w żadnym zaś razie w sytuacji zbycia nieodpłatnego. Skład orzekający nie podzielił stanowiska organu odwoławczego, które zakotwiczone jest w poglądzie, że do sformułowania "zbycie nieruchomości" z art. 36 ust. 4 u.p.z.p. należy zastosować definicję z art. 4 pkt 3b u.g.n.

15. Sprawy z zakresu geodezji i kartografii

W 2024 roku odnotować należy nieznaczny wzrost skarg wniesionych w sprawach przypisanych symbolowi 612, który wyniósł 32, względem 29 spraw w roku 2023. Z poprzedniego okresu pozostało do rozpoznania 8 spraw. Na rozprawie rozpoznano 14 spraw, a na posiedzeniu niejawnym załatwionych zostało 20. W badanej kategorii ponownie najwyższy odsetek załatwień stanowiły sprawy rozgraniczeniowe (16 skarg) oraz sprawy dotyczące wpisów do ewidencji gruntów i budynków (12 skarg). Spraw innych o symbolu 612 odnotowano 4, w kategorii klasyfikacji gruntów oraz zasobu geodezyjnego i kartograficznego po 1 sprawie, natomiast z zakresu uprawnień zawodowych w dziedzinie geodezji i kartografii nie było żadnej sprawy.

Wśród spraw rozgraniczeniowych o symbolu 6122 przeważały – analogicznie jak w roku 2023 - skargi na postanowienia dotyczące kosztów postępowania rozgraniczeniowego.

Ze spraw rozgraniczeniowych wskazać warto na sprawę o sygn. II SA/Bk 616/24, w której sąd, uchylając zaskarżoną decyzję, uznał, że w toku postępowania odwoławczego Samorządowe Kolegium Odwoławcze rozpatrzyło odwołanie tylko jednej ze stron postępowania, w następstwie którego utrzymało w mocy decyzję organu I instancji, pomimo że od ww. decyzji odwołanie wniósł także skarżący, któremu decyzja organu I instancji również została doręczona. Zdaniem sądu, na ocenę zaistniałego naruszenia nie miało wpływu to, czy Kolegium wiedziało lub mogło przypuszczać o fakcie wniesienia odwołania przez inne strony postępowania oraz czy niewiedza SKO w tym zakresie była zawiniona, czy też nie. Organ na etapie postępowania odwoławczego powinien mieć bowiem aktualną wiedzę na temat kręgu podmiotów, które wniosły odwołania od decyzji pierwszoinstancyjnej.

Sprawa o sygn. II SA/Bk 872/23 dotyczyła postanowienia w przedmiocie ustalenia wysokości kosztów administracyjnego postępowania rozgraniczeniowego zakończonego decyzją o rozgraniczeniu i sposobu obciążenia zainteresowanych tymi kosztami (art. 262 § 1 k.p.a.). Sąd uchylił obydwa postanowienia stwierdzając, że w sprawie nie wystąpił szczególny wypadek,

przemawiający za odstąpieniem od uchwały składu 7 sędziów z 11 grudnia 2006 r. o sygnaturze I OPS 5/06. Nie było powodów, aby obciążać kosztami postępowania rozgraniczeniowego wyłącznie jedną stronę (współwłaścicielkę jednej z rozgraniczanych działek). Nastąpiło to bezzasadnie i z naruszeniem art. 262 § 1 pkt 2 k.p.a. w związku z art. 152 i 153 k.c., które to naruszenie miało wpływ na wynik sprawy.

W kategorii spraw obejmujących wpis do ewidencji gruntów i budynków (8 skarg oddalono, a 4 odrzucono) należy wspomnieć o wyroku w sprawie o sygn. II SA/Bk 31/24. Spółka planująca budowę elektrowni fotowoltaicznej domagała się wydania uproszczonego wypisu z rejestru gruntów dotyczącego dziesięciu działek. Argumentowała, że zachodzi konieczność ustalenia właścicieli wymienionych we wniosku działek, na których, w drodze umowy lub orzeczenia sądowego, zostanie ustanowiona na rzecz spółki służebność przesyłu (umożliwiająca wybudowanie i eksploatację przyłącza), a także służebność gruntowa (umożliwiająca dojazd do ww. działek w celu budowy przyłącza oraz drogi dojazdowej do elektrowni fotowoltaicznej – z uwagi na brak dostępu nieruchomości będących przedmiotem inwestycji do drogi publicznej). Sąd uznał jednak, że skoro cechami interesu prawnego jest jego indywidualność, konkretność, aktualność i obiektywna sprawdzalność, to podnoszona przez skarżącą okoliczność, że żądane przez nią dane, są jej niezbędne do zainicjowania w przyszłości hipotetycznych czynności (w tym być może czynności procesowych przed sądem powszechnym), zmierzających do ustanowienia służebności przesyłu oraz służebności gruntowej na wymienionych we wniosku działkach (prawdopodobnie nie na wszystkich) w związku z planowaną inwestycją, nie stanowi, na obecnym etapie tej inwestycji, podstawy do wywodzenia przez skarżącą interesu prawnego w pozyskaniu żądanych przez nią danych podmiotowych.

Warta odnotowania jest także sprawa o sygn. II SA/Bk 610/24 ze skargi gm. Suwałki. Sąd wyraził pogląd, że nawet w braku wcześniej prowadzonego postępowania aktualizacyjnego (zakończzonego merytoryczną decyzją ostateczną), postępowanie aktualizacyjne wszczęte kolejnym wnioskiem też podlegałoby

umorzeniu. Sąd podkreślił m.in., że w postępowaniu aktualizacyjnym dane ujawnione w ewidencji na podstawie starszej dokumentacji podlegają zastąpieniu danymi pochodzącymi z nowszej dokumentacji tj. dokumentacji powstałej już po dacie wprowadzenia kwestionowanego wpisu, przy czym, jeżeli wpis dotyczy danych podmiotowych, nowa dokumentacja musi posiadać moc dowodową dla ustalenia danych podmiotowych.

Zwrócić należy uwagę na rozstrzygnięcie w sprawie o sygn. II SA/Bk 250/24. Na przeszkodzie merytorycznemu rozpatrzeniu wniosku o wszczęcie postępowania „w przedmiocie wydania decyzji o zwrócenie się do starostwa powiatowego o usunięcie z ewidencji gruntów niezgodnego z prawem oznaczenia gruntów symbolem Tr i doprowadzenie do prawidłowego oznaczenia tych gruntów jako gruntów leśnych i rolnych” stanął brak podstawy prawnej organu do realizacji oczekiwanego przez stronę działania. Sąd zaznaczył, że organ wyższego stopnia nie dysponuje uprawnieniem do realizacji żądania w postaci doprowadzenia przez starostę do zmiany danych zawartych w ewidencji gruntów, oznaczonych bez podstawy prawnej symbolem Tr, na prawidłowe oznaczenia symbolami Ls i R. Przy czym nadmienić trzeba, że skarżący oczekiwał zmiany tego oznaczenia niejako w odniesieniu do stanu historycznego, tj. w okresie od 14 września 2010 r. do 18 października 2011 r. Ponadto skład orzekający zauważył, że również Podlaski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego nie ma kompetencji do wydania decyzji, której domaga się fundacja, dlatego też prawidłowo SKO nie przekazało podania do tego organu. W przypadku bowiem, gdy istnieją podstawy do odmowy wszczęcia postępowania ze względu na treść art. 61a k.p.a., wyłączone jest przekazanie sprawy organowi właściwemu na podstawie art. 65 k.p.a.

W kategorii spraw o symbolu 6123 (zasób geodezyjny i kartograficzny) znalazła się jedna sprawa (II SA/Bk 223/24), w której sąd skargę oddalił.

W jedynej sprawie z symbolu 6121 (II SA/Bk 507/24) sąd oddalił skargę na postanowienie Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego

w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów. Skarżący nie wniósł o sporządzenie uzasadnienia.

Zapadły również trzy merytoryczne orzeczenia oddalające skargi w kategorii „inne” (symbol 6129), tj. sprawy o sygn. II SA/Bk 913/23, II SA/Bk 232/24 oraz II SA/Bk 545/24. Na wyszczególnienie zasługuje pierwsza z ww. spraw dot. odmowy wydania uproszczonego wypisu z rejestru gruntów. Jedno z biur hydrograficznych i kartograficznych powołało się na interes prawny w dostępie do danych objętych wnioskiem (art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz z § 10, § 13 i § 14 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem) w celu sporządzenia aktualnej karty ewidencyjnej zabytku. Sąd uznał jednak, że z ww. przepisu ustawy skarżąca nie może wywodzić żadnych praw i obowiązków, co oznacza, że przepis ten nie może stanowić o interesie prawnym skarżącej w dostępie do żądanych danych. Również przepis aktu wykonawczego nie wskazuje na posiadanie przez spółkę interesu prawnego w dostępie do danych objętych wnioskiem. Skład orzekający podkreślił, że uproszczony wypis z rejestru gruntów (zawierający dane podmiotowe) nie jest dokumentem niezbędnym do sporządzenia karty ewidencyjnej zabytku nieruchomości wpisanej do rejestru, co oznacza, że odmowa jego wydania spółce nie uniemożliwia jej prowadzenia działalności gospodarczej. O interesie tym nie stanowią również ani § 13, ani też § 14 rozporządzenia MKiDN.

Reasumując, należy stwierdzić, że wpływ i załatwienie spraw z omawianej kategorii w porównaniu z rokiem ubiegłym jest niewielki i niezmienny, a dominującą grupą w rozpatrywanych sprawach były natomiast w większości postanowienia ustalające koszty postępowania rozgraniczeniowego.

16. Sprawy z zakresu ochrony środowiska

W 2024 r. załatwiono 40 spraw oznaczonych symbolem ogólnym 613 (ochrona środowiska i ochrona przyrody), w tym merytorycznie 34.

Sprawy w omawianej kategorii dotyczyły: opłat za korzystanie ze środowiska (symbol 6131) – 1 sprawa; kar pieniężnych za naruszenie wymagań ochrony środowiska (symbol 6132) – 1 sprawa; odpadów (symbol 6135) – 13 spraw (9 skarg oddalono, 3 skargi odrzucono, 1 skargę uwzględniono); ochrony przyrody (symbol 6136) – 9 spraw (5 skarg oddalono, 2 skargi odrzucono, 2 skargi uwzględniono); utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (symbol 6138) – 1 sprawa; zaś 14 spraw stanowiły sprawy inne o symbolu podstawowym 613 (symbol 6139, 9 skarg oddalono, 2 skargi odrzucono, 1 sprzeciw oddalono, 2 skargi uwzględniono).

Oddalono jedną skargę o symbolu 6131 wniesioną na decyzję w przedmiocie wymierzenia opłaty z tytułu składowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym. W sprawie tej sąd uznał, że organy administracji właściwie zastosowały przepisy prawa materialnego, poczyniły prawidłowe wnioski, a zaskarżona decyzja odpowiada normom prawnym. Organy rzetelnie wykazały, że składowanie odpadów na terenie przedmiotowych działek było związane z działalnością gospodarczą skarżących. Sąd nie dostrzegł błędu w ocenie organu, że w sprawie mamy do czynienia ze składowaniem, a nie odzyskiem odpadów. Na gruncie ustawy o odpadach, składowanie jako forma unieszkodliwiania odpadów jest czymś innym niż odzysk. Składowane odpady istotnie zanieczyszczają powierzchnię ziemi, powodują istotne obniżenie jej jakości oraz emitują do środowiska (gruntu i wód) na skutek wymywania różnego rodzaju substancje chemiczne, związki i pierwiastki. Ponadto odpady te podlegają przemianom biochemicznym, a powstałe produkty tych przemian trafiają do gruntu, dodatkowo go zanieczyszczając. W opinii sądu oczywistym było, że skarżący nie dokonywali odzysku odpadów, lecz ich składowania. W zakresie obliczenia czasu składowania sąd uznał, że przyjęcie go w liczbie 145 pełnych dób było prawidłowe. W sprawie organy administracji nie dopuściły się naruszenia przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy

o odpadach, bowiem przepisy te jednoznacznie nakazują organom ustalenie opłaty podwyższonej za korzystanie ze środowiska bez pozwolenia. (II SA/Bk 62/23)

W sprawach o symbolu 6135 oddalono dziewięć skarg, w jednej sprawie natomiast skargę uwzględniono, była to sprawa o sygn. II SA/Bk 338/24. W sprawie tej skarga została wniesiona na decyzję w przedmiocie ustalenia opłaty za odbieranie odpadów. Spór w sprawie od początku skoncentrowany był wokół prawidłowości oszacowania ilości odpadów, gdyż, co do zasady, konieczności wydania decyzji ustalającej opłatę skarżąca nie kwestionowała. W kontrolowanej sprawie nie doszło do rzetelnego zgromadzenia dowodów mogących stanowić obiektywny miernik przewidywalnej ilości odpadów wytworzonych na nieruchomości skarżącej w okresie objętym decyzją. Organ I instancji posiłkował się danymi co do wielkości odpadów odebranych z nieruchomości skarżącej w 2023 r. zakładając z góry, że taka sama ich wielkość będzie wytwarzana w 2024 r. Bez wyczerpującego zebrania pełnego materiału dowodowego nie jest możliwe dokonanie kompleksowej oceny całokształtu okoliczności i uznanie prawotwórczych faktów za udowodnione. Zdaniem sądu, organy obu instancji nie wywiązały się w tej sprawie w sposób należyty z powinności wszechstronnego wyjaśnienia sprawy, uchybiając tym samym zasadzie orzekania w oparciu o kompleksowo zebrany materiał dowodowy tj. w sposób zgodny z art. 7, 77 § 1 i 80 k.p.a. (II SA/Bk 338/24).

Spośród spraw o symbolu 6135 oddalone zostały skargi m.in. w przedmiocie: odmowy wszczęcia postępowania w sprawie wydania interpretacji indywidualnej, usunięcia nielegalnie składowanych odpadów, zaprzestania przyjmowania odpadów, usunięcia odpadów, nałożenia grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązku objętego tytułem wykonawczym i usunięcia niewłaściwie składowanych odpadów.

W sprawie, w której została oddalona skarga na zarządzenie pokontrolne Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w przedmiocie zaprzestania przyjmowania odpadów sąd stwierdził, że nałożony na skarżącą spółkę, obowiązek zaprzestania przyjmowania odpadów, wbrew przepisom Rozporządzenia WE 1013/2006 z dnia 14 czerwca

2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów, odpowiada prawu. Z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika bezspornie, że skarżąca spółka od października 2022 r. do września 2023 r. przyjęła następujące rodzaje i ilości odpadów pochodzące zza granicy: kod odpadu 15 01 03 - w ilości 3448,148 Mg, tj. 232 transporty odpadów i kod odpadu 19 12 07 - w ilości 38,32 Mg, tj. 2 transporty odpadów. Sąd wskazał, że, wprawdzie organ powołał się jedynie na przepis kompetencyjny, ale jednocześnie w uzasadnieniu przytoczono przepisy materialne stanowiące podstawę do wydania zarządzenia tj. art. 18 ust. 1 Rozporządzenia 1013/2006, co czyniło zarządzenie pokontrolne zrozumiałym dla adresata, a uchybienie to nie miało wpływu na przedmiotowe postępowanie. Reasumując, sąd stwierdził, że zaskarżone zarządzenie pokontrolne wydane zostało w wyniku ustaleń przeprowadzonej kontroli, oparte zostało na jej wynikach i właściwej podstawie prawnej, wskazanej także w uzasadnieniu oraz nadano mu treść, która pozwoliła stronie skarżącej jasno odczytać, jakie naruszenia są jej zarzucane oraz z jakiego powodu, tzn. w oparciu o które konkretne ustalenia i które konkretne przepisy prawa doszło do ustalenia występowania naruszenia (II SA/Bk 114/24).

Spośród 7 rozpoznanych merytorycznie spraw z zakresu ochrony przyrody (symbol 6136) uwzględniono dwie skargi, a pięć oddalono. We wszystkich sprawach skargi zostały wniesione na decyzje w przedmiocie kar za usunięcie, zniszczenie lub uszkodzenie drzew.

W jednej ze spraw, w których skarga została uwzględniona, sąd wskazał, że administracyjna odpowiedzialność za bezprawne zniszczenie drzew i krzewów jest zobiektywizowana. Oznacza to, że wystarczy tylko wystąpienie tzw. bezprawia administracyjnego, a więc wykazanie związku przyczynowego między działaniem danego podmiotu a wycięciem drzew i krzewów. W sprawie tej usunięcie spornych drzew i krzewów nastąpiło w celu zabezpieczenia linii elektroenergetycznych na nieruchomości stanowiącej własność spółki, przed uszkodzeniami spowodowanymi przez zieleń wrastającą w pas eksploatacyjny. W stanie prawnym obowiązującym w dniu wydania zakwestionowanej decyzji nie

było podstaw do przeniesienia odpowiedzialności administracyjno – karnej na podmiot, który dokonał fatycznej wycinki drzew na zlecenie właściciela urządzeń przesyłowych, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., w związku z zagrożeniem ich funkcjonowania, to wydanie decyzji o wymierzeniu kary za usunięcie drzew w stosunku do skarżącej spółki mogło nastąpić z rażącym naruszeniem prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. Z podanych względów skład orzekający uznał, że zbadanie, wskazanej we wniosku, przesłanki stwierdzenia nieważności nie było wystarczająco wnikliwie, dlatego też skarga musiała wywrzeć zamierzony skutek. Sąd wskazał w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia, że w ponownie prowadzonym postępowaniu organ II instancjiuwzględni przedstawioną wyżej wykładnię art. 88 ust. 2 w zw. z art. 83 ust. 1 u.o.p. i jeszcze raz oceni, czy nałożenie na skarżącą spółkę kary za wycinkę drzew nie stanowiło rażącego naruszenia prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.(II SA/Bk 854/23)

W drugiej ze spraw z zakresu symbolu 6136, w której uchylono zaskarżoną decyzję w przedmiocie wymierzenia kary pieniężnej za zniszczenie drzew, sąd wskazał, że skoro możliwość wymierzenia kary za zniszczenie drzewa na podstawie art. 88 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody została wprowadzona dopiero w 2015 r., to kierując się dyrektywą wynikającą z art. 189c k.p.a., należało uznać, że przy ustalaniu, czy zachodzą podstawy do wymierzenia kary pieniężnej na podstawie art. 88 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody, niezbędne jest wyjaśnienie, kiedy dokładnie były przeprowadzane prace w obrębie korony drzewa polegające na jej ogłowieniu. Sąd orzekł, że w ponownie prowadzonym postępowaniu organy ustalą kiedy miało miejsce ogłowienie drzew – usunięcie konarów korony drzew. W przypadku ustalenia, że miało to miejsce po 1 stycznia 2016 r., a więc, że istnieje możliwość wymierzenia kary administracyjnej za zniszczenie drzew, organ ponownie rozważy, czy w sprawie ma zastosowanie wyjątek określony w art. 87a ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody (II SA/Bk 934/24).

W kategorii spraw z zakresu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy o symbolu 6138 oddalono jedną skargę. Skarga została wniesiona na decyzję w przedmiocie kary

pieniężnej za nieosiągnięcie w 2022 r. poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 25 % wagowo. Skarżąca zakwestionowała powyższą decyzję wskazując na zaniechania dokonania oceny i błędnego ustalenia stanu faktycznego, podkreśliła swój brak zawinienia. Skarżąca była podmiotem, który w 2022 r. odbierał odpady komunalne na podstawie indywidualnych umów z właścicielami nieruchomości niezamieszkałych z terenu gminy. Główny ciężar sporu koncentrował się na tym, czy ziściły się w sprawie przesłanki odstąpienia od ukarania na podstawie art. 189f § 1 pkt 1 k.p.a. i poprzestania na pouczeniu, w tym, czy organy należycie ustaliły stan faktyczny sprawy w zakresie wpływu skarżącej na powstanie naruszenia. W ocenie sądu, nie sposób przypisać organom zarzuconych naruszeń prawa procesowego i materialnego. W przypadku art. 9x ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1852 z późn. zm., dalej: u.c.p.g.), mamy do czynienia z karą bezwzględnie oznaczoną, której wysokość nie doznaje zwymiarowania w zależności od okoliczności naruszenia. Kara pieniężna i jej wysokość są konsekwencją wystąpienia stanu niezgodności z prawem niezależnie od tego, czy ten stan jest np. następstwem działania zawinionego, bądź jaki jest stopień szkodliwości objętego sankcją czynu. (teza 1) Ponadto mechanizm zastosowania art. 189f ust. 1 pkt 1 k.p.a. jest następujący: (-) organ ma obowiązek z urzędu rozważyć przesłanki odstąpienia, gdy wymierza karę pieniężną na podstawie art. 9x ust. 2 pkt 1 u.c.p.g.; (-) organ ma obowiązek odstąpienia od ukarania, jeśli stwierdzi łączne wystąpienie przesłanek z ww. przepisu (o obowiązku a nie tylko możliwości odstąpienia świadczy kategorię brzmienie przepisu jako „odstępuje”); (-) swoboda organu występuje wyłącznie w obszarze interpretacji i subsumcji przesłanek odstąpienia, tj. przy wykładni znikomej wagi naruszenia oraz zaprzestania naruszenia (teza 2) (II SA/Bk 912/23).

Najliczniejszą grupę spraw stanowiły sprawy inne o symbolu 6139, wśród których uwzględniono 2 skargi.

W sprawie sygn. akt II SA/Bk 297/23 sąd uchylił zaskarżoną decyzje organów obu instancji wydane w przedmiocie ustalenia środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację przedsięwzięcia. W przedmiotowej sprawie skarżące stowarzyszenia wskazały, że jeden z autorów (kierujący zespołem) raportu w sprawie oddziaływania na środowisko (będący głównym dowodem w sprawie) nie ukończył studiów wyższych, a jedynie działał w kole naukowym w sekcji ornitologicznej. W opinii skarżących – skoro raport sporządziła osoba nieuprawniona, a był on dowodem decydującym dla wydania pozytywnej decyzji – decyzja ta nie może się ostać. Stowarzyszenia zaznaczyły, że decyzje organów obu instancji naruszają postanowienia PZO dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC 200004. Działka inwestycyjna objęta jest obligatoryjnym działaniem ochronnym dla przedmiotu ochrony obszaru orlika krzykliwego - działanie nr 26 (zachowanie żerowisk gatunku przez utrzymanie dotychczasowego rolniczego użytkowania, dopuszcza się zmianę gruntów ornych na łąki i pastwiska). Organ nie zastosował przepisu art. 33 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.p. i nie uwzględnił przesłanek ochrony wynikających z art. 34 u.o.p., tzn. a priori przyjął, że inwestycja nie będzie negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, mimo że wnioski RDOŚ były odmienne i wskazywały na zagrożenie dla tego gatunku na spornym obszarze. Decyzję Wójta wydano na podstawie raportu niespełniającego wymagań z art. 66 ust. 1 pkt. 5 u.u.i.ś. - przeanalizowano zaledwie dwa (a nie ustawowo wymagane trzy) warianty realizacji przedsięwzięcia. Błędnie zakwalifikowano również inwestycję jako inwestycję celu publicznego. Sąd wskazał, że raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest jednym z kluczowych dowodów w procedurze ocenowej, a jego zadaniem jest rozpoznanie, zidentyfikowanie i ujawnienie wszystkich potencjalnych zagrożeń związanych z realizacją przedsięwzięcia. Autorem raportu (a w przypadku zespołu autorów – kierującym tym zespołem) powinna być osoba „wykwalifikowana”, tzn. albo posiadająca kierunkowe wykształcenie na określonym poziomie studiów (ust. 1), albo posiadająca wykształcenie na jakimkolwiek kierunku (na wskazanym poziomie studiów) i posiadająca doświadczenie, tj.

praktykę przy przygotowywaniu raportów (ust. 2). W konsekwencji sąd stwierdził, że treść dokumentów przedłożonych sądowi i złożonych przez strony postępowania oświadczeń, w tym przede wszystkim oświadczenie z rozprawy koordynatora zespołu autorów, wskazuje, że warunek wykształcenia koordynatora (kierownika zespołu autorów raportu) nie jest spełniony. Kwestia spełnienia przez koordynatora zespołu autorów raportu wymagań art. 74a ust. 2 uu.u.i.ś. w zakresie wykształcenia została ujawniona dopiero na etapie skargi do sądu administracyjnego i wymagała dodatkowych wyjaśnień, zatem nie powinno to prowadzić do stwierdzenia nieważności zaskarżonych decyzji na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. z uwagi na rażące naruszenie prawa. Niezależnie od powyższego w sprawie doszło do negatywnego uzgodnienia warunków realizacji inwestycji przez RDOŚ z jednej strony oraz wydaniem decyzji ustalającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia z drugiej strony. Zdaniem sądu, pozytywne decyzje wydane w sprawie niniejszej, należało ocenić jako zdecydowanie przedwczesne, a tym samym naruszające art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a., w szczególności art. 84 k.p.a. Skoro bowiem RDOŚ jest organem wyspecjalizowanym w ochronie środowiska, a jego negatywne uzgodnienie jest traktowane w orzecznictwie jako stanowczo wiążące dla organu właściwego w sprawie wydania decyzji środowiskowej – to podważenie tego stanowiska w ramach kontroli instancyjnej, zwłaszcza gdy jest ono konsekwentnie negatywne, mimo przedstawianych kolejnych uzupełnień raportu - nie powinno być oparte wyłącznie o wiedzę organu. Końcowo sąd podkreślił, że przepis art. 37 ust. 2 u.o.p. zezwala na wydanie decyzji pozytywnej (w razie sprzeczności działań z planem zadań ochronnych) także wówczas, jeśli spełnione są warunki z art. 34 u.o.p. W sprawie niniejszej organy obydwu instancji ustaliły, że mamy do czynienia z inwestycją celu publicznego w rozumieniu art. 6 pkt 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jako inwestycją w celu ochrony środowiska w rozumieniu przepisów unijnych). Jednak, nawet jeśli podzielić taką kwalifikację inwestycji, nie jest to wystarczające do uznania, że zachodzą przesłanki z art. 34 u.o.p. W przepisie tym wyraźnie mowa jest o tym, że inwestycją mogącą znacząco negatywnie

oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, która miałaby uzyskać zgodę RDOŚ, ma być inwestycja za którą przemawiają „wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych”. Interes publiczny w rozumieniu art. 34 u.o.p. ma mieć status nadrzędny o charakterze społecznym lub gospodarczym. Powinien mieć zatem charakter szczególny, by korzyści z niego płynące faktycznie miały charakter ogólnospołeczny. Rację miał natomiast Prokurator, że sporne przedsięwzięcie jest związane z realizacją głównie interesu indywidualnego, tyle że wykonanego metodami ekologicznymi. W przepisie art. 34 u.o.p. zdecydowanie nie chodzi o interes prywatny, a o interes publiczny o charakterze kwalifikowanym – tzn. taki, który posiada charakter nadrzędny, który nie zaistniał w omawianej sprawie.

W kolejnej sprawie z opisywanej kategorii uchylona została decyzja w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie ścieżki rowerowej. W skardze na tę decyzję skarżące stowarzyszenie podniosło, że ścieżka rowerowa jest drogą i jest przeznaczona do ruchu pojazdów (rowerów) i wprost wynika z tego, że przedmiotowe przedsięwzięcie zalicza się do kategorii mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, a szczególnie obszary chronione, obszary Natura 2000 oraz siedliska przyrodnicze objęte ochroną. Sąd wskazał, że przedmiot sporu w sprawie sprowadza się do oceny zasadności umorzenia postępowania w zakresie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia. Sąd sformułował następującą tezę: „droga rowerowa (ścieżka rowerowa) służąca do ruchu rowerów dłuższa niż 1 km, a dodatkowo posiadająca nawierzchnię twardą jest przedsięwzięciem mogącym potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu § 3 ust. 1 pkt 62 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839), dla którego zgodnie z art. 71 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.) wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.” (II SA/Bk 905/23).

W innej, wartej uwagi sprawie o symbolu 6139, została oddalona skarga na decyzję w przedmiocie stwierdzenia braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W skardze skarżący kwestionował brak analizy, czy planowane przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Sąd wskazał, że w sprawie podstawowy spór dotyczył kwalifikacji planowanego przedsięwzięcia, a mianowicie, czy powinno być ono zakwalifikowane z § 3 ust. 1 pkt 55 lit. b tiret drugie czy też z § 3 ust. 1 pkt 58 pkt b rozporządzenia Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Przeprowadzona w sprawie kontrola legalności zaskarżonej decyzji doprowadziła sąd do wniosku, że wszystkie wskazane warunki – zarówno formalne, jak i merytoryczne – zostały w niej spełnione. Sąd sformułował następującą tezę: „potrzeba obliczenia powierzchni użytkowej garaży i parkingów pojawia się w sytuacji, gdy nie jest przekroczony próg z § 3 ust. 1 pkt 55 lit. b tiret drugie rozporządzenia. Wówczas istnieje konieczność weryfikacji kwalifikacji z § 3 ust. 1 pkt 58 rozporządzenia” (II SA/Bk 50/24).

Podsumowując tą część opracowania, stwierdzić należy, że liczba załatwionych merytorycznie spraw o omawianym symbolu (niełączonym z innym symbolem), była niższa w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym rozpatrzono 42 takie sprawy. Niezmiennie przeważały w tym względzie sprawy o symbolu 6139, w szczególności sprawy toczące się w przedmiocie środowiskowych uwarunkowań na realizację przedsięwzięcia.

17. Sprawy z zakresu gospodarki mieniem

Do omawianej kategorii spraw zalicza się szeroki wachlarz różnych rodzajów postępowań regulowanych przepisami ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, chociaż nie jest to jedyne źródło prawa regulujące zagadnienie gospodarki mieniem. W 2024 r. załatwiono łącznie 11 spraw,

zakreślonych pod symbolem 607. Oznacza to tendencję spadkową w porównaniu do roku ubiegłego, w którym odnotowano ich 19. W omawianej kategorii spraw rozpoznano merytorycznie 8 skarg (w 4 skargi oddalono, zaś 4 zakończyły się uwzględnieniem skargi), 1 skargę odrzucono i 2 zamknięto zarządzeniem. Spośród omawianej kategorii na uwagę zasługuje sprawa o sygn. akt II SA/Bk 47/24 ze skargi Prokuratora Regionalnego w Białymstoku na uchwałę Rady Gminy Turośl z dnia 7 września 2023 r. nr Nr XXXI/229/23 w przedmiocie uchylenia uchwały w sprawie ustalenia wysokości stawek procentowych opłat adiacenckich obowiązujących na terenie gminy Turośl. Sąd stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały uznając, że w wyniku jej podjęcia została wyeliminowana z obrotu prawnego uchwała Rady Gminy Turośl z dnia 12 maja 2011 r. ustalająca wysokości stawek procentowych opłat adiacenckich obowiązujących na terenie gminy Turośl. To zaś spowodowało powstanie sytuacji, w której od dnia wejścia zaskarżonej uchwały w życie, tj. od 28 września 2023 r., na terenie gminy Turośl nie obowiązują żadne stawki opłaty adiacenckiej. Uchylenie takiej uchwały bez podjęcia nowej uchwały stanowi naruszenie art. 146 ust. 2 zdanie drugie u.g.n. Skutkiem podjęcia zaskarżonej uchwały jest bowiem powstanie stanu niewykonywania obowiązku podjęcia uchwały wynikającego z art. 146 ust. 2 in fine u.g.n. Zgodnie z tym przepisem „wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej ustala rada gminy w drodze uchwały”. Dokonując wykładni tej regulacji sąd przyznał rację skarżącemu Prokuratorowi, że nakłada ona na radę gminy obowiązek podjęcia uchwały w sprawie ustalenia wysokości stawki procentowej opłaty adiacenckiej. Innymi słowy, rada gminy nie pozostaje w sytuacji wyboru co do tego, czy stawkę uchwalić czy też nie, ale powinna obowiązek ustawowy w tym zakresie wypełnić. Rada gminy nie ma więc w tym przypadku do czynienia z wyborem, ale z obowiązkiem. Wybór w przedmiocie wypełnienia tego obowiązku został ograniczony wyłącznie do określenia wysokości stawki takiej opłaty, a nie co do tego, czy w ogóle uchwałę należy podjąć. W tym stanie rzeczy, sąd podzielił w pełni stanowisko Prokuratora, mając przy tym na uwadze jednolity pogląd sądów administracyjnych w zakresie wykładni art. 146 u.g.n. o obowiązkowym charakterze uchwały rady gminy/miejskiej

w sprawie ustalenia opłaty adiacenckiej (zob. wyrok NSA z 21 września 2022 r. I OSK 1911/19 i z 15 grudnia 2021 r. I OSK 70,19; wyrok WSA w Lublinie z 1 marca 2022 r. II SA/Lu 51/22; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 10 sierpnia 2018 r., II SA/GI 404/18 r.; wyrok WSA w Gliwicach z 28 lutego 2007 r., II SA/GI 654/06; wyrok WSA w Rzeszowie z 5 września 2018 r., II SA/Rz 636/18). Skoro zatem rada gminy została zobowiązana do ustalenia wysokości stawki procentowej opłaty adiacenckiej, to nie może obowiązującej stawki uchylić bez jednoczesnego jej wprowadzenia w nowym wymiarze lub na nowych zasadach. Eliminując z obrotu prawnego uchwałę ustalającą stawkę opłaty adiacenckiej Rada spowodowała powstanie luki w zakresie obowiązywania stawki procentowej takiej opłaty na danym obszarze. Jest to stan sprzeczny z treścią art. 146 ust. 2 in fine u.g.n. i sprzeczność ta ma charakter istotnego naruszenia prawa. Istotność polega na niewypełnieniu ustawowego obowiązku, poprzez doprowadzenie do sytuacji, gdy stan prawny w zakresie prawa lokalnego nie odpowiada stanowi pożądanemu przez prawo powszechnie obowiązujące. Jest to zatem stan obiektywnie niepożądany przez prawodawcę, stanowiący istotne naruszenie ww. przepisu. Za pozostające bez wpływu na wynik sprawy sąd uznał natomiast argumenty organu zaprezentowane w odpowiedzi na skargę. Deklarowany przez Radę zamiar podjęcia uchwały w przedmiocie określenia stawek procentowych opłat adiacenckich po wyeliminowaniu z obrotu prawnego dotychczasowej uchwały bezspornie nie został zrealizowany. Nie został zatem wypełniony obowiązek nałożony przez ustawę na Radę Gminy Turośl.

18. Sprawy z zakresu gospodarki wodnej

W 2024 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku wpłynęło 26 spraw o symbolu 609 co oznacza utrzymanie wpływu na niezmiennym poziomie – w 2023 r. wpłynęło do tut. Sądu 25 spraw z omawianego zakresu. W bieżącym roku sprawozdawczym załatwiono 23 sprawy tj.: w 14 oddalono skargi; w 4 sprawach uchylono skarżone rozstrzygnięcia; w 3 sprawach odrzucono skargi oraz 2 sprawy rozstrzygnięto w inny sposób. Na następny rok pozostały nierozpoznane 3 sprawy.

W sprawie sygn. akt II SA/Bk 300/24 ze skargi na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w przedmiocie nakazania wykonania urządzeń zapobiegających szkodom powstałym w wyniku zmiany stanu wód na gruncie, tut. Sąd wyrokiem z dnia 10 października 2024 r. uchylił skarżoną decyzję oraz poprzedzającą jej wydanie decyzję Burmistrza Miasta.

WSA w Białymstoku zauważył, że skarga okazała się zasadna, jednakże jedynie w zakresie nałożonych na skarżących obowiązków wykonania urządzeń zapobiegających szkodom, co z uwagi na charakter decyzji, wydawanej w oparciu o art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2017, Nr 239, poz. 1121 ze zm.; dalej: „P.w. z 2001 r.”), wymagało uchylenia obu wydanych w sprawie rozstrzygnięć w całości.

Istotne przy tym jest, że ww. inwestycja prowadzona była przez skarżących na podstawie pozwolenia na budowę udzielonego przez Starostę decyzją z dnia 8 marca 2017 r. Decyzja ta zatwierdzała projekt budowlany, który nie przewidywał w projekcie zagospodarowania terenu podniesienia terenu oraz uformowania nasypu i skarp wraz z odprowadzeniem wody. W związku z tym PINB postanowieniem z dnia 25 czerwca 2018 r. wstrzymał skarżącym prowadzenie robót budowlanych, a następnie na mocy decyzji z dnia 20 sierpnia 2018 r. nałożył na nich (na zasadzie art. 51 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane; Dz.U. 2018 r., poz. 1202 ze zm.; dalej: „P.b.”) obowiązek sporządzenia i przedłożenia zamiennego projektu budowlanego uwzględniającego zmiany wynikające z dotychczas wykonanych robót oraz wykonania określonych czynności lub robót budowlanych w celu doprowadzenia wykonanych robót budowlanych do stanu zgodnego z prawem. Postępowanie naprawcze toczyło się przed PINB równoległe z kontrolowanym postępowaniem, a zakończyło się wydaniem w dniu 27 marca 2023 r. decyzji zatwierdzającej zamienny projekt architektoniczno-budowlany budowanego budynku mieszkalnego jednorodzinnego oraz zagospodarowania terenu na działce skarżących, a także projektów branżowych, w tym projektu zagospodarowania wód opadowych z działki skarżących oraz udzielającej pozwolenia na wznowienie robót budowlanych i nakładającej na skarżących obowiązek uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie

obiekту. Decyzja ta została utrzymana w mocy decyzją PWINB z dnia 31 sierpnia 2023 r.

Chronologia gromadzenia materiału dowodowego wskazuje, że w chwili sporządzania przez biegłego opinii w omawianej sprawie ze skargi na decyzję SKO (listopad 2023 r.) w aktach znajdowały się decyzje organów nadzoru budowlanego obu instancji, co z jednej strony oznacza, że postępowanie naprawcze było już zakończone, z drugiej zaś strony czyni nieprawdziwym twierdzenie biegłego, jakoby w chwili opiniowania postępowanie naprawcze nie było jeszcze zakończone. Nie wiadomo tym samym, czy przed zaproponowaniem rozwiązań naprawczych biegły zapoznał się z treścią decyzji organów nadzoru budowlanego, w których, co prawda, nie zawarto parametrów technicznych zatwierdzonych rozwiązań, jednakże w uzasadnieniu decyzji PINB wskazano wprost, że zatwierdzone projekty zawierają rozwiązania zabezpieczające interes działek sąsiednich (względem działki skarżących) przed spływem wód opadowych i osuwaniem się terenu, a następnie w sposób opisowy rozwiązania te przedstawiono. W uzasadnieniu decyzji PWINB wskazano natomiast, że rozwiązania te są właściwe celem wyeliminowania negatywnych skutków istotnego odstąpienia od projektu budowlanego pierwotnego dla nieruchomości sąsiednich. PWINB podkreślił również, że projektowany sposób zagospodarowania wód opadowych, zapewni brak spływu tych wód na nieruchomość wnioskodawców. Biegły jednak nie odniósł się w swojej opinii ani do ww. rozwiązań technicznych, ani do ich oceny dokonanej przez organy nadzoru budowlanego obu instancji, wskazując jedynie lakonicznie, że własną propozycję działań naprawczych formułuje bez względu na rozstrzygnięcie organu nadzoru budowlanego.

W ocenie sądu, w sprawie o naruszenie stosunków wodnych, w której ustalono, że przyczyną szkodliwej zmiany stanu wody na gruncie są roboty budowlane objęte równoległe toczącym się postępowaniem naprawczym, w efekcie którego zatwierdzony zostaje zamienny projekt budowlany zawierający rozwiązania mające na celu eliminację owej szkodliwej zmiany stosunków wodnych, nie można mówić o wyczerpującym zgromadzeniu materiału dowodowego, w przypadku braku dołączenia owego

projektu zamiennego do akt sprawy. Projekt ten powinien być oceniony na równi z pozostałym materiałem dowodowym, zwłaszcza zaś zaopiniowany przez biegłego dysponującego wiedzą specjalistyczną, tym bardziej zaś w sytuacji gdy formułuje on własną propozycję działań naprawczych. Przypomnieć przy tym należy, że sam biegły w opinii podkreślił, że zaproponowane przez niego rozwiązanie techniczne przywróci zakłócone stosunki gruntowo-wodne do stanu sprzed budowy, z najmniejszym możliwym nakładem środków techniczno-ekonomicznych po stronie skarżących, które to stwierdzenie sąd uznaje za przedwczesne, bowiem nie poprzedzone analizą rozwiązań projektu zamiennego, zawierającego rozwiązania po części odmienne od tych zaproponowanych przez biegłego i finalnie inkorporowanych do sentencji decyzji.

Rezygnując z dołączenia owej zatwierdzonej zamiennej dokumentacji projektowej do akt sprawy, organ naruszył zasadę wyczerpującego gromadzenia i rozpatrzenia materiału dowodowego (art. 77 § 1 k.p.a.), które to naruszenie skutkuje wydaniem decyzji pozostającej w częściowej (aczkolwiek istotnej) rozbieżności z zatwierdzonym zamiennym projektem budowlanym, a którego realizacja obwarowana jest obowiązkiem uzyskania pozwolenia na użytkowanie. Słusznie zatem podnoszą skarżący, że w opisanym powyżej zakresie, opinia sporządzona przez biegłego jest niekompletna i winna zostać uzupełniona o analizę zasadności oraz celowości rozwiązań technicznych zawartych w zatwierdzonej dokumentacji projektowej, w kontekście celu kontrolowanego postępowania. W przypadku zaś gdyby w jej wyniku biegły doszedł do wniosku, że zawarte tam rozwiązania nie wyeliminują szkodliwego oddziaływania na grunty, powinien on szczegółowo i zrozumiale umotywować swoje stanowisko, a także zaproponować inne działania naprawcze na tyle skonkretyzowane, aby nadawały się do wykonania (np. przez określenie pojemności zbiorników retencyjnych oraz ich liczby). Dopiero uzupełniona o powyższe opinia będzie mogła stanowić podstawę ustaleń faktycznych w omawianym zakresie, bowiem jedynie w takiej sytuacji ustalenia te zostaną oparte o całość materiału dowodowego. Dodać przy tym wypada, że przed zakończeniem postępowania należy umożliwić stronom

zapoznanie się z treścią uzupełnionej opinii oraz złożenie do niej zastrzeżeń, do których biegły winien się ustosunkować.

Konkludując, należy stwierdzić, że wpływ spraw dotyczących stosunków wodnych w 2024 r. utrzymał się na tożsamym poziomie w porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym. Działalność tut. Sądu w znaczący sposób wpływa na ugruntowanie linii orzeczniczej związanej ze stosowaniem ustawy – Prawo wodne.

19. Sprawy z zakresu rolnictwa i leśnictwa

W 2024 r. załatwiono 21 spraw z tej kategorii, w tym 18 merytorycznie co świadczy o spadku liczby skarg sprawach z zakresu rolnictwa i leśnictwa, względem roku ubiegłego, w którym rozpoznano 30 spraw.

W ujęciu przedmiotowym, spośród spraw rozpoznanych merytorycznie 3 dotyczyły ochrony gruntów rolnych i leśnych (symbol 6160), 1 dotyczyła lasów oraz zalesiania gruntów rolnych (symbol 6161), 2 dotyczyły wspólnot gruntowych (symbol 6164), 8 spraw dotyczyło weterynarii i ochrony zwierząt (symbol 6168) oraz 3 sprawy o symbolu 6169, tj. „inne o symbolu podstawowym 616”.

W trzech rozpoznanych sprawach o symbolu 6160 zostały oddalone skargi na decyzje w przedmiocie zmiany lasu na użytek rolny. W sprawie o sygn. II SA/Bk 175/24 organ odmówił zmiany przedmiotowego lasu na rolę wskazując, że wnioskodawca wskazał na istnienie po jego stronie potrzeb uzasadnionej poprawy warunków ekonomicznych życia i gospodarowania, ale nie wykazał, aby znajdował się w sytuacji obiektywnego przymusu. Tym bardziej, że powierzchnia leśna stanowi część kompleksu leśnego oraz pełni istotne funkcje ekologiczne: jest naturalnym magazynem wody, zatrzymuje nadmiar opadów, ograniczając skutki ulew i powodzi (mała retencja wodna), zatrzymując wodę wyrównuje jej niedobory w środowisku, opóźnia występowanie suszy i łagodzi klimat, nasycony wodą, stanowi ważny element ochrony przeciwpożarowej lasu oraz stanowi dogodne środowisko życia dla wielu gatunków roślin i zwierząt (bobry). Skarżący nie zgodził się z taką decyzją organu. Wskazał, że powierzchnia jego gospodarstwa została źle wyliczona przez Kolegium, tj. została zawyżona, aby sytuacja finansowa jego rodziny wyglądała na lepszą. Sąd oddalił powyższą skargę

podkreślając, że przekształcenie lasu w użytek rolny musi być dla właściciela lasu czymś absolutnie niezbędnym w danej sytuacji. Wyjątkowość sytuacji podmiotu ubiegającego się o zezwolenie na zmianę gruntu leśnego na użytek rolny, postrzegana poprzez pryzmat obowiązków ciążących na nim jako właściciela lasu, określonych ustawą o lasach oraz mając na uwadze cele ustawy o lasach, powinna mieć wagę przewyższającą wartości chronione ustawą o lasach. W okolicznościach sprawy, ocena organów obu instancji dokonana na podstawie ustawowej przesłanki zezwolenia na zamianę lasu na użytek rolny, nie jest oceną dowolną a uzasadnioną. Skoro bowiem skarżący wskazał na istnienie po jego stronie potrzeb uzasadnionej poprawy warunków ekonomicznych życia i gospodarowania, ale nie wykazał, aby znajdował się w sytuacji obiektywnego przymusu, to rozstrzygnięcie o odmowie przekształcenia wnioskowanego terenu leśnego w użytek rolny jest prawidłowe.

W jednej ze spraw symbolu 6164 oddalono skargę na decyzję w przedmiocie ustalenia, że nieruchomości stanowi mienie gromadzkie, w drugiej zaś oddalono sprzeciw od decyzji w przedmiocie ustalenia wykazu osób uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej. W uzasadnieniu drugiej z ww. spraw (II SA/Bk 66/24) uchylona została decyzja, którą orzeczono o ustaleniu wykazu osób uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej, wykazu obszarów gospodarstw rolnych posiadanych przez uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej oraz wykazu wielkości udziałów przysługujących uprawnionym do udziału we wspólnocie gruntowej wsi oraz przekazał sprawę organowi I instancji do ponownego rozpatrzenia. Sprzeciw wniesiony od ww. decyzji sąd uznał za niezasadny podkreślając, że w niektórych fragmentach uzasadnienia decyzji kasatoryjnej występują pewne nieścisłości, to zasadniczo jednak motywy jej wydania są jasne i czytelne.

W sprawach o symbolu 6168 oddalono 6 skarg, 1 sprzeciw i uchylona została jedna uchwała.

Na szczególną uwagę zasługuje jedna ze spraw należąca do ww. kategorii, w której została oddalona skarga na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Podlaskiego, którym stwierdzono nieważności uchwały w sprawie Programu opieki nad

zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy. Rozstrzygnięcie takie zapadło z uwagi na fakt, że w uchwale, jako schronisko dla zwierząt, w którym należy umieszczać bezdomne zwierzęta z terenu gminy, wskazano schronisko, które, jak ustalono w trakcie wizji lokalnej, pod wskazanym adresem nie jest prowadzone i brak jest jakiegokolwiek informacji o zamiarze prowadzenia schroniska pod wskazanym adresem, a także ww. podmiot nie figuruje w rejestrze podmiotów nadzorowanych przekazywanych do Głównego Lekarza Weterynarii. Wojewoda podkreślił, że uchwała została podjęta z istotnym naruszeniem prawa. Zgodnie bowiem z art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy. Sąd za niezasadne uznał zarzuty skargi. Podkreślił, że rada gminy obowiązana jest przestrzegać zakresu upoważnienia ustawowego do tworzenia aktów prawa miejscowego, a w ramach udzielonej delegacji nie może regulować kwestii nieprzekazanych do regulacji i jednocześnie ma obowiązek uregulowania realizacji zadań jej przekazanych. Brak wypełnienia delegacji ustawowej (w spornej uchwale było to niezapewnienie miejsca bezdomnym zwierzętom w schronisku), skutkuje stwierdzeniem istotnego naruszenia prawa, powodującego nienależytą ochronę zwierząt, co w konsekwencji doprowadziło do uznania nieważności całości uchwały (II SA/Bk 298/24).

W kolejnej z rozpoznanych spraw o tym symbolu sąd oddalił skargę na decyzję w przedmiocie udostępnienia kopii dzienników podróży dla transportu bydła. Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie, przyjmując za wiążące ustalenia kontroli udokumentowanej opisanymi wyżej protokołami kontroli, nie budzi żadnych wątpliwości, że skarżąca Spółka w dalszym ciągu nie okazała Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Białymstoku dokumentacji w postaci kopii dzienników podróży dla transportu bydła, a uchybienie to stanowiło ewidentne naruszenie art. 6 ust. 9 rozporządzenia 1 /2005 oraz ust. 8 Załącznika II do tego rozporządzenia oraz § 4 i 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia działalności w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu

zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004r., poz. 1012). Z powołanych przepisów wynika zaś wprost, że podmiot zajmujący się zarobkowym przewozem zwierząt ma obowiązek prowadzić dokumentację dla każdego środka transportu używanego do przewozu zwierząt (II SA/Bk 131/24).

W sprawach o symbolu 6169 zostały oddalone trzy skargi wniesione na decyzje w przedmiocie przyznania prawa własności nieruchomości, w przedmiocie nieodpłatnego przeniesienia prawa własności nieruchomości gruntowej i w przedmiocie nieodpłatnego przyznania własności działki.

W sprawie skargi na decyzję w przedmiocie nieodpłatnego przeniesienia prawa własności nieruchomości gruntowej organy decyzję taką wydały z uwagi na fakt, że na przedmiotowej działce nie ma obecnie żadnego wzniesionego budynku stanowiącego przedmiot odrębnej własności następców prawnych właścicieli gospodarstwa rolnego. Podstawę prawną decyzji stanowił art. 6 ustawy z 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz. U. z 1989 r. nr 10 poz. 53). Sąd oddalając skargę wskazał, że w sprawie, na datę złożenia wniosku, przestał istnieć na przedmiotowej działce przedmiot odrębnej własności budynków, a co za tym idzie nie istnieje również podmiot, któremu to prawo przysługuje. Nie można być bowiem właścicielem budynków nieistniejących. Przejęcie przez państwo gospodarstwa rolnego nastąpiło w sposób zgodny z prawem, na wniosek dziadków skarżących i w zamian za świadczenie ze strony państwa w postaci renty. Dlatego też zwrot prawa własności działki może nastąpić tylko w ściśle określonych przez prawo warunkach. Warunki te w omawianej sprawie nie zostały spełnione (II SA/Bk 408/24).

W drugiej sprawie z kategorii spraw o symbolu 6169 została oddalona skarga na decyzję w przedmiocie nieodpłatnego przyznania własności działki. Podstawę prawną decyzji także stanowił art. 6 ustawy z 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym. Sąd, podobnie jak w wyżej opisanej sprawie, wskazał, że aby skutecznie ubiegać

się o prawo nieodpłatnego nabycia własności działki należy nie tylko legitymować się tytułem prawa własności do budynków ale również wykazać, że w chwili orzekania, znajdują się one na działce wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego przekazanego Państwu. Niespełnienie przesłanki istnienia na działce gruntu budynków skutkuje zatem wydaniem decyzji odmawiającej nieodpłatnego przyznania własności działki pod budynkami. Nie chodzi o jakikolwiek budynek, ale muszą to być budynki, które istniały w dniu wydania decyzji o przekazaniu gospodarstwa rolnego w zamian za rentę. I to te budynki muszą istnieć na działce w dniu wydawania decyzji na podstawie art. 6 ustawy. Znajdujący się na załączonych do akt sprawy fotografiach zielony drewniany obiekt budowlany, jest obiektem nowopowstałym na działce, a nie budynkiem który był na tej działce od 1976 r. Na obszarze działki nie znajdują się inne zabudowania, które mogłyby stanowić przedmiot odrębnej własności i jednocześnie dawałyby podstawę do zastosowania ww. przepisu (II SA/Bk 779/23).

Podsumowując tą część rozważań stwierdzić należy, że w 2024 r. Sąd rozpatrzył merytorycznie mniej spraw w omawianej kategorii, aniżeli w roku poprzednim. Sprawy te dotyczyły różnorodnej materii, zaś skargi, w zasadniczej mierze, podlegały oddaleniu.

20. Sprawy samorządowe

Sprawy z zakresu ustroju i organizacji samorządu terytorialnego

W tej kategorii mieszczą się m.in. sprawy ze skarg organów nadzorczych na uchwały rad gmin na podstawie art. 93 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, skargi organów gmin na czynności nadzorcze, skargi organów powiatu na czynności nadzorcze, skargi organów samorządu województwa na czynności nadzorcze i inne sprawy związane z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego oznaczone symbolem 626. W 2024 r. sąd rozpoznał 10 takich spraw - w 3 skargę oddalił, w 4 skargę odrzucił, zaś w 3 skargę uwzględnił i stwierdził nieważność zaskarżonych aktów, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Spośród omawianej kategorii spraw na uwagę zasługuje sprawa o sygn. akt II SA/Bk 418/24, dotycząca zarządzenia Dyrektora Białostockiego Ośrodka Sportu i Rekreacji

z dnia 25 września 2019 r. nr 55/19, mocą którego ustanowiono regulaminy określające zasady korzystania z obiektów i urządzeń sportowo – rekreacyjnych znajdujących się na terenie Ośrodka Sportów Wodnych „Dojlidy”. RPO zarzucił w skardze, że ww. zarządzenie zostało wydane z naruszeniem art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym, a ponadto z przekroczeniem upoważnienia wynikającego z § 7 ust. 2 pkt 7 regulaminu organizacyjnego Białostockiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 1419/18 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu organizacyjnego Białostockiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. W związku z powyższym RPO wniósł o stwierdzenie nieważności zaskarżonego zarządzenia. Sąd stwierdził, że skarga, jak również zawarte w niej zarzuty świadczące o nieważności zaskarżonego aktu (istotności naruszenia prawa), są w pełni zasadne uznając, że zasady i tryb korzystania z obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych administrowanych przez BOSiR nie zostały uregulowane w akcie prawa miejscowego wydanym przez organ stanowiący gminy w oparciu o powołane wyżej upoważnienia ustawowe, lecz w zarządzeniu Dyrektora BOSiR, czyli w akcie normatywnym niebędącym źródłem powszechnie obowiązującego prawa, którego autorem jest kierownik gminnej jednostki organizacyjnej. Doszło zatem do sytuacji, w której „zasady i tryb korzystania” z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (sportowo-rekreacyjnych) znalazły się w aktach wewnętrzno-organizacyjnych niebędących aktami prawa miejscowego wydanymi na zasadzie art. 40 ust. 2 pkt 4 u.s.g. oraz znalazły się w akcie wydanym nie przez właściwy organ, ale przez kierownika ośrodka będącego samorządowym zakładem budżetowym. Doszło więc do naruszenia przepisów u.s.g. określających kompetencje rady gminy do stanowienia aktów prawa miejscowego normujących kwestie reguł dotyczących obowiązującego sposobu zachowania się podmiotów korzystających z gminnych obiektów użyteczności publicznej, bowiem przedmiotowe kompetencje zostały - wbrew prawu – „przejęte” przez kierownika gminnej jednostki organizacyjnej. Za trafne sąd uznał, co akcentował RPO, że w treści art. 40 ust. 2

pkt 4 u.s.g. nie ma podstaw by doszukiwać się uprawnienia do formułowania zobowiązania wobec użytkowników obiektów BOSiR, w tym w szczególności do Dyrektora tego ośrodka. Przepis ten jest wyraźnie adresowany do organu gminy (rady gminy – art. 41 ust. 1 u.s.g.) i to ten organ uprawnia (ale i jednocześnie zobowiązuje) do ustalenia „zasad i trybu korzystania z obiektów”. Powyższe stanowisko potwierdził WSA w Białymstoku w wyroku z dnia 19 września 2024 r. w sprawie II SA/Bk 416/24 orzekając o stwierdzeniu nieważności opisanego na wstępie § 2 uchwały Rady Miasta Białystok z dnia 20 czerwca 2016 r., co istotne stanowiącego podstawę wydania zaskarżonego obecnie zarządzenia. W uzasadnieniu swego stanowiska o przekroczeniu upoważnienia ustawowego wynikającego z art. 40 ust. 2 pkt 4 u.s.g. przy formułowaniu upoważnienia zawartego w § 2 uchwały, sąd jednoznacznie podkreślił, że „zasady i tryb korzystania” powinny wynikać z uchwały podjętej przez radę gminy we własnym zakresie, bez dorozumianego cedowania kompetencji na inny organ i bez formułowania zobowiązania użytkowników obiektów do przestrzegania „zasad i trybu” wynikających w sposób kompleksowy z innych aktów prawnych niż uchwała rady gminy (miasta) podjęta na zasadzie art. 40 ust. 2 pkt 4 u.s.g. Inaczej rzecz ujmując, „zasady i tryb” nie mogą wynikać z aktu regulującego wewnętrzną organizację jednostek ośrodka, gdyż te nie stanowią aktów prawa miejscowego obowiązującego wszystkich na obszarze działania organu wydającego taki akt prawa miejscowego”. W świetle powyższego, przepis § 2 uchwały Rady Miasta Białystok nie mógł stanowić podstawy prawnej zaskarżonego zarządzenia. Podobnie sąd podzielił stanowisko RPO, że postanowienia § 7 ust. 2 pkt 7 regulaminu organizacyjnego BOSiR nie mogą zawierać norm kształtujących sytuację prawną wszystkich kategorii adresatów, w tym obywateli, którzy nie są zależni służbowo ani osobowo od organu, który je wydał. Uprawnienie dyrektora ośrodka do wydawania zarządzeń wewnętrznych w zakresie funkcjonowania ośrodka tworzą bowiem obowiązki prawne i przyznają uprawnienia jedynie w stosunku do podmiotów, które są podporządkowane organowi wydającemu dany akt organizacyjnie lub służbowo. W konsekwencji akty prawa wewnętrznego nie

mogą regulować zagadnień, które zostały zarezerwowane dla materii ustawy, rozporządzenia albo aktu prawa miejscowego, a przez to nie mogą również ingerować w wolności i prawa jednostki działającej poza sferą objętą podległością organizacyjną (zob. „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz”, red. P. Tuleja, wyd. II, opublikowano: LEX/el. 2021). Sąd stwierdził, że zaskarżone zarządzenie Dyrektora BOSiR zawiera unormowania kształtujące sytuację prawną użytkowników gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, którzy nie są podporządkowani organizacyjnie ani służbowo kierownikowi tej jednostki organizacyjnej, przez co traci cechy aktu normatywnego o charakterze wewnętrznym. Rację zatem przyznał RPO, że określając zasady korzystania ze wspomnianych obiektów, Dyrektor BOSiR przekroczył zakres upoważnienia wynikający z przepisów regulaminu organizacyjnego BOSiR i wszedł w kompetencje organu stanowiącego Miasta Białystok. Wobec powyższego sąd stwierdził, że zaskarżone zarządzenie jest sprzeczne z prawem, bowiem reguluję materię, która zgodnie z art. 40 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 41 ust. 1 u.s.g. została zastrzeżona do właściwości rady gminy (miasta), a ponadto zamieszczone w nim unormowania zostały wydane z przekroczeniem upoważnienia udzielonego Dyrektorowi w regulaminie organizacyjnym BOSiR. Natomiast stanowisko organu, prezentowane w odpowiedzi na skargę, że regulaminy, wydane na podstawie § 2 uchwały Rady Miasta Białystok, stanowią wyłącznie instrukcje postępowania oraz mają charakter informacyjny, nie zasługiwało, w ocenie składu orzekającego, na uwzględnienie.

Sprawy ze skarg na uchwały organów samorządu terytorialnego

W 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku rozpoznał łącznie 50 spraw o symbolu 639, wszystkie w Wydziale II. Spośród omawianej kategorii spraw w 28 stwierdzono nieważność zaskarżonego aktu, w 11 skargi oddalono, w 8 skargi odrzucono, zaś w 3 umorzono postępowanie. W sprawie sygn. akt II SA/Bk 501/24 sąd stwierdził nieważność uchwały Rady Miejskiej w Wasilkowie z dnia 28 września 2023 r. nr LXXIX/633/23 w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego strażakom ratownikom OSP i kandydatom na

strażaków ratowników OSP, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego z dnia 6 października 2023 r. uznając, że jest dotknięta istotnymi naruszeniami prawa uzasadniającym stwierdzenie jej nieważności w całości. W zaskarżonej uchwale kwestię prawa do ekwiwalentu uregulowano w ten sposób, że: w § 1 ust. 1 ustalono wysokość ekwiwalentu pieniężnego przysługującego strażakowi ratownikowi OSP, który uczestniczył w działaniach ratowniczym lub akcji ratowniczej; a w § 1 ust. 2 ustalono ekwiwalent pieniężny przysługujący strażakowi ratownikowi OSP oraz kandydatowi na strażaka ratownika OSP, który uczestniczył w szkoleniu lub ćwiczeniu. W tych okolicznościach sąd zgodził się z Prokuratorem, że regulacja § 1 ust. 2 zaskarżonej uchwały nie respektuje zasady hierarchiczności źródeł prawa w Polsce wynikającej z art. 87 ust. 1 i 2 Konstytucji oraz obowiązku zgodności treści tych aktów z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Skoro bowiem u.o.s.p. uprawnia radę gminy do przyznania kandydatowi na strażaka ratownika prawo do ekwiwalentu pieniężnego za udział w szkoleniu, a nie przewiduje przyznania takiego prawa za udział w ćwiczeniach (art. 15 ust. 2 zdanie trzecie w związku z art. 15 ust. 1a z uwzględnieniem treści art. 9 ust. 2 pkt 1 u.o.s.p.), to regulacja § 1 ust. 2, idąca wbrew tym wymaganiom, bo przyznająca kandydatom na strażaka ratownika OSP prawo do ekwiwalentu za udział w ćwiczeniach, stanowi naruszenie prawa mające wpływ na treść uchwały. Stanowi więc, w konsekwencji, naruszenie istotne prowadzące do eliminacji co najmniej tego zapisu z obrotu prawnego. Inaczej rzecz ujmując, poza zakresem treści ustawowej, rozszerzono możliwość przyznania ekwiwalentu kandydatom na strażaków ratowników OSP, tj. nie tylko za uczestnictwo w szkoleniu, lecz również w ćwiczeniach. Bez wątplenia zatem uchwała w tym zakresie pozostaje w sprzeczności z treścią ustawy kompetencyjnej (u.o.s.p.) zmieniając (modyfikując) zakres regulacji przekazany radom do uregulowania. Sąd stwierdził nadto, że wyeliminowanie zaskarżonej uchwały wyłącznie w zakresie żądanym przez Prokuratora (a więc w części odnoszącej się do § 1 ust. 2 odnośnie słów „lub ćwiczeniach”) doprowadziłoby do pozostania w obrocie prawnym uchwały, która jest niezgodna z prawem w całości.

Z treści art. 15 ust. 1 u.o.s.p. wynika bowiem, że strażak ratownik OSP ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego za uczestnictwo w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu. Skoro zaś w § 1 ust. 1 przyznano ekwiwalent strażakowi ratownikowi OSP za udział w działaniu ratowniczym i akcji ratowniczej, a w § 1 ust. 2 przyznano strażakowi ratownikowi ekwiwalent za udział w szkoleniu lub ćwiczeniach (niezależnie od przyznania go w ust. 2 także kandydatowi), to wyeliminowanie z § 1 ust. 2 uchwały wyłącznie słów „lub ćwiczeniach” prowadziłoby do sytuacji, że w uchwale nie zostałby w ogóle przyznany strażakowi ratownikowi OSP ekwiwalent pieniężny za udział w ćwiczeniach. A to już stanowi o niewypełnieniu regulacji ustawowej wynikającej z art. 15 ust. 1 u.o.s.p., której założeniem jest uprawnienie strażaka ratownika OSP do ekwiwalentu pieniężnego za udział w czterech formach aktywności strażackiej. W konsekwencji, uchylene uchwały jedynie w części wskazanej w skardze prowadziłoby do powstania sytuacji, w której strażak ratownik OSP mógłby domagać się przyznania ekwiwalentu jedynie za uczestnictwo w działaniu ratowniczym lub akcji ratowniczej (§ 1 ust. 1 uchwały), bądź za udział w szkoleniu (§ 1 ust. 2), ale już nie za udział w ćwiczeniach. Dlatego też sąd stwierdził, że zaskarżona uchwała zmienia zasady przyznawania ekwiwalentu wynikające z ustawy kompetencyjnej, tj. z art. 15 ust. 1, ust. 1a w związku z art. 9 ust. 2 pkt 1 i art. 15 ust. 2 zdanie trzecie u.o.s.p. Tymczasem, podejmując akty prawa miejscowego na podstawie normy ustawowej, organ stanowiący musi ściśle uwzględniać wytyczne tej normy. Odstąpienie od tej zasady narusza związek formalny i materialny między tym aktem a ustawą, co z reguły stanowi istotne naruszenie prawa. Jedną z naczelných zasad prawa administracyjnego jest zakaz domniemania kompetencji, zaś normy kompetencyjne powinny być interpretowane w sposób ścisły. Jeżeli zatem organ stanowiący wychodzi poza wytyczne zawarte w upoważnieniu, a taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie, to mamy do czynienia z przekroczeniem kompetencji, a więc z istotnym naruszeniem prawa, co w konsekwencji musi skutkować stwierdzeniem nieważności aktu (podobnie wyrok NSA z 13 września 2023 r., III OSK 2588/22 oraz wyrok WSA w Poznaniu

z 14 czerwca 2023 r., III SA/Po 88/23, orzeczenia.nsa.gov.pl). Stwierdzenie nieważności następuje w całości lub w części w zależności od wpływu nieprawidłowości na ważność aktu prawa jako całości.

Sąd, w omawianym okresie sprawozdawczym, rozpoznał także 6 spraw zarejestrowanych pod symbolem 641, tj. 6410, 6411 i 6412, z których wszystkie rozpoznano w Wydziale II. W sprawie sygn. akt II SA/Bk 286/24 sąd uchylił zaskarżone rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Podlaskiego stwierdzając, że narusza art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, niezasadnie przypisując Radzie Gminy Miejskiej Bielsk Podlaski istotne naruszenie prawa wprowadzeniem regulacji § 6 uchwały z 27 lutego 2024 r. Sąd wyjaśnił, że zakwestionowana przez organ nadzoru uchwała jest aktem prawa miejscowego, a zatem jest źródłem obowiązującego prawa na obszarze działania organu, którą ją podjął. W systemie źródeł prawa jest jednak aktem niższej rangi niż ustawa. Podejmowana jest bowiem „na podstawie i w granicach upoważnienia ustawowego”. Przedmiot uchwały i zakres materii, która ma być w niej uregulowana, wyznacza upoważnienie ustawowe, które powinno być wykonane w całości oraz nie powinno być przekroczone czy zmodyfikowane. W przypadku wystąpienia sprzeczności aktu podustawowego z Konstytucją lub ustawą, np. sąd jest uprawniony do odmowy zastosowania tego aktu (co znajduje uzasadnienie w treści art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom), a z kolei organ nadzoru może ocenić wydanie uchwały z istotnym naruszeniem prawa, co będzie skutkowało stwierdzeniem jej nieważności na podstawie art. 91 ust. 1 u.s.g. Z punktu widzenia przedmiotu sporu w sprawie niniejszej, ujawnionego na tle art. 32 ust. 1b u.g.n., istotne było zrozumienie założeń i mechanizmów wprowadzonych nowelizacją z 26 maja 2023 r. sformułowanych w uzasadnieniu projektu tej ustawy (druk IX.3146). Sąd odczytał je w sposób następujący - ustawodawca zdecydował się na zrealizowanie drugiego etapu systemowej eliminacji z polskiego porządku prawnego instytucji użytkownika wieczystego (pierwszym etapem było uwłaszczenie użytkowników wieczystych

gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe – ustawa z dnia 20 lipca 2018 r., Dz. U. z 2022 r. poz. 1495). Wyjaśnił bowiem, że „Celem zawartych w projekcie rozwiązań jest umożliwienie nabycia prawa własności użytkownikom wieczystym gruntów, które nie uległy dotąd uwłaszczeniu z mocy prawa lub na podstawie decyzji administracyjnej”. Mocą tej nowelizacji, obok wprowadzenia ust. 1b do art. 32 u.g.n., zmodyfikowano przepisy art. 67-70 u.g.n. dotyczące sposobu ustalenia cen nieruchomości zbywanej na rzecz jej użytkownika wieczystego w drodze umowy cywilnoprawnej oraz wprowadzono do u.g.n. dział VIa „Przepisy epizodyczne dotyczące roszczenia o sprzedaż nieruchomości gruntowej na rzecz jej użytkownika wieczystego” (art. 198g-198l). Odnoszą się one do gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste przed 1 stycznia 1998 r., tj. przed wejściem w życie u.g.n. i wprowadzają preferencyjne zasady zbycia tych nieruchomości ich użytkownikom wieczystym (przyznają tzw. roszczenie o nabycie gruntu). Analiza ww. przepisów oraz założeń sformułowanych w uzasadnieniu projektu nowelizacji uprawnia do następujących wniosków: (-) w pierwszej kolejności podkreśla się rezygnację z automatycznej konwersji użytkowania wieczystego w prawo własności (inaczej niż w przypadku pierwszego etapu reformy dotyczącego gruntów mieszkaniowych zabudowanych pozostających w użytkowaniu wieczystym); (-) po drugie – podkreśla się uwzględnienie konstytucyjnej zasady swobody podejmowania rozstrzygnięć odnoszących się dogospodarowanego zasobu, wedle której właściwe organy stanowiące i wykonawcze będą – z zastrzeżeniem przypadków wymienionych w przepisach epizodycznych ustawy – samodzielnie podejmować decyzje odnośnie do sprzedaży gruntu na rzecz użytkownika wieczystego, z zastrzeżeniem konieczności uwzględniania zasad prawidłowej gospodarki, tj. w szczególności okoliczności wymienionych w punktach 1-6 art. 32 ust. 1b u.g.n.; (-) po trzecie – podkreśla się, że reforma nie przymusza samorządów do wyzbywania się majątku, a sam projekt respektuje standardy samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Widoczne jest to zwłaszcza, gdy chodzi o rozwiązania przewidujące pozostawienie w wyłącznej gestii samorządów określanie w drodze negocjacji ceny gruntów pozostających

w użytkowaniu wieczystym a wykorzystywanych przez użytkownika do prowadzenia działalności gospodarczej, a więc takich, z których jednostka samorządu terytorialnego uzyskuje dochód. Należy bowiem zauważyć, że o ile w przypadku nieruchomości tzw. niekomercyjnych czyli niewykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej, cena ustawowa jest sztywna i wynosi dwudziestokrotność kwoty stanowiącej iloczyn dotychczasowej stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego oraz wartości nieruchomości gruntowej określonej na dzień zawarcia umowy sprzedaży (art. 69 ust. 1 u.g.n.), o tyle w przypadku nieruchomości tzw. komercyjnych ustawodawca zdecydował się na „widełkowe” ukształtowanie ram ceny ustawowej, tj. jako nie niższej niż dwudziestokrotność kwoty stanowiącej iloczyn dotychczasowej stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego oraz wartości nieruchomości gruntowej określonej na dzień zawarcia umowy sprzedaży, jednak nie wyższej niż wartość nieruchomości gruntowej określona na dzień zawarcia umowy sprzedaży. Z uzasadnienia projektu nowelizacji (ten sam druk IX.3146) wynika, że ustawodawca uczynił to, aby powiązać ustalenie ceny sprzedaży gruntu na rzecz przedsiębiorcy z zasadami udzielania pomocy de minimis, co jest wynikiem m.in. zgłaszanych od 2014 r. przez Komisję Europejską zastrzeżeń do poprzedniego brzmienia art. 69 u.g.n. („Na poczet ceny nieruchomości gruntowej sprzedawanej jej użytkownikowi wieczystemu zalicza się kwotę równą wartości prawa użytkowania wieczystego tej nieruchomości, określoną według stanu na dzień sprzedaży”). Zastrzeżenia te sprowadzały się do twierdzenia, iż „dotychczasowy użytkownik wieczysty nabywał bez zachowania procedury przetargowej pełną własność gruntu, który nie jest obciążony żadnym prawem, a tym samym powinien on zapłacić pełną jego wartość rynkową”. Wszelkie odliczenia od tej wartości – zwłaszcza w przypadku gruntów komercyjnych – stanowią niedozwoloną pomoc publiczną. W efekcie, w odniesieniu do tych gruntów, wprowadzono „widełkową” cenę ustawową kompensując ewentualną pomoc publiczną (tj. różnicę między ceną sprzedaży a wartością rynkową) stosownymi dopłatami tak, aby ustalona przez strony, w warunkach swobody negocjacyjnej, cena oraz

świadczenie kompensujące niedozwoloną pomoc publiczną (dopłata) prowadziły do osiągnięcia efektu ekwiwalentności – zbliżenia do „rzeczywistej, rynkowej wartości nieruchomości”. Mechanizm dopłat (kompensacji) uregulowano w art. 69a i art. 70 u.g.n. Zdaniem sądu nie zmienia to jednak faktu, że dla organu stanowiącego (bądź wojewody), wymienionego w art. 32 ust. 1b u.g.n., wiążące jest „widelkowe” ukształtowanie ram ceny ustawowej, tzn. te a nie inne są granicami, w jakich może się on poruszać wykonując kompetencję z ww. przepisu. To natomiast, jaka będzie ostatecznie ustalona cena negocjacyjna (ustalona w granicach „widełek” i zgodnie z wytycznymi z uchwały lub zarządzenia z art. 32 ust. 1b u.g.n.) i jak wpłynie ona na wysokość ewentualnych dopłat, będzie zależało od organu wykonawczego. Całokształt powyższych okoliczności doprowadził sąd do wniosku, że założeniem ogólnym ustawodawcy jest umożliwienie użytkownikom wieczystym nabycia gruntów pozostających w użytkowaniu wieczystym (zarówno niewykorzystywanych jak i wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej), które do tej pory nie uległy przekształceniu. Aby jednak nie tworzyć sytuacji przymusu wyzbywania się majątku publicznego „umożliwiono organowi publicznemu działanie jak normalnemu uczestnikowi obrotu gospodarczego” - tyle że w ramach ustawowo określonych zasad sprzedaży gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste. Zasady te, jak wskazał prawodawca, pretendują do „jednolitych, transparentnych, równych oraz celowych z punktu widzenia prawidłowej gospodarki” (vide ww. uzasadnienie druk IX.3146). Zdaniem więc sądu, w sformułowaniu art. 32 ust. 1b u.g.n. „zasady przeznaczania do sprzedaży nieruchomości gruntowych oddanych w użytkowanie wieczyste oraz szczegółowe wytyczne sprzedaży nieruchomości gruntowych na rzecz ich użytkowników wieczystych” ustawodawcy chodziło o zakreślenie ram prawnych, w których powinien poruszać się publiczny właściciel nieruchomości pozostającej w użytkowaniu wieczystym. Natomiast szczegółowe wypełnienie tych ram należy do kompetencji organów właściwych według art. 32 ust. 1b u.g.n. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że formułując powyższe założenia ustawodawca nakreślił organowi publicznemu granice swobody

obrotu gospodarczego. Dał temu wyraz w uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej wskazując sposób rozumienia upoważnienia obejmującego ww. „zasady” oraz „szczegółowe wytyczne sprzedaży”. Wyjaśnił bowiem, że chodzi o „wytyczne dla organu wykonawczego m.in. co do zasad kwalifikowania nieruchomości do sprzedaży” a także „wymiar należności z tytułu nabycia przez użytkownika wieczystego własności gruntu oraz kształtowania innych warunków umowy, takich jak: rozłożenie ceny na raty, płatności w ratach dopłaty do wartości rynkowej nieruchomości”. A zatem wymienione w art. 32 ust. 1b u.g.n. „zasady przeznaczenia do sprzedaży” dotyczą wytycznych dla organu wykonawczego m.in. co do zasad kwalifikowania nieruchomości do sprzedaży, zaś „szczegółowe wytyczne sprzedaży” wyraźnie rozróżniają „wymiar należności z tytułu nabycia” oraz warunki płatności, np. płatność ratalna. Skoro zaś warunki płatności obejmują, np. płatność ratalną, to „wymiar należności” nie może oznaczać nic innego jak sposób ustalenia ceny. Dodać jedynie trzeba, że ustawodawca wyraźnie zastrzegł, iż „akty prawa miejscowego, wydawane na podstawie omawianego upoważnienia ustawowego, nie będą mogły modyfikować warunków określonych w regulacjach ustawowych, w tym w szczególności w art. 69, art. 69a, art. 70 ustawy o gospodarce nieruchomościami, które mają charakter bezwzględnie obowiązujący w zakresie zasad i trybu sprzedaży gruntu na rzecz użytkownika wieczystego”. W przypadku nieruchomości wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej „wymiar należności z tytułu nabycia” oraz „warunki płatności” nie mogą więc prowadzić do ustalenia ceny sprzedaży poniżej dwudziestokrotności kwoty stanowiącej iloczyn dotychczasowej stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego i wartości nieruchomości gruntowej określonej na dzień zawarcia umowy sprzedaży oraz powyżej wartości nieruchomości gruntowej określonej na dzień zawarcia umowy sprzedaży (art. 69 ust. 2 u.g.n.). Zdaniem sądu, jednostka samorządu terytorialnego może swobodnie kształtować sposób ustalania ceny nieruchomości („szczegółowe wytyczne sprzedaży”) w ramach określonych ustawowo widełek (w sprawie rozpoznawanej przez WSA w Krakowie wynikających z art. 198h

ust. 2 u.g.n., a w sprawie niniejszej z art. 69 ust. 2 u.g.n.), tak, aby końcowa cena sprzedaży ustalana przez organ wykonawczy w drodze negocjacji mieściła się w ww. widełkach. Za taką wykładnią przemawia racjonalność ekonomiczna (art. 32 ust. 1b pkt 3 u.g.n.), dbałość o gwarancję bezpieczeństwa finansowego gminy oraz wzgląd na to, że skoro gmina wyzbywa się własnego majątku, z którego do tej pory czerpała dochód, to powinna mieć możliwość zachowania się w stosunku do swego kontrahenta w stopniu możliwie zbliżonym do tego, jak zachowałby się każdy inny równoprawny uczestnik obrotu gospodarczego, albowiem trzeba też bowiem pamiętać o konstytucyjnych gwarancjach samodzielności samorządu terytorialnego. Zgodnie bowiem z art. 165 Konstytucji RP jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe (ust. 1); samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej (ust. 2). Zdaniem sądu, powyższe rozumienie „szczegółowych wytycznych sprzedaży” („szczegółowych warunków sprzedaży”), jako sposobu ustalania wymiaru należności (sposobu ustalania ceny) i warunków płatności, nie modyfikuje reguł ustawowych w przypadku nieruchomości komercyjnych, jeśli następuje w granicach widełek z art. 69 ust. 2 u.g.n. Może jedynie zawężać granice swobody negocjacyjnej organu wykonawczego (jest to decyzja organu stanowiącego, czy to zawężenie wprowadzi), ale nie prowadzi do sytuacji *contra legem*, tj. nie pomija postanowień określonych w aktach wyższego rzędu (ustawie) oraz przewidzianych do konkretyzacji w umowie w ramach negocjacji, jak również ich nie modyfikuje w sposób niedozwolony prawem. Wykładnia ta, wbrew stanowisku organu nadzoru, nie prowadzi do skutków, które nie mogą być tolerowane w demokratycznym państwie prawa (art. 2 Konstytucji RP). W konsekwencji upoważnienie z art. 32 ust. 1b u.g.n. powinno być rozumiane jako umożliwiające jednostce samorządu terytorialnego korzystanie z prawa do bycia równoprawnym uczestnikiem obrotu prawnego tak co do decyzji o sprzedaży nieruchomości, jak i co do ceny oraz warunków jej zbycia, z tym, że uprawnienie to powinna ona wykonywać w granicach zakreślonych prawem, tzn. kierować się przy określaniu zasad kwalifikowania nieruchomości do sprzedaży

i szczegółowych wytycznych sprzedaży przesłankami z art. 32 ust. 1b pkt 1-6 u.g.n., a zasady i wytyczne formułować tak, aby organ wykonawczy mógł ustalić cenę mieszczącą się w granicach określonych w art. 69 ust. 2 u.g.n. w przypadku nieruchomości wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej.

21. Sprawy z zakresu ewidencji ludności

W 2024 r. załatwiono łącznie 8 spraw z zakresu ewidencji ludności, z czego 7 spraw dotyczyło obowiązku meldunkowego (symbol 6050), a jedna paszportów (symbol 6054). W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym, w 2024 r. załatwiono porównywalną liczbę spraw w omawianej kategorii. Największy odsetek spraw stanowiły niezmiennie sprawy o symbolu 6050 dotyczące obowiązku meldunkowego.

Spośród spraw o symbolu 6050 dwie skargi odrzucono na posiedzeniu niejawnym z powodu nieusunięcia braków formalnych. Spośród zaś pozostałych spraw rozpoznanych merytorycznie, tylko w jednej sprawie uwzględniono skargę (sygn. akt II SA/Bk 283/24). Sprawę tą (również jako jedyną) rozpoznano na posiedzeniu niejawnym, w trybie uproszczonym. W sprawie tej sąd podzielił pogląd orzeczniczy, że powiązanie przesłanki opuszczenia miejsca stałego zamieszkania z kwestią dobrowolności ma takie znaczenie, że w przypadku opuszczenia miejsca pobytu stałego z powodu przymusu fizycznego, psychicznego, czy też uniemożliwienia dostępu do lokalu, nie może dojść do wymeldowania tak długo, jak długo zainteresowany podejmuje próby przywrócenia zamieszkiwania, usunięcia skutków zastosowania przymusu, likwidacji stanu niezgodnego z jego wolą, a polegającego na braku możliwości przebywania w lokalu i realizowania w nim interesów życiowych. W kontrolowanej sprawie nie doszło do dobrowolnego opuszczenia przez stronę skarżącą miejsca stałego zameldowania, zaś z akt sprawy wynikało, że podejmuje ona formalnoprawne działania mające na celu przywrócenie jej możliwości zamieszkiwania w przedmiotowym lokalu, w tym m.in.: zgłaszanie chęci korzystania z pomieszczeń przysługujących jej na mocy ustanowionej na jej rzecz służebności mieszkania, zwracanie się o pomoc do organów ścigania, wytoczenie powództwa o umożliwienie korzystania jej ze służebności

mieszkania, skutkującego zawarciem ugody sądowej mającej na celu umożliwienie stronie skarżącej swobodnego dostępu do lokalu i korzystania z dożywotniej bezpłatnej służebności mieszkania. Z uwagi na liczne uchybienia procesowe, sąd uchylił obie wydane w sprawie decyzje, nakazując organowi poczynienie ustaleń faktycznych pozostających w zbieżności z materiałem dowodowym, a następnie ocenę działań, które strona skarżąca podejmuje celem odzyskania możliwości zamieszkania w lokalu, podkreślając, że dopiero ustalenie, iż po stronie skarżącej nastąpiła wyraźna rezygnacja z przebywania w lokalu, tzn. gdy nie podejmuje ona prób powrotu przysługującymi jej prawnie środkami (lub wyczerpała bezskutecznie te środki) i akceptuje stan niezamieszkiwania w nim na stałe oraz zwiąże swoje centrum życiowe z innym miejscem stałego zamieszkania, będzie otwierało to drogę do wymeldowania strony skarżącej.

Kwestia oceny dobrowolności opuszczenia lokalu oraz podejmowanych przez stronę skarżącą prób przywrócenia zamieszkiwania, pozostawała również kwestią oceny w sprawie sygn. akt II SA/Bk 808/23, w której jednak ustalono, że strona skarżąca we właściwym czasie nie zainicjowała stosownego postępowania sądowego celem przywrócenia jej utraconego posiadania lokalu (powództwo posesoryjne). Sąd opierając się na uchwale Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1972 r., III CZP 61/72, OSNCP 1973/4, poz. 55, Lex nr 1479), wskazał, że do tej kategorii spraw rozpoznawanych na podstawie art. 618 k.p.c., tj. w postępowaniu o zniesienie współwłasności, nie należą sprawy o ochronę naruszonego posiadania toczące się pomiędzy współwłaścicielami, odpierając tym samym twierdzenie strony skarżącej, że wskutek złożenia skargi o wznowienie postępowania o podział majątku wspólnego, postępowanie posesoryjne nie mogło być wszczęte.

Jedyna sprawa rozpoznana w przedmiocie paszportów (symbol 6054), dotyczyła odmowy wydania paszportu osobie, względem której toczyło się postępowanie przygotowawcze, a właściwy organ wystąpił z wnioskiem o odmowę wydania jej paszportu. Odmawiając wydania paszportu organ podkreślił, że nie jest władny do rozpatrywania wniosku pod względem merytorycznym, tj. co do jego celowości i zasadności, bowiem rola

organu paszportowego w postępowaniu ogranicza się do zbadania czy w danej sprawie zostały spełnione określone ustawowe przesłanki. W przeciwnym przypadku doszłoby bowiem do weryfikacji przez organ administracji wyników prowadzonego postępowania karnego. Decyzja o wystąpieniu z wnioskiem o odmowę wydania dokumentu paszportowego w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego należy do kompetencji organu dokonującego oceny, czy w danej sprawie zachodzi taka konieczność i decyduje na jakim etapie postępowania wystąpić z takim wnioskiem. Podejmując decyzję o odmowie wydania dokumentu paszportowego organ paszportowy nie działa więc według własnego uznania, ale obligatoryjnie odmawia, bowiem związany jest treścią wniosku prokuratora. Skarżący zarzucił w skardze naruszenie m.in. art. 2, art. 7, art. 30, art.31, art. 37, art. 40, art. 41, art. 42, art. 45, art. 47, art. 77 i art. 78 Konstytucji RP poprzez wydanie zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy decyzja ta oraz podstawa prawna, na której została ona oparta narusza w sposób oczywisty wskazane przepisy Konstytucji RP; art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy o dokumentach paszportowych poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy jego zastosowanie narusza art. 2, art. 7, art. 30, art.31, art. 37, art. 40, art. 41, art. 42, art. 45, art. 47, art. 52, art. 77 i art. 78 Konstytucji RP w zakresie w jakim odmowa wydania paszportu następuje bez postanowienia prokuratury wydanego na podstawie art. 277§ 1 k.p.k., a także art. 2 i art. 8 Protokołu nr 4 EKPC; art. 20, art. 21 i art. 22 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej poprzez wydanie decyzji o odmowie wydania paszportu w sytuacji, gdy decyzja ta oraz podstawa prawna, na której została ona oparta narusza w sposób oczywisty wskazane przepisy prawa międzynarodowego. Strona skarżąca wskazywała ponadto, że Trybunał Konstytucyjny badał zgodność rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę, na gruncie ustawy z dnia ustawy z 29 listopada 1990 r. o paszportach, stwierdzając w wyroku z dnia 1 czerwca 1999r., sygn. SK 20/98, że art. 6 ust. 1 pkt 3 oraz art. 10 ust. 1 ustawy o paszportach, w zakresie, w jakim dotyczą wyłącznie wniosków w sprawie odmowy wydania lub unieważnienia paszportu w związku ze stosowaniem środka zapobiegawczego przewidzianego w art. 277 § 1 k.p.k., nie są

niezgodne z przepisami Konstytucji RP. W ocenie strony skarżącej analiza rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę w art. 54 ust. 2 pkt 2 ustawy o dokumentach paszportowych prowadzi do konstatacji, iż wskazany wyrok TK zachowuje aktualność na gruncie rozwiązań w zakresie procedury odmowy oraz unieważnienia dokumentu paszportowego, na wniosek organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, przyjętych na gruncie ustawy o dokumentach paszportowych. Zakładając racjonalność ustawodawcy respektującego wyroki Trybunału Konstytucyjnego należało stwierdzić, w ocenie strony skarżącej, że na gruncie ustawy o dokumentach paszportowych nieuwzględnienie w redakcji art. 54 ust. 1 pkt 2 warunku polegającego na oparciu wniosku organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze na postanowieniu o zastosowaniu zakazu opuszczania kraju, stanowi błąd legislacyjny. W sytuacji zaś, w której przepisy aktu podrzędnego pozostają w niezgodzie z przepisami Konstytucji, to sąd powinien dokonać oceny zgodności aktu podkonstytucyjnego z Konstytucją.

W odpowiedzi na ww. zarzuty oraz twierdzenia, sąd orzekł (oddalając skargę), że z art. 54 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o dokumentach paszportowych wynika, że wydanie decyzji o odmowie wydania paszportu na tej podstawie uzależnione jest od spełnienia dwóch przesłanek tj. wniosku uprawnionego organu oraz prowadzenia postępowania przygotowawczego lub wykonawczego w sprawie karnej przeciwko osobie ubiegającej się o wydanie dokumentu paszportowego. Tryb ten nie pozostawia więc organowi możliwości merytorycznej kontroli zasadności wniosku, jak i możliwości stwierdzenia, czy odmowa nie będzie stanowiła dla obywatela ubiegającego się o paszport - nadmiernej dolegliwości. Organ paszportowy bada jedynie istnienie przesłanek formalnych w postaci istnienia wniosku pochodzącego od uprawnionego organu i prowadzenie postępowania przygotowawczego przeciwko osobie ubiegającej się o paszport. W sytuacji więc obligatoryjnej odmowy wydania paszportu nie ma miejsca na jakiegokolwiek uznanie organu administracji w zakresie merytorycznej treści decyzji. Organ nie może zatem badać zasadności wystąpienia z wnioskiem o odmowę wydania paszportu, albowiem mogłoby to skutkować weryfikacją przez

organ administracji wyników prowadzonego postępowania karnego, a taka konstrukcja, już z samego założenia, jest niedopuszczalna. W kontrolowanej sprawie natomiast spełnione zostały obligatoryjne wymogi wydania decyzji o odmowie wydania paszportu. Sąd podkreślił, że wbrew przekonaniu strony skarżącej, obowiązujące przepisy nie uzależniały wydania zaskarżonej decyzji od spełnienia przez organ prowadzący postępowanie karne innych warunków, w tym od wydania postanowienia w trybie art. 277 § 1 k.p.k., a zatem zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zakazu opuszczania kraju. Brzmienie przepisu art. 54 ust. 1 pkt 2 u.d.p. jest jasne i nie budzi żadnych wątpliwości, że możliwość wystąpienia przez prokuratora z wnioskiem w trybie art. 54 ust. 1 pkt 2 u.d.p. nie została uzależniona przez ustawodawcę od poprzedniego wydania przez organ wnioskujący - postanowienia z art. 277 § 1 k.p.k. W ocenie Sądu, na legalność zaskarżonej decyzji nie miał również wpływu powołany w skardze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 1 czerwca 1999 r. sygn. akt SK 20/98, na mocy którego orzeczono, że art. 6 ust. 1 pkt 3 oraz art. 10 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o paszportach, w zakresie w jakim dotyczą wyłącznie wniosków w sprawie odmowy wydania lub unieważnienia paszportu w związku ze stosowaniem środka zapobiegawczego przewidzianego w art. 277 § 1 k.p.k., nie są niezgodne z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31, art. 37, art. 40, art. 41, art. 42, art. 45, art. 47, art. 77 i art. 78 Konstytucji RP. Sąd podkreślił, że wyrok ten został wydany w sprawie ze skargi konstytucyjnej, tj. w ramach tzw. konkretnej kontroli konstytucyjności prawa, a zakres orzeczenia Trybunału wynikał – w świetle art. 79 Konstytucji RP – z indywidualnej sytuacji prawnej skarżącego konstytucyjnie, wynikającej z ostatecznego orzeczenia o jego prawach i wolnościach konstytucyjnych. Ma on zatem znaczenie w sprawach o tożsamym stanie faktycznym i prawnym, zaś zaistniały na kanwie kontrolowanej sprawy stan faktyczny jest odmienny od tego, jaki był podstawą oceny Trybunału Konstytucyjnego w ww. wyroku. W wyroku tym Trybunał rozstrzygał o sytuacji, w której wniosek prokuratora był składany w następstwie zastosowania środka z art. 277 § 1 k.p.k. Ponadto Trybunał w żadnym fragmencie powołanego wyroku nie orzekł o tym, że warunkiem zgodnego

z Konstytucją zastosowania instytucji odmowy wydania paszportu jest uprzednie wykorzystanie przez prokuratora wspomnianego środka zapobiegawczego. Zdaniem sądu, wydając zaskarżoną decyzję organ nie naruszył również praw strony skarżącej wynikających z art. 20, art. 21 i art. 22 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zaskarżona decyzja nie pozbawia strony skarżącej obywatelstwa Unii Europejskiej, wobec czego zarzut naruszenia art. 20 Traktatu był nieadekwatny. Zdaniem sądu, wydając zaskarżoną decyzję Wojewoda nie naruszył również prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich, wynikającego z art. 21 Traktatu, albowiem prawo to jest związane z obywatelstwem UE, nie zaś z faktycznym posiadaniem dokumentu paszportowego. Na mocy kontrolowanej decyzji nie doszło również do uszczerbku w prawach wyborczych strony skarżącej, przysługujących mu z tytułu obywatelstwa UE, wobec czego nie doszło do naruszenia art. 22 Traktatu. Za bezzasadny sąd uznał również zarzut dotyczący naruszenia art. 8 EKPC, zauważając, że z art. 8 ust. 1 i 2 EKPC wynika, że niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Z treści art. 8 ust. 2 EKPC wynika zatem wprost, że względy bezpieczeństwa państwowego i bezpieczeństwa publicznego zostały uznane za przesłanki ingerencji koniecznej, a zatem realizującej uprawniony i usprawiedliwiony cel. Wbrew przekonaniu strony skarżącej przepis art. 8 EKPC nie daje zatem absolutnej ochrony i prawo do poszanowania życia rodzinnego może podlegać ograniczeniom. Takie ograniczenie można zaś odnaleźć w treści samego art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy o dokumentach paszportowych, który przewiduje odmowę wydania paszportu w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego.

Reasumując, mimo licznych zarzutów dotyczących naruszenia Konstytucji RP, prawa wspólnotowego i prawa

międzynarodowego, sąd ich nie podzielił, orzekając o legalności zaskarżonej decyzji wydanej w przedmiocie odmowy wydania paszportu.

W kwestii zaś obowiązku meldunkowego, sąd konsekwentnie podzielał wypracowane w orzecznictwie i ugruntowane stanowisko co do oceny przesłanek tzw. przymusowego wymeldowania.

22. Sprawy z zakresu stosunków pracy, stosunków służbowych oraz Inspekcji Pracy

W 2024 r. załatwiono łącznie 27 spraw w niniejszej kategorii, z czego odrzucono trzy skargi, zaś jedno postępowanie umorzono. Merytorycznie rozpoznano zatem 23 skargi, w tym 20 z nich na rozprawie, a 3 na posiedzeniu niejawnym. Uwzględniono 18 skarg, zaś w 5 sprawach oddalono skargi.

Spośród uwzględnionych skarg, aż 16 dotyczyło spraw o symbolach łączonych – symbol 6391 (Skargi na uchwały rady gminy w przedmiocie ... - art. 100 i 101a u.s.g.) i symbol 6195 (Funkcjonariusze Straży Pożarnej). Wszystkie te sprawy dotyczyły skarg na uchwały organu stanowiącego gminy podjęte w przedmiocie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników i kandydatów na strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych. Sprawy te zakończyły się stwierdzeniem nieważności wszystkich zaskarżonych do sądu aktów prawa miejscowego lub ich części, z uwagi na ich sprzeczność z zakresem regulacji przekazanej radom gmin na podstawie ustawy o ochotniczych strażach pożarnych (tj. ustawy kompetencyjnej).

Pozostałe dwa wyroki uwzględniające skargi zapadły w sprawach o symbolu 6192 (Funkcjonariusze Policji) i dotyczyły ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy zwolnionych ze służby funkcjonariuszy Policji, które przyznawane są w oparciu o przepisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (dalej jako „u.p.”). W sprawach tych zaistniał zasadniczy problem konstytucyjny, którego źródło tkwi w wyroku Trybunału Konstytucyjnego (dalej „TK”) z 30 października 2018 r. w sprawie K 7/15, w którym TK orzekł, że: "Art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 416, 650, 730, 1039, 1544 i 1669) w zakresie,

w jakim ustala wysokość ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia, jest niezgodny z art. 66 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej". Wyrok został opublikowany 6 listopada 2018 r. w Dz. U. z 2018 r. pod pozycją 2102. W związku z powyższym do właściwych organów Policji zaczęły wpływać wnioski o wyrównanie już wypłaconej wcześniej kwoty ekwiwalentu. Sprawy te oraz sprawy wszczęte przed 6 listopada 2018 r., ale jeszcze niezakończone wypłatą ekwiwalentu rozpoznano dopiero po wejściu w życie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 1610; dalej przywoływana jako "specustawa"). Na mocy art. 1 pkt 16 specustawy art. 115a ustawy o Policji otrzymał następujące brzmienie: „ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego ustala się w wysokości 1/21 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.”. Ponadto art. 9 ust. 1 specustawy wskazuje, że art. 115a u.p. w brzmieniu nadanym specustawą stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy, wszczętych i niezakończonych przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy policjantowi zwolnionemu ze służby od dnia 6 listopada 2018 r., a ponadto ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów u.p. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 6 listopada 2018 r. Takie brzmienie regulacji specustawy doprowadziło do tego, że organy Policji masowo odmówiły wypłaty wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystane dni urlopu przed 6 listopada 2018 r. Po wpłynięciu w 2021 r. do WSA w Białymstoku spraw dotyczących tej materii, z uwagi na zawieszenie

postępowań, dopiero w 2023 r. doszło do uwzględnienia skarg byłych policjantów. Tutejszy sąd argumentował przyjętą linię tym, że wyrok TK stwierdzając niezgodność określonej normy z Konstytucją RP i nieokreślający innego terminu utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego niż data opublikowania wyroku oznacza, że niekonstytucyjny przepis stracił moc obowiązującą i nie może być podstawą orzeczenia w procesie stosowania prawa niezależnie od tego, czy rozstrzygnięcie dotyczy stanu faktycznego sprzed ogłoszenia orzeczenia TK, czy też zaistniałego po tej dacie. Przychylnono się do przyjętej w innych sądach administracyjnych linii orzeczniczej, zgodnie z którą art. 9 ust. 1 specustawy należy interpretować w sposób prokonstytucyjny, zaś taka wykładnia tego przepisu wymaga zaakcentowania, że w art. 9 ust. 1 ustawodawca odwołał się do obliczania ekwiwalentu za okres przed 6 listopada 2018 r. „na zasadach wynikających z przepisów ustawy”, tj. na podstawie art. 115a u.p. w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją, jednak z wyłączeniem tej jego części (dotyczącej współczynnika ekwiwalentu w wysokości 1/30), którą uznano za sprzeczną z przepisami ustawy zasadniczej i którą należy wypełnić treścią wyroku TK.

W obu rozstrzygniętych w 2024 r. sprawach dotyczących powyższej materii (sygn. akt II SA/Bk 73/24 i II SA/Bk 124/24), rozpoznano merytorycznie skargi mimo znacznego upływu czasu między wydaniem zaskarżonej decyzji a wniesieniem skargi, ze względu na brak zwrotnego potwierdzenia doręczenia stronom skarżącym zaskarżonych decyzji. W tych okolicznościach sąd ocenił, że nie ma podstaw do odrzucenia skarg jako spóźnionych oraz, że z uwagi na konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 Konstytucji RP) powinny one zostać rozpatrzone merytorycznie, bowiem skoro nie sposób wykazać, w jakiej dacie doszło do doręczenia zaskarżonych decyzji - wszelkie niejasności i wątpliwości powinny być oceniane na korzyść strony, która domaga się ochrony jej praw w postępowaniu przed sądem administracyjnym.

Pozostałe skargi rozpoznane w sprawach dotyczących symbolu 6192 zostały oddalone. W sprawach tych nie zaistniała

problematyka związana ze stosowaniem przepisów Konstytucji RP lub prawa wspólnotowego.

Rozpoznano także dwie sprawy o symbolu 6199 (Inne o symbolu podstawowym 619), w których oddalono skargi na postanowienia wydane przedmiocie odmowy wydania zaświadczenia potwierdzającego pracę w gospodarstwie rolnym. W sprawach tych również nie zaistniała problematyka związana ze stosowaniem przepisów Konstytucji RP lub prawa wspólnotowego.

23. Sprawy z zakresu ochrony zdrowia

W 2024 roku załatwiono 37 spraw dotyczących ochrony zdrowia, z tego w 18 sprawach skargi zostały oddalone, w 10 sprawach skargi zostały odrzucone. Pozostałe 9 spraw zakończyło się uwzględnieniem skarg, z czego w 7 uchylono postanowienia organów obydwu instancji, a w 2 sprawach stwierdzono nieważność zaskarżonego aktu. Liczba spraw w 2023 r. kształtowała się natomiast na poziomie 17 spraw.

Udział spraw dotyczących tej tematyki w ramach poszczególnych symboli przedstawia się w następujący sposób: w przedmiocie Środki farmaceutyczne i materiały medyczne oraz nadzór farmaceutyczny (symbol 6204), ponadto odnotowano 36 spraw o symbolu 6209, tj. „inne o symbolu podstawowym 620”.

Spośród spraw z zakresu ochrony zdrowia niewątpliwie wyróżnić należy sprawę oznaczoną sygn. akt II SA/Bk 613/24, w której przedmiotem zaskarżenia była uchwała w sprawie wyznaczenia aptek ogólnodostępnych do pełnienia dyżurów w porze nocnej i dyżurów w dni wolne od pracy. Sąd stwierdził nieważność tej uchwały w części dotyczącej apteki prowadzonej przez skarżącego.

Sąd co prawda podkreślił, że zanim organ podjął zaskarżoną uchwałę, dokonał wszelkich wymaganych prawem czynności, to jednak w sposób nieuprawniony przyjął, że apteka skarżącego spełnia pozostały wymóg w postaci możliwości zapewnienia asortymentu określonego w art. 94 ust. 7 pkt 1 P.f. Wprawdzie organ dostrzegł, że ze złożonego przez skarżącego oświadczenia wynikało jednoznacznie, że kryterium tego nie spełnia, a Inspektor Farmaceutyczny potwierdził stanowisko skarżącego, to jednak bez głębszego uzasadnienia przyjął, że:

„zwolnienie apteki skarżącego z prowadzenia obrotu środkami odurzającymi grupy I N i substancjami psychotropowymi grupy II P, na podstawie decyzji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w Białymstoku nie zwalnia z obowiązku prowadzenia dyżurów, zgodnie z uchwałą Zarządu Powiatu”.

Sąd zwrócił uwagę, że przedmiotowa uchwała została podjęta pod rządami ustawy Prawo farmaceutyczne w brzmieniu nadanym jej ustawą z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1938). Ustawa nowelizująca zmieniła procedurę, organy właściwe do ustalania dyżurów aptek ogólnodostępnych oraz zasady ich finansowania. W art. 94 ust. 7 pkt 3 P.f. wprowadzono zasadę, której nie zawierał przepis art. 94 P.f. przed nowelizacją, że przy wyborze apteki przez zarząd powiatu bierze on pod uwagę m.in. możliwość zapewnienia przez podmiot prowadzący aptekę ogólnodostępną asortymentu określonego w pkt 1. Zdaniem sądu powoływanie się zatem przez organ na regulacje wynikające z uchwały Rady Powiatu w Augustowie, które siłą rzeczy nie obejmowały zasad wynikających z art. 94 ust. 7 pkt 3 obecnie obowiązującej ustawy P.f., jest całkowicie niezasadne. Nie po to bowiem ustawodawca zmienił przepisy ustawy P.f., aby zarządy powiatów nie dostrzegały nowych regulacji i ich nie stosowały. Sąd przyznał rację skarżącemu, że już w uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podkreślano, że organ wyznaczający aptekę do dyżurów będzie musiał brać pod uwagę możliwości podmiotu znajdujące przekucie na realność wywiązywania się przezeń z powierzonego zadania, a możliwości te są determinowane m.in. potencjałem zapewnienia odpowiedniego rodzaju i dostatecznej ilości asortymentu.

Dla przeciwwagi do powyższej sprawy należy zwrócić uwagę na sprawę sygn. akt II SA/Bk 512/24, w tym samym przedmiocie, jednak zakończoną oddaleniem skargi, gdyż w uznaniu sądu organ zasadnie wyznaczył aptekę prowadzoną przez skarżącą do pełnienia dyżurów.

Należy wspomnieć także o sprawie o sygn. akt II SA/Bk 511/24, zakończonej stwierdzeniem nieważności uchwały

w sprawie odwołania Dyrektora Samodzielnego Publicznego Psychiatrycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej im. dr Stanisława Deresza w Choroszczy.

Sąd wyjaśnił, że uchwała została podjęta na podstawie dwóch przepisów określających publicznoprawne ramy jej legalności, tj. art. 41 ust. 2 pkt 6 u.s.w. oraz art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2024 r. nr 799). Sąd zauważył, że w żadnym z tych przepisów ustawodawca nie zawarł materialnoprawnej normy prawa administracyjnego określającej wprost przesłanki zwalniania (odwoływania) kierowników jednostek organizacyjnych województwa. Zarazem sąd jednak podkreślił, że o ile nie ulega wątpliwości, że bezpośrednimi podstawami prawnymi podjęcia zaskarżonej uchwały są przepisy art. 41 ust. 2 pkt 6 u.s.w. oraz art. 46 ust. 3 ustawy o działalności leczniczej, o tyle nie można zapominać, że sąd w sprawie niniejszej – kontrolując legalność uchwały o odwołaniu skarżącego ze stanowiska kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej – kontroluje jednocześnie legalność realizacji zadań publicznoprawnych przez organ województwa. Podstawy realizacji tych zadań są tymczasem znacznie szersze niż wyłącznie ustawa o samorządzie województwa i ustawa o działalności leczniczej.

Sąd podkreślił, że organy samorządowe realizować mogą kompetencje publiczne (imperium) wyłącznie „na podstawie i w granicach prawa” (art. 7 Konstytucji RP). W takich też ramach samorząd województwa powinien wykonywać zadania w zakresie promocji i ochrony zdrowia (art. 14 pkt 2 u.s.w.), w tym zadania z zakresu kierowania, koordynowania i kontrolowania działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudniania i zwalniania kierowników tych jednostek (art. 41 ust. 2 pkt 6 u.s.w.). O ile zatem niesformułowanie przez ustawodawcę materialnoprawnych przesłanek odwołania kierownika tej wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej (ani w art. 41 ust. 2 pkt 6 u.s.w., ani w art. 46 ust. 3 ustawy o działalności leczniczej) świadczy o działaniu organu w ramach pewnej swobody (uznania administracyjnego), o tyle ponieważ jej realizowanie stanowi wykonywanie zadań publicznych (kompetencji władczej) – nie może być dowolne i arbitralne.

Innymi słowy skoro organ samorządu województwa realizuje na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 6 u.s.w. tzw. imperium, powinien to czynić wyłącznie w ramach zasad obowiązujących w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), zgodnie z wymogami legalności i praworządności (art. 7 Konstytucji RP – na podstawie i w granicach prawa). Skoro zaś nadzór nad samorządem terytorialnym jest sprawowany przez sąd administracyjny z punktu widzenia legalności (art. 171 ust. 1 Konstytucji RP), a podstawą działania organów są w istocie normy prawne a nie przepisy prawne, to normą prawną w odniesieniu do której sąd ma obowiązek skontrolować zaskarżoną w sprawie niniejszej uchwałę – jest norma odwołująca się do obowiązku działania organu samorządu województwa na zasadzie transparentności, jawności życia publicznego, zakomunikowania jednostce powodów podjęcia wobec niej określonego działania władczego.

Sąd stwierdził, że kontrolowana uchwała nie zawierając uzasadnienia, nie zachowuje standardów legalności działania wymaganych od organów administracji publicznej, przez co istotnie narusza prawo i podlega stwierdzeniu nieważności. Nie tylko bowiem sama uchwała nie zawiera żadnych motywów, ale też – jak wynika z przedstawionych sądowi dokumentów – procedura prowadząca do jej podjęcia nie pozwala na odkodowanie motywów uchwały.

Odnotować należy również serię spraw dotyczących egzekucji obowiązku poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu. W większości spraw rozstrzygnięto je oddaleniem skargi. W poszczególnych sprawach sąd wyjaśniał, że z przepisów prawa jasno wynika, że o realizacji szczepień obowiązkowych i kwalifikacji do ich podania u dziecka decyduje każdorazowo lekarz, po uprzednim wykonaniu szczegółowego badania obecnego stanu zdrowia dziecka oraz zebraniu potrzebnych informacji podczas wywiadu z rodzicem, a nie rodzic, który sprzeciwia się wykonaniu szczepień ochronnych z powodu własnych przekonań. Ustawa nie przewiduje prawa pacjenta do odmowy wyrażenia zgody na szczepienie ochronne, wręcz przeciwnie – statuuje ogólny obowiązek poddania się

szczepieniom ochronnym (tak np. w sprawie o sygn. akt II SA/Bk 349/24).

W części spraw (II SA/Bk 307/24, II SA/Bk 308/24 i II SA/Bk 270/24, II SA/Bk 809-812/23) zakończyły się one jednak uchynieniem postanowień organu I i II instancji, choć nie z powodów wskazywanych w skargach.

Sądy uwzględniały bowiem wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 maja 2023 r. sygn. akt SK 81/19, w którym Trybunał orzekł: „I. Art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2022 r. poz. 1657, z późn. zm.) w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2172) w zakresie, w jakim termin wymagalności obowiązkowych szczepień ochronnych, jak i liczba dawek poszczególnych obowiązkowych szczepień ochronnych, określone są w Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, ogłaszanym przez Głównego Inspektora Sanitarnego w formie komunikatu, a nie przez ministra właściwego do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, jest niezgodny z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. II Przepisy wymienione w części I, w zakresie tam wskazanym, tracą moc obowiązującą po upływie 6 (sześciu) miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”.

Sąd uznał, że stan prawny ukształtowany stwierdzeniem niekonstytucyjności wskazanej regulacji prawnej nie pozostaje bez wpływu na ocenę wymagalności spornego w sprawie obowiązku. Zauważona przez Trybunał Konstytucyjny konieczność zapewnienia ciągłości realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych nie może stanowić uzasadnienia dla dalszego stosowania zakwestionowanych przepisów po upływie terminu odroczenia utraty przez nie mocy obowiązującej, co jednak nie oznacza bezzasadności obowiązku szczepień.

W sprawie tej do skarżącego wystosowano upomnienie o obowiązkowym szczepieniu syna na podstawie m.in. rozporządzenia MZ z 18 sierpnia 2011 r. i zgodnie z PSO. Następnie w marcu 2023 r. wystawiony został tytuł wykonawczy, zawierający w treści obowiązku odniesienie do PSO. Z kolei

w maju 2023 r. skarżący został zawiadomiony o planowanym wydaniu postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia wykonania ww. obowiązku. Wszystkie te czynności nawiązywały w istocie do PSO - komunikatu GIS, który nie stanowi źródła prawa i jak stwierdził TK nie może stanowić podstawy do rekonstrukcji zakresu nakazów wynikających z obowiązku szczepień ochronnych nałożonego na jednostkę na mocy ustawy.

Zarazem sąd każdorazowo podkreślał aktualność ww. stanowiska, że o realizacji szczepień obowiązkowych i kwalifikacji do ich podania u dziecka decyduje każdorazowo lekarz, a nie rodzic.

24. Sprawy z zakresu dostępu do informacji publicznej i prawa prasowego

W 2024 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, minimalnie zmniejszył się wpływ spraw z zakresu dostępu do informacji publicznej i prawa prasowego. W repertorium SA zarejestrowano 9 spraw, zaś w SAB zarejestrowano ich 58, a więc łącznie 67 skarg. Rozpoznano 69 spraw oznaczonych symbolem 648 (łącznie ze skargami na bezczynność i przewlekłość), w tym tylko 8 spraw zarejestrowanych w repertorium SA i 6 w SO.

Podmiotami, do których najczęściej zgłaszano wnioski o udostępnienie informacji publicznej były organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego oraz dyrektorzy ich jednostek organizacyjnych.

Odnotowano także skargi na bezczynność w udostępnieniu informacji publicznej przez inne organy wykonujące zadania publiczne np. Prokuratora Rejonowego (II SAB/Bk 88/23), Okręgowego (II SAB/Bk 94/23) i Regionalnego (II SAB/Bk 91/23), Prezesa Zarządu Podlaskiej Komunikacji Samochodowej Nova (II SAB/Bk 4/24), Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. (II SAB/Bk 14/24), proboszcza parafii rzymskokatolickiej (II SAB/Bk 22/24), Prezesa Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych (II SAB/Bk 23/24), Przewodniczącego Podlaskiego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych (II SAB/Bk 43/24), Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (II SAB/Bk 47/24), PGE Dystrybucja SA O. Białystok (II SAB/Bk 56/24), Naczelnika I US W Białymstoku (II SAB/Bk 64/24), Komendanta Powiatowego Policji (II SAB/Bk 67 i 88/24), Dyrektora SPZOZ (II SAB/Bk 69/24), Dyrektora Ośrodka

Sportu i Rekreacji (II SAB/Bk 73/24), Dyrektora Caritas Diecezji Drohiczyńskiej (II SAB/Bk 74/24), Dyrektora Zakładu Karnego (II SAB/Bk 111 i 83/24), Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej (II SAB/Bk 99/24), Zarządu Koła Łowieckiego (II SAB/Bk 101/24), Dyrektora Powiatowego Zarządu Dróg (II SAB/Bk 103/24), WORD (II SAB/Bk 104/24), Naczelnika Wydziału Promocji i Rozwoju w Starostwie Powiatowym (II SAB/Bk 107/24), Dyrektora Szkoły Podstawowej (II SAB/Bk 112/24), Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (II SAB/Bk 118/24). Należy jednakże zaznaczyć, że niektóre z ww. skarg zostały odrzucone z przyczyn formalnych.

W analizowanym roku sprawozdawczym w sprawach dotyczących informacji publicznej kontynuowany był pogląd, by szeroko ujmować informację publiczną, co jest zgodne nie tylko z dotychczasową linią orzecniczą sądu, ale i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Składy orzekające konsekwentnie powoływały się na treść art. 1 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej oraz art. 61 Konstytucji RP. Jednolicie interpretowano pojęcie informacji publicznej. Do podjęcia lub dokonania czynności sąd zobowiązał organ w 15 sprawach. W 8 sprawach - pomimo stwierdzenia bezczynności - umorzył postępowanie w zakresie zobowiązania organu, zasadniczo z uwagi na załatwienie sprawy po wniesieniu skargi na bezczynność organu (sprawy o sygn. II SAB/Bk 1/24, II SAB/Bk 33/24, II SAB/Bk 43/24, II SAB/Bk 69/24, II SAB/Bk 73/24, II SAB/Bk 86/24, II SAB/Bk 88/24, II SAB/Bk 97/24).

W sprawie II SAB/Bk 88/23 sąd uznał, że kopia orzeczenia kończącego postępowanie karne wraz z uzasadnieniem ma walor informacji publicznej, do której udostępnienia zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Skoro zatem wniosek skarżącego dotyczył informacji publicznej z zakończonego postępowania prokuratorskiego, a zatem dokumentu, do którego ujawnienia stosuje się przepisy u.d.i.p., a nie k.p.k. i został skierowany do właściwego organu, to odpowiedź powinna być udzielona na zasadach i w trybie u.d.i.p.

Interesujące orzeczenie zapadło w sprawie o sygn. II SAB/Bk 4/24. Skarżący domagał się od Prezesa PKS Nova S.A.

udostępnienia informacji publicznej w zakresie ilości osób podróżujących autobusami PKS Nova na trasie Białystok - Hajnówka oraz Hajnówka - Białystok przez Ańcuty wysiadających/wsiadających w miejscowości Ańcuty w okresie od 2 kwietnia 2023 r. do 30 listopada 2023 r. Zdaniem organów oczekiwane informacje były objęte tajemnicą przedsiębiorstwa, a zatem ich nie udzielono. Sąd stwierdził, że na tym etapie postępowania – ograniczonym do oceny bezczynności organu – nie jest władny do rozstrzygnięcia, czy oczekiwane informacje mają charakter informacji publicznej, czy też nie. Niemniej jednak, nawet jeśli nie stanowią one informacji publicznej lub z innego powodu nie mogły być skarżącemu udostępnione, to organ winien odpowiednio: albo poinformować o tym wnioskodawcę zwykłym pismem, albo wydać decyzję o odmowną, stwierdzając uprzednio zaistnienie przesłanek z art. 5 u.d.i.p. W sytuacji jednak, gdy organ pozostawał całkowicie bierny wobec żądania skarżącego, sąd stwierdził, że pozostawał on w bezczynności.

Warte dostrzeżenia orzeczenie zapadło także w sprawie o sygn. II SA/Bk 237/24, w której to dyrektor teatru decyzją administracyjną udostępnił informację zakwalifikowaną jako publiczna (w zakresie zapytania w punktach 1-3 oraz 13 wniosku strony) oraz tą samą decyzją odmówił udostępnienia informacji publicznej (w pozostałym zakresie obejmującym punkty 4-12 wniosku). Uczyniono to bez uprzedniego, wyczerpującego rozważenia każdej poszczególniej kwestii, co do której sformułowano odmowę, a także powołano się na przepis art. 5 u.d.i.p. (i kategorię sprawy własnej) oraz nadużycie przez wnioskodawcę prawa do informacji publicznej. Sąd stwierdził jednakże, że skoro organ udzielił informacji publicznej – to skład orzekający nie znajduje podstaw do tak przyjętej kwalifikacji z zastrzeżeniem jednak co do formy załatwienia wniosku w tym zakresie. Jeśli bowiem udostępnienie informacji publicznej stanowi czynność materialno-techniczną i nie zachodzi podstawa prawna do wydania w tym zakresie decyzji administracyjnej – zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa w punkcie 2 i rażąco narusza art. 16 ust. 1 u.d.i.p.

Zwrócić należy uwagę na sprawę o sygn. II SA/Bk 331/24, w której organ (Okręgowa Izba Aptekarska w Białymstoku) ustaliła

wnioskodawcy opłatę za udostępnienie informacji publicznej. Izba uargumentowała to kwestiami organizacyjnymi oraz faktem, że przygotowanie wskazanych we wniosku informacji wymaga poniesienia przez Izbę dodatkowych kosztów w wysokości 1573,50 zł. Kwestią sporną okazał się zatem uregulowany w art. 15 u.d.i.p. wyjątek od zasady bezpłatnego dostępu do informacji publicznej. W ocenie sądu ustalona opłata mająca odpowiadać kosztom dodatkowym w podanym wyżej rozumieniu w istocie rzeczy nie poddaje się kontroli sądu, albowiem w zaskarżonym piśmie organ nie zawarł żadnej dodatkowej argumentacji, która uzasadniałaby jego stanowisko co do tego, że koszty poniesione przez organ w związku z udostępnieniem informacji publicznej przekraczają normalne koszty funkcjonowania organu. Sąd zaznaczył, że z zaskarżonego aktu w żaden sposób nie wynika także, czy organ mógł skorzystać, a jeśli nie, to dlaczego, z regulacji przewidzianej w przepisie art. 13 ust. 2 u.d.i.p. Brak też w piśmie jakiegokolwiek nawiązania do treści przepisu art. 14 ust. 2 u.d.i.p. Skład orzekający podkreślił, że zanim organ zastosuje regulację z art. 15 ust. 1 u.d.i.p., winien wcześniej rozważyć (uzasadnić), że nie mógł skorzystać z przyznanych mu ustawowo możliwości pokonania trudności związanych z udzieleniem żądanych informacji (art. 13 ust. 2 i art. 14 ust. 2 u.d.i.p.).

Interesująca jest także ocena sądu wyrażona w sprawie o sygn. II SA/Bk 7/24. Wnioskodawca usiłował uzyskać w trybie u.d.i.p. poświadczonych za zgodność z oryginałem kserokopii dokumentów (notatek, protokołów) wraz z załącznikami, dotyczących powzięcia przez funkcjonariuszy policji informacji o tym, że na stacji paliw prowadzonej przez skarżącą spółkę dochodzi do nieprawidłowości w postaci oferowania do sprzedaży paliwa złej jakości (pojazd traci moc) oraz rozbieżności ilościowych między faktycznie zatankowanym paliwem, a wskazaniem na dystrybutorze. Po uchyleniu pierwszego wyroku przez NSA (II OSK 2889/21) WSA, związany wyrokiem sądu odwoławczego, uchylił decyzje organów. Sąd, w ślad za NSA, wskazał, że brak udostępnienia przez organ materiałów z czynności przeprowadzonych w komendzie powiatowej Policji znajdujących się w teczce operacyjnego rozpoznania musiał skutkować rygorem braku wykazania prawdziwości oświadczenia

o objęciu wnioskowanych informacji klauzulą "poufne". To z kolei oznacza, że odmowa udostępnienia wnioskowanych informacji nie mogła być uzasadniona niejawnym charakterem tych informacji. Co istotne, uchylenie zaskarżonych decyzji z powodu braku wykazania przez organ prawdziwości oświadczenia o objęciu wnioskowanych informacji klauzulą "poufne" nie oznacza, zdaniem sądu, że informacje te mają być automatycznie udostępnione. Przedmiot sporu w sprawie niniejszej został ograniczony do oceny zasadności odmowy udzielenia wnioskowanej informacji z uwagi na objęcie jej klauzulą "poufne". Końcowo Sąd zawarł wyczerpujące wytyczne co do dalszego postępowania.

25. Sprawy z zakresu egzekucji administracyjnej

W 2024 r. sąd w Wydziale I rozpoznał 65 spraw z zakresu egzekucji administracyjnej. W 54 skargi oddalono, w 9 odrzucono, w 2 sprawach uwzględniono skargę przez uchylenie postanowień organów I i II instancji.

Spośród spraw rozpoznanych w Wydziale I – 6 dotyczyło egzekucji świadczeń pieniężnych (symbol 6118), a 59 – egzekucji należności pieniężnych, do których nie stosuje się przepisów Ordynacji podatkowej (symbol 6537).

W Wydziale II w 2024 r. rozpoznano 51 spraw z zakresu egzekucji administracyjnej. W 29 sprawach skargi oddalono, w 7 sprawach skargi zostały uwzględnione, a w 15 doszło do odrzucenia skargi.

W zakresie spraw dotyczących egzekucji administracyjnej poddanych rozpoznaniu w Wydziale I za wartą uwagi należy uznać sprawę o sygn. akt I SA/Bk 139/24, zakończoną uchyleniem postanowień wydanych przez organy I i II instancji. W prawomocnym już wyroku sąd stwierdził, że w sprawie nie jest sporne, że zobowiązania podatkowe stwierdzone tytułami wykonawczymi na zasadach ogólnych, z uwzględnieniem okresów zawieszenia, czy też przerwania biegu przedawnienia, przedawniały się 30 września 2019 r., jednakże organy wywozowały, że stosownie do treści art. 70 § 8 o.p. zobowiązania te – jako zabezpieczone hipoteką na nieruchomości, dla której sąd rejonowy prowadzi księgę wieczystą – nie uległy przedawnieniu i mogą być nadal egzekwowane z przedmiotu hipoteki,

a tym samym nie ma podstaw do umorzenia postępowania egzekucyjnego w niniejszej sprawie.

Sąd nie podzielił jednak zapatrywań organów, uznając zarazem rację strony skarżącej w przedmiocie, sygnalizowanej również w skardze, kwestii wtórnej niekonstytucyjności art. 70 § 8 o.p., w związku z czym zaistniały podstawy do uchylenia postanowień organów obu instancji, jak również umorzenia postępowania egzekucyjnego. WSA podkreślił, że w orzecznictwie sądów administracyjnych wtórna niekonstytucyjność art. 70 § 8 o.p. nie budzi wątpliwości. Wskazał, że do tej pory takie działania nie zostały przez ustawodawcę podjęte, w związku z czym art. 70 § 8 o.p. nadal obowiązuje w sensie formalnym. Problem wtórnej niekonstytucyjności niejednokrotnie był już zauważany w orzecznictwie Trybunału. Z wyroku z 22 maja 2007 r., SK 36/06, opubl. LEX nr 272769 wynika ocena TK w tej kwestii. Wyrok Trybunału obala domniemanie konstytucyjności przepisu tożsamego treściowo w stosunku do będącego przedmiotem orzekania TK w danej sprawie. Taki też skutek należy odnieść do art. 70 § 8 o.p., w związku z czym przepis ten formalnie obowiązuje, jednak domniemanie jego konstytucyjności zostało obalone wyrokiem w sprawie SK 40/12.

W ocenie sądu, konsekwencją tzw. wtórnej niekonstytucyjności art. 70 § 8 o.p. jest to, że ustanowienie hipoteki nie może być uznane jako wykluczające przedawnienie zobowiązania podatkowego. Zabezpieczone w ten sposób zobowiązanie podatkowe ulega przedawnieniu na zasadach ogólnych, w związku z czym doszło do jego wygaśnięcia zgodnie z art. 59 § 1 pkt 9 w zw. z art. 70 § 1 o.p. Zatem, powołanie się przez organ na treść art. 70 § 8 o.p. nie może uzasadniać odmowy umorzenia postępowania. Dlatego też zaskarżone postanowienia należało wyeliminować z obrotu prawnego.

Warta odnotowania jest też sprawa I SA/Bk 201/24, w której sąd oddalił skargę na postanowienie Dyrektora IAS w przedmiocie określenia wysokości nieprzekazanej na rachunek organu egzekucyjnego wierzytelności pieniężnej. Spór dotyczył oceny czy skarżąca spółka, będąca dłużnikiem zajętej wierzytelności, skutecznie wywiązała się z obowiązku przekazania organowi egzekucyjnemu zajętych wierzytelności

należnych spółce X od spółki, czy też powinna zostać zwolniona z tego obowiązku, bowiem - jak twierdziła w toku postępowania, jak też w skardze do sądu, powołując się na instytucję umowy przekazu uregulowaną w art. 9211 i nast. Kodeksu cywilnego - na skutek "porozumień" przestała być dłużnikiem spółki X, a w konsekwencji brak jest po jej stronie obowiązku realizacji zajęć organu egzekucyjnego. Wedle skarżącej, nie miała ona wpływu na zawarte porozumienia, gdyż była to jednostronna czynność dłużnika.

Sąd podzielił stanowisko organu II instancji uzasadniające konieczność określenia w oparciu o art. 71a § 9 u.p.e.a. wysokości nieprzekazanej na rachunek organu egzekucyjnego wierzytelności pieniężnej, w tym odsetek za zwłokę liczonych na dzień wydania postanowienia określającego spółce wysokość nieprzekazanej wierzytelności pieniężnej. Wykonując swe uprawnienia, w ocenie WSA, organ zasadnie stwierdził, że spółka nie wywiązała się w całości z obowiązku nałożonego dokonanymi zajęciami, o którym została, ponad wszelką wątpliwość, zawiadomiona. Okoliczności sprawy wskazują przy tym, że zostały spełnione przesłanki określone w art. 71a § 9 u.p.e.a., doszło bowiem do bezpodstawnego uchylania się przez spółkę od przekazania zajętej wierzytelności organowi egzekucyjnemu.

W sprawach oznaczonych symbolem 6537 godna odnotowania jest sprawa o sygn. akt I SA/Bk 491/23, w której sąd uchylił postanowienia organów obu instancji. W przedmiotowej sprawie sąd stwierdził wystąpienie dwóch istotnych zagadnień, które wymagały rozstrzygnięcia. Pierwsze sprowadzało się do odpowiedzi na pytanie, czy do ustalonego stanu faktycznego zastosowanie znajdzie art. 64c § 6 u.p.e.a. w brzmieniu nadanym ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw. Drugie, jedynie zasygnalizowane przez stronę skarżącą, sprowadzało się do oceny prawidłowości ustalenia kosztów egzekucyjnych w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 czerwca 2016 r., SK 31/14 (Dz.U. z 2016 poz. 1244). Oceniając prawidłowość zastosowania w sprawie art. 64c § 6 u.p.e.a. sąd przyznał rację organom, że zastosowanie znajdą przepisy u.p.e.a. w brzmieniu obowiązującym do 19 lutego 2021 r., a zatem

obciążenie przez organ egzekucyjny skarżącego kosztami postępowania egzekucyjnego znajdowało podstawę prawną. Przyczyną uchylecia przez sąd postanowienia DIAS i NPUS było błędne ustalenie wysokości kosztów egzekucyjnych wynikające z niewłaściwej wykładni przepisów prawa. WSA przypomniał, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 28 czerwca 2016 r., SK 31/14 stwierdził, że art. 64 § 1 pkt 4 u.p.e.a. w zakresie, w jakim nie określa maksymalnej wysokości opłaty za dokonane czynności egzekucyjne, jest niezgodny z wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą zakazu nadmiernej ingerencji w związku z art. 64 ust. 1 i art. 84 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Sąd stwierdził, że w stanie faktycznym i prawnym tej sprawy istnieje podstawa do miarkowania wysokości opłaty egzekucyjnej, przy uwzględnieniu realiów postępowania egzekucyjnego, a także przy odpowiednim zastosowaniu w drodze analogii art. 64 § 1 pkt 6 u.p.e.a., który określał maksymalną kwotę opłaty za zajęcie nieruchomości. Organ orzekając o wysokości opłaty egzekucyjnej ma obowiązek wykazać, że naliczenie kwoty opłaty za zajęcie środków na rachunku bankowym ma oparcie w zastosowaniu proporcji kwoty maksymalnej określonej w art. 64 § 1 pkt 6 u.p.e.a., gdyż w orzecznictwie taką analogię uznano za uzasadnioną i logiczną. Ostateczna kwota nie może też budzić wątpliwości jako wyliczona w relacji do czynności, nakładu pracy i trudności indywidualnej sprawy egzekucyjnej. W wyroku SK 31/14 Trybunał Konstytucyjny nie zalecił stosowania określonej metody obliczania tych opłat lub określania ich w minimalnej lub maksymalnej, dla danej metody obliczeniowej, wysokości.

Jako interesująca jawi się sprawa o sygn. akt I SA/Bk 486/23, w której sąd oddalił skargę na postanowienie Dyrektora IAS w przedmiocie odmowy umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie tytułów wykonawczych. Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii dopuszczalności prowadzonego postępowania egzekucyjnego, a zatem podstawy umorzenia określonej w art. 59 § 1 pkt 1 u.p.e.a., w kontekście podnoszonych przez skarżącego twierdzeń. Sąd stwierdził, że skoro określone okoliczności występowały

przed wystawieniem tytułów wykonawczych i nie zostały uznane za przesłankę umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 34 § 4 u.p.e.a., tym bardziej nie mogły stanowić przesłanki umorzenia tego postępowania na podstawie art. 59 § 1 pkt 2 u.p.e.a.

Spośród spraw z zakresu egzekucji administracyjnej rozpoznanych w Wydziale II na szersze omówienie zasługują sprawy o sygn. akt II SA/Bk 809/23, II SA/Bk 810/23, II SA/Bk 811/23 i II SA/Bk 812/23 w przedmiocie zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej. W ocenie sądu kwestią, którą należało zbadać na początku była dopuszczalność wszczęcia postępowania egzekucyjnego w kontekście wymaganego w art. 15 § 1 u.p.e.a. obowiązku wierzyciela w zakresie doręczenia zobowiązanemu pisemnego upomnienia. WSA zaznaczył, że z dniem 20 lutego 2021 r. treść art. 15 § 1 u.p.e.a. została uzupełniona o stwierdzenie, że upomnienie powinno zawierać dane niezbędne do prawidłowego wykonania obowiązku przez zobowiązanego, to wierzyciel przesyłając upomnienie powinien zadbać o realizację wskazanego w tym przepisie obowiązku. Podkreślił, że skuteczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego - a więc gdy zostaną spełnione warunki prawne przewidziane w art. 15 § 1 w zw. z art. 26 § 5 pkt 1 u.p.e.a., który ustala moment wszczęcia egzekucji administracyjnej, tj. z chwilą doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego - ma nie tylko zasadniczy wpływ na sytuację procesową zobowiązanego, ale także na skuteczność działań organu podejmowanych w toku postępowania egzekucyjnego, gdyż dopiero z chwilą prawidłowego wszczęcia egzekucji, a więc zgodnie z przepisami prawa (art. 15 § 1 w związku z art. 26 § 5 u.p.e.a.), dochodzi do podejmowania skutecznych działań w toku postępowania egzekucyjnego przewidzianych prawem. Mając powyższe na względzie sąd stwierdził, że wystawione przez PPIS upomnienie nie stanowiło realizacji obowiązku wynikającego z art. 15 § 1 u.p.e.a., było bowiem niezgodne z treścią obowiązku wskazanego w treści tytułu wykonawczego. WSA wyjaśnił, że upomnienie można związać z każdym tytułem wykonawczym, pod warunkiem, że jest z nim zgodne. Sąd nie widziałby żadnych przeciwwskazań dotyczących oparcia się przez PPIS na upomnieniu z 2019 r.,

gdyby tylko pozostało ono w zgodzie z tytułem wykonawczym z 2022 r.

Na uwagę zasługiwały również sprawy o sygn. akt II SA/Bk 270/24, II SA/Bk 307/24 i II SA/Bk 308/24, w których sąd uchylił postanowienie Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz poprzedzające jego wydanie postanowienie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w przedmiocie zarzutów dotyczących prowadzenia postępowania egzekucyjnego w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych z uwagi na naruszenie prawa materialnego. Wpływ na taką konstatację miał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 9 maja 2023 r. sygn. akt SK 81/19, w którym Trybunał orzekł: "I. Art. 17 ust. 11 ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2022 r. poz. 1657, z późn. zm.) w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2172) w zakresie, w jakim termin wymagalności obowiązkowych szczepień ochronnych, jak i liczba dawek poszczególnych obowiązkowych szczepień ochronnych, określone są w Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, ogłaszanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego, dalej: „GIS”, w formie komunikatu, a nie przez ministra właściwego do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, jest niezgodny z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. II Przepisy wymienione w części I, w zakresie tam wskazanym, tracą moc obowiązującą po upływie 6 (sześciu) miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej".

Omawiany wyrok TK został wykonany rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2077). Stan prawny ukształtowany stwierdzeniem niekonstytucyjności wskazanej regulacji prawnej nie pozostaje bez wpływu na ocenę wymagalności spornego w sprawie obowiązku. Zauważona przez Trybunał Konstytucyjny konieczność zapewnienia ciągłości realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych nie może stanowić uzasadnienia dla dalszego stosowania zakwestionowanych przepisów po upływie terminu odroczenia

utruty przez nie mocy obowiązującej, co jednak nie oznacza bezzasadności obowiązku szczepień.

Sąd zaznaczył, że w przedmiotowej sprawie do strony skarżącej wystosowano upomnienie o obowiązkowym szczepieniu dziecka na podstawie m.in. rozporządzenia MZ z 18 sierpnia 2011 r. i zgodnie z PSO. Następnie w marcu 2023 r. wystawiony został tytuł wykonawczy, zawierający w treści obowiązku odniesienie do PSO. Z kolei w maju 2023 r. strona została zawiadomiona o planowanym wydaniu postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia wykonania ww. obowiązku. Wszystkie te czynności nawiązywały w istocie do PSO - komunikatu GIS, który nie stanowi źródła prawa i jak stwierdził TK nie może stanowić podstawy do rekonstrukcji zakresu nakazów wynikających z obowiązku szczepień ochronnych nałożonego na jednostkę na mocy ustawy.

Wobec tego, że przepisy będące podstawą wydanych w sprawie rozstrzygnięć uznane zostały za niezgodne z Konstytucją, WSA stwierdził, że konieczne jest ponowne zweryfikowanie przez wierzyciela i organ wymagalności obowiązku, już nie na podstawie PSO ogłaszanego komunikatem, tylko z uwzględnieniem nowych regulacji przyjętych po wspomnianym wyroku TK oraz odniesienie się przez organ do regulacji przyjętej w nowym rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 27 września 2023 r., zawierającym załącznik nr 1 "Schemat obowiązkowych szczepień dzieci młodzieży" oraz komunikatu GIS wydawanego w obecnym stanie prawnym.

W pozostałych sprawach z zakresu egzekucji administracyjnej nie dopatrzone się poważniejszych problemów orzeczniczych, które należałoby poddać szerszemu omówieniu. W znaczącej większości spraw rozpoznanych merytorycznie sąd odmawiał zasadności wnoszonym w nich skargom, akcentując jednocześnie prawidłowość działań organów egzekucyjnych. W sprawach z omawianego zakresu sąd kontynuował dotychczasową linię orzeczniczą, uwzględniając dorobek sądu i innych sądów administracyjnych.

26. Skargi na bezczynność oraz na przewlekłość postępowania

W 2024 roku w obu wydziałach orzeczniczych załatwiono łącznie 129 spraw ze skarg na bezczynność lub przewlekłość postępowania, a więc nieco więcej niż w roku poprzednim, gdy rozpoznano 111 spraw. W Wydziale I rozpoznano 6 spraw. W 3 przypadkach skargi oddalono, w 2 odrzucono, zaś 1 sprawa zakończyła się uwzględnieniem skargi poprzez stwierdzenie przewlekłego prowadzenia postępowania.

W Wydziale II załatwiono 123 sprawy. Skargi odrzucono w 51 sprawach, ponadto w 38 sprawach skargi oddalono, a w 1 sprawie umorzono postępowanie sądowe. Uwzględnieniem skargi poprzez stwierdzenie bezczynności lub przewlekłości zakończyło się 29 spraw. Ponadto w 2 sprawach skargę przekazano właściwemu sądowi administracyjnemu. Dwie sprawy dotyczyły skargi na wznowienie postępowania sądowoadministracyjnego, jedna ze skarg została oddalona, druga zaś odrzucona.

Zauważyć należy, że w sprawach skarg na bezczynność lub przewlekłość w Wydziale I tylko jedna sprawa zakończyła się wydaniem orzeczenia uwzględniającego skargę, zaś w pozostałych sprawach z tak określonej kategorii skargi oddalono bądź odrzucono. Mowa tu o sprawie oznaczonej sygn. akt I SAB/Bk 1/24, zakończonej stwierdzeniem przewlekłego prowadzenia postępowania z rażącym naruszeniem prawa, wymierzeniem organowi grzywny oraz przyznaniem stronie skarżącej sumy pieniężnej.

W sprawie tej sąd wskazał, że wniosek skarżącego nie był procedowany we właściwej procedurze. Sąd uznał bowiem, że koszty zastępczego utrzymania zwierząt, którymi obciążono skarżącego (wynikające z decyzji wydanej na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy o ochronie zwierząt) są środkami publicznymi stanowiącymi niepodatkowe należności budżetowe o charakterze publicznoprawnym, o których mowa w art. 60 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. W konsekwencji wnioski o zastosowanie ulg w tym zakresie powinny być rozpatrywane stosownie do postanowień art. 64 ustawy o finansach publicznych, z uwzględnieniem treści art. 67 ust. 1 tej ustawy.

Sąd ocenił, że błędnie uznając należności z tytułu kosztów zastępczego utrzymania zwierząt za należności mające

cywilnoprawny charakter, organ przestał na sporządzeniu oświadczenia o odmowie ich umorzenia, podczas gdy powinien przeprowadzić postępowanie administracyjne zwieńczone wydaniem decyzji, bo w taki sposób i w takiej formie powinny być załatwiane sprawy z wniosku o umorzenie niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym.

Sąd zauważył też, że organ miał wiedzę o tym w jaki sposób powinien prowadzić postępowanie w tym zakresie, gdyż wydając postanowienie rozpatrujące ponaglenie skarżącego, organ odwoławczy jednoznacznie wskazał jak należy postępować z wnioskami o umorzenie niepodatkowych należności budżetowych, wymieniając stosowne przepisy ustawy o finansach publicznych. Mimo to organ oświadczył, że odmawia umorzenia przedmiotowych kosztów, utrzymując, że mają charakter cywilnoprawny, chociaż - jak pokazuje analiza tego oświadczenia - zaznaczył jednocześnie, że „zasadą jest terminowe płacenie wszelkich należności publicznoprawnych”. W świetle sygnalizacji dokonanej przez organ odwoławczy takie postępowanie organu sąd ocenił jako niezrozumiałe, nieracjonalne i jako oczywiste lekceważenie przepisów.

W grupie spraw zakończonych stwierdzeniem bezczynności lub przewlekłości rozpoznanych w Wydziale II wyróżnić należy sprawę II SAB/Bk 76/24, zakończoną oddaleniem skargi.

Sąd w sprawie tej zwrócił uwagę na zaistnienie sytuacji, w której:

1) istnieje decyzja ostateczna z 2017 r. w przedmiocie pozwolenia zintegrowanego dla danego terenu (ze zmianami z 2017 i 2019 r.),

2) kolejne postępowanie administracyjne z 2021 r. w przedmiocie zmiany ww. pozwolenia zostało zakończone decyzją ostateczną, jednak zarówno był tej decyzji, jak i samego postępowania, po wyroku WSA w Białymstoku stoją pod znakiem zapytania, bowiem toczy się postępowanie przed NSA,

3) wnioskiem z 27 lutego 2024 r. zostało zainicjowane kolejne postępowanie administracyjne między tymi samymi stronami, dotyczące tego samego adresu, w przedmiocie wydania nowego pozwolenia zintegrowanego – w miejsce istniejącego.

Sąd wyjaśnił na tym tle, że aktualnie legalność działań organu, polegających na braku oceny możliwości wydania pozwolenia zintegrowanego (jego zmiany) przez pryzmat decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach obejmującej zamierzenia skarżącego, została zakwestionowana przez sąd administracyjny. Sąd w nieprawomocnym wyroku w sprawie II SA/Bk 857/21 wskazał na konieczność zażądania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przed wydaniem decyzji zmieniającej decyzję udzielającą pozwolenia zintegrowanego. Domniemanie legalności ostatecznej decyzji Kolegium w przedmiocie zmiany pozwolenia zintegrowanego z 2017 r. zostało przez sąd podważone. Natomiast sam wyrok WSA w Białymstoku z dnia 25 stycznia 2022 r., sygn. akt. II SA/Bk 857/21 nie został wyeliminowany z obrotu prawnego. W tym stanie rzeczy działania organu sprzeczne z oceną prawną wyrażoną w tym orzeczeniu obarczone są ryzykiem ewentualnej sprzeczności z prawem. Przed wydaniem ww. orzeczenia organy rozstrzygające w postępowaniach inicjowanych przez skarżącego w przedmiocie pozwolenia zintegrowanego dla instalacji dla uboju zwierząt mogły pozostawać w przekonaniu, że ich działania są zgodne z prawem. Strony postępowania mogą wzruszyć zapadły, nieprawomocny wyrok wyłącznie za pomocą skargi kasacyjnej wniesionej do NSA.

Sąd wskazał, że do czasu jej rozpoznania organy w sprawach dotyczących pozwolenia zintegrowanego dla ww. instalacji mają uprawnione podstawy do przekonania, że to działanie zgodne z oceną prawną wyrażoną w wyroku WSA w Białymstoku z dnia 25 stycznia 2022 r., sygn. akt. II SA/Bk 857/21, jest zarazem działaniem zgodnym z prawem. Nieuzasadniona byłaby natomiast polemika organów z ww. orzeczeniem, polegająca na wydaniu w istocie bardzo podobnych decyzji, co uchylone przez WSA w Białymstoku, z tą jedynie różnicą, że zamiast zmiany pozwolenia zintegrowanego doszłoby do jego zastąpienia nowym pozwoleniem, z tożsamym jednak skutkiem dla skarżącego. W praktyce organ, po zainicjowaniu kolejnego postępowania administracyjnego wnioskiem strony, stanął przed wyborem czy ponownie postąpić w sposób, który został już uznany wcześniej za niezgodny z prawem, powielając ścieżkę postępowania z 2021 r., czy też zastosować się do

wskazań WSA w Białymstoku, ewentualnie wstrzymać się od jakichkolwiek działań w sprawie do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej od ww. wyroku przez NSA. Sąd uznał, że z punktu widzenia zasady szybkości postępowania właściwym było podjęcie działań respektujących ocenę prawną WSA w Białymstoku.

Sąd uściślił również, że w zakresie w jakim jest to uzasadnione przedmiotem skargi w niniejszej sprawie, podziela ocenę prawną wyrażoną w wyroku WSA w Białymstoku z dnia 25 stycznia 2022 r., sygn. akt. II SA/Bk 857/21. Nie będąc związanym tym orzeczeniem sąd uznał jednak konkluzje sądu za uzasadnione, a przy tym adekwatne w stosunku do postępowania zainicjowanego wnioskiem strony skarżącej. Działania strony w tym postępowaniu, jak i przed sądem w niniejszej sprawie sąd uznał zaś przede wszystkim za polemikę z ww. orzeczeniem, równoległą do postępowania kasacyjnego przed NSA. W ocenie sądu specyfika postępowania w przedmiocie skargi na bezczynność nie daje jednak pola do tego rodzaju rozważań jak w postępowaniu w przedmiocie skargi na działanie określonego organu.

Za godną omówienia należy także uznać sprawę oznaczoną sygn. akt II SAB/Bk 85/24, zakończoną stwierdzeniem przewlekłego prowadzenia postępowania z rażącym naruszeniem prawa, wymierzeniem organowi grzywny oraz przyznaniem stronie skarżącej sumy pieniężnej.

Zdaniem rozpoznającego tę sprawę sądu akta sprawy nie wskazują, by organ choćby zbliżył się do wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy. Nie został zebrany odpowiedni materiał dowodowy. Nawet wypełnianie formalnych obowiązków przewidzianych w k.p.a. stanowiło problem, gdyż dopiero po ponad 3 latach zawiadomiono stronę o wszczęciu postępowania. Konsekwentnie organ nie wypełniał obowiązku przewidzianego w art. 36 k.p.a., choć oczywiście jest, że nie dotrzymuje on terminów do załatwienia sprawy.

Sąd podkreślił, że w ciągu ponad 3,5 roku nie załatwiono sprawy w sposób przewidziany przepisami prawa, co nie znajduje żadnego usprawiedliwienia. W sprawie skutecznie zainicjowanej wnioskiem w trybie art. 234 Prawa wodnego postępowanie może

zakończyć się w różny sposób, poprzez: wydanie decyzji na podstawie art. 234 ust. 3 Prawa wodnego nakazującej właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, ustalającej termin wykonania tych czynności, bądź też przez wydanie decyzji odmownej, zaś w pewnych określonych przypadkach przez wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania administracyjnego. Nieliczne i przerywane długimi okresami braku działania czynności organu nie zbliżyły go do zakończenia sprawy na jeden z powyższych sposobów.

Wymierzając w tej sprawie grzywnę sąd miał na uwadze w szczególności długotrwałość prowadzonego postępowania, znaczące okresy niedziałania lub podejmowania działań pozornych, niekoncentrowanie materiału dowodowego, brak reakcji na kolejne, jednoznaczne wnioski strony. Natomiast przyznając sumę pieniężną skarżącemu miał na uwadze czas trwania postępowania i okresy rażącej pasywności, a także moralne i osobiste dolegliwości wynikające z sytuacji przedłużania się rozpoznania sprawy.

Sąd odniósł się do wniosku strony dot. grzywny i przyznania sumy pieniężnej, wyjaśniając, że wysokość grzywny oraz sumy pieniężnej zakreślono we wnioskach w wysokości maksymalnej, jednak sąd musi mieć na uwadze całe spektrum przypadków bezczynności, czy przewlekłego prowadzenia postępowania, w których dalece bardziej konieczne będzie bardziej zdecydowane zdyscyplinowanie organu i zrekompensowanie skarżącemu doznanej krzywdy, w tym chociażby przypadki dużo dłuższych okresów braku reakcji organu czy ignorowanie przez organ prawomocnych orzeczeń sądowych w zakresie bezczynności i przewlekłości. Sąd podkreślił, że konieczne jest różnicowanie wysokości grzywny, czy sumy pieniężnej w zależności od danego przypadku.

Spośród spraw rozpoznanych w Wydziale II, najwięcej dotyczyło bezczynności organu w zakresie udzielenia informacji publicznej (61 spraw). Należy stwierdzić, że zasadniczy spór w tych sprawach dotyczył najczęściej kwestii uznania żądanych informacji za informację publiczną, natomiast oddalenie skargi

bądź też stwierdzenie bezczynności lub przewlekłości organu stanowiło jedynie konsekwencję oceny sądu w tej spornej kwestii.

W 2024 roku działalność orzecznicza sądu w omawianej sferze stanowiła kontynuację poglądów formułowanych w latach poprzednich. Oceniając, czy doszło do bezczynności czy przewlekłości, sąd miał na uwadze dotychczasowy dorobek orzeczniczy sądu i innych sądów administracyjnych, nie stwierdzając podstaw do zmiany linii orzeczniczej.

V

STOSOWANIE art. 64a, art. 145a i art. 179a p.p.s.a.

1. Stosowanie art. 64a p.p.s.a.

W 2024 r. wpłynęły 34 sprzeciwy od decyzji kasacyjnych organów administracji publicznej i wszystkie zostały zarejestrowane w Wydziale II. W porównaniu z rokiem ubiegłym wpływ ten był zauważalnie mniejszy, bowiem wówczas łącznie wpłynęły 62 sprzeciwy i wszystkie również zostały zarejestrowane w Wydziale II.

W 2024 r. załatwiono 37 spraw ze sprzeciwów wniesionych na podstawie art. 3 § 2a p.p.s.a., w tym 5 sprzeciwów, które wpłynęły jeszcze w 2023 r. W 26 sprawach sprzeciwy zostały oddalone, w 4 sprawach uchylono zaskarżoną decyzję kasacyjną organu administracji, natomiast w 3 odrzucono sprzeciw i w 4 połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Sąd orzekł wyłączenie na posiedzeniu niejawnym w wyżej wymienionych sprawach.

Ze spraw, w których uchylono zaskarżoną decyzję kasacyjną organu należy wymienić sprawę o sygn. akt II SA/Bk 203/24 (wyrok z 14 maja 2024 r.), w której przedmiotem kontroli była decyzja Wojewody uchylająca decyzję Starosty, na mocy której odmówiono uchYLENIA ostatecznej decyzji własnej, zatwierdzającej projekt budowlany i udzielającej skarżącemu pozwolenia na budowę (...).

Na wstępie swoich rozważań Sąd podkreślił, że kontrola prawidłowości zaskarżonej decyzji w ramach rozpoznania sprzeciwu oznacza w istocie konieczność dokonania oceny, czy w realiach konkretnej sprawy organ odwoławczy w uzasadniony sposób skorzystał z możliwości wydania decyzji kasacyjnej, czy też bezpodstawnie uchylił się od załatwienia sprawy co do jej istoty. Podstawowym obowiązkiem sądu administracyjnego, rozpoznającego sprzeciw od decyzji kasacyjnej, będzie zatem przede wszystkim ustalenie, czy zachodziły przesłanki do zastosowania art. 138 § 2 k.p.a., a więc odstąpienia od zasady ogólnej ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy albo

zakończenia jej w inny sposób. Dokonując kontroli rozstrzygnięcia wydanego, na podstawie art. 138 § 2 k.p.a., sąd nie jest natomiast władny odnosić się do meritum sprawy w kierunku jej przesądzenia, skoro na skutek uchylecia decyzji organu pierwszej instancji sprawa wraca do merytorycznego rozpatrzenia przed tym organem (por. wyrok NSA z 9 maja 2017 r., II OSK 2219/15).

Następnie Sąd podniósł, że zaistniały spór skupia się wokół uznania A.Z. za stronę postępowania w sprawie dotyczącej przyznania C.Z. pozwolenia na budowę. Zdaniem Sądu nie można było uznać, że organ odwoławczy wydał decyzję kasacyjną uzasadnioną wystąpieniem przesłanek z art. 138 § 2 k.p.a., albowiem kontrolowane rozstrzygnięcie było przedwczesne, a przede wszystkim zbyt lakoniczne, pobieżne i nie do końca zrozumiałe, by poddawało się kontroli sądowej w zakresie prawidłowości i legalności jego wydania.

Jednocześnie Sąd wyjaśnił, że w świetle wskazanego powyżej przepisu konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy, mający istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, należy oceniać przez pryzmat przepisów prawa materialnego mogących mieć zastosowanie w danej sprawie (por. wyrok NSA z 13 lutego 2019 r., II OSK 132/19). Należy zatem pamiętać, że zakres i przedmiot postępowania wyjaśniającego, które powinny przeprowadzić organy administracji, wyznaczają przepisy prawa materialnego mogące znaleźć zastosowanie w danej sprawie (por. P. M. Przybysz [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2024, art. 138). Na gruncie niniejszej sprawy będą to zatem art. 28 ust. 2 w zw. z art. 3 pkt 20 u.p.b. regulujące kwestię uzyskania przymiotu strony postępowania w sprawie pozwolenia na budowę.

Przechodząc do rozpoznania istoty sprawy Sąd wskazał, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odnosi się do możliwości uznania A.Z. za stronę postępowania, nie w pełni koreluje z aktualnym brzmieniem art. 3 pkt 20 u.p.b. i sposobem rozumienia pojęcia „obszar oddziaływania obiektu budowlanego” oraz analizą dokonaną w tym względzie przez organ pierwszej instancji. Organ pierwszej instancji szczegółowo przeanalizował bowiem kwestię obszaru oddziaływania obiektu pod kątem odległości ściany bez okien i drzwi od granicy działki

(§ 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002 r. poz. 1225 ze zm., dalej jako: „r.w.t.”), potencjalnych ograniczeń związanych z przesłaniem obiektu (§ 13 ust. 1 pkt 1 lit. a r.w.t.) oraz odległości między zewnętrznymi ścianami budynków, niebędących ścianami oddzielenia przeciwpożarowego (§ 271 ust. 1 w zw. z art. § 12 r.w.t.). W oparciu o przeprowadzoną analizę Starosta uznał, że z uwagi na obowiązującą w Prawie budowlanym definicję obszaru oddziaływania obiektu budowlanego i brak wpływu zatwierdzonych rozwiązań projektu budowlanego na możliwość zabudowy przez A.Z. własnej nieruchomości, nie zakwalifikowano terenu działki (...) do obszaru oddziaływania, zaś A.Z. jako właściciel nieruchomości nie uzyskał statusu strony w postępowaniu. Tymczasem, pomimo skrupulatnie dokonanej przez organ pierwszej instancji oceny, Wojewoda nie zgodził się z nią (...). Sąd stanął zatem na stanowisku, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji (...) jest pobieżne i budzi wątpliwości co do tego, dlaczego właściwie organ odwoławczy zakwestionował stanowisko Starosty. Oczywiście, należało zgodzić się z Wojewodą co do podanych odległości usytuowania budynku od projektowanej zabudowy – jest to kwestia bezsporna, jednakże Wojewoda w żaden sposób nie wyjaśnił, dlaczego odległości te miałyby wpływać na stwierdzenie znajdowania się w „obszarze oddziaływania obiektu” tym bardziej, że w decyzji pierwszej instancji wartości te zostały zbadane i stwierdzono, że po myśli ww. przepisów r.w.t. wykluczają one wpływ zatwierzonego projektu budowlanego na możliwość zabudowy przez A.Z. Wojewoda jednak nawet nie podjął próby zakwestionowania tychże, właściwie się do nich nie odnosząc. Co więcej, ze skarżonej decyzji nie wynika, czy – i jeśli tak, to które – odrębne przepisy materialnego prawa administracyjnego wprowadzałyby w stosunku do A.Z. i jego działki ograniczenia zabudowy. Wojewoda ani nie zanegował unormowań powoływanych przez Starostę, ani nie wskazał innych. Zaakcentował jedynie konieczność uczestniczenia w postępowaniu i możliwość dostępu do akt celem weryfikacji spełniania przez inwestycję wymogów z art. 5 ust. 1 u.p.b.,

przyznając te przymioty stronie – właścicielowi działki znajdującej się w obszarze oddziaływania inwestycji. Skoro jednak w sprawie *de facto* nie rozstrzygnięto jeszcze, czy działka A.Z. znajduje się w obszarze oddziaływania, to przedwczesny jest wniosek, że A.Z. powinien przysługiwać przymiot strony. Idąc dalej, sąd zauważył, że wadliwy był sposób, w jaki Wojewoda odniósł się do rozumienia „obszaru oddziaływania” i ograniczeń w zabudowie.

Ponadto Sąd stwierdził, że zgodnie z aktualnym orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego w związku z realizacją inwestycji musi rzeczywiście wystąpić prawne ograniczenie w możliwości zabudowy innej nieruchomości, a nie tylko możliwość jakiegokolwiek oddziaływania danego obiektu. Wobec tego, sama w sobie okoliczność, że dany podmiot jest właścicielem sąsiedniej nieruchomości nie jest wystarczająca do przyjęcia, że podmiotowi temu przysługuje status strony. Chodzi bowiem nie o jakiegokolwiek oddziaływanie na nieruchomość, ale o oddziaływanie w sposób ograniczający jej zabudowę. Wobec tego niezbędne jest wyraźne sprecyzowanie konkretnego przepisu prawa administracyjnego, wykluczającego bądź ograniczającego zabudowę działki sąsiedniej ze względu na powstanie projektowanej zabudowy. Ograniczenia wyprowadzane ze wskazanego przepisu prawa administracyjnego muszą być rzeczywiste, a nie hipotetyczne. Potencjalne oddziaływanie nie może zostać sprowadzone do spekulacji. Chodzi o wskazanie jakiego rodzaju konkretne ograniczenia zabudowy sąsiedniej działki zaktualizują się na skutek powstania projektowanej zabudowy (por. wyroki NSA z: 5 grudnia 2023 r., II OSK 2282/23, 17 kwietnia 2024 r., II OSK 481/24).

Podsumowując, w ocenie Sądu, rozważania organu odwoławczego w zakresie nieprawidłowości argumentacji Starosty co do oddziaływania spornej inwestycji na nieruchomość A.Z. są zatem zbyt ogólne, a do tego opierają się na błędnym przeświadczeniu, że nawet hipotetyczne (niepewne, potencjalne) oddziaływanie obiektu na inną nieruchomość, czyni jej właściciela stroną postępowania w sprawie pozwolenia na budowę. Wobec tego sąd uznał, że wydając zaskarżoną decyzję Wojewoda naruszył przepisy art. 138 § 2 k.p.a. w zw. z art. 28 ust. 2 i art. 3

pkt 20 u.p.b. oraz w zw. z art. 77 § 1 i art. 107 § 3 oraz art. 136 k.p.a., a w konsekwencji także art. 8 k.p.a.

Z kolei w sprawie o sygn. akt II SA/Bk 77/24 (wyrok z 29 lutego 2024 r.) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku oddalił sprzeciw od decyzji Kolegium, na mocy której uchylono decyzję Burmistrza, odmawiającą inwestorowi ustalenia warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na zmianie sposobu użytkowania budynku gospodarczego na budynek usługowy (...).

Początkowo, powołując się na wyrok NSA z 21 lutego 2012 r., II GSK 9/11 Sąd wyjaśnił, że decyzja kasacyjna, o której mowa w art. 138 § 2 k.p.a. jest typowym rozstrzygnięciem procesowym, nie przesądza zatem o istocie sprawy administracyjnej, lecz jest ostatnim aktem wydanym w toku instancji, który w inny sposób kończy postępowanie. Ponadto wydanie przez organ odwoławczy decyzji kasacyjnej jest dopuszczalne wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie dwie przesłanki: po pierwsze, gdy decyzja wydana została z naruszeniem przepisów postępowania i po drugie, gdy konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Druga z ww. przesłanek ma, w przeciwieństwie do pierwszej, charakter ocenny, wymagający każdorazowej interpretacji na tle zaistniałych okoliczności faktycznych danej sprawy. W orzecznictwie przyjmuje się, że stwierdzenie „konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie” jest równoznaczne z nieprzeprowadzeniem przez organ pierwszej instancji postępowania wyjaśniającego w całości lub znacznej części, co z kolei uniemożliwia rozstrzygnięcie sprawy przez organ odwoławczy zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego (por. wyrok NSA z 24 kwietnia 2014 r., II OSK 2846/12). Tym samym rozstrzygnięcie kasacyjne może zapaść wyłącznie w sytuacji, gdy wątpliwości organu drugiej instancji co do stanu faktycznego, nie da się wyeliminować z zastosowaniem art. 136 k.p.a.

W sprawie tej Sąd uznał, że sprzeciw nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż za wydaniem decyzji kasacyjnej przemawiało nieprawidłowe wyznaczenie, w sporządzonej analizie architektoniczno-urbanistycznej, obszaru analizowanego,

albowiem ani z treści decyzji, ani z analizy funkcji nie wynikało jaką dokładnie długość miał front terenu (...). Ponadto obszar został wyznaczony w każdą stronę w innej odległości – w jedną stronę został wyznaczony na około 200 – 300 m, zaś w drugą na zaledwie 100 m (w uzasadnieniu decyzji mowa jest też o 120 – 295 m). Organ pierwszej instancji w żaden sposób nie uzasadnił przy tym takiego działania, które zdaniem Kolegium, było sprzeczne z istotą „centralnego” wyznaczenia obszaru analizowanego. Powyższe stanowiło zatem kluczową kwestię dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie, gdyż w obszarze, w stronę którego wyznaczono odległość 200 – 300 m znajdowała się praktycznie sama zabudowa jednorodzinna mieszkaniowa, zaś w obszarze wyznaczonym na odległość niespełna 100 m – znajdowała się zabudowa zagrodowa. Tym samym Sąd podzielił stanowisko Kolegium, że taki stan rzeczy wyłącza możliwość weryfikacji prawidłowości działań podjętych przez organ pierwszej instancji oraz kontroli zgodności z prawem poczynionych ustaleń.

Następnie Sąd podniósł, że sporządzona w sprawie (ponowna) analiza funkcji oraz cech zabudowy i zagospodarowania terenu, nie została przeprowadzona w sposób prawidłowy. Sąd podzielił zatem również stanowisko Kolegium, że obszar analizy mógł zostać wyznaczony „intencjonalnie”, celem objęcia jego zakresem zabudowy o określonej funkcji, lekceważąc jednocześnie obowiązek objęcia całości zabudowy wokół planowanego przedsięwzięcia. Poza tym Sąd wyjaśnił, że obszar analizy powinien być wyznaczony „wokół” działki budowlanej, której dotyczy wnioski o ustalenie warunków zabudowy. Obowiązek wyznaczenia obszaru analizowanego wokół działki budowlanej nie oznacza co prawda, że działka, na której ma być realizowane zamierzenie inwestycyjne, ma znajdować się „mierniczo” w idealnym środku tego obszaru. Jednakże nie powinno budzić wątpliwości, że chodzi o miejsce geometrycznie centralne, czyli nieperyferyjne, nieleżące na uboczu takiego miejsca centralnego. Takie rozumienie zakłada także, że jeśli organ przyjmuje, że ono może i powinno w kontekście konkretnych uwarunkowań terenu nie znajdować się w geometrycznym centrum, to obowiązkiem organu jest wskazanie przyczyn leżących u podstaw racjonalnego

wyznaczenia tego obszaru w sposób, który nie uwzględniałby centralnego położenia planowanej inwestycji (por. wyrok NSA z 19 stycznia 2010 r., II OSK 101/09).

Jednocześnie Sąd podzielił stanowisko wyrażone przez Naczelny Sąd Administracyjny (por. wyrok NSA z: 30 października 2018 r., II OSK 2903/18, 26 października 2023 r., II OSK 2022/23), że z uwagi na charakter stwierdzonych uchybień obowiązujące przepisy nie pozwalały na usunięcie tych wadliwości w ramach dodatkowego, uzupełniającego postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez organ drugiej instancji. Nie budzi zatem wątpliwości, że prawidłowe sporządzenie analizy urbanistycznej i projektu decyzji o warunkach zabudowy, wykracza znacząco poza ramy unormowanego w art. 136 k.p.a. uzupełniającego postępowania dowodowego. Tak istotne braki postępowania dowodowego nie mogą zostać uzupełnione przez organ odwoławczy w trybie art. 136 § 1 k.p.a. Doprowadziłoby to bowiem do sytuacji, w której organ odwoławczy przeprowadziłby *de facto* postępowanie w przedmiocie ustalenia warunków zabudowy z wszelkimi tego rygorami, a nie zaś prowadził dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, że Kolegium zasadnie uznało, że przeprowadzona przez organ pierwszej instancji analiza architektoniczno-urbanistyczna nie mogła być podstawą do wydania odmownej decyzji ustalającej warunki zabudowy dla przedmiotowej inwestycji.

2. Stosowanie art. 145a p.p.s.a.

W 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku nie orzekał w żadnej ze spraw w oparciu o art. 145a § 1 p.p.s.a. Podobnie było w roku poprzednim.

3. Stosowanie art. 179a p.p.s.a.

W zakresie stosowania art. 179a p.p.s.a. w 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku wydał 3 wyroki uwzględniające skargę kasacyjną w trybie autokontroli i ponownie orzekające merytorycznie w sprawie – 2 zapadły w Wydziale II a 1 w Wydziale I. W roku 2023 spraw rozstrzyganych w trybie autokontroli było 9, a zatem zauważalna jest tendencja spadkowa liczby spraw w tej kategorii.

W trybie ww. autokontroli Sąd w 2 sprawach uchylił zaskarżony wyrok i oddalił skargę natomiast w 1 sprawie uwzględnił skargę i uchylił zaskarżony akt.

Wśród wskazanych powyżej spraw na uwagę zasługuje wyrok z 16 kwietnia 2024 r., sygn. akt II SA/Bk 312/23, na mocy którego Sąd uchylił wyrok z 17 października 2023 r. i oddalił skargę. Sąd doszedł bowiem do przekonania w wyniku ponownej analizy akt sprawy, że zaistniała przesłanka nieważności postępowania sądowego z art. 183 § 2 pkt 5 p.p.s.a., gdyż strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Albowiem w postępowaniu przed sądem administracyjnym na etapie poprzedzającym wydanie zaskarżonego wyroku z 17 października 2023 r. jako strona postępowania został wskazany małoletni W.S. i jemu też bezpośrednio, zamiast jego matce – jako ustawowemu przedstawicielowi, była doręczana cała korespondencja (skarga, odpowiedź na skargę oraz zawiadomienie o terminie rozprawy). Wobec tego Sąd wyjaśnił, że skoro osoba fizyczna nie mająca zdolności procesowej może podejmować czynności w postępowaniu tylko przez swojego przedstawiciela ustawowego, to pominięcie takiego przedstawiciela ustawowego w kierowanej do małoletniego korespondencji, było równoznaczne z tym, że został on pozbawiony możliwości obrony swych praw, a to stanowi przesłankę nieważności postępowania z art. 183 § 2 pkt 5 p.p.s.a. Tym samym dostrzeżenie tej wady postępowania sądowego *post factum* i złożenie skargi kasacyjnej umożliwiło Sądowi pierwszej instancji skorzystanie z instytucji autokontroli przewidzianej w art. 179a p.p.s.a. Wyrazem powyższego stało się natomiast uchylenie wyroku wydanego w dniu 17 października 2023 r., po uprzednim zawiadomieniu T.M. jako przedstawicielki ustawowej małoletniego W.S. o toczącym się postępowaniu, terminie wyznaczonej rozprawy i umożliwieniu jej uczestniczenia w niej.

Jednocześnie Sąd, przystępując do ponownego rozpoznania sprawy podkreślił, że skarga nie zasługiwała na uwzględnienie, albowiem jej zarzuty i argumenty nie podważyły legalności zaskarżonego rozstrzygnięcia. Ponadto Sąd stwierdził, że na obecnym etapie postępowania, oceniając legalność wydanej decyzji, należało skoncentrować się na ustaleniu, czy

wytyczne zawarte w uprzednio wydanym wyroku WSA zostały wykonane oraz czy zarzuty skargi w tym zakresie nie podważają legalności wydanego rozstrzygnięcia.

W związku z powyższym zdaniem Sądu organy nadzoru budowlanego prawidłowo wypełniły zalecenia zawarte w prawomocnym wyroku WSA z 8 lipca 2021 r., sygn. akt II SA/Bk 397/21 i wbrew zarzutom skargi prawidłowo przyjęły, że złożony projekt budowlany zamienny dotyczący remontu, adaptacji i rozbudowy istniejącego budynku kamienicy (...) na cele usługowo – handlowe i gastronomiczne wraz z zagospodarowaniem terenu (...) i zezwalającej na wznowienie robót według tego projektu, jednocześnie nakładającej na inwestora obowiązek uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie przedmiotowej inwestycji, jest zgodny z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, posiada wymagane opinie i uzgodnienia, a projekt zagospodarowania terenu jest kompletny i zgodny z obowiązującymi przepisami techniczno – budowlanymi.

Z kolei w sprawie o sygn. akt II SA/Bk 946/23 Sąd wyrokiem z 27 czerwca 2024 r. uchylił wyrok z 14 marca 2024 r. i uchylił zaskarżoną decyzję. Sąd uznał bowiem za oczywiście usprawiedliwione zarzuty skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę skarżącą, dotyczące nieuwzględnienia faktu, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji nie była już ona właścicielem lokali.

Na wstępie swoich rozważań Sąd podniósł, że istotą autokontroli jest sprawdzenie przez skład orzekający wydanego przez siebie orzeczenia (naprawienie popełnionych przy wyrokowaniu błędów i wydanie orzeczenia prawidłowego).

Następnie przechodząc do rozstrzygnięcia istoty sprawy Sąd przyznał, że zarzuty, chociaż sformułowane nieprecyzyjnie (niewskazujące na powiązanie z mającymi zastosowanie przepisami p.p.s.a. tj. art. 145 § 1 pkt 1 lit. a i c), nie mogły zostać nieuwzględnione. Istotnie bowiem Sąd oddalił skargę na decyzję, co do której adresata nie przeprowadzono wystarczających ustaleń, a co zostało ujawnione dopiero na etapie kasacyjnym przez pełnomocnika strony skarżącej. Pomimo wątpliwości odnośnie tak późnego ujawnienia tej okoliczności przez samą stronę, zwłaszcza że musiała być stroną umowy sprzedaży z 23

czerwca 2023 r., a zatem nie tylko na datę wydania zaskarżonej decyzji (8 listopada 2023 r.), ale już na datę poprzednio wydanego wyroku (z 6 września 2023 r. sygn. akt II SA/Bk 572/23) wiedziała o zmianie właściciela, to nie zmienia to jednak faktu, że zmiana ta nie została uwzględniona ani przez organ odwoławczy w zaskarżonej decyzji, ani przez Sąd w wyroku z 14 marca 2024 r.

Jednocześnie Sąd wyjaśnił, że dane zawarte w księgach wieczystych są jawne formalnie i materialnie. Organ ani sąd nie mogą zatem zasłaniać się ich niezajomością. Ponadto kwestia ustalenia właściwego adresata decyzji wydawanej na podstawie art. 71a ust. 4 u.p.b. ma zasadnicze znaczenie w sprawie niniejszej dotyczącej przywrócenia poprzedniego sposobu użytkowania obiektu lub jego części. Następnie Sąd wskazał, że ustalenie aktualnej treści księgi wieczystej w zakresie wpisów w dziale II Własność doprowadziłoby do uwzględnienia zmian podmiotu właścicielskiego i prawidłowego określenia adresata decyzji wydanej na podstawie art. 71a ust. 4 u.p.b. Nieuczynienie tego przez organ nadzoru budowlanego nie zwalniało natomiast sądu z tej powinności w ramach kontroli legalności decyzji i obowiązków wynikających z art. 2 u.k.w.h. Tymczasem zaniechanie tego sprawdzenia wywołało stan nieskontrolowania faktów i dowodów wynikających z akt sprawy, mimo że było to pożądane na gruncie art. 106 § 3 p.p.s.a. Niewątpliwie sprawdzenie aktualnej treści księgi wieczystej on-line nie przyczyniłoby się do nadmiernego przedłużenia postępowania w sprawie. W związku z powyższym, w ocenie Sądu, nieustalenie stanu faktycznego (niedostrzeżenie faktu zbycia nieruchomości oraz wydanie decyzji wobec zbywcy) prowadziło do wystąpienia naruszenia prawa procesowego (a nie prawa materialnego), które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy w rozumieniu art. 145 § 1 pkt 1 lit. c p.p.s.a.

Podsumowując stwierdzić należy, że pomimo wydania 3 wyroków w trybie art. 179a p.p.s.a., porównując tę wartość do łącznej liczby skarg kasacyjnych jakie wpłynęły w 2024 r. do tutejszego sądu, ilość tych spraw nie była znaczna, a wręcz – można by rzec – marginalna. Jednocześnie zauważyć trzeba, że – w porównaniu do roku poprzedniego – nie wystąpiły sprawy jednorodne.

I

**SPRAWY O WYMIERZENIE ORGANOM GRZYWIEN
NA PODSTAWIE**

**art. 55 § 1, art. 112, art. 145a § 2, art. 145a § 3, art. 149 § 2,
art. 154 § 1 p.p.s.a. ORAZ W ZAKRESIE STOSOWANIA
INSTYTUCJI SYGNALIZACJI
NA PODSTAWIE art. 155 § 1 p.p.s.a.**

1. Sprawy o ukaranie organu grzywną w trybie art. 55 § 1 p.p.s.a. za nieterminowe przekazanie sądowi skargi wraz z aktami sprawy i odpowiedzią na skargę

W 2024 r. wpłynęło 6 wniosków o ukaranie organu grzywną w trybie art. 55 § 1 p.p.s.a. natomiast z poprzedniego roku nie pozostał do rozpoznania żaden wniosek. Oznacza to niewielki wzrost złożonych wniosków w tym przedmiocie, bowiem w 2023 r. wpływ ten wynosił 4 wnioski. Ogółem w 2024 r. załatwiono 6 wniosków o ukaranie organu grzywną i wszystkie zostały zarejestrowane w Wydziale II.

W 5 przypadkach wymierzono organowi grzywnę, natomiast w 1 przypadku odrzucono wniosek. Wysokość zasądzonych grzywien wyniosła 800 zł.

W sprawie o sygn. akt II SO/Bk 4/24 (postanowienie z 20 listopada 2024 r.) Sąd wymierzył grzywnę w wysokości 100 zł. Organ dopuścił się bowiem uchybienia terminu z art. 54 § 2 p.p.s.a. i art. 21 pkt 1 u.d.i.p., gdyż okres zwłoki wyniósł ponad 2 miesiące. Jednocześnie Sąd wyjaśnił, że grzywna, o jakiej mowa w art. 55 § 1 p.p.s.a., ma charakter mieszany, tj. dyscyplinująco-restrykcyjny, a wyłączną materialnoprawną przesłanką jej wymierzenia jest niewypełnienie obowiązku przekazania skargi wraz z odpowiedzią na skargę i aktami administracyjnymi do sądu (por. postanowienia NSA: z 18 maja 2021 r., III OSK 4560/21; z 23 września 2014 r., I OZ 759/14; z 22 lipca 2014 r., I OZ 489/14; z 6 czerwca 2013 r., I OZ 429/13; z 25 kwietnia 2013 r., I OZ 278/13). Ponadto Sąd stwierdził, że użyte w art. 55 § 1 p.p.s.a. sformułowanie „sąd może orzec o wymierzeniu grzywny”

wskazuje z kolei, że wymierzenie grzywny nie jest obligatoryjne i kwestia ta pozostawiona jest uznaniu sądu. Oznacza to zatem, że podejmując rozstrzygnięcie w przedmiocie grzywny, sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, a więc m.in. przyczyny niewypełnienia obowiązków, o których mowa w art. 54 § 2 p.p.s.a., czas jaki upłynął od wniesienia skargi, a także okoliczność, czy przed rozpatrzeniem wniosku o wymierzenie grzywny organ lub podmiot zobowiązany do przekazania skargi wypełnił obowiązek w tym zakresie i czy wyjaśnił powody niedotrzymania terminu.

Warto także przytoczyć sprawę o sygn. akt II SO/Bk 2/24, w której postanowieniem z 3 lipca 2024 r. Sąd również wymierzył grzywnę w wysokości 100 zł. Jednocześnie Sąd podkreślił, że obowiązek przekazania sądowi skargi istnieje niezależnie od stanowiska organu co do dopuszczalności i zasadności skargi. Już tylko samo żądanie strony nadania skardze określonego biegu obliguje podmiot, do którego skarga ta została skierowana, do uczynienia zadość temu żądaniu. Dopiero bowiem w toku postępowania zainicjowanego skargą sąd zobowiązany jest dokonać oceny wniosku i ustalić, czy skarga skierowana do sądu mieści się w zakresie właściwości sądów administracyjnych, czy żądane informacje były informacją publiczną, czy adresat wniosku o udzielenie tych informacji zobowiązany był do rozpoznania wniosku stosownie do przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, czy też w jakikolwiek sposób pozostawał w bezczynności. Poza tym Sąd wyjaśnił, że obowiązujące przepisy statuuje dwa warunki, których spełnienie pozwala sądowi na wymierzenie grzywny. Pierwszym z nich jest stwierdzenie uchybienia przez organ terminowi do przekazania sądowi skargi wraz z aktami sprawy i odpowiedzią na skargę, natomiast drugim - złożenie przez stronę wniosku o wymierzenie grzywny. Wobec tego przesłanką do wymierzenia grzywny jest sam fakt nieprzekazania skargi sądowi w ustawowym terminie, bez względu na przyczyny takiego stanu rzeczy. Końcowo Sąd podniósł, że określając wysokość grzywny, uwzględnił okres zwłoki, który wyniósł ponad 3 miesiące, ale też fakt, że ostatecznie skarga została przekazana, jak również wzięto pod uwagę charakter działalności Zakładu, którym to jest placówka

medyczna, prawdopodobnie niedoświadczona w postępowaniach administracyjnych i sądownoadministracyjnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że w 2024 r. nastąpił nieznaczny wzrost złożonych wniosków o ukaranie organu grzywną, na podstawie art. 55 § 1 p.p.s.a. (z 4 w 2023 r. do 6 w 2024 r.).

2. Nałożenie przez sąd grzywny na podstawie art. 112 p.p.s.a., art. 145 a § 2, art. 145 a § 3.

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie wystąpiły w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Białymstoku przypadki nałożenia grzywny na podstawie art. 112 p.p.s.a. – za uchylanie się organu od zastosowania się do postanowienia sądu lub zarządzenia przewodniczącego, podjętych w toku postępowania i w związku z rozpoznaniem sprawy. Podobnie nie wystąpiły sytuacje wymierzenia grzywny na podstawie art. 145a § 2 p.p.s.a. – za niezawiadomienie sądu przez organ o wydaniu decyzji lub postanowienia w terminie określonym przez sąd w orzeczeniu uwzględniającym skargę, ani w oparciu o art. 145a § 3 p.p.s.a. – za niewydanie decyzji lub postanowienia przez organ w terminie określonym przez sąd w orzeczeniu uwzględniającym skargę.

3. Nałożenie przez sąd grzywny na podstawie art. 149 § 2 p.p.s.a. w związku z rozpoznawaniem skarg na bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania

W 2024 r. wpłynęły 34 wnioski o wymierzenie organom grzywny w trybie art. 149 § 2 p.p.s.a., z czego zdecydowana większość została zarejestrowana w Wydziale II (32 wnioski). Rozpoznano również 1 sprawę, która przeszła z roku 2023. Sąd wymierzył organom 4 grzywny, 3 na wniosek i 1 z urzędu. Łączna kwota zasądzonych grzywien z tego tytułu wynosiła 3.600 zł. W 21 przypadkach wnioski o wymierzenie grzywny zostały oddalone, zaś 9 załatwiono w inny sposób (poprzez odrzucenie skargi zawierającej wniosek). We wszystkich sprawach, w których zostały wymierzone grzywny składy orzekające uznały rażący charakter bezczynności lub przewlekłości organu.

Sprawa o sygn. akt II SAB/Bk 69/24 (grzywna 800 zł) dotyczyła bezczynności Dyrektora Zakładu Opieki Zdrowotnej

w przedmiocie informacji publicznej, a sprawa o sygn. akt II SAB/Bk 74/24 (grzywna także 800 zł) dotyczyła bezczynności Dyrektora Caritas w przedmiocie informacji publicznej, natomiast sprawa o sygn. akt I SAB/Bk 1/24 (grzywna 500 zł) dotyczyła przewlekłego prowadzenie postępowania przez Burmistrza w zakresie umorzenia zaległości w łącznym zobowiązaniu pieniężnym. Zaznaczyć należy, że w sprawie o sygn. akt II SAB/Bk 69/24 organ dopuścił się rażącego naruszenia prawa, gdyż przez ponad osiem miesięcy pozostawał w zwłoce w zakresie realizacji obowiązku wynikającego z u.d.i.p., a zarazem w sprawie o sygn. akt II SAB/Bk 74/24 Sąd wyrokiem z 21 sierpnia 2024 r. zobowiązał organ do załatwienia wniosku o udostępnienie informacji publicznej z 11 stycznia 2023 r., natomiast w sprawie o sygn. akt I SAB/Bk 1/24 organ, powstrzymując się od podejmowania czynności niezbędnych do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, przewlekłe prowadził postępowanie z wniosku skarżącego o umorzenie należności z tytułu kosztów zastępczego utrzymania zwierząt, albowiem błędnie uznał, że ww. należności mają charakter cywilnoprawny, zamiast publicznoprawny.

Spośród wyżej wymienionych spraw na uwagę zasługuje sygn. akt II SAB/Bk 74/24, w której Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku na wstępie rozstrzygnął wątpliwości organu co do podlegania regulacjom zawartym w ustawie o dostępie do informacji publicznej uznając, że skoro Caritas jest organizacją pożytku publicznego, gdyż dysponuje majątkiem publicznym (otrzymuje środki finansowe pochodzące z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych) to tym samym jej Dyrektor jest podmiotem zobowiązanym do udostępniania informacji publicznej. Jednocześnie Sąd przyjął, że Dyrektor Caritas – przedstawiciel „kościelnej osoby prawnej”, duszpasterskiej organizacji charytatywnej – nie jest usytuowany w strukturze jako „typowy” organ administracji publicznej, lecz może takim organem stać się w znaczeniu funkcjonalnym dysponując majątkiem publicznym, dlatego też zaniechanie udzielenia odpowiedzi na wniosek skarżącej w formie i terminie przewidzianym ustawą, rozpatrywać można jako nieświadomość

obowiązków ustawowych ciążących na organie, brak doświadczenia w tym względzie.

W sprawach, w których wnioski o wymierzenie grzywny zostały oddalone, składy orzekające każdorazowo, uznając wystąpienie bezczynności lub przewlekłości oceniali, że nie miała ona miejsca z rażącym naruszeniem prawa. Zaniedbania organów nie wynikały ze złej woli, nie miały cech celowego ignorowania lub lekceważenia obowiązków nałożonych na nie przepisami prawa ale wynikały m.in. z błędnych założeń co do tego, czy wnioskowane informacje stanowią informację publiczną oraz czy podmiot, do którego skierowano wniosek jest w ogóle organem zobowiązanym do udzielenie takiej informacji.

W szczególności w sprawie o sygn. akt II SAB/Bk 23/24 (wyrok z 17 kwietnia 2024 r.) Sąd nie wymierzył grzywny pomimo stwierdzenia, że organ dopuścił się bezczynności w zakresie rozpoznania wniosku z 22 stycznia 2024 r. o udostępnienie informacji publicznej. Wprawdzie Sąd stwierdził, że Prezes Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. jest zobowiązany, na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5 u.d.i.p., do udostępniania informacji publicznej ponieważ Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych jest jednoosobową spółką komunalną, która powołana została w celu wykonania zadań własnych Gminy o charakterze użyteczności publicznej, a Gmina obejmuje i pokrywa 100% udziałów w niej. Jednocześnie wziął pod uwagę fakt, że bezczynność organu w realiach sprawy nie była rażąca, albowiem stanowiła efekt jedynie błędnych założeń co do tego, czy wnioskowane informacje stanowią informację publiczną oraz czy Prezes jest organem zobowiązanym do udzielenie takiej informacji.

W 2024 r. stosunek spraw, w których uwzględniono wnioski o wymierzenie grzywny do wszystkich spraw, w których złożono takie wnioski, cechuje dalsza tendencja spadkowa na niekorzyść uwzględniania wniosków, w porównaniu do sytuacji z 2023 r. W bieżącym roku wpłynęły 34 wnioski, z czego tylko 3 zostały uwzględnione. Dla kontrastu wskazać należy, że w 2023 r. wpłynęło 20 wniosków, z czego 2 zostały uwzględnione.

4. Przyznanie od organu na rzecz skarżącego sumy pieniężnej na podstawie art. 149 § 2 in fine p.p.s.a.

W 2024 r. wraz ze skargami na bezczynność organu lub przewlekłe prowadzenie postępowania złożono 39 wniosków o przyznanie od organu na rzecz strony skarżącej sumy pieniężnej w trybie art. 149 § 2 p.p.s.a. Rozpoznano również 1 sprawę, która przeszła z roku 2023. Nastąpił zatem zauważalny wzrost liczby złożonych wniosków w porównaniu do roku ubiegłego, bowiem w 2023 r. wpływ ten był na poziomie 23 wniosków. W 1 z tych spraw Sąd przyznał sumę pieniężną, w 10 sprawach wnioski oddalił, zaś w 27 załatwiono wniosek w inny sposób.

W sprawie o sygn. akt I SAB/Bk 1/24 przyznano od Burmistrza na rzecz skarżącego sumę pieniężną w kwocie 500 zł. Sąd odwołał się przy tym m.in. do wyroku NSA z 15 listopada 2017 r. sygn. akt I OSK 1809/16 podnosząc, że istotą przewlekłego prowadzenia postępowania jest podejmowanie przez organ czynności zbędnych lub wykonywanie czynności pozornych, a także powstrzymywanie się od podejmowania czynności niezbędnych do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, co w konsekwencji prowadzi do nieracjonalnego przedłużenia terminu jej załatwienia. Ponadto Sąd wyjaśnił, że należności z tytułu kosztów utrzymania, opieki, konieczności leczenia i transportu była, na dzień 28 lutego 2024 r., o umorzenie, których wystąpił skarżący przekroczyły 178.000 zł i z powodu ich wysokości zdecydowano o przyznaniu od organu na rzecz skarżącego sumy pieniężnej na podstawie art. 149 § 2 p.p.s.a. Poczucie bowiem praworządności wymaga zrekompensowania tego stanu zainteresowanej stronie. Tym samym zdaniem Sądu, wysokość sumy pieniężnej (500 zł), z jednej strony dodatkowo zdyscyplinuje organ, a z drugiej wynagrodzi i zadośćuczyni skarżącemu fakt, że jego sprawa o umorzenie niepodatkowych należności budżetowych nie została rozpoznana w należyтым terminie i w odpowiednim trybie.

Spośród natomiast spraw, w których oddalono wniosek o przyznanie od organu na rzecz strony skarżącej sumy pieniężnej warta wyróżnienia jest sprawa o sygn. akt II SAB/Bk 57/24, w której Sąd uwzględnił skargę na przewlekłe prowadzenie postępowania przez Komendanta Miejskiego Państwowej Straży

Pożarnej w przedmiocie zagrożenia pożarowego. Jednocześnie Sąd nie przyznał skarżącemu od organu sumy pieniężnej podkreślając, że fakt stwierdzenia przewlekłości, sam w sobie nie stanowi dostatecznej przesłanki do przyznania sumy pieniężnej od organu na rzecz skarżącego. Gdyby taki był zamiar ustawodawcy, wówczas brzmienie przepisu miałoby treść odmienną, obligując wprost sąd do przyznania sumy pieniężnej lub grzywny w przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania, a nie jedynie ustanawiając taką możliwość. Obowiązujące w tej materii jedynie fakultatywne działanie sądu, bez jednoczesnego sprecyzowania przesłanek w ustawie oznacza, że wybór, czy zastosować ten środek leży całkowicie w gestii oceny sądu, a przesądzające są w istocie konkretne, szczególne okoliczności faktyczne całokształtu danej sprawy. Przyznanie sumy pieniężnej jest zatem dodatkowym środkiem o charakterze dyscyplinująco-represyjnym, który powinien być stosowany w szczególnie drastycznych przypadkach zwłoki organu w załatwieniu sprawy, a więc w tego rodzaju sytuacjach, gdzie oceniając całokształt działań organu, można dojść do przekonania, że noszą one znamiona celowego unikania załatwienia sprawy, a przy tym istnieje uzasadniona obawa, że bez tych dodatkowych sankcji organ nadal nie będzie respektować obowiązków wynikających z przepisów prawa. Ponadto, przyznanie sumy pieniężnej wobec strony postępowania pełni funkcję kompensacyjną, ma na celu wyrównanie uszczerbku (krzywdy, straty) jakich doznała strona na skutek opieszałości organu administracji, które to okoliczności powinny zostać wyraźnie wskazane i uzasadnione przez skarżącego w treści wniesionej skargi. Wniosek o przyznanie sumy pieniężnej powinien zawierać uzasadnienie, w którym skarżący, domagający się przyznania sumy pieniężnej, powinien wskazać na zakres uszczerbku, straty lub krzywdy wywołanej bezczynnością. Aktywność sądu jest w takim przypadku uwarunkowana przede wszystkim wskazaną przez stronę skarżącą argumentacją (por. wyrok WSA w Olsztynie z 20 maja 2021 r., sygn. akt II SAB/OI 30/21). Wobec tego, zdaniem Sądu, w rozpatrywanej sprawie skarżący nie wykazał, aby na skutek przewlekłości organu doznał jakiegokolwiek uszczerbku majątkowego.

5. Grzywny orzeczone na podstawie art. 154 § 1 p.p.s.a. na niewykonanie wyroku uwzględniającego skargę na beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania

W 2024 r. wpłynęła (do Wydziału II) i została rozpoznana 1 skarga, w której zawarto wniosek o wymierzenie organowi grzywny w trybie art. 154 § 1 p.p.s.a. oraz sumy pieniężnej na podstawie art. 154 § 7 p.p.s.a. W porównaniu do 2023 r. w którym wpłynęły i zostały rozpoznane 2 skargi zawierające powyższe wnioski, liczba skarg zmniejszyła się o połowę.

We wskazanej sprawie o sygn. akt II SA/Bk 8/24 Sąd, postanowieniem z 14 marca 2024 r., odrzucił skargę jednocześnie wyjaśniając, że postępowanie wszczęto na skutek wniesienia skargi na niewykonanie wyroku z 18 października 2023 r. sygn. akt II SAB/Bk 64/23, którym to wyrokiem Sąd m.in. zobowiązał Wójta do załatwienia sprawy w terminie 30 dni od daty doręczenia prawomocnego wyroku wraz z uzasadnieniem. Tymczasem z akt sprawy wynika, że skarga w niniejszej sprawie została wniesiona przed uprawomocnieniem się wyroku, którego niewykonanie jest w niej podniesione. W sprawie o sygn. akt II SAB/Bk 64/23 złożono bowiem skargę kasacyjną, która nie została jeszcze rozpoznana, co z kolei przesądza o braku prawomocności tego wyroku. Skutkiem natomiast takiego stanu rzeczy jest to, że w rozpoznawanej sprawie nie została spełniona przesłanka z art. 154 § 1 p.p.s.a., tj. organ nie miał jeszcze obowiązku wykonać obowiązków wynikających z wyroku zapadłego w sprawie o sygn. akt II SAB/Bk 64/23, ze względu na brak prawomocności tego orzeczenia.

6. Postanowienia sygnalizacyjne wydane w trybie art. 155 § 1 p.p.s.a.

W 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku nie wydał żadnego postanowienia sygnalizacyjnego w trybie art. 155 § 1 p.p.s.a., a zatem także nie miał podstaw do orzekania o grzywnie na podstawie art. 155 § 3 p.p.s.a. W porównaniu do poprzedniego roku należy zauważyć, że ilości tego rodzaju postanowień spadła do zera z 1 sprawy w 2023 r.

7. Podsumowanie spraw o wymierzenie organom grzywien

Analiza orzeczeń związanych z wymierzaniem grzywien w 2024 r. wskazuje, że wprawdzie praktyka orzecznicza w tym zakresie nie uległa istotnym zmianom w porównaniu do roku poprzedniego, jednakże istotnie zmalała ilość wymierzanych grzywien. W stosunku do wpływu w 2024 r. odnotowano niewielki wzrost wniosków o wymierzenie grzywny organom na podstawie art. 55 § 1 p.p.s.a. (z 4 w 2023 r. do 6 w br.). Jednocześnie wzrosła liczba wniosków o wymierzenie grzywny organowi w związku z beczynnością lub przewlekłym prowadzeniem postępowania na podstawie art. 149 § 2 p.p.s.a. – z 20 w 2023 r. do 34 w br.). Odnotowano także niewielki wzrost orzeczeń, w których wymierzono grzywny organowi na wniosek strony skarżącej – z 5 w 2023 r. do 7 w br.). Dodatkowo wskazać należy, że liczba grzywien wymierzanych organowi z urzędu pozostała na niezmiennym poziomie (1 w 2023 i 2024 r.).

Należy także zwrócić uwagę na wzrost liczby wniosków o przyznanie sumy pieniężnej od organu na rzecz strony skarżącej – z 23 w 2023 r. do 39 w br.

VII
PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI ORZECZNICZEJ
WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO W
BIALYMSTOKU Z WYSZCZEGÓLNIENIEM PROBLEMÓW
ISTOTNYCH DLA ORZECZNICTWA

W 2024 r. do Wydziału I (Finansowego) wpłynęły 430 sprawy (422 SA i 8 SAB), z poprzedniego okresu sprawozdawczego pozostało 91 spraw (tylko SA). Załatwiono 445 spraw (439 – SA, 6 – SAB), w tym 304 na rozprawie (303 – SA, 1 – SAB), 141 na posiedzeniu niejawnym (136 – SA i 5 - SAB). W porównaniu do 2023 r. nastąpił spadek wpływu o 66 spraw.

Na koniec 2024 r. pozostało do rozpoznania na następnym okresie 76 spraw (w 2023 r. - 91 spraw). Łącznie 141 spraw rozpoznano na posiedzeniu niejawnym (w 2023 r. - 146 spraw). Na tak dużą liczbę spraw rozpoznanych na posiedzeniach niejawnych składają się – tak jak w latach ubiegłych – sprawy rozpoznane w trybie uproszczonym (62 skargi), m.in. skargi na postanowienia oraz skargi na bezczynność oraz przewlekłe prowadzenie postępowania.

Podobnie jak w latach poprzednich najliczniejszą kategorię spraw stanowiły sprawy dotyczące zobowiązań podatkowych (symbol 611) - 266 skarg. Wpływ w tym zakresie w porównaniu do roku 2023 zmniejszył się o 106 skarg. Wśród spraw dotyczących zobowiązań podatkowych dominowały sprawy z zakresu podatku od towarów i usług (99 spraw). Na drugim miejscu znalazły się sprawy z zakresu podatku od nieruchomości (55 sprawy). Na trzecim miejscu - sprawy dotyczące podatku dochodowego od osób fizycznych (35 spraw).

Wpływ skarg w 2024 r. w ramach poszczególnych symboli przedstawia się w sposób następujący:

1. symbol 611 (wg wielkości wpływu) 266 skarg, w tym: (1) 99 - podatek od towarów i usług (symbol 6110); (2) 55 – podatek od nieruchomości w tym podatek rolny, leśny oraz łączne zobowiązanie pieniężne (symbol 6115); (3) 35 – podatek dochodowy od osób fizycznych w tym zryczałtowane formy opodatkowania (symbol 6112); (4) 20 – inne o symbolu podstawowym 611 (symbol 6119);

- (5) 15 – odpowiedzialność podatkowa osób trzecich; (6) 11 – podatek dochodowy od osób prawnych (symbol 6113); (7) 11 – podatek akcyzowy (symbol 6111); (8) 8 – podatek od spadków i darowizn (symbol 6114); (9) 7 – podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową oraz inne podatki i opłaty (symbol 6116); (10) 5 – egzekucja świadczeń pieniężnych, zabezpieczenie zobowiązań podatkowych (symbol 6118);
2. symbol 655 – 55 skarg, w tym: (1) 34 – płatności obszarowe (symbol 6550); (2) 21 – inne o podstawowym symbolu 655 (symbol 6559);
 3. symbol 653 – 76 skarg, w tym (1) 62 – egzekucja należności pieniężnych, do których nie stosuje się ordynacji podatkowej (symbol 6537), (2) 10 – ulgi w spłacaniu należności pieniężnych, do których nie stosuje się ordynacji podatkowej (symbol 6536); (3) 3 - dotacje oraz subwencje z budżetu państwa, w tym dla jednostek samorządu terytorialnego (symbol 6531); (4) 1 – sprawy budżetowe jednostek samorządu terytorialnego (symbol 6532);
 4. symbol 602 (ceny) – 1 skarga,
 5. symbol 630 – 24 skargi – weryfikacja zgłoszeń celnych, co do wartości celnej towaru, pochodzenia, klasyfikacji taryfowej, wymiar należności celnych (symbol 6300),
 6. symbol 604 – nie wpłynęła żadna skarga.

W 2024 r. na dynamikę załatwiania spraw wpłynęło przy tym przekazanie sędziom Wydziału I, w związku z ich niepełnym obciążeniem, spraw z Wydziału II obejmujących: skargi na bezczynność organu i przewlekłość postępowania organu; skargi w przedmiocie kar pieniężnych; skargi w sprawach dotyczących egzekucji administracyjnej; sprzeciwy od decyzji organów administracji publicznej.

W kwestiach orzeczniczych na uwagę zasługują następujące orzeczenia z poszczególnych kategorii spraw wpływających do Wydziału I.

Wśród spraw dotyczących podatku od towarów i usług, tak jak w latach poprzednich, liczną grupę stanowiły sprawy dotyczące prawa podatnika do obniżenia podatku należnego

o podatek naliczony, w których zakwestionowano powyższe prawo z uwagi na ujawnienie faktur niedokumentujących rzeczywistych zdarzeń gospodarczych (np.: sygn. I SA/Bk 463/23, I SA/Bk 54/22, I SA/Bk 428/23, I SA/Bk 12/24).

Sąd za utrwalony uznawał pogląd, że uprawnienie do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego nie istnieje, gdy wystawiona faktura w rzeczywistości nie odpowiada faktycznemu zdarzeniu gospodarczemu. W szczególności zaś, gdy zdarzenie gospodarcze w ogóle nie zaistniało, zaistniało w innej niż wskazano dacie lub w rozmiarach innych niż wynika to z faktury bądź zaistniało między innymi, niż to stwierdza faktura, podmiotami gospodarczymi, podatnik traci prawo do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony wynikający z takiego dokumentu (np. sprawy o sygn. I SA/Bk 251-253/23, I SA/Bk 110-112/24).

Podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, sąd niejednokrotnie powoływał się na orzecznictwo ETS (TSUE), tj. wyroki z 21 lutego 2006 r. w sprawie o sygn. C-255/02, z 12 stycznia 2006 r. w sprawach połączonych o sygn. C-354/03, C-355/03 i C-484/03. WSA zauważał bowiem, że prawo do odliczenia podatku naliczonego, przy uwzględnieniu istoty neutralności podatku VAT, może doznać wyjątku w tych wszystkich przypadkach, gdy miało miejsce działanie w nieuczciwych celach lub w celu nadużycia prawa, zaś walka z oszustwem, unikaniem opodatkowania i ewentualnymi nadużyciami jest celem uznanym i wspieranym przez Szóstą Dyrektywę (aktualnie Dyrektywę 2006/112/WE). Sąd kontynuował, że w nie można zatem poszerzać zakresu uregulowania wspólnotowego tak, aby objąć nim nadużycia podmiotów gospodarczych, tj. transakcje, które nie są przeprowadzane w ramach zwykłych transakcji handlowych, lecz wyłącznie w celu nadużycia korzyści przewidzianych w prawie wspólnotowym. Walka z oszustwem, unikaniem opodatkowania i ewentualnymi nadużyciami jest celem uznanym i wspieranym przez Szóstą Dyrektywę (aktualnie Dyrektywę 2006/112/WE). Przesłanki te nie zostają spełnione w przypadku transakcji stanowiących nadużycie (np. sprawa o sygn. I SA/Bk 367/23).

Sąd kilkakrotnie, w kontekście art. 112b ust. 1 u.p.t.u., odwoływał się do wyroku TSUE z 15 kwietnia 2021 r., C-935/19, dotyczącego Grupy Warzywnej. Składy orzekające zwracały uwagę, że art. 112b ust. 2 u.p.t.u. ma charakter sankcyjny. Oznacza to, że przesłanki przewidziane w ww. normie prawnej muszą być wykazane w sposób niebudzący żadnych wątpliwości, a ich wystąpienie powinno znajdować odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym. Zatem art. 112b u.p.t.u. nie powinien być stosowany automatycznie. Ocena konieczności jego zastosowania musi być zgodna z akcentowaną przez TSUE zasadą proporcjonalności, musi następować przez pryzmat charakteru oraz wagi stwierdzonych naruszeń. Z wyżej powołanego wyroku TSUE wynika, że ustalenie sankcji VAT nie jest obligatoryjne w każdym przypadku, o którym mowa w art. 112b ust. 1 i ust. 2 u.p.t.u. i że przed ich ustaleniem organy podatkowe powinny wyjaśnić przyczyny, które spowodowały uszczuplenie należności podatkowych, co wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, a następnie wyrażenia oceny zarówno na podstawie przepisów krajowych, jak i unijnych. Nie budzi wątpliwości, że sankcje te powinny być środkiem adekwatnym do jego celu, który założył ustawodawca unijny, czyli powinny spełniać funkcję prewencyjną, zapobiegać potencjalnym oszustwom podatkowym (unikania opodatkowania), a nie być środkiem karania podatnika dodatkową dolegliwością finansową za jakikolwiek jego błąd (np. sprawa o sygn. I SA/Bk 145/24).

Wśród wyroków zapadłych na gruncie spraw dotyczących podatku od towarów i usług na uwagę zasługuje tezowane orzeczenie w sprawie I SA/Bk 444/23. Skład orzekający ocenił stanowisko DKIS, potwierdzone przez Szefa KAS, że istnieje uzasadnione przypuszczenie nadużycia prawa, o którym mowa w art. 5 ust. 5 u.p.t.u., co do określonych elementów stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego, gdyż z przedstawionego przez skarżące miasto stanu faktycznego/zdarzenia przyszłego nie wynika żadne ekonomiczne oraz gospodarcze uzasadnienie dla ustalenia wartości czynszu z tytułu dzierżawy nieruchomości, na której funkcjonuje lotnisko, na poziomie określonym we wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej. Sąd stwierdził

jednak, że obiektywnie niska wartość czynszu w stosunku do wydzierzawionej infrastruktury lotniskowej i czynionych na nią nakładów nie jest usprawiedliwiona okolicznościami związanymi z charakterem gminy jako podatnika VAT czy innego rodzaju korzyściami uzyskiwanymi przez podatnika. Działalność gminy w tym wymiarze niewątpliwie należy postrzegać jako działalność podatnika VAT. Podawane przez Miasto okoliczności uzasadniają przyjęcie takiego statusu, jednocześnie nie usprawiedliwiają określenia wysokości czynszu dzierżawnego w kwocie w istocie oderwanej od ponoszonych nakładów czy innych czynników. Działania Miasta co prawda mogą sprawić, że jego dochody wzrosną, jednak takiego wpływu sąd nie dostrzega w samej współpracy z zarządcą infrastruktury lotniska (w szczególności w formie umowy dzierżawy), lecz w największym stopniu z nakładami na infrastrukturę.

Również istotny okazał się wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 264/22. W sprawie tej kontroli sądowej poddano postanowienie DKIS w przedmiocie odmowy wydania interpretacji indywidualnej przepisów prawa podatkowego, przy czym rozstrzygnięcie to zostało wydane w efekcie związania zapadłymi uprzednio w sprawie wyrokami tut. sądu i NSA. Co istotne, mimo że oba sądy stwierdziły, że w sprawie nie można mówić o nadużyciu prawa, to jednak DKIS wystąpił do Szefa KAS z wnioskiem o wydanie w niniejszej sprawie opinii klauzulowej. Uchylając postanowienia obu instancji, sąd doszedł do przekonania, że związanie oceną prawną, o którym mowa w art. 153 p.p.s.a., wyklucza możliwość zwrócenia się przez organ interpretacyjny, ponownie rozpoznający sprawę, o wydanie opinii klauzulowej na podstawie art. 14b § 5c w zw. z § 5b pkt 3 o.p., w sytuacji, gdy sąd administracyjny prawomocnie przesądził, że w sprawie nie istnieje uzasadnione przypuszczenie, iż poszczególne elementy stanu faktycznego lub opisu zdarzenia przyszłego mogą stanowić nadużycie prawa, o którym mowa w art. 5 ust. 5 u.p.t.u. Jak bowiem wynikało z orzeczenia sądu pierwszej instancji, a co zaakceptował NSA, nie można mówić o nadużyciu prawa w sytuacji, gdy uprawnienie podatnika do odliczenia podatku wynika wprost z przepisów prawa; „nadużycie

prawa" zawsze musi być związane z osiągnięciem korzyści podatkowej.

Na uwagę zasługiwała też sprawa o sygn. I SA/Bk 10/24. Na tle ustalonego w sprawie stanu faktycznego sąd sformułował tezę, że sam fakt posiadania przez związek powiatowo-gminny 100% udziałów w spółce komunalnej oraz wykonywanie przez spółkę wyłącznie zadań publicznych związku, nie powoduje jeszcze wyłączenia podmiotowego wynikającego z art. 15 ust. 6 u.p.t.i.u. Brak przymiotu organu władzy publicznej, a co za tym idzie faktycznego władztwa publicznego w sprawach ogólnych oraz indywidualnych, jest podstawową przeszkodą do zastosowania art. 15 ust. 6 u.p.t.i.u., gdyż wyłącznie jednostka (spółka) działająca jako organ władzy publicznej, posiadająca wszelkie kompetencje decyzyjne organu władzy publicznej, nie będzie uznawana za podatnika w myśl przepisów ustawy o podatku od towarów i usług.

Ze spraw dotyczących podatku dochodowego od osób fizycznych należy wyróżnić wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 280/24. Sąd, uchylając interpretację indywidualną DKIS, uznał za nietrafną argumentację organu, że przyjęcie kwatery tymczasowej oferowanej przez pracodawcę leży w interesie pracownika, bo unika on kosztów, które musiałby ponieść samodzielnie, by wykonywać obowiązki w miejscu wynikającym z rozkazu o przeniesieniu. Argumentacja ta pomija fakt, że w takiej sytuacji funkcjonariusz *de facto* nie tylko zostałby faktycznie obciążony we własnym zakresie obowiązkiem zorganizowania odpowiednich i optymalnych warunków zapewniających pełne wykorzystanie czasu pracy, ale też „koszt” tej organizacji miałby stanowić jego indywidualne przysporzenie majątkowe. Tymczasem, w ocenie sądu, brzmienie przepisów ustawy o Policji nie daje uzasadnionych podstaw do sformułowania takiego wniosku. Wręcz przeciwnie, celem tych przepisów jest, aby funkcjonariusze przenoszeni (prawdopodobnie czasowo) do pełnienia służby w miejscu z dala od ich dotychczasowego miejsca zamieszkania, mieli zapewnione w sytuacji „delegowania” takie warunki, które zapewnią im odpowiedni standard bytowania bez wpływu na wysokość ich wynagrodzenia. Zdaniem sądu, skorzystanie przez funkcjonariusza Policji ze świadczenia w postaci udostępnienia

kwatery tymczasowej jest świadczeniem spełnionym przede wszystkim w interesie pracodawcy.

Wypada zwrócić uwagę również na sprawę o sygn. I SA/Bk 115/24. WSA w Białymstoku oddalił skargę na decyzję w przedmiocie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych i sformułował następującą tezę: o ile w stosunkach cywilnoprawnych zysk może w danym roku nie być wypłacony wspólnikom spółki niebędącej podatnikiem, to na gruncie u.p.d.o.f. przyjmuje się, że wszelkie należne takiej spółce kwoty są przychodem jej wspólników w danym roku. Wśród tych przychodów rozpoznać należy również i te kwoty, które spółce niebędącej podatnikiem przysługują od spółek niebędących podatnikami, w których ta spółka jest wspólnikiem. Chodzi przy tym o wszelkie kwoty, a więc także te, które spółce niebędącej podatnikiem przysługują jako wspólnikowi kolejnej spółki niebędącej podatnikiem. Spółka niemająca statusu podatnika PIT lub CIT nie może rozpoznać zysku przysługującego jej jako wspólnikowi jako swój przychód, tym samym należy tę kwotę kwalifikować jako część struktury należnych jej kwot (wierzytelności), w sensie podatkowym jest to więc część przychodów wspólników, którzy posiadają status podmiotu (podatnika) w u.p.d.o.f. lub u.p.d.o.p. Zatem w podatkowo-prawnym stanie faktycznym jest to od razu (w danym roku podatkowym) przychód takiego wspólnika w proporcji ustalonej zgodnie z art. 8 ust. 1 u.p.d.o.f.

Z kolei w sprawie o sygn. I SA/Bk 489/23, zdaniem sądu, organ prawidłowo zakwestionował wysokość zadeklarowanych przez skarżącego kosztów uzyskania przychodów z tytułu najmu lokalu mieszkalnego. Wskazał, że część tego lokalu (wedle szacunków samego skarżącego 20%) na przestrzeni 9 miesięcy 2017 r. została nieodpłatnie użyczona synowi skarżącego. W ocenie WSA, w realiach tej sprawy – w zakresie nieodpłatnego użyczenia części lokalu – wydatki skarżącego na jego najem nie były ponoszone ani w celu osiągnięcia przychodu, ani w celu zachowania źródła przychodów. Obiektywnie rzecz ujmując, w tej części skarżący ani nie planował osiągnięcia przychodu, ani, co zrozumiałe, przychodu nie osiągnął. Wręcz intencjonalnie wyłączył w badanym okresie możliwość uzyskania przychodu

z całego lokalu. Poniesienie wydatku nie może być zaś ukierunkowane na osiągnięcie innych celów niż osiągnięcie przychodu.

W zakresie spraw dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych na uwagę zasługuje sprawa o sygn. I SA/Bk 465/23. Istotą sporu w sprawie była odpowiedź na pytanie, czy przedstawione w opisie stanu faktycznego wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej wydatki na wzrost przychodów stanowią koszty uzyskania przychodów poniesione w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży produktów, o których mowa w art. 18eb ust. 7 u.p.d.o.p., a tym samym czy wnioskodawca jest uprawniony do zastosowania odliczenia, o którym mowa w art. 18eb ust. 1 u.p.d.o.p. Na tle tego problemu sąd sformułował tezę, że wynikające z art. 18eb ust. 7 u.p.d.o.p. koszty poniesione w celu zwiększenia przychodów obejmują, w zakresie wydatków pracowniczych, wyłącznie wydatki poniesione na zakup biletów lotniczych pracownikom oraz wydatki na zakwaterowanie i wyżywienie pracowników (art. 18eb ust. 7 pkt 1) lit. b i c). Pozostały zakres tego przepisu nie odnosi się do wydatków pracowniczych.

W zakresie spraw dotyczących podatku akcyzowego na wyróżnienie zasługuje (tezowany) wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 172/24. Kwestia sporna w sprawie dotyczyła oceny, czy w stanie faktycznym stronie skarżącej przysługiwało prawo do zwrotu akcyzy zgodnie z art. 82 ust. 1 u.p.a., tj. czy dokonała ona dostawy wewnątrzwspólnotowej. Na gruncie tego przepisu kluczowa była zatem definicja pojęcia dostawy wewnątrzwspólnotowej, zawarta w art. 2 ust. 8 tej ustawy. Skład orzekający stwierdził, odmiennie niż organy, że dla wystąpienia dostawy wewnątrzwspólnotowej po myśli art. 2 ust. 1 pkt 8 u.p.a., wymagane jest rzeczywiste (faktyczne, fizyczne) przemieszczenie wyrobu z terytorium kraju na terytorium drugiego państwa członkowskiego (co bezspornie w niniejszej sprawie wystąpiło). Sporny przepis, jak też jakikolwiek inny przepis ustawy o podatku akcyzowym, nie reguluje żadnych innych warunków dotyczących wewnątrzwspólnotowej dostawy, w tym dotyczących aspektów podmiotowych – np. by przemieszczenia miał dokonać osobiście dostawca. Z uwagi na to, sąd stwierdził, że art. 82 ust. 1 pkt 2

w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 8 u.p.a. nie wyłącza z kręgu podmiotów uprawnionych do żądania zwrotu akcyzy przy dostawie wewnątrzspółnotowej wyrobów akcyzowych ich dostawcy, w sytuacji, gdy za ich fizyczne przemieszczenie z terytorium kraju na terytorium państwa członkowskiego odpowiada odbiorca lub podmiot działający na jego rzecz.

Warty odnotowanie jest również wyrok w sprawie o sygn. I SA/Bk 311/24. Badając, czy skarżący w ramach prowadzonej działalności gospodarczej posiadał wyroby akcyzowe w postaci płynów do e-papierosów, nieoznaczonych znakami akcyzy, od których nie zapłacono akcyzy w należnej wysokości, sąd stwierdził, że kryterium przesądzającym o zaliczeniu określonej substancji do roztworów stanowiących płyny do elektronicznych papierosów było jej przeznaczenie – właściwości chemiczne substancji były charakterystyczne dla płynów przeznaczonych do e-papierosów.

Spśród spraw dotyczących dopłat do produkcji rolnej na uwagę zasługuje sprawa o sygn. I SA/Bk 225/24 w przedmiocie odmowy przyznania pomocy finansowej producentowi rolnemu, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2023 r. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. W sprawie tej sąd, uchylając zaskarżoną decyzję, sformułował tezę, że o ile z zasady wystarczające jest oparcie się przez organy w decyzji na dokumencie wygenerowanym w aplikacji suszowej, to organy – w zgodzie z art. 10a ust. 1a pkt 2 ustawy o ARiMR – mają obowiązek rozpatrzyć cały materiał dowodowy w sposób wyczerpujący. Błędne jest pojmowanie protokołu czy też kalkulacji wygenerowanej w aplikacji suszowej jako dokumentu, którego nie można w żaden sposób zakwestionować czy oceniać, a tak postąpiły organy w niniejszej sprawie. Nie jest trafnym stwierdzenie, że organy ARiMR nie są uprawnione do kwestionowania mocy dowodowej tych dokumentów. Takie wskazanie świadczy jednoznacznie o uchylaniu się od jakiegokolwiek oceny kalkulacji oszacowania szkód, wygenerowanej w aplikacji suszowej, ale również rozpatrzenia innych dowodów w sprawie. Sąd wskazał także, że fakt, iż procedura dot. pomocy suszowej nie przewiduje oparcia

rozstrzygnięcia na innych dowodach niż obliczenia aplikacji suszowej, nie może oznaczać, aby nieprawidłowo funkcjonująca aplikacja stanowiła przeszkodę w uzyskaniu pomocy suszowej, jeśli przesłanki otrzymania pomocy byłyby spełnione. Konieczna jest więc weryfikacja prawidłowości działania aplikacji i w zależności od wyniku tej weryfikacji powinny być podejmowane dalsze działania, włącznie z ustaleniem istnienia przesłanek do udzielenia pomocy suszowej na podstawie innych dostępnych organom dokumentów i danych. Jeśli protokół albo kalkulacja oszacowania szkód są w sprawie kwestionowane, organ powinien uzasadnić swoje przekonanie, że działanie aplikacji jest prawidłowe, aby mieć podstawy do oparcia swojego stanowiska na tym dokumencie urzędowym.

Warto zwrócić uwagę także na sprawę o sygn. I SA/Bk 59/24. W wydanym orzeczeniu sąd stwierdził, że skoro skarżący nie zrealizował zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w odniesieniu do określonych gruntów w całym 5-letnim okresie, z uwagi na niespełnienie warunków do przyznania płatności, to - z zasady - otrzymana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna powinna zostać zwrócona, o ile nie zaistniały przesłanki do odstąpienia od ustalenia nienależnie pobranych płatności. WSA podkreślił, że aktualny pozostaje pogląd wyrażony w orzecznictwie sądów administracyjnych, że wywiązanie się przez rolnika z obowiązków przyjętych w ramach programu rolnośrodowiskowego ocenić trzeba w całym okresie 5-letniego zobowiązania, a stwierdzenie uchybień w realizacji tego programu oznacza niedotrzymanie zobowiązania i powoduje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych płatności za cały okres ich pobierania. Obowiązek zwrotu płatności rolnośrodowiskowych ma charakter wsteczny.

W kategorii spraw dotyczących podatków i opłat lokalnych, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowej oraz innych podatków i opłat należy zwrócić uwagę na wyrok o sygn. I SA/Bk 154/24, którym uchylono zaskarżoną interpretację indywidualną dotyczącą podatku od nieruchomości. Oceniając spór zaistniały między stronami, dotyczący możliwości opodatkowania mobilnych kontenerów, sąd posłużył się argumentacją zaprezentowaną

w orzecznictwie sądownoadministracyjnym, w tym zawartą także uchwałą składu siedmiu sędziów NSA z 3 lutego 2014 r., sygn. II FPS 11/13. Skład orzekający doszedł do konkluzji, że tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 pkt 5 u.p.b. mógłby podlegać opodatkowaniu jako budowla w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt 2 u.p.o.l., gdyby był budowlą wprost wymienioną w art. 3 pkt 3 u.p.b. lub w innych przepisach tej ustawy oraz załączniku do niej. Taka regulacja prawna nie została przewidziana. Istotniejszym pozostaje, że tymczasowy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 3 pkt 5 u.p.b., nie jest wymieniony wprost jako budowla w art. 3 pkt 3 u.p.b. lub w innych przepisach tej ustawy oraz załączniku do niej, co w konsekwencji wyklucza uznanie kontenerów mobilnych za budowle w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt 2 u.p.o.l. i uznanie ich za przedmiot opodatkowania.

W sprawach zakresu prawa celnego sąd mierzył się głównie z dwiema grupami spraw, tj. dotyczącymi zmiany stawki ostatecznego cła antydumpingowego, kwoty cła oraz kwoty podatku od towarów i usług (sprawy o sygn. I SA/Bk 234-240/24) oraz dotyczącymi kwestii prawidłowego ustalenia kraju niepreferencyjnego pochodzenia zaimportowanych z Rosji rur stalowych, a co za tym idzie określenia kwoty cła dodatkowego oraz kwoty należnego z tytułu importu podatku od towarów i usług (sprawy o sygn. I SA/Bk 291-294/24).

W pierwszej kategorii spraw istotne było to, że importer, działając przez agencję celną, w zgłoszeniu celnym dla towaru przywiezionego z Rosji, zadeklarował stawkę ostatecznego cła antydumpingowego stosowaną dla produktu wytworzonego przez przedsiębiorstwo ujęte w przepisach Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2017/1795 z dnia 5 października 2017 r. nakładającego ostateczne cło antydumpingowe na przywóz niektórych wyrobów płaskich walcowanych na gorąco z żeliwa, stali niestopowej i pozostałej stali stopowej, pochodzących z Brazylii, Iranu, Rosji i Ukrainy oraz kończące dochodzenie dotyczące przywozu niektórych wyrobów płaskich walcowanych na gorąco z żeliwa, stali niestopowej i pozostałej stali stopowej, pochodzących z Serbii. Z protokołu kontroli celno-skarbowej wynikało tymczasem, że sprzedawcą i eksporterem spornych

wyrobów jest rosyjski podmiot, zaś załadunek towaru nastąpił w Rosji. Na gruncie tegoż stanu faktycznego sądy orzekające stwierdzały, że dłużnikami solidarnie zobowiązanymi do pokrycia długu celnego z tytułu importu towaru objętego zgłoszeniem celnym jest importer oraz agencja celna - przedstawiciel pośredni. Są oni również podatnikami solidarnie odpowiedzialnymi za uiszczenie różnicy w podatku od towarów i usług z tytułu ww. importu. Organy celne były zatem uprawnione do wydania rozstrzygnięć nakładających na skarżącą cła antydumpingowe według stawki obowiązującej podmioty rosyjskie niewymienione w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2017/1795. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, kto jest producentem przedmiotowego towaru i która ze stawek ostatecznego cła antydumpingowego powinna zostać zastosowana.

Z kolei w realiach spraw z drugiej wymienionej grupy przedstawiciel importera zgłosił do procedury dopuszczenia do obrotu rury ze stali i zadeklarował dla towaru kod CN 7306 30 77 80 oraz jako kraj pochodzenia wskazał Kazachstan. W rzeczywistości jednak dowody zgromadzone w sprawie świadczyły o tym, że krajem pochodzenia była Rosja. Sąd stwierdził więc, że zadeklarowany w zgłoszeniu celnym kraj pochodzenia towaru nie został wystarczająco udowodniony, zaś strona nie przedstawiła wiarygodnych dokumentów, które pozwoliłyby organowi na sprawdzenie, czy proces wytwarzania produktu spełnia unijne niepreferencyjne reguły pochodzenia, a co za tym idzie, czy towar może być uznany za pochodzący z deklarowanego kraju pochodzenia.

Spośród spraw z zakresu stosowania ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 na szczególną uwagę zasługuje orzeczenie wydane w sprawie o sygn. I SA/Bk 38/24, oddalające skargę na uchwałę Komisji ds. wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w przedmiocie wyboru lokalnej strategii rozwoju. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że przepisy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności nie regulują postępowania w sytuacji, gdy dochodzi do konieczności

rozwiązania niektórych umów ramowych, które zostały zawarte pomiędzy zarządem województwa a Lokalną Grupą Działania, w konsekwencji czego część gmin kwalifikujących się do objęcia lokalnych strategii rozwoju pozostaje bez możliwości skorzystania ze wsparcia oferowanego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a w przypadku województwa podlaskiego i małopolskiego także ze środków polityki spójności.

Spośród spraw rozpoznanych w Wydziale I z zakresu egzekucji administracyjnej za wartą uwagi należy uznać sprawę o sygn. I SA/Bk 139/24, zakończoną uchynieniem postanowień organów obu instancji. Sąd nie podzielił stanowiska organów co do kwestii wtórnej niekonstytucyjności art. 70 § 8 o.p. Wskazał, że przepis ten nadal obowiązuje w sensie formalnym, mimo że domniemanie jego konstytucyjności zostało obalone wyrokiem TK w sprawie SK 40/12. W ocenie sądu, konsekwencją tzw. wtórnej niekonstytucyjności art. 70 § 8 o.p. jest to, że ustanowienie hipoteki nie może być uznane jako wykluczające przedawnienie zobowiązania podatkowego. Zabezpieczone w ten sposób zobowiązanie podatkowe ulega przedawnieniu na zasadach ogólnych, w związku z czym doszło do jego wygaśnięcia zgodnie z art. 59 § 1 pkt 9 w zw. z art. 70 § 1 o.p. Zatem, powołanie się przez organ na treść art. 70 § 8 o.p. nie może uzasadniać odmowy umorzenia postępowania.

Za godną odnotowania należy też uznać sprawę o sygn. I SA/Bk 491/23, w której sąd uchylił postanowienia organów obu instancji. W przedmiotowej sprawie sąd stwierdził wystąpienie dwóch istotnych zagadnień, które wymagały rozstrzygnięcia. Pierwsze sprowadzało się do odpowiedzi na pytanie, czy do ustalonego stanu faktycznego zastosowanie znajdzie art. 64c § 6 u.p.e.a. w brzmieniu nadanym ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw. Drugie, jedynie zasygnalizowane przez stronę skarżącą, sprowadzało się do oceny prawidłowości ustalenia kosztów egzekucyjnych w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28 czerwca 2016 r., sygn. SK 31/14. Oceniając prawidłowość zastosowania w sprawie art. 64c § 6 u.p.e.a., sąd przyznał rację organom, że zastosowanie znajdą przepisy u.p.e.a.

w brzmieniu obowiązującym do 19 lutego 2021 r., a zatem obciążenie przez organ egzekucyjny skarżącego kosztami postępowania egzekucyjnego znajdowało podstawę prawną. Przyczyną uchylecia przez sąd postanowień obu instancji było jednak błędne ustalenie wysokości kosztów egzekucyjnych wynikające z niewłaściwej wykładni przepisów prawa. WSA stwierdził, że w stanie faktycznym i prawnym tej sprawy istnieje podstawa do miarkowania wysokości opłaty egzekucyjnej, przy uwzględnieniu realiów postępowania egzekucyjnego, a także przy odpowiednim zastosowaniu w drodze analogii art. 64 § 1 pkt 6 u.p.e.a., który określał maksymalną kwotę opłaty za zajęcie nieruchomości. Organ, orzekając o wysokości opłaty egzekucyjnej, ma obowiązek wykazać, że naliczenie kwoty opłaty za zajęcie środków na rachunku bankowym ma oparcie w zastosowaniu proporcji kwoty maksymalnej określonej w art. 64 § 1 pkt 6 u.p.e.a., gdyż w orzecznictwie taką analogię uznano za uzasadnioną i logiczną.

W 2024 r. nie wpłynęła przy tym żadna skarga z zakresu gier losowych i zakładów wzajemnych, jak też żadna sprawa z tej kategorii, z lat ubiegłych, nie została rozpoznana.

Spośród spraw ze skarg na bezczynność oraz na przewlekłość postępowania rozpoznawanych w Wydziale I wyróżnić należy sprawę oznaczoną sygn. I SAB/Bk 1/24, zakończoną stwierdzeniem przewlekłego prowadzenia postępowania z rażącym naruszeniem prawa, wymierzeniem organowi grzywny oraz przyznaniem stronie skarżącej sumy pieniężnej. Jak zauważył skład orzekający, wniosek skarżącego nie był procedowany we właściwej procedurze. Sąd uznał bowiem, że koszty zastępczego utrzymania zwierząt, którymi obciążono skarżącego (wynikające z decyzji wydanej na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy o ochronie zwierząt) są środkami publicznymi stanowiącymi niepodatkowe należności budżetowe o charakterze publicznoprawnym, o których mowa w art. 60 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. W konsekwencji wnioski o zastosowanie ulg w tym zakresie powinny być rozpatrywane stosownie do postanowień art. 64 ustawy o finansach publicznych, z uwzględnieniem treści art. 67 ust. 1 tej ustawy. Błędnie uznając należności z tytułu kosztów zastępczego utrzymania zwierząt za

należności mające cywilnoprawny charakter, organ przestał na sporządzeniu oświadczenia o odmowie ich umorzenia, podczas gdy powinien przeprowadzić postępowanie administracyjne zwieńczone wydaniem decyzji, bo w taki sposób i w takiej formie powinny być załatwiane sprawy z wniosku o umorzenie niepodatkowych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym. Jak zauważył sąd, organ miał wiedzę o tym, w jaki sposób powinien prowadzić postępowanie w tym zakresie, gdyż wydając postanowienie rozpatrujące ponaglenie skarżącego, organ odwoławczy jednoznacznie wskazał jak należy postępować z wnioskami o umorzenie niepodatkowych należności budżetowych, wymieniając stosowne przepisy.

W 2024 r. najczęstszymi przyczynami odrzucenia skarg było nieuiszczenie wpisu (np. sygn. I SA/Bk 316-318/24, I SA/Bk 300/24, I SA/Bk 6/24, I SA/Bk 161/24, I SA/Bk 58/24) oraz niezpełnienie w terminie braków formalnych skargi (np. sygn. I SA/Bk 480/23, I SA/Bk 184/24, I SA/Bk 479/23).

Na podstawie art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a. odrzucono skargę z powodu niezpełnienia braku formalnego skargi poprzez podanie numeru PESEL, niezależnie od tego, czy znajdował się on w aktach administracyjnych sprawy, czy też nie (np. sygn. I SA/Bk 15/24, I SA/Bk 466/23, I SA/Bk 113/24, I SA/Bk 362/24). Wyjaśniono, że w dniu 3 lipca 2023 r. Naczelny Sąd Administracyjny podjął w sprawie o sygn. II GPS 3/22 uchwałę, w której wskazał, że niezachowanie określonego w art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a. wymogu podania w skardze, będącej pierwszym pismem w sprawie, numeru PESEL, jest brakiem formalnym, który powinien być uzupełniony w trybie art. 49 § 1 w zw. z art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a., bez względu na to, czy ten numer znajduje się w aktach administracyjnych, którymi dysponuje sąd.

W sprawach np. o sygn. I SA/Bk 289/24, I SA/Bk 323/24 skarga została odrzucona jako spóźniona.

Z kolei w sprawie sygn. I SAB/Bk 3/24 skargę na bezczynność odrzucono, gdyż nie została ona poprzedzona wyczerpaniem środka zaskarżenia w postaci ponaglenia.

Sąd w sprawach o sygn. np. I SA/Bk 31-33/24 oraz 35-37/24, odrzucał skargi, stwierdzając, że nie zostały objęte kognicją sądów administracyjnych.

W roku sprawozdawczym w Wydziale I wydano 5 postanowień zawieszających postępowania sądowe.

Spośród spraw zawieszonych w Wydziale I 4 postępowania zawieszono na podstawie art. 125 § 1 pkt 1 p.p.s.a. - w tym 2 z uwagi na zawisłą przed NSA sprawę ze skargi kasacyjnej strony skarżącej, która może mieć wpływ na rozstrzygnięcie tych spraw, zaś dwie pozostałe z uwagi na skierowane przez NSA do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej następującego pytania prejudycjalnego: „1) Czy w świetle art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 47) zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji przyznanie przez kraj członkowski adresowanej do wszystkich przedsiębiorców ulgi podatkowej, takiej jak w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 ze zm.), polegającej na zwolnieniu od podatku od nieruchomości gruntów, budynków i budowli wchodzących w skład infrastruktury kolejowej w rozumieniu przepisów o transporcie kolejowym, która jest udostępniana przewoźnikom kolejowym? 2) Czy w przypadku odpowiedzi pozytywnej na pytanie 1 przedsiębiorca, który skorzystał ze zwolnienia od podatku na podstawie ww. przepisu krajowego, wprowadzonego bez zachowania wymaganej procedury, określonej w art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 47) w związku z art. 2 Rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst jednolity) (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz. U. UE L 248/9 z 24.09.2015 r., jest zobowiązany do zapłaty zaległego podatku wraz z odsetkami?” (postanowienie NSA z 19 kwietnia 2023 r., sygn. III FSK 3/22). Sąd uznał, że skoro w dwóch rozpatrywanych sprawach spór pomiędzy stroną skarżącą a organem dotyczy kwestii zwolnienia podatkowego, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a) u.p.o.l., w kontekście braku zastosowania procedury z art. 108 TFUE przy wprowadzaniu przez ustawodawcę zmian w ww. przepisie krajowej ustawy podatkowej, to przedstawione przez NSA w sprawie o sygn. III FSK 3/22 pytania prejudycjalne odnoszą

się wprost do problematyki prawnej rozpatrywanych spraw (sygn. I SA/Bk 190/24 i II SA/Bk 223/24).

Jedno postępowanie w Wydziale I zawieszono na podstawie art. 124 § 1 pkt 6 w zw. z art. 56 p.p.s.a. (sprawa o sygn. I SA/Bk 296/24).

W 2024 r. w Wydziale I wydano 1 wyrok uwzględniający skargę kasacyjną w trybie autokontroli i ponownie orzekający merytorycznie w sprawie (sygn. I SA/Bk 414/22).

W omawianym roku sprawozdawczym nie odnotowano wyroków zawierających zdania odrębne.

W rozpoznawanych w Wydziale I sprawach składy orzekające prezentowały na ogół jednolite stanowiska dotyczące wykładni stosowanych przepisów prawa, opierając się na poglądach wypracowanych wcześniej w orzecznictwie tutejszego sądu, a także orzecznictwie innych sądów administracyjnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W 2024 r. do Wydziału II wpłynęło łącznie 921 skarg, z czego 797 skarg na działanie organów administracji publicznej i 124 skargi na bezczynność i przewlekłość postępowania organów administracji publicznej. Załatwionych zostało łącznie 930 spraw, 807 spraw ze skarg na działanie organów administracji publicznej i 123 sprawy ze skarg na bezczynność i przewlekłość postępowania organów administracji publicznej. W konsekwencji zaległość z poprzedniego okresu sprawozdawczego w sprawach ze skarg na działanie organów administracji zmniejszyła się ze 161 skarg na koniec roku 2023 do 151 skarg na koniec roku 2024, natomiast zaległość w sprawach ze skarg na bezczynność/przewlekłość postępowania organów zwiększyła się z 7 skarg na koniec 2023r. do 8 skarg na koniec 2024 r.

W grupie 124 skarg na brak działania organów administracji publicznej, 113 skarg dotyczyło bezczynności organów administracji a 11 przewlekłości postępowania organów administracji.

Na rozprawie merytorycznie załatwionych zostało 413 skarg na działanie organów i 2 skargi na bezczynność /przewlekłość postępowania organów, a na posiedzeniach niejawnych w trybie uproszczonym merytorycznie załatwiono 373

skargi na działanie organów i 121 skarg na bezczynność /przewlekłość postępowania organów.

W 2024r. wpłynęły do Wydziału II 34 sprzeciwy od decyzji kasacyjnych wydanych w administracyjnym postępowaniu odwoławczym. Załatwiono 37 sprzeciwów w związku z czym zaległość w rozpoznaniu sprzeciwów zmniejszyła się z 5 na koniec 2023r. do 2 na koniec 2024r.

Autokontrolą w trybie art. 179a P.p.s.a. objęto 2 sprawy i rozpatrzono 138 wniosków o wstrzymanie wykonania zaskarżonego aktu, odnotowując wpływ 155 wniosków o wstrzymanie.

W 2024 r. odnotowano wpływ 7 wniosków o wymierzenie organowi grzywny, z czego 6 o wymierzenie grzywny w oparciu na o art. 55 par. 1 P.p.s.a. i 1 o wymierzenie grzywny w oparciu o art. 64c par. 6 P.p.s.a. Wszystkie wnioski załatwiono. Wpłynęło 77 sprzeciwów od postanowień i zarządzeń referendarza i wszystkie rozpoznano.

W 2024 r. w Wydziale II nie zostało wydane postanowienie sygnalizacyjne ani nie przeprowadzono postępowania mediacyjnego.

W rozbiciu na poszczególne kategorie spraw, największy wpływ w 2024 r. odnotowano w sprawach:

- 1) z zakresu pomocy społecznej objętych symbolem ogólnym 632 – 151 skarg, w tym wpływ 34 skarg na decyzje zasiłkowe (symbol 6320) oraz 97 skarg na decyzje objęte symbolem 6329, pod którym się mieszczą między innymi decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych;
- 2) budowlanych objętych symbolem ogólnym 601, odnotowano wpływ 138 skarg, z czego 56 w sprawach o symbolu 6010, przypisanemu między innymi decyzjom o pozwoleniu na budowę oraz 44 skarg w sprawach o symbolu 6014, przypisanemu decyzjom organu nadzoru budowlanego;
- 3) z zakresu dróg publicznych i transportu drogowego o symbolu ogólnym 603 odnotowano wpływ 117 skarg, w tym 79 skarg w sprawach dotyczących przewozów i transportu drogowego o symbolu 6037, obejmującym

decyzje o karach pieniężnych za naruszenie warunków przewozu;

- 4) z zakresu zagospodarowania przestrzennego o symbolu ogólnym 615 odnotowano wpływ 72 skarg, z czego 46 w sprawach o symbolu 6153, przypisanemu decyzjom o warunkach zabudowy;

Większy wpływ spraw we wskazanych wyżej kategoriach wiązał się z większym załatwieniem spraw tych kategorii.

Pod względem zróżnicowania tematycznego największej ilości spraw rozpatrzonych w 2024 r. w Wydziale II, nie nastąpiły zatem istotne zmiany w porównaniu do lat poprzednich. Nadal najliczniejszą grupę stanowiły sprawy z zakresu pomocy społecznej, w której się mieszczą decyzje wynikające ze stosowania kilku ustaw: o pomocy społecznej, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o pomocy państwa w wychowaniu dzieci czy o świadczeniach rodzinnych. Wyższy wpływ odnotowano w sprawach budowlanych obejmujących decyzje zarówno organów administracji architektoniczno – budowlanej, jak i organów nadzoru budowlanego. Utrzymał się też dość duży wpływ spraw objętych zróżnicowanym tematycznie symbolem 603, pod którym rejestrowane są skargi na decyzje dotyczące utrzymania i ochrony dróg publicznych, ruchu na drogach publicznych, uprawnień do kierowania pojazdami, zajęcia pasa drogowego a także transportu drogowego i przewozów. Tradycyjnie dość liczną grupę stanowią sprawy z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Orzecznictwo sądu w rozpoznanych sprawach w większości stanowiło kontynuację kierunków orzekania już utrwalonych dla spraw danego rodzaju aczkolwiek przyszło się też zmierzyć z nową problematyką prawną. Zawsze składy orzekające nawiązywały do okoliczności faktycznych danej sprawy, na tle których dochodzi do stosowania przepisów prawa i dokonywania interpretacji norm prawnych.

Kontynuację kierunku orzecznictwa zapoczątkowanego w latach poprzednich zauważyć można w kilku wyrokach wydanych w 2024r. w sprawach ze skarg na decyzje organu Wód Polskich określające wysokość opłat zmiennych za usługi wodne – pobór wód podziemnych lub powierzchniowych (sygn. II SA/Bk 677/24,

II SA/Bk 678/24, II SA/Bk 679/24, II SA/Bk 229/24, II SA/Bk 228/24, II SA/Bk 121/24 i II SA/Bk 120/24). Wzorem lat ubiegłych sąd oddalił skargi przedsiębiorstwa wodociągowego stwierdzając, że sprawy objęte skargami rozpatrywanymi w 2024r. należą do jednorodnych spraw ze skarg przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, dysponujących pozwoleniami wodnoprawnymi na pobór wód podziemnych i powierzchniowych z różnych ujęć, wobec których właściwe organy Wód Polskich określiły decyzyjnie opłaty zmienne za pobór wód przy zróżnicowaniu stawki opłaty w zależności od celu poboru i szacunkowym przyjęciu ilości wód pobranych do celów nieobjętych preferencyjną stawką oraz – od strony proceduralnej – przy zastosowaniu art. 21 § 3 Ordynacji podatkowej w związku z art. 300 ust. 1 Prawa wodnego. Składy orzekające w 2024r podtrzymywały stanowisko zaprezentowane w tożsamyh sprawach rozpoznanych w latach poprzednich pod sygnaturami II SA/Bk 350/20 i II SA/Bk 351/20 oraz sygnaturami akt II SA/Bk 596-603/20.

Również w 2024 r. wpłynęły do wydziału skargi cudzoziemców, nielegalnie przedostających się przez granicę polsko-białoruską na terytorium RP, kwestionujących zawrócenie przez funkcjonariuszy Straży Granicznej skarżących na stronę białoruską. W dwóch przypadkach doszło do odrzucenia skarg. W sprawie o sygn. II SA/Bk 675/24 skład orzekający odrzucił skargę z uwagi na brak dostarczenia jakichkolwiek dowodów wskazujących, że czynność zawrócenia skarżącego faktycznie miała miejsce. W sprawie bowiem poza relacją samego cudzoziemca, nie dołączono do skargi żadnych dowodów pozwalających na bezsporne ustalenie, że skarżący na terytorium Polski się znalazł i został zawrócony do linii granicy państwowej. W sprawie zaś o sygn. II SA/Bk 82/24 odrzucenie skargi nastąpiło po stwierdzeniu, że czynność zawrócenia skarżącego do linii granicy państwowej stanowiła czynność wykonawczą w stosunku do wydanego wobec cudzoziemca na podstawie art. 303b ust. 1-3 w związku z art. 303 ust. 1 pkt 9a ustawy o cudzoziemcach, postanowienia o nakazie opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Merytorycznie rozpatrzono skargi w sprawach o sygn. II SA/Bk 664/23, II SA/Bk 71/24 i II SA/Bk 72/24, w każdej z nich wyrokami stwierdzającymi

bezskuteczność czynności zawrócenia cudzoziemca do linii granicy państwowej. Składy orzekające za wyrokami z lat poprzednich powtórzyły, że czynności zawrócenia cudzoziemców do linii granicy państwowej są zaskarżalnymi do sądu administracyjnego czynnościami materialno – technicznymi z zakresu administracji publicznej oraz że zostały podjęte bez podstawy prawnej, bo w oparciu o § 3 ust. 2b rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 13 marca 2020 r. w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego (w brzmieniu zmienionym na mocy Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 sierpnia 2021 r.), którego treść została wprowadzona do rozporządzenia poza granicami upoważnienia ustawowego, z naruszeniem gradacji konstytucyjnych źródeł prawa i bez oparcia bezpośredniego w ustawach regulujących status cudzoziemców oraz udzielanie cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Składy orzekające, jak w wyrokach wydanych w 2022 r. i w 2023r, nawiązały do wiążących Polskę przepisów prawa międzynarodowego nakazujących bezwzględne przestrzeganie zakazu *non-refoulement*, co przekłada się na powinność organu - po stwierdzeniu przekroczenia przez cudzoziemca granicy państwowej- albo wszczęcia postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu albo umożliwienia mu złożenia formalnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W sprawach z zakresu transportu drogowego, objętych symbolem 6037, obejmujących skargi na decyzje nakładające kary za naruszenie warunków przewozu, nadal najliczniejszą grupę kontroli sądowej stanowiły dotyczące nałożenia kary pieniężnej na podstawie ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi (ustawa o SENT). Wszystkie skargi wywiezione w tym przedmiocie oddalono. Nie stwierdzono w tych sprawach przesłanki uzasadniającej odstąpienie od nałożenia kary pieniężnej, co wymagało nadania właściwej treści pojęciu "interesu publicznego" użytego w art. 22 ust. 3 ustawy SENT, a mianowicie uwzględnienia szczególnego znaczenia zasady proporcjonalności. Składy orzekające podkreślały w tym

względnie, że nie budzi w doktrynie i orzecznictwie wątpliwości, że zasada proporcjonalności wywodzona z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, mimo że adresowana do ustawodawcy, powinna być traktowana również jako zasada stosowania prawa. Bezsprzecznie zasada ta musi być odnoszona również – a nawet w szczególności – do wymierzania sankcji administracyjnych jako jednej z najbardziej dotkliwych form ingerencji organu administracji publicznej w sferę uprawnień i obowiązków podmiotu administrowanego w procesie stosowania prawa.

W innych sprawach z zakresu transportu drogowego przy kontroli decyzji o nałożeniu kar pieniężnych za naruszenie obowiązków i warunków przewozu drogowego nie w oparciu o ustawę SENT, w szerokim zakresie stosowano przepisy wspólnotowe (sygn. II SA/Bk 413/24, II SA/Bk 393/24, II SA/Bk 394/24), Konwencji wiedeńskiej (sygn. II SA/Bk 243/24), Konwencji CMR (sygn. II SA/Bk 544/24).

W sprawach budowlanych w grupie spraw ze skarg na decyzje organów nadzoru budowlanego najczęściej powtarzającym się problem dotyczył kwalifikacji kontrolowanych robót budowlanych dla wdrożenia odpowiedniego trybu naprawczego. Zarzuty skarg często dotyczyły nieprawidłowego wdrożenia trybu legalizacyjnego zamiast naprawczego. Składy orzekające wzorem lat ubiegłych wyjaśniały różnice między oboma trybami i w nawiązaniu do okoliczności sprawy przedstawiały argumenty za prawidłowością zastosowania konkretnej procedury restytucyjnej (przykładem sprawy o sygn. II SA/Bk 425/24 i II SA/Bk 68/24). W 2024r. w sprawach budowlanych składy orzekające zetknęły się także z grupą - przypisanych do symbolu 6013 - skarg na decyzje nakazujące przywrócenie poprzedniego sposobu użytkowania obiektu budowlanego, wydawane na tle wykonanych przez właścicieli lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych przebudów swoich mieszkań, prowadzących do wydzielenia z jednego mieszkania kilku samodzielnych lokali mieszkalnych z odrębnymi aneksami kuchennymi i odrębnymi łazienkami (między innymi sprawy o sygn. II SA/Bk 256/24, II SA/Bk 945/23, II SA/Bk 946/23, II SA/Bk 944/23, II SA/Bk 947/23). Składy orzekające oddalając skargi w tych sprawach podzielały stanowisko organu nadzoru budowlanego co do

prawidłowości zastosowania procedury z art. 71a w związku z art. 71 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego a nie procedury naprawczej z art. 50-51 Prawa budowlanego. Argumentem rozstrzygającym za wyborem procedury była ocena zakresu i rodzaju robót budowlanych wykonanych w związku ze zmianą sposobu użytkowania mieszkania, a w szczególności to, czy roboty te wymagały uzyskania pozwolenia na budowę. Składy orzekające stwierdzały, że w stanach faktycznych spraw doszło do przebudowy wewnątrz mieszkań, prowadzącej do zmiany parametrów użytkowych mieszkań, bez naruszania przegród zewnętrznych oraz elementów konstrukcyjnych. Nie istniała zatem konieczność wdrażania procedury naprawczej w zakresie odstępstw od projektu budowlanego. Składy orzekające podkreślały przy tym, że w obrocie prawnym pozostaje ostateczne pozwolenie na użytkowanie budynku wielorodzinnego.

Decyzje o pozwoleniu na budowę zwykle były kontrolowane pod kątem oceny zgodności projektu budowlanego z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tak w omówionych w sprawozdaniu częściowym sprawach o sygn. II SA/Bk 906/23, II SA/Bk 117/24, II SA/Bk 471/24).

W grupie spraw z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego nadal, podobnie jak w roku ubiegłym, najliczniejszą grupę stanowiły skargi na decyzje o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (symbol 6153). W większości spraw istota problemów dotyczyła, jak w poprzednich latach, interpretacji tzw. „dobrego sąsiedztwa”, o którym stanowi art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – przykładowo sprawy o sygn. II SA/Bk 311/24, II SA/Bk 429/24, II SA/Bk 188/24 czy też II SA/Bk 77/24. W 2024 r. oceny tej przesłanki dokonywano, między innymi, na tle decyzji o ustaleniu warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (sygn. II SA/Bk 595/24). Sąd podkreślił, że w polskim systemie prawnym od dnia 29 sierpnia 2019 r., lokalizacja farmy fotowoltaicznej, będącej instalacją OZE, dokonywana na podstawie przepisów u.p.z.p. niezależnie od jej mocy, korzysta ze zwolnienia określonego w art.

61 ust. 3 tej ustawy. W przypadku tego rodzaju inwestycji, w zdecydowanej większości przypadków, trudno byłoby zdefiniować, na czym polegać ma dobre sąsiedztwo. Są to bowiem w większości inwestycje polegające na montażu (instalacji) urządzeń lub ich zespołów, dla których trudno szukać wzorca w zabudowie sąsiedniej. Wymagają one też odpowiednich warunków przyrodniczych, które w tym przypadku stanowić muszą zasadniczy czynnik doboru lokalizacji, nie zaś dobre sąsiedztwo w rozumieniu art. 61 ust. 1 pkt 1 u.p.z.p. Badanie zachowania „zasady dobrego sąsiedztwa” zawsze wiąże się z prawidłowością wyznaczenia granic analizowanego obszaru sąsiedniego a te uzależnione są od prawidłowego wyznaczenia frontu terenu inwestycji. W swoich wyrokach składy orzekające w każdej ze spraw dokonywały analizy i interpretacji przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prowadzącej do wyjaśnienia, na czym polega właściwe wyznaczenie granic obszaru analizowanego (między innymi sprawy o sygn. II SA/Bk 311/24 czy II SA/Bk 188/24). Orzekając w sprawach ze skarg na decyzje o warunkach zabudowy składy orzekające musiały się też zmierzyć z oceną dopuszczalności określania przez wnioskodawcę granic terenu inwestycji jako części działki budowlanej, przy czym podkreślić należy, że w orzecznictwie NSA powyższa kwestia nie jest jednolicie postrzegana (tak w sprawie o sygn. II SA/Bk 311/24), a także z oceną potrzeby poprzedzenia decyzji o warunkach zabudowy decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (tak w sprawie o sygn. II SA/Bk 358/24).

W sprawach z zakresu dostępu do informacji publicznej i prawa prasowego, których w 2024r. rozpoznano 69 (wpisanych zarówno do Repertorium SAB, jak i SA) kontynuowana była linia orzecznictwa szerokiego ujęcia informacji publicznej. Składy orzekające konsekwentnie powoływały się na treść art. 1 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej oraz art. 61 Konstytucji RP. Jednolicie interpretowano pojęcie informacji publicznej. Podmiotami, do których najczęściej zgłaszano wnioski o udostępnienie informacji publicznej były najczęściej organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego oraz dyrektorzy ich jednostek organizacyjnych, ale

odnotowano także skargi na bezczynność w udostępnieniu informacji publicznej przez inne organy wykonujące zadania publiczne np. prokuratora rejonowego, okręgowego i regionalnego, prezesów spółek, powiatowego inspektora sanitarnego, PGE, naczelnika urzędu skarbowego komendanta powiatowego policji, dyrektora szpitala, dyrektora ośrodka sportu i rekreacji, dyrektora Caritas, dyrektora zakładu karnego, inspektora inspekcji handlowej, zarządu koła łowieckiego, WORD, dyrektora szkoły, czy wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W grupie spraw z zakresu pomocy społecznej największa ilość rozpoznanych skarg dotyczyła spraw objętych symbolem 6329, wśród których dominowały – jak dotychczas - skargi na decyzje dotyczące prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Składy orzekające przede wszystkim musiały się mierzyć z oceną prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w świetle przepisów przejściowych zawartych w ustawie z 7 lipca 2023r. o świadczeniu wspierającym a zatem oceniać, czy w świetle okoliczności faktycznych danej sprawy można uznać, że prawo strony skarżącej do świadczenia pielęgnacyjnego powstało do 31 grudnia 2023r. Poszczególne orzeczenia zostały omówione w sprawozdaniu szczegółowym.

W sprawach z zakresu ewidencji ludności najliczniejszy odsetek nadal stanowiły skargi na decyzje dotyczące obowiązku meldunkowego, w których zasadniczą kwestią była ocena dobrowolności opuszczenia miejsca zameldowania oraz podejmowanych przez stronę działań zmierzających do przywrócenia posiadania opuszczonego lokalu. Jedna ze spraw przypisanych symbolowi 605 dotyczyła odmowy wydania paszportu osobie, wobec której prowadzone było postępowanie przygotowawcze a prokurator wystąpił z wnioskiem o odmowę wydania paszportu. Sąd oddalając skargę w szerokim uzasadnieniu wyroku podzielił stanowisko organu, że z art. 54 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o dokumentach paszportowych wynika, że wydanie decyzji o odmowie wydania paszportu na tej podstawie uzależnione jest od spełnienia dwóch przesłanek tj. wniosku uprawnionego organu oraz prowadzenia postępowania przygotowawczego lub wykonawczego w sprawie karnej przeciwko osobie ubiegającej się o wydanie dokumentu

paszportowego. Tryb ten nie pozostawia więc organowi możliwości merytorycznej kontroli zasadności wniosku, jak i możliwości stwierdzenia, czy odmowa nie będzie stanowiła dla obywatela ubiegającego się o paszport - nadmiernej dolegliwości. W sytuacji obligatoryjnej odmowy wydania paszportu nie ma bowiem miejsca na jakiegokolwiek uznanie organu administracji.

W sprawach z zakresu geodezji i kartografii dominowały skargi na postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania rozgraniczeniowego, które – jak dotychczas – były oceniane poprzez pryzmat właściwego zastosowania uchwały NSA z 11 grudnia 2006 r. sygn. I OPS 5/06 czyli przesądzenia, czy w konkretnej sprawie wystąpił spór o granicę uzasadniający obciążenie każdego z właścicieli rozgraniczanych nieruchomości połową kosztów postępowania rozgraniczeniowego. Przy rozstrzyganiu spraw ze skarg na decyzje dotyczące aktualizacji ewidencji gruntów i budynków nadal podkreślano techniczny i deklaratoryjny charakter wpisów do ewidencji gruntów. W 2024 r. kilkakrotnie dokonywano oceny interesu prawnego skarżących do uzyskania wypisu z rejestru gruntów czyli dostępu do danych ewidencyjnych (tak w sprawach omówionych w cząstkowym sprawozdaniu o sygn. II SA/Bk 31/24 i II SA/Bk 913/24).

W grupie skarg na akty prawa miejscowego, pochodzących zarówno od organu nadzoru, jednostek samorządu terytorialnego czy podmiotów trzecich, przeważały w 2024r. dwie kategorie kwestionowanych uchwał: o miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego strażakom i kandydatom na strażaków. Składy orzekające jednolicie stwierdzały nieważność w całości uchwał rad gmin w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego strażakom i kandydatom na strażaków z uwagi na sprzeczność treści uchwał z zakresem regulacji przekazanej radom gmin na podstawie ustawy kompetencyjnej o ochotniczych strażach pożarnych. Nieważność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w większości była stwierdzana jedynie częściowo.

W 2024 r. nastąpił wyraźny spadek wpływu a w konsekwencji i ilości załatwień spraw z zakresu rolnictwa

i leśnictwa oraz spraw wyłączeniowych. Zostały one omówione w sprawozdaniach szczegółowych. Wzrosła natomiast ilość rozpoznanych skarg w sprawach z zakresu ochrony środowiska (o symbolu ogólnym 613), przy czym sprawy z tej kategorii dotyczyły szerokiego spektrum zagadnień: opłat za korzystanie ze środowiska, kar pieniężnych za naruszenie wymagań ochrony środowiska, odpadów, ochrony przyrody a także utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

W 2024 r. wyroki wydane w Wydziale II zostały opatrzone tezami jedynie w kilku przypadkach, omówionych w sprawozdaniach cząstkowych. Najbardziej interesująca i ważna dla praktyki stosowania prawa teza zapadła w sprawie o sygn. II SA/Bk 919/23 ze skargi na decyzję o ustaleniu opłaty planistycznej. Sąd stwierdził, że:

1. Opłata planistyczna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym i do spraw dotyczących tej należności, nieuregulowanych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należy stosować przepisy K.p.a. i odpowiednio przepisy działu III O.p.– art. 60 w zw. z art. 67 ustawy o finansach publicznych;
2. Przepis art. 37 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako *lex specialis* w stosunku do przepisów art. 156 ust. 3 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, wyłącza ich stosowanie na mocy art. 156 ust. 5 u.g.n.;
3. Zanieczyszczenie gruntu to stan techniczno-użytkowy nieruchomości (art. 4 pkt 17 ustawy o gospodarce nieruchomościami), który powinien być uwzględniony w procesie jej wyceny tak jak inne cechy takie jak: położenie nieruchomości, powierzchnia i kształt nieruchomości czy też dostęp do uzbrojenia.

W konsekwencji tezy opisanej punktem 1 skład orzekający uznał, że organ administracji publicznej był uprawniony do określenia w decyzji 14 - dniowego terminu uiszczenia opłaty planistycznej w oparciu o art. 47 par. 1 Ordynacji podatkowej, odnoszący się do terminu płatności podatku w decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego. W konsekwencji tezy opisanej punktem 2 sąd uznał, że operat szacunkowy sporządzony w celu ustalenia opłaty planistycznej winien z mocy przepisów odrębnych zawartych w ustawie

o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym, odnosić się do zdarzenia przeszłego, to jest do cen nieruchomości z daty sprzedaży a to oznacza, że aktualność operatu (o której mowa w art. 156 ust. 3 i 4 u.g.n.) pozostaje bez znaczenia. W konsekwencji tezy opisanej punktem 3 sąd stwierdził, że w sytuacji gdy w dacie wejścia w życie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, nieruchomość wyceniana na potrzeby opłaty planistycznej była zanieczyszczona, to stan zanieczyszczenia jako element stanu techniczno – użytkowego nieruchomości powinien być uwzględniony w procesie jej wyceny.

Do odrzucenia w Wydziale II w 2024 r. skarg z powodu braku kognicji sądu administracyjnego doszło w sprawach o sygn. II SA/Bk 168/24 i II SA/Bk 169/24. Sąd uznał, że czynność udostępnienia przez organ podatkowy informacji z akt spraw podatkowych, komornikowi sądowemu w trybie art. 299 par. 3 pkt 8 Ordynacji podatkowej, nie podlega kognicji sądu administracyjnego.

Wzorem lat ubiegłych w Wydziale II przeprowadzane były cykliczne narady poświęcone omówieniu wyników pracy w poszczególnych okresach sprawozdawczych oraz narady bieżące poświęcone omówieniu spraw jednorodnych celem wypracowania jednolitego stanowiska prawnego. Dzięki tym naradom udało się uniknąć rozbieżności orzeczniczej wewnątrz wydziału. Sędziowie pracowali wydajnie. W pracy orzeczniczej w 2024 r. sędziowie Wydziału II wspierani byli przez sędziów Wydziału I w zakresie przypisanym przez Kolegium WSA w Białymstoku.

VIII DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁU INFORMACJI SĄDOWEJ

Podobnie jak w latach poprzednich, jednym z podstawowych zadań Wydziału było udzielanie informacji publicznej poprzez załatwianie wniosków wpływających do sądu głównie za pośrednictwem poczty elektronicznej (w tym z wykorzystaniem platformy e-PUAP) oraz udzielanie informacji ustnie: telefonicznie lub bezpośrednio w sekretariacie Wydziału.

W 2024 roku zarejestrowano ogółem 29 wniosków o udzielenie informacji publicznej, z czego 19 zostało złożonych przez osoby fizyczne, 8 przez organizacje społeczne, 1 przez związki zawodowe i 1 przez spółkę z o.o.

Złożono także 4 wnioski w ramach informacji dla prasy, radia i telewizji.

W roku sprawozdawczym 2024 nie wpłynął żaden wniosek o wydanie kopii orzeczenia w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej.

Nie wydawano decyzji o wysokości opłat za sporządzanie odpowiedzi na wnioski.

Nie zarejestrowano również wniosków o udzielenie informacji publicznej w celu ponownego wykorzystania.

Wnioski o udzielenie informacji publicznej były kierowane do tutejszego sądu tylko pocztą elektroniczną na adres skrzynki WIS, dyrektora, rzecznika prasowego bądź Prezesa tutejszego sądu, w tym 3 z nich z wykorzystaniem platformy e-PUAP. Nie odnotowano ani jednego wniosku złożonego w formie papierowej – ani osobiście w siedzibie sądu ani za pośrednictwem operatora pocztowego.

Wnioski wpływające do tutejszego sądu dotyczyły udostępnienia informacji w zakresie:

- umów na korzystanie z systemów informacji prawnej,
- narodowości sędziego,
- powołań sędziów,

- kar umownych w związku z realizacją umów o udzielenie zamówień publicznych oraz o rozwiązaniu zawartych umów,
- ilości etatów, wysokości wynagrodzeń, dodatków i premii, jak również awansów pracowników,
- procedur związanych z wprowadzeniem instytucji sygnalistów,
- pytań konkursowych i kluczy odpowiedzi na stanowiska asystentów sędziów i referendarzy,
- wpływu spraw budzących zainteresowanie mediów, a także
- wpływu spraw, sygnatur i ilości spraw będących w zainteresowaniu osób fizycznych i organizacji społecznych.

Wszystkie wyżej wymienione wnioski zostały w tym roku załatwione w drodze czynności materialno-technicznej. Przede wszystkim udzielono informacji o stanie spraw, bądź też o terminach ich rozpoznania oraz poinformowano o możliwości korzystania z bazy CBOSA (2), a także przesłano kopie dokumentów z akt sprawy w formie zanonimizowanej (w zakresie wniosków osoby fizycznej o nadesłanie odpowiedzi udzielonych przez organy zwierzchnie na postanowienia sygnalizacyjne wydane przez sąd w całym okresie jego funkcjonowania),

Wśród wniosków złożonych przez dziennikarzy (4) zainteresowanie wzbudziły sprawy dotyczące cofania emigrantów przekraczających granicę z Białorusią, sporu o parking zlokalizowany między blokami w centrum miasta, uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części terenów w obrębie wsi oraz miasta w gminie Zabłudów, a także uchwały zarządu województwa o odwołaniu dyrektora SP ZOZ.

Przewodnicząca Wydziału, pełniąc jednocześnie funkcję rzecznika prasowego sądu udzielała, przede wszystkim telefonicznie ale również w formie wywiadów, informacji przedstawicielom mediów. Zapytania dziennikarzy dotyczyły przede wszystkim spraw budzących zainteresowanie lokalnej społeczności, np.: skarg na uchwały samorządu terytorialnego, a także pytań o stan spraw, treść wydanego orzeczenia i motywy,

którymi kierował się skład orzekający, prawomocność orzeczeń i skutki prawne wyroków oraz informacji dotyczących określonych rodzajów spraw.

W Biuletynie Informacji Publicznej zamieszczano komunikaty rzecznika prasowego o terminach rozpoznania spraw mogących budzić zainteresowanie oraz o sposobie ich załatwienia wraz z podaniem krótkich motywów rozstrzygnięcia. Ponadto informowano o wpływie i sposobie załatwienia spraw w poszczególnych miesiącach, o petycjach złożonych w sądzie, o działalności orzeczniczej sądu, a także na bieżąco aktualizowano dane ściśle związane z działalnością sądu.

W 2024 roku nie odnotowano wniosków w trybie ustawy o informację publiczną, które nie stanowiłyby takiej informacji.

W zakresie petycji skarg i wniosków pozostało z 2023 roku niezadowolonych 6 spraw, w tym 2 dotyczące działalności sądów administracyjnych i 4 dotyczące działalności innych podmiotów. W 2024 roku zarejestrowano natomiast 62 sprawy, z których 42 dotyczyło działalności sądów administracyjnych, 20 – działalności innych podmiotów, w tym 7 zostało przekazanych przez wydział do załatwienia według właściwości innym podmiotom. Spośród ogólnej liczby spraw zarejestrowanych w 2024 roku: 6 stanowiło skargi, 54 – wnioski, 2 – to pozostałe pisma.

W analizowanym okresie nie odnotowano w tutejszym sądzie:

- petycji,
- interwencji posłów i senatorów,
- skarg na opóźnienia w doręczaniu odpisów orzeczeń,
- skarg dotyczących Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych (w tym skarg na niewłaściwą anonimizację orzeczenia);

W 2024 roku wpłynęło do Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku 6 skarg.

Pierwsza z nich stanowiła wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i karnego wobec byłego Prezesa WSA w Białymstoku, będącego obecnie sędzią NSA orzekającym w tym sądzie. Skarżący w treści pisma zarzucał ukrywanie aktów

handlu organami ludzkimi i handlu ludźmi popełnionymi w szpitalach województwa podlaskiego. Pismo to, jak i kolejne pisma złożone w tej sprawie przez wnioskodawcę, zostały przekazane do Rzecznika Dyscyplinarnego NSA.

Dwie kolejne skargi stanowiły, w istocie, wezwanie przedsądowe do naprawienia szkody:

- 1) wywołanej pomówieniem o znęcanie się nad zwierzętami - pismo to zostało dołączone do akt sprawy bez nadania mu biegu,
- 2) w zakresie dopełnienia obowiązku ujawnienia danych ewidencyjnych budynków gospodarczych w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy, załączając jednocześnie do pisma projekt pozwu kierowanego do Sądu Rejonowego w Białymstoku. Pismu także nie nadano dalszego biegu. Wobec powyższego wnioskodawca złożył pozew do sądu powszechnego, zaś postanowieniem z dnia 31 grudnia 2024 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku odrzucił pozew wniesiony przeciwko tut. sądowi.

Kolejna skarga dotyczyła wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec 2 sędziów orzekających w sprawach wnioskodawcy zawistych przed sądem. Skargę tę przekazano do Rzecznika Dyscyplinarnego NSA, który stwierdził brak podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. O fakcie tym poinformował prezesa tut. sądu oraz wnioskodawcę.

Jedna ze spraw dotyczyła skargi skierowanej do Przewodniczącego Wydziału I. Zawierała ona wniosek o wyciągnięcie konsekwencji służbowych wobec osób winnych zaniedbań. Skarżący zarzucał niewłaściwe załatwienie sprawy telefonicznie przez pracownika Wydziału Informacji Sądowej przez odmowę sporządzenia za niego wniosku o odroczenie rozprawy oraz zawarł wniosek o przesłanie sentencji wydanego w sprawie wyroku. Skarga ta została załatwiona w ramach skarg kierowanych do prezesa sądu. W udzielonej odpowiedzi prezes sądu stwierdził brak podstaw do wyciągnięcia konsekwencji służbowych, albowiem sposób załatwienia strony skarżącej został oceniony jako prawidłowy, zaś wszystkie czynności w sprawie były

wykonywanie bez zbędnej zwłoki i w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa.

Ostatnia ze skarg dotyczyła żądania wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego i referendarza sądowego w związku z niezadowoleniem strony skarżącej z rozstrzygnięć zapadających w jego sprawie, w tym dotyczących odrzucenia skargi, zażaleń i pozostawienia bez rozpoznania wniosków o przyznanie prawa pomocy. Skarżący, mimo wielokrotnych wezwań do uzupełnienia braków skargi, wniosków czy pism procesowych, uparcie nie wykonywał on poleceń sądu, co powodowało negatywne skutki prawne. Skarżącego, w obszernym piśmie, poinformowano o stanie jego spraw, procedurze, pouczone o skutkach jego działań, zaś wnioski o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych przekazano właściwym rzecznikom – Rzecznikowi Dyscyplinarnemu NSA i Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Referendarzy Sądowych. Wnioski te nie znalazły poparcia w postępowaniach rzeczników.

W 2024 roku do sądu wpłynęło 11 skarg na działanie podmiotów niezwiązanych z działalnością WSA w Białymstoku. Dotyczyły one działania sądów powszechnych i sędziów tych sądów, prokuratur, policji, banków i innych instytucji. Niektóre pisma stanowiły korespondencję między podmiotami, przekazywaną do wiadomości sądu. Informowano wnioskodawców, że skargi/pisma, złożone przez nich do sądu, nie dotyczą podmiotów związanych z działalnością tutejszego sądu administracyjnego, przywołując treść art. 3 i 4 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Wśród wniosków dotyczących działalności sądu dominowały zapytania o informacje odnoszące się do stanu konkretnych spraw bądź regulacji prawnych, np.: trybu wnoszenia pism do sądu, wpływu skarg, a także wydawania kserokopii czy skanów z akt, sposobu i terminów składania wniosków i środków odwoławczych, a także zapotrzebowań akt do czytelnicy w celu zapoznania się z nimi.

Pisma zawierające zapytanie o informacje w sprawach toczących się przed sądem dotyczyły głównie: zapadłego rozstrzygnięcia sądu, wskazania daty uprawomocnienia się orzeczenia, podania terminu rozprawy bądź wpływu skargi

w konkretnej sprawie. W przypadku korespondencji wpływającej pocztą elektroniczną na adres skrzynki e-mail WSA w Białymstoku, zawierającej skargi na decyzje lub bezczynność organów administracji bądź wnioski procesowe do konkretnej sprawy, była ona niezwłocznie przekazywana wydziałom orzeczniczym.

W ramach wniosków dotyczących działalności tut. sądu zwracano się także o informacje w ramach współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości (8) , z organami administracji rządowej i samorządowej (4) oraz w ramach współpracy z NSA i sądami administracyjnymi (1).

Przedmiotem zainteresowania organów wymiaru sprawiedliwości oraz organów administracji rządowej i samorządowej były informacje odnoszące się do zawisłych przed tutejszym sądem spraw, w tym: podanie sygnatur, sposobu załatwienia i nadesłanie odpisów wybranych orzeczeń, natomiast przedmiotem wniosku Naczelnego sądu Administracyjnego była informacja o programach używanych przez sąd do obsługi księgowości.

W 2 sprawach organizacje naukowe zwróciły się o wypełnienie ankiety dotyczącej poziomu wykształcenia studentów i absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. W jednym przypadku ankietę wypełniono i odesłano, w drugim zaś, dotyczącym poziomu wykształcenia studentów, odmówiono wypełnienia ankiety z uwagi na brak praktyk studenckich w 2024 roku.

W kolejnych 2 sprawach związanych ze współpracą z organizacjami naukowymi prowadzono korespondencję odnoszącą się do przyszłej współpracy sądu z uczelniami w zakresie praktyk i projektów związanych z sądownictwem administracyjnym.

Obok ogólnej liczby 62 zarejestrowanych w 2024 r. skarg, wniosków i pism, dodatkowo wpłynęło 29 ponownych pism. Odnosiły się one zarówno do skarg, jak i pozostałych pism. Dołączano je do sprawy pierwotnie zarejestrowanej, udzielając petentowi informacji o sposobie załatwienia pisma lub pozostawiając je w aktach bez udzielania odpowiedzi.

W przeważającej części korespondencję kierowano do sądu drogą poczty elektronicznej, w tym wykorzystując platformę e-PUAP w zaledwie 5 sprawach, natomiast w formie papierowej wpłynęło 29 pism.

Bezpośrednią formą udzielania informacji dotyczącej działalności tutejszego sądu przez Wydział Informacji Sądowej było załatwianie interesantów w siedzibie sądu.

W sekretariacie Wydziału Informacji Sądowej udzielono informacji bezpośrednio w 261 sprawach, natomiast telefonicznie 1880 informacji. Zatem łączna liczba udzielonych osobiście (ustnych i telefonicznych) informacji wyniosła – 2141. Najczęściej informacje te dotyczyły: interpretacji pisma sądu, wyznaczenia terminu rozprawy, sposobu zaskarżenia orzeczenia, bądź obejmowały ogólne kwestie związane z działalnością sądu, zwłaszcza z dopuszczalnością drogi sądowej, z zasadami postępowania sądowoadministracyjnego, trybu postępowania międzyinstancyjnego, sposobu uiszczania opłat sądowych, prawomocności orzeczeń, procedury przyznawania prawa pomocy, możliwości udziału w rozprawach zdalnych i innych.

W czytelni akt udostępniono akta w 276 sprawach.

W związku z możliwością dostępu do akt elektronicznych lub odwzorowań cyfrowych akt prowadzonych w postaci tradycyjnej, Wydział Informacji Sądowej udostępniał akta w „Portalu Akt Sądowych Sądów Administracyjnych (PASSA), dostępnym pod adresem: <https://portal.nsa.gov.pl>. W 2024 r. umożliwiono dostęp do cyfrowych odwzorowań akt stronom postępowania lub ich pełnomocnikom w 67 sprawach.

Poza wymienionymi formami działalności, Wydział Informacji Sądowej WSA w Białymstoku realizował pozostałe zadania określone w § 5 Regulaminu wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych, w tym prowadził obsługę biblioteki sądu oraz Biuletynu Informacji Publicznej, a także przygotowywał wstępną anonimizację orzeczeń.

Wydział informacji Sądowej, w zakresie powierzonych regulaminem zadań, prowadził także całościowo postępowania w sprawie zamówień publicznych do kwoty 130.000 zł netto, m.in. na zakup książek do biblioteki, dostarczanie prasy i czasopism czy na oprogramowanie prawnicze (LEX, Legalis), a także

dostarczanie sprzętu IT i akcesoriów do tych sprzętów, jak również oprogramowania do obsługi rozpraw zdalnych i oprogramowania do przekazywania do Redakcji Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego orzeczeń podlegających publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

IX POZAORZECZNICZA DZIAŁALNOŚĆ SĄDU

1. Inicjatywy w zakresie ujednociania orzecznictwa i praktyki sądowej.

W zakresie ujednoczenia orzecznictwa w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Białymstoku w 2024 r. kilkakrotnie odbywały się wewnętrzne narady z udziałem wszystkich sędziów i asesorów sądowych orzekających w Sądzie. Każdorazowo tematyką narad było omówienie bieżącego orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, przede wszystkim opublikowanego w zbiorach urzędowych (ONSAiWSA), w Zeszytach Sądownictwa Administracyjnego oraz orzeczeń wydanych po rozpoznaniu środków odwoławczych od orzeczeń Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, zarządzeń Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, komunikatów Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz poglądów sformułowanych w literaturze prawniczej. Analizowano także orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Sprawiedliwości UE oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydane w sprawach mających znaczenie dla sądownictwa administracyjnego. Celem uniknięcia ewentualnych rozbieżności w orzecznictwie Sądu, pod dyskusję poddawano kwestie sporne.

Obok zagadnień merytorycznych tematem narad był także wpływ i załatwienie spraw w Sądzie oraz sprawność postępowania, w tym ilość i przyczyny odroczenia posiedzeń i odroczenia ogłoszenia orzeczeń.

W okresie sprawozdawczym podejmowano również liczne działania wewnętrzne, wynikające m.in. z realizacji planu zadań nadzorczych, które miały na celu zapewnienie sprawności postępowania i jednolitość praktyki sądowej.

Przewodniczący wydziałów orzeczniczych Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku przeprowadzali systematyczną kontrolę biurowości i urzędzeń ewidencyjnych

oraz terminowości wykonywania zarządzeń i sporządzania uzasadnień orzeczeń.

2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry sędziowskiej i urzędniczej. Szkolenia, narady i konferencje.

W dniu 18 marca 2024 roku Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku sędzia WSA Andrzej Melezini, na zaproszenie Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, uczestniczył w uroczystym Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie zorganizowanym z okazji 20-lecia powstania tego Sądu.

W dniu 15 kwietnia 2024 roku w Warszawie odbyło się posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, podczas którego Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego sędzia NSA Jacek Chlebny przedstawił dane statystyczne dotyczące funkcjonowania sądów administracyjnych w 2023 roku. W Zgromadzeniu wzięli udział zaproszeni goście: Pani Małgorzata Paprocka - Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP, Pan Sędzia Marko Bošnjak - Wiceprezes Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Sędzia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Pan prof. Krzysztof Wojtyczek, a także prezesi wojewódzkich sądów administracyjnych, w tym Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku sędzia WSA Andrzej Melezini.

W dniu 22 kwietnia sędzia WSA Justyna Siemieniako uczestniczyła w konferencji szkoleniowej sędziów sądów administracyjnych, pt.: "VAT w systemie prawnym i orzecznictwie", zorganizowanej przez Naczelną Radę Sądu Administracyjnego w Warszawie. W trakcie konferencji omówione zostały najważniejsze zagadnienia dotyczące podatku VAT w prawie krajowym i międzynarodowym oraz funkcjonowanie Krajowego Systemu e-faktur (KSeF).

W dniach 15 - 17 maja 2024 roku w Suwałkach, odbyła się Konferencja szkoleniowa sędziów i asesorów sądowych wojewódzkich sądów administracyjnych w Białymstoku, Lublinie i Olsztynie, zorganizowana przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku. Powitania zaproszonych gości

oraz otwarcia szkolenia dokonał Wiceprezes NSA, Prezes Izby Finansowej Jan Rudowski oraz Prezes WSA w Białymstoku Andrzej Melezini. Konferencja została podzielona na dwa tematyczne panele - finansowy oraz ogólnoadministracyjny i gospodarczy. W panelu finansowym referaty zostały poświęcone tematyce: zobowiązań podatkowych i sankcji VAT, odpowiedzialności członków zarządów spółek kapitałowych za zaległości podatkowe spółki, opodatkowania transakcji związanych z kryptowalutami, podatku od nieruchomości. W panelu ogólnoadministracyjnym i gospodarczym omówiono zagadnienia z zakresu klasyfikacji taryfowej towarów w Nomenklaturze Scalonej, Wiążących Informacji Taryfowych, wybranych problemów z zakresu Prawa budowlanego, gospodarowania nieruchomościami oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego. W tematyce ogólnej znalazły się wykłady dotyczące doręczeń w orzecznictwie sądów administracyjnych oraz kierunków zmian ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. W trakcie konferencji sędziowie uczestniczyli w szkoleniu: Znaczenie kompetencji miękkich w relacjach zawodowych – informacja zwrotna i elementy zarządzania sobą w czasie.

W dniach 22 - 24 maja sędzia WSA Barbara Romanczuk wzięła udział w Zjeździe Katedr i Zespołów Badawczych Prawa Ochrony Środowiska pt.: "Pogranicza ochrony środowiska", zorganizowanym przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego we współpracy z Fundacją dla Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego oraz Czasopismem Opolskie Studia Administracyjno-Prawne. Tematem zjazdu było umiejscowienie prawa ochrony środowiska w systemie prawnym oraz jego powiązania międzysystemowymi i wewnątrzsystemowymi, z uwzględnieniem roli jaką pełni prawo unijne i prawo międzynarodowe.

W dniu 3 czerwca sędzia WSA Grzegorz Dudar uczestniczył w konferencji, pt.: "Unijna reforma procedury rozpoznawania odesłań prejudycjalnych sądów krajowych", współorganizowanej przez Naczelnego Sąd Administracyjny, Sąd Unii Europejskiej oraz Akademię Prawa Europejskiego. Tematami konferencji były: Przekazanie właściwości do rozpoznawania odesłań

prejudycjalnych w określonych dziedzinach prawa UE z Trybunału Sprawiedliwości do Sądu Unii Europejskiej - na przykładzie spraw z zakresu podatku VAT oraz Restrukturyzacja banków w prawie Unii Europejskiej i prawie krajowym.

W dniu 10 czerwca sędzia WSA Elżbieta Lemańska wzięła udział w zorganizowanym w Naczelnym Sądzie Administracyjnym gościnnym wykładzie prof. dr. Rudolfa Thienela - Prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego Austrii, którego tematem były podstawowe założenia i doświadczenia austriackiej reformy sądownictwa administracyjnego.

W dniach 10 - 11 czerwca sędzia WSA Justyna Siemieniako i sędzia WSA Dariusz Marian Zalewski uczestniczyli w XIV Konferencji naukowej "Ordynacja podatkowa w teorii i praktyce", zorganizowanej w Augustowie przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Izbę Administracji Skarbowej w Białymstoku oraz Krajową Izbę Doradców Podatkowych Oddział Podlaski. Prelegentami byli, m.in. Wiceprezes NSA Prezes Izby Finansowej sędzia NSA Jan Rudowski, Przewodniczący Wydziału III Izby Finansowej NSA sędzia NSA dr Krzysztof Winiarski, sędzia NSA dr Stanisław Bogucki, Przewodniczący Krajowej Izby Doradców Podatkowych Andrzej Ladziński oraz wykładowcy uczelni wyższych specjalizujący się w prawie podatkowym.

W dniach 16 - 20 września 2024 r. sędzia WSA Dariusz Zalewski wzięł udział w stażu sędziowskim, zorganizowanym przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) w Rumunii.

W dniach 23 - 27 września 2024 r. asesor sądowy Anna Bartłomiejczuk uczestniczyła w stażu sędziowskim, zorganizowanym przez EJTN w Palermo we Włoszech.

W dniach 26 -27 września 2024 r. sędzia WSA Dariusz Zalewski brał udział w 23. konferencji, p.t.: "Nowe wyzwania i nowe technologie w administracji publicznej, finansach publicznych i prawie podatkowym", współorganizowanej przez Międzynarodowe Centrum Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego w Białymstoku działające przy Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Wydział Prawa z Széchenyi István University z Győr. Podczas konferencji Pan sędzia wygłosił

referat "Zjawisko firmanctwa w handlu internetowym i jego konsekwencje podatkowe".

W dniach 30 września – 2 października Prezes WSA w Białymstoku Andrzej Melezini oraz Wiceprezes WSA w Białymstoku Małgorzata Anna Dziemianowicz uczestniczyli w Konferencji szkoleniowej sędziów i asesorów sądowych zorganizowanej w Janowie Podlaskim przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie. Konferencja została podzielona na trzy tematyczne panele – ogólnoadministracyjny, finansowy oraz gospodarczy. W poszczególnych panelach odbywały się zajęcia warsztatowe z udziałem sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W dniach 30 września - 1 października 2024 r. sędzia WSA Justyna Siemieniako wzięła udział on-line w seminarium "EU Tax Law" (Prawo podatkowe UE), zorganizowanym przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN).

W dniach 6 - 8 października 2024 r. sędzia WSA Elżbieta Lemańska i sędzia WSA Barbara Romanczuk wzięły udział w konferencji zatytułowanej: "Transformacja publicznego prawa gospodarczego. Społeczna gospodarka rynkowa. Transformacja energetyczna", zorganizowanej w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach i Uniwersytet Śląski przy wsparciu Miasta Katowice.

W dniach 7 - 9 października Prezes WSA w Białymstoku Andrzej Melezini uczestniczył w konferencji zorganizowanej w Józefowie dla sędziów Naczelnego Sadu Administracyjnego. Główną tematyką konferencji było znaczenie trójpodziału władzy dla wymiaru sprawiedliwości oraz konstrukcja uzasadnień orzeczeń NSA.

W dniu 14 października 2024 r. sędziowie i asesorzy sądowi uczestniczyli w szkoleniu „Zagrożenia kontrwywiadowcze w związku z dostępem do informacji niejawnej” zorganizowanym przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W dniach 12-13 grudnia 2024 roku, w Warszawie, sędzia WSA Elżbieta Lemańska uczestniczyła w konferencji pt. „International protection at the crossroads” zorganizowanej przez

Agencję Unii Europejskiej do spraw Azylu (EUAA) we współpracy z Naczelnym Sądem Administracyjnym.

Sędziowie i asesory sądowi odbyli w formie e-learningu szkolenie „Ochrona sygnalistów – zgłaszanie naruszeń i ochrona prawa” i mieli możliwość uczestniczenia w stacjonarnym szkoleniu z pierwszej pomocy.

W dniu 14 października referendarze sądowi uczestniczyli w szkoleniu „Zagrożenia kontrwywiadowcze w związku z dostępem do informacji niejawnej” zorganizowane przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W dniu 15 października asystent sędziego uczestniczył w XXV Ogólnopolskiej Konferencji Podatkowej „Podatkowe Horyzonty Jutra”.

W dniach 18-19 listopada referendarz sądowy i starszy asystent sędziego uczestniczyli w konferencji szkoleniowej, która odbywała się w trybie stacjonarnym w Uniejowie. Pozostali referendarz i asystenci sędziego wzięli udział w tej konferencji w formule on-line.

W dniach 21-22 listopada asystenci sędziego uczestniczyli w formule on-line w seminarium "The role of court staff in Justice – Deontology and Ethics" ("Rola pracowników wymiaru sprawiedliwości - deontologia i etyka") organizowanym przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN).

29 listopada asystenci sędziego uczestniczyli w szkoleniu „Czytanie i analiza sprawozdań finansowych” organizowanym przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział w Białymstoku.

Dwoje asystentów sędziego rozpoczęło studia podyplomowe:

1. Egzekucja administracyjna organizowane przez Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego,
2. Prawo ochrony środowiska organizowane przez uczelnię Łazarskiego w Warszawie.

Referendarze sądowi i asystenci sędziego odbyli również w formie e-learningu szkolenia:

1. Prewencja terrorystyczna,

2. Ochrona sygnalistów – zgłaszanie naruszeń i ochrona prawa,
a także mieli możliwość uczestniczenia w stacjonarnym szkoleniu z pierwszej pomocy.

**Podnoszenie kwalifikacji zawodowych urzędników sądowych.
Szkolenia i narady.**

Data	Temat	Liczba urzędników biorących udział w szkoleniu
22.02.2024 r.	Podnoszenie świadomości w zakresie cyberbezpieczeństwa. Metody rozpoznawania i zapobiegania atakom phishingowym, ransomware, malware.	1
28.06.2024 r.	Udzielanie zamówień na energię elektryczną	1
06.09.2024 r.	Praktyk PZP – specjalistyczny kurs dla zamawiających	1
9-10.10.2024 r.	Program Inwestycji i Warunki Finansowania	2
30.10.2024 r.	Total PZP – specjalistyczny kurs zamówień publicznych	1
12.11.2024 r.	Obowiązkowe okresowe kontrole budynków i innych obiektów administracji publicznej	2
20.11.2024 r.	Planowanie i rozliczanie czasu pracy pracowników sądów	1
21.11.2024 r.	Obowiązki pracowników komórek księgowości z tytułu inwentaryzacji – weryfikacja aktywów i pasywów na dzień bilansowy	1
9-12.12.2024 r.	Prowadzenie archiwum zakładowego	1

Urzędnicy sądowi odbyli również w formie e-learningu szkolenia:

1. Prewencja terrorystyczna;
2. Ochrona sygnalistów – zgłaszanie naruszeń i ochrona prawa,

ponadto mieli możliwość uczestniczenia w stacjonarnym szkoleniu z pierwszej pomocy.

Dyrektor Sądu w dniach 22 - 23 kwietnia oraz 9 - 10 grudnia brała udział w naradach okresowych, które dotyczyły spraw bieżących sądownictwa administracyjnego, spraw rachunkowo-budżetowych, tworzenia aktów prawa wewnętrznego, zagadnień z zakresu przeciwdziałania zjawiskom mobbingu i dyskryminacji w miejscu pracy, dyscypliny finansów publicznych, zagrożeń wywiadowczych, zastosowania sztucznej inteligencji w sądownictwie administracyjnym.

3. Pozostała działalność pozaorzecznicza kadry sędziowskiej

Kontynuując współpracę Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i Centrum Praktyk Sądowych działającego przy Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, pod kierownictwem sędzi WSA Pani Elżbiety Lemańskiej i pracowników naukowych Wydziału Prawa, została przygotowana symulacja rozprawy z zakresu prawa administracyjnego. Została ona poprzedzona wizytami w siedzibie Sądu studentów biorących udział w programie, podczas których uczestniczyli oni w zajęciach prawa administracyjnego oraz zapoznali się z organizacją Sądu, zakresem jego działania oraz zadaniami realizowanymi przez Wydział Informacji Sądowej i Czytelnię Akt, a także podstawami pracy sekretariatów wydziałów procesowych, w tym, w szczególności, sposobem rejestracji spraw i drogą skargi po jej wpływie do sądu aż po prawomocne zakończenie postępowania sądownoadministracyjnego.

Symulacja rozprawy odbyła się w dniu 14 maja 2024 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Na zaproszenie Koordynatora Centrum Praktyk Sądowych Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Andrzej Melezini wziął w niej udział w charakterze eksperta.

Październik 2024 r. był miesiącem spotkań Prezesa WSA w Białymstoku dr. Andrzeja Melezini z Dziekanem Okręgowej

Rady Adwokackiej Panią Mecenasa Jowitą Grochowską oraz Dziekanem Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych Panem Mecenasem Przemysławem Ślepowrońskim. Rozmowy dotyczyły m.in. bieżącej współpracy szkoleniowej prowadzonej dla adwokatów i aplikantów adwokackich, zaangażowania w pracach komisji egzaminacyjnej dla aplikantów adwokackich, problemów wynikających z realizowania prawa pomocy oraz wymiany doświadczeń w zakresie procedury sądowoadministracyjnej.

W dniu 5 listopada 2024 roku w siedzibie Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku sędzia WSA dr Andrzej Melezini został powołany do grona członków Rady Konsultacyjnej Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Rada Konsultacyjna utworzona została na mocy Uchwały nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku i pełni funkcje doradcze i opiniodawcze wobec Dziekana Wydziału Prawa.

Rada Konsultacyjna Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku działa w składzie, który obejmuje przedstawicieli różnych instytucji, firm oraz organizacji, a także ekspertów z obszaru prawa i administracji. Ma ona za zadanie doradzać i opiniować działania Dziekana Wydziału Prawa, w tym szczególnie:

- oceniać stopień realizacji założonych efektów uczenia się na poszczególnych kierunkach studiów,
- opiniować propozycji powoływania nowych kierunków studiów,
- proponować zmiany w programach nauczania, w szczególności w celu ich lepszego dostosowania do potrzeb rynku pracy,
- podejmować działania wspierające rozwój różnych obszarów aktywności Wydziału Prawa.

W dniu 18 września 2024 r. odbyło się spotkanie Prezesa WSA w Białymstoku dr. Andrzeja Melezini z nowo powołanym dziekanem Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku dr hab. prof. UwB Arturem Olechno. Prezes pogratulował Panu Dziekanowi objęcia stanowiska i wyraził nadzieję na kontynuację dotychczasowej, bardzo dobrej współpracy pomiędzy

Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Białymstoku a Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Wstępnie omówiono plan przyszłych spotkań i zarysowano wyzwania przed którymi stoją obie instytucje.

W dniu 24 września 2024 r. odbyło się spotkanie Prezesa WSA w Białymstoku dr. Andrzeja Melezini z Rektorem Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Mariuszem Popławskim. Rozmowy dotyczyły m.in. rozwinięcia współpracy pomiędzy największą podlaską uczelnią, a Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Białymstoku. Ta ma być realizowana głównie za pośrednictwem Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, poprzez podejmowanie wspólnych działań w przekazywaniu studentom praktycznej wiedzy i umiejętności zdobytej przez sędziów i pracowników Sądu, m.in. za pomocą uczestnictwa w praktykach i rozprawach sądowych.

W dniu 11 listopada 2024 r. Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku Sędzia WSA Andrzej Melezini wziął udział w obchodach 106. rocznicy odzyskania niepodległości. Pod pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego miały miejsce tradycyjne uroczystości zakończone defiladą wojsk. Podczas uroczystości prezesi sądów białostockich złożyli wieniec pod pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego w Białymstoku. Wydarzenie uświetniły pokazy sprzętu wojskowego, wspólne śpiewanie Mazurka Dąbrowskiego oraz pieśni patriotycznych.

W dniu 10 grudnia 2024 roku w siedzibie Uniwersytetu w Białymstoku odbyło się podpisanie porozumienia o współpracy przez dr. Andrzeja Melezini – sędziego i Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku oraz dr. hab. Artura Olechno, prof. UwB – Dziekana Wydziału Prawa. Zapewnia ono możliwość organizowania, przy współudziale WSA w Białymstoku, seminariów oraz konferencji naukowych, a także odbywania przez studentów z UwB praktyk i staży zawodowych w sądzie. Ponadto będą oni mogli brać udział w grupowych zajęciach edukacyjnych w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym.

Zainicjowany przez Prezesa WSA w Białymstoku program „Edukacyjne spotkania prawnicze” skierowany jest do uczniów ósmych klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich, zainteresowanych organizacją wymiaru sprawiedliwości,

a w szczególności ustrojem sądów administracyjnych oraz postępowaniem przed tymi sądami. Jego celem jest popularyzacja problematyki prawnej wśród młodzieży, w szczególności zagadnień związanych z wymiarem sprawiedliwości, w tym ze sprawami rozpoznawanymi przez sądy administracyjne, przybliżenie środków ochrony prawnej w postępowaniu przed organami administracji publicznej i sądami administracyjnymi oraz zapoznanie z podstawowymi zasadami postępowania sądowoadministracyjnego. Udział w programie to również okazja do uczestnictwa w rozprawie przeprowadzanej przed wojewódzkim sądem administracyjnym, uzyskania wiedzy dotyczącej ról procesowych stron postępowania oraz składu orzekającego, a także wzięcia udziału w wykładach i dyskusjach.

X
DZIAŁALNOŚĆ Z ZAKRESU ADMINISTROWANIA
I GOSPODAROWANIA
SKŁADNIKAMI MIENIA SĄDOWEGO.

W ramach zadań konserwacyjno-remontowych, oprócz bieżących napraw, zrealizowany został planowany remont pokoi pracowników i sędziów urzędujących na I piętrze budynku.

Kadra orzecznicza została wyposażona w nowe laptopy. Ponadto zakupiono 14 komputerów stacjonarnych wraz z monitorami i oprogramowaniem, 4 drukarki, 4 urządzenia wielofunkcyjne, 5 drukarek kodów kreskowych oraz 5 ups-ów. Do serwerowni zakupiono też zasilacz awaryjny UPS Rack z zaawansowanymi funkcjami.

Dane kontaktowe

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku
ul. Henryka Sienkiewicza 84
15-950 Białystok
www.bip.bialystok.wsa.gov.pl

Prezes WSA dr Andrzej Melezini
Sekretariat Justyna Guziejko
tel. (85) 678 40 00 fax (85) 678 40 01
e-mail: prezeswsa@bialystok.wsa.gov.pl

Dyrektor
Joanna Warakomska
tel. (85) 678 40 66 fax (85) 678 40 01
e-mail: jwarakomska@bialystok.wsa.gov.pl

I Wydział Finansowy
Przewodniczący Wydziału, Prezes - Sędzia WSA Andrzej Melezini
Kierownik Sekretariatu Anna Ziniewicz
tel. (85) 678 40 16
e-mail: wydzial.pierwszy@bialystok.wsa.gov.pl

II Wydział Ogólnoadministracyjny
Przewodniczący Wydziału Sędzia NSA Elżbieta Trykoszko
Kierownik Sekretariatu Anna Bazydło
tel. (85) 678 40 13
e-mail: wydzial.drugi@bialystok.wsa.gov.pl

Wydział Informacji Sądowej
Przewodniczący Wydziału, Wiceprezes - Sędzia WSA Małgorzata Anna
Dziemianowicz
Rzecznik Prasowy Sądu - sędzia WSA Małgorzata Anna Dziemianowicz
tel. (85) 678 40 15 fax (85) 678 40 01
e-mail: rzecznikprasowy@bialystok.wsa.gov.pl
Kierownik Sekretariatu Maria Sienkiewicz-Stachjuk
tel. (85) 678 40 69
e-mail: informacja@bialystok.wsa.gov.pl

Oddział Administracyjno-Gospodarczy
Kierownik Oddziału Andrzej Frankowski
tel. (85) 678 40 30
e-mail: afrankowski@bialystok.wsa.gov.pl

Oddział Spraw Ogólnych i Osobowych
Kierownik Oddziału Agnieszka Gut
tel. (85) 678 40 29
e-mail: agut@bialystok.wsa.gov.pl

Oddział Finansowo-Budżetowy
Kierownik Oddziału Iwona Ostaszewska
tel. (85) 678 40 42
e-mail: iostaszewska@bialystok.wsa.gov.pl